

Pharmacopœi Parisienses

ex Dono Magistri
Gillet

1764

Feb 11 179 17179

PHARMA-

COPOEAE, IACO-
BI SYLVII MEDI-

ci Libri tres, his, qui artem
Medicam, & Pharma-
copoeã tractant exer-
cētque, maximè
necessarij.

Buchemin,

INDICE copiosissimo, quo quidem
hucusq; caruit, adiecto.

REB MAXIMAM SIBI.

LVGDVNI,

APVD GVLIEL. ROVILLIVM.

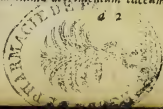
M. D. XLVIII.

Collection of the 26th Nov 1774

F

VT RECTE est uete-
 rum sermone celebra-
 ta sententia. Quam quis-
 que nouit artem, hanc
 exerceat unã atque ex-
 colat, et totus in ea uer-
 setur, sic rectè nũc pro-
 nuntiari posse mihi persuadeo, quã quisque exer-
 cere artem constituit, hanc accurate prius perno-
 scat. Id quod si hodie diligentius obseruarent ho-
 mines, non tam multi repente fierent medici, nul-
 lãdum medicine parte illis probè per-estigata,
 nullius adhuc morbi curatione apud præceptiores
 obseruata. Cum tamen esset è re ipsorum: sed ma-
 gis etiam ægrorum, si nullum omnino affectum sus-
 ciperent curandum, quem non antiè obseruassent
 à præceptoribus curatum. Quam rectè cū ægris
 ageretur, si hac ætate qui medicinam faciunt,
 si essent ante sub præceptoribus insitiui affectus
 cognoscere, illis occurrere, futura prænuntiare.
 Non medijs fidijs per hominum mortes, experi-
 menta sic agerent imperiti adhuc, et rerũ omnium
 suarum rudes medici: tam quæstus auidi, ut quid
 eos deceat ignorent, quid saniam perstringat ne-
 sciant, ut interim anime detrimentum taceam.

Vbi enim medicas nescio quas præceptumculas
 memoria didicerint, ac medicamentorum certas
 quasdam scripturas, se medicos profitentur. Illis
 est satis scire antidotū, catholicum uerbi gratia,
 humorum omnium redundantiam uacuare, cum
 ignorent, quibus, & quanta singulorum mensura
 consistet, quæ singulorū sit facultas, quæ horū cum
 illis sic mistorū: eademque in cæteris medicamen-
 tis cōpositis utuntur, ignoratiæ impostura. Quid
 per deum immortalē hoc hominis portēto, se me-
 dicum mētiente, est reipublicæ pestilentius? quod
 nota censoria digni magis est facinus? Cur leges
 cessatis in hos carnifices, ut meriti sunt, animad-
 uertere? An nondum extant quæ hanc capitalem
 inscitiam puniant, & nouo uindictæ exēplo coër-
 ceant? aut si hæc peccādi licentia impune permit-
 titur, cur non modo ex typographorū prælis, sed
 omni omnium hominū ordine in medicinam non
 conuolatur? Sed Deus optime maximè nobis lar-
 gire meliora, & indoctis his carnificibus ignoran-
 tiæ suæ consciētiam oppone, ut facinorū tam indi-
 gnorum pœnitētia confusi, in ordinē suum redigā-
 tur. Iam ab hac arena explosis circulatoribus
 istis, rem medicā sincerè tractaturo nō soli phar-
 macopæo necessariū esse hanc medicina partem
 quæ simplicia deligit, ad compositionē preparat,
 & denique feliciter cōmiscet, docere aggredior.

Si enim pharmacopœi fides tibi suspecta est, ue-
 lisque ob id ipsi simplicia deligenti, preparati, mi-
 scenti, adesse, quid ex hoc studio emolumenti conse-
 quere, nisi hæc tu ut ille pernoscas? imò quam tibi
 infamia notam imprudens inuris, dum ignarus ho-
 rum simplicium medicamentorum, tanquam asinus
 quidam ad omnia eius rogata auribus motis uelut
 annuis. Quid quod tibi sæpe etiã uolens pharma-
 copœus illudit, & mea sententiã iustissime, dum co-
 rylî nucamētum pro pipere longo ostentat, dum
 centaurij magni radicem pro rha pontico, dum
 acorum palustrem nostrum pro Iudico & uerò por-
 rigit. sed uiti hæc tolerabilia sunt. Pro Hellebo-
 ro autem nigro, Arabum napellum, aconiti genus
 quibusdam, hodie propè ab omnibus pharmacopœis
 substitui quis ferat? an non communis est utriusque
 medicorum & aromaticorum ordini ignorantia &
 culpa? Venia dignior est impostura, cum aristolo-
 chiam clematitim nobis frequenter pro duabus
 alijs rarioribus supponunt: indignior cum scam-
 monium crudum pro cocto miscent, aut largius quam
 scriptura medicamenti postulet, medicamenti im-
 miscent, aut etiã cum alicuius ex tibymalis lac
 miscent pro scammonio. Quæ errata cæteraque
 omnia in medicamentorum mixtione committi solita
 si uellem persequi, longior Iliade nostra proce-
 deret oratio. At ut donemus medico ad componen-

dum nihil opus esse diligenti ista in simplicibus
 medicamentis deligendis, parandis, & miscendis
 exercitatione, iam pharmacopæo commissa: ad
 pernoscendum autem compositi uires, omnia hæc
 illi ad unguem sunt pernoscenda: si enim unius sim-
 plicis improbitas totam sæpè cõpositionẽ uitiat,
 ut abundè in methodo medicamenta cõponendi
 docuimus, an parui esse tibi debet singulorũ sim-
 plicium delectus, si item preparationis ratio sim-
 plicium uires auget, minuit, abolet, nouas acqui-
 rit, ut libro secundo explicauimus: quã tu horum
 ignarus facultatem toti medicamẽto tribues? Si
 denique mistionis modus ex eadem materia un-
 guentum, ceratum, emplastrum efficiat an tibi
 est negligendus? Crede mihi absurdissimus est, ac
 sæpè ridiculus, qui medicinam facit, harũ rerum
 ignarus, non dico quoties medici imperiti enume-
 rata simpliciuũ turba subscribãt, fiat emplastrũ,
 uel aliud, cum tamen ad hanc medicamenti for-
 mam scripta illa simplicia nunquã ueniant. Quæ
 res medicum pharmacopæo ignorãtiæ suspectum
 meritò reddit. Præterea multos me uidisse tam
 barum rerũ imperitos, ut cum in officinas diuer-
 tissent pharmacopæorũ, non modo simplicia usu
 ipsis quotidiano celebrata non agnouisse, sed ne-
 que composita medicamẽta illis propè continen-
 ter in ore & calamo uersata nouisse mollia ne
 esse

essent, an solida, an non, id est ignorantia rerum maxime necessariarum crassissima? Quam ne exuant plerique à medici dignitate alienum putant in medicamentarias officinas divertere, ibi aliquādiu sedere, quæ cōponuntur obseruare, quæ consuetudo, ut in Gallia Narbonēsi est antiquissima, utinam hīc saltem nunc inciperet ac procederet, spectarent medici quæ an sœdē frequēter labuntur ob compositorum iniquitatē, & fortasse sua dignitate, si sciētia id minimè possent sua, indoctos, aut improbos pharmacopœos à parua cōpositione deterrerent. Hæc prolixius à me scripta quàm rei natura postulet, fortasse ineptus aliquis calumniabitur: cum tamen res ipsa longissimam efflagitet orationem, quæ profligata multorum ignorantia, omnes medici nomine dignandos in id studium impellere posset, ne post-hac esset accusationi locus. Faxit Deus, ut quisque quam exercet artem pernoscat, & medicus nihil eorum ignoret, quæ ad morbos citò & tutò curandos utilia, uel necessaria esse consueuerunt. Porro medicū omnia hæc intelligere oportet, nō ut in opus pharmacopœorum euadat (nisi si quando horum desyderio cogatur aliquid huius artis moliri) sed ut componenti pharmacopœo possit non modò adesse, sed etiam præesse, nec huius discipline ignarus quotidie describat simplicia

quæ in emplastrum cogi iubeat, cum ex his quiduis potius quàm emplastrum perfici queat, quomodo cum amphora cæpit formari, currente rota cur urceus exit?

*Vine, uale lector, siquid scis re&ius istis,
Candidus imperti: si non, his utere gratus.*

DE PHARMACOPOEI
officio.

QUANTUM plurima cum medicorum habet cõmunia pharmacopæus, prudentiam natura insitam, medicamentorum absolutam cognitionem, diligentiam in his omnibus quæ suarum sunt partium maximam, probitatem: tamen non pauca ipsi propemodum propria uidentur, quæ tamen aliquando & medicorum fuerunt cum ipsi medicamenta parabant, id quod Galenum fecisse passim scripta ipsius loquuntur. Eius generis sunt medicamentorum delectus, ratione & experientia summa quæsitus: deinde seruandi hæc modus, & tempus quo uigent, aut iam uiribus effæta sunt ac exanimata. Item qua ratione unumquodque sit utendum, siue illud ipsum per se, siue cum alijs coquendo & terendo, uel alia ratione præparando. Sit prætereà doctus grammaticam, ut compositiones ueterum, & scripturas

med

medicorum quotidianas intelligat, in quibus si quid interdum hi scripserint largius aut parcius, aut ingratius quam aegro huic competere coniectet pharmacopæus, medicum amice admonerat. Volumus præterea pharmacopæum artē omnē medicamenta deligendi, præparandi, & componendi callere, cultu mediocri contentum, bilarem, facetum, diligentem in rem ægrorum: non avarum, non libidinosum, non ebriosum, non contentiosum. Quæ iterum illi cum medico sunt cōmunia, ut Hippocrates docuit libro de medici officio. Quibus animi & corporis, & fortune dotibus si prædius erit pharmacopæus, nihil inconsulto medico perito, cuiquam propinabit, præsertim magnarum uirium, sed neque quantiūuis paruarum, cum horum uires nesciat: & plerunque auxilia, hæc quamuis, ut uidetur, imbecilla, tamen quantitate, qualitate, tempore insalubria, magnorum sæpè morborum sunt occasio, & legitimam curandi rationem perueriunt, dum sub his curatum corpus remedia iam maiora, sed idonea non feret. Nihil etiam uel amore, uel odio, uel metu, uel pretio, uel ignorantia peccabit: neque uenena abortum facientia, exoleta, adulterina, aut supposititia unquam exhibebit: sed medicum doctum consulat quodnam simplex, aut compositum illius pænuria uolet substitui. Non

augebit medicamentū alicuius ualentis quanti-
 tatem, ut uacuatione hinc largiore sequuta di-
 catur medicamēta habere præstantiora. Quam
 uellem huius ætatis pharmacopœos ad hanc se
 uelut canonem conformare, & medicos ad suum:
 Non esset cur hodie tam neglecta iaceret medi-
 cina, etiam multorum probris lacerata. Deum
 optimum maximum supplex oro, & obtestor, ut
 aliquando id studium in mentes medicorum &
 pharmacopœorū immittat, ut esse quisque quàm
 uideri aut dici malit optimus, uel medicus, uel
 pharmacopœus. Quod si diuinam illam gratiam
 neglexerint, faxit Deus, ut regia censura in
 eos aliquando animaduertatur, qui ar-
 tem prus exercent quàm pernoue-
 rint, hominum corpori tam sa-
 lubrem, cum rectè obiuur:
 tam insalubrē & per-
 niciosam, cum in-
 sciēter tra-
 ctatur.

DE MEDICAMENTORVM SIMPLICIIVM DELECTV RITE FACIENDO,
LIBER PRIMVS.

vos tres libros his mensibus proximis sum pollicitus ad modũ rectè medicamenta componendi pertinentes, præstare aggredior. Primum scilicet, de accurato me-

dicamentorum simplicium delectu: Alterum de legitima ipsorum præparatione: Postremum, de modo miscendi medicamẽta componi idonea. Quod verò ad primum laborem mihi propositum attinet, quamquam rectè à Mesuæ tradita est methodus medicamenta purgãtia deligendi, & quam facile ad alia quoque medicamẽta deligenda transferre possit lector non indoctus: tamẽ paucis visum mihi est eã methodũ illustrare, & planiorem reddere locis aliquot communibus, à Mesue post Dioscoridẽ, & Galenum obseruatis, nostro autem cõmentario
lat

latius effusis : quanquam & à me non pauca in hanc rem sunt dicta initio methodi medicamenta componendi : sed tamen quæ nunc trademus, neque bis dicta, neque ociosa faciliè intelliges, si ea legeris attentius. Delectus itaque medicamentorum simplicium, ut aliarum rerum plurimarum præcipuæ sumitur ab ipsorum substantia, quantitate, qualitate, actione, situ, & tempore. Quædam enim ipsorum præstantiora sunt, si crassæ sint substantiæ: alia, tenuis: nonnulla, densæ: alia, raræ. Sunt quæ magis leuitas commendet, quædam grauitas. Nec desunt quæ friabilia magis probamus, alia fractu & pulueratu contumacia. Adhæc glutinosa quædam, alia fluxilia. Aspera item nonnulla præponimus, alia læuia. Postremò hæc mollia aliis præstantiora, illa verò dura iudicamus. Hæc enim propria qualitatuum tactilium nomina substantiæ per se incomprehensibili & indicibili tribuuntur, quòd eius crassamentum & ex elementis mixtioné primæ sequuntur, & omnium post sapes (qui etiam ad has referri possunt, cum gustatus quoq; Aristoteli & Galeno quidam tactus sit) maximè demonstrant. Ad eandem plenius declarandam nõ leuiter conferunt sinceritas, impuritas : hepatis, ferri, aliarumq; rerum nobis notarum, in substantia similitudo. Prætereà substantiæ

triplicis in vnoquoque, si obseruari queat, copia, penuria, mediocritas.

Quid autem hæc nomina qualitatum tractum medico significant, licet abundè sit explicatum libro secundo nostræ methodi medicamenta componendi, hoc loco tamè paucis perstringere non fuerit alienum.

Crassum seu *σπαχυμερής*, quod ægrè in tenues partes comminui potest. Lib. 10.
simp. ca. 3.

Tenue seu *λεπτομερής*, quod facilè in partes tenues comminui potest, quod in siccis significat in puluerem tenuissimū : in liquidis verò, quod pròptè latius se spargit, & corpus quaquauersum citò imbuit, ipsumq; velut vanescit, vt aqua vitæ, oleum terebintinæ, & oleum ipsum aquæ colatum.

Densum proprie quod poros, id est meatus, paruos per se totum habet.

Rarum propriè quod poros per se totum habet magnos. Lib. 2.

Densum per metaphoram & abusiue est coactum in se, vt aqua, terra. Rarū verò est laxū, vt ignis, aër, quanquam hæc elementa sint vnita, & ex similitudine natura, partibus consent, nec vllos tales poros habeant. sanit.
tuende.

Graue quod mole exigua, pondus magnum exhibet nobis, vel stateris, qualia sunt aquea, terrea præsertim densa.

Leue quod mole etiam magna pondus

exiguum præstat nobis, vel stateris: vt igneū & aëreum corpus, præsertim rarum. Aqua autē quæ cito calefit aut refrigeratur, Hippocrati leuissima dicitur: non tantum propriè vt definiuimus, sed etiam per abusum, quod hypochondriis non sit grauis, nec in his diu immoretur ob essentiæ tenuitatem: quæ facit vt cito alteretur, promptè in corpus distribuatur.

Γλιχορρόν, id est, lentū & glutinosum in solidis corporibus quod fractu est contumax; humore partes terreas glutinante multò, & tétioni cedēte, vt in sparto, salice, cornis, tendonibus, ligamētis, quæ tusa latefcūt magis.

Friabile quod promptè friatur, & in puluerem abit, etiam digitorum compressu, vt amyllum, cerussa, caphura.

Lentum autem in humidis est quicquid ægrè dissolubile adhæret, seu quod dū trahitur, aut digito vel alio tollitur, continuitatē longissimè seruat: non intercisum, nec abruptum, vt oleum, mel, adipēs, pituita.

Ἐυζωτικόν, id est, detergēs, quod tantū abest vt adhæreat, vt etiam quæ adhærent detergeat. Alibi autem in Methodo, ipsi glutinoso in humidis opponit Galenus fluxile & liquidum. Asperum non solum tactu inæquale, sed etiā gustatu partes inæqualiter siccans, cōtrahens, humore terreo integens:

Lib. II.
Meth.

Lib. 7.
Meth. in
melle.

Lib. II.
Meth.

quale acerbum, austerū, lene, lubricum, & æquale, in humidis verò quod linguæ, faucium, asperæ arteriæ, dētū inæqualitatem corrigit, vel replendo, vel modice tergēdo, & laxando: quale dulce & vñctuosum.

Molle quod cedit nostræ carni, Durū cui cedit nostra caro. De vtroque plura libr. 2. sanit. tuendæ, & lib. 5. simp. cap. 4.

Ad crassum reducitur terreū, lapidosum, arenosum, astringens, opacum, crudum.

Ad tenue, æreum, igneum, coctum, vstū, amarum, acre, perlucidum.

Ad densum, solidum, coactum, compactum, vnitum.

Ad rarum, laxum, fungosum, solutum.

Ad graue, plenum, distentū: & si vis densum, succulentum, bene habitum, probè nutritum.

Ad leue, inane, foraminulentum, fungosum, rugosum: & si vis rarum, exuccum, emaciatum, marcidum.

Ad glutinosum, pingue, gummosum, resinofum, mucosum, tenax, sibi fluendo continuū.

Ad fluxile, liquidum, pinguis expers.

Ad laue seu lene & politū, vel foris tantum enode, spinis carens, depile, vel etiam intus, æquale, sibi vbiq̄ simile, homœomeris, ac similitate.

Ad

Ad asperum foris, spinis armatum, & his
lōgis, breuibus, rectis, hamatis: hirsutū, lanu-
ginosum, muscosū, capillatū. Vel etiā intus,
inæquale sibi, partibus quibusdā dissimile,
anomœe mores ac dissimilare, grumosum.

Ad molle, tenerum, carnosum, succosum,
fungosum, mucosum. pingue, létum, & viti-
lium corii que modo flexile, humidum.

Ad durum, firmum, osseum, lapidosum, li-
gnosum, exuccum, solidum, aridum, friabile,
rigidum, inflexile, fractu contumax, vege-
tum, adamantinum, refertur.

Secundo loco cum quantitas sit duplex
multitudo & magnitudo, ab vtraque notæ
etiam sumuntur: quibus intenti, hoc eligi-
mus, illud reiicimus. Numerus enim singu-
laris, dualis, multiplex, vel aliter pluralis, ra-
dices, stipites, ramos, folia, flores, fructus, se-
mina, cortices, & reliquas plantarum partes,
atque adeò plantas totas, vel optatiores red-
dit, vel contemptiores ac minus salubres,
quod in colocynthide planta & fructu, &
aliis quibusdam rectè Mesues commemora-
uit, & in multorum aliorū delectu clarè ap-
paret, tum ex nostris simplicibus, tum ex hoc
lib. r. Pharmacopœiæ.

Magnitudo autem latius patet, non mo-
dò quia magis ad deligendum pertinet, sed
quia eius nomine interdum sola longitudo

venit: vt Aph. vlt. lib. 2. Potest etiam latitudo sola intelligi, vel etiam sola profunditas: nonnunquam longitudo simul & latitudo, vel longitudo & profunditas, vel latitudo & profunditas, vel tria simul: quo significatione ferè accipimus. Huc pertinet, quod in horum singuliscōtrarietas est, ratioq; maioris & minoris in infinitum extēditur, & longū, breue, latum, angustum, profundum, elatum, symmetrio sui generis collatum, aliud magis & minus alio dicitur, idque paulò vel multò magis vel minus. Et inter hæc contraria, præter dicta, est mediocritas quædam indiuisibilis, alia maioris & minoris ratione diuidua.

Ad huius loci communis vastitatem pertinent nomina mēsurarum nobis notarum, digiti, & eius parui, maximi, medii, pollicis, palmi, dodrantis, pedis, cubiti, & aliorum plurimorum. Hinc dicimus deligendum hoc illud vel fugiendum, quod magnum est, enorme, procerum, vastum, corpulentum, bene habitum, exiguum, gracile, strigosum, rugosum, marcidum, (nam hæc etiam quantitatem conſignificant (& item quod est præditum magnitudine digiti, pollicis humani, manus, palmi, dodrantis, pedis, semipedis, dimidii cubiti, cubiti vnus, duorum, trium, quatuor, quinque, seu digitali, pollicari, dodrantali,

pedali, semi pedali, bipedali, tripedali, cubitali, bicubitali, tricubitali. In quo sermonis genere magnitudo lōgitudinē potius declarat, quanquā crassitiē & profunditatē significare possit: quai ū alterutra dum nobis apertius significanda est, exprimitur, vt humani digiti, parui, indicis, pollicis, cubiti, baculi, vnius, duorum, &c. vel digitali pollicari, cubitali, &c. crassitie vel lōgitudine. Id quod in profunditate similiter facimus frequenter, vtranque dimensionem crassitie nomine comprehendimus, dicentes, hoc tunc esse vsui, quando est crassitie digiti, pollicis, cubiti, baculi. Est quando altitudo quoque exprimitur, vt protensorum vtrunque hominis brachiorum altitudine est Solanum manicon Dios. & phœnix herba sedigitalis seu senum digitorum.

Eodē modo in contrariis, paruitate, breuitate, angustia & gracilitate, maioris & minoris ratio exercenda est.

Ex loco enim fertili plantæ & animalia, auctiora & pulchriora euadunt: eadem ob id vel deligenda vel interdum fugienda. Scillam nanque enormem (qualis terra feraci prouenit) Galenus damnat: improbat & frigosam flacidamque: bene habitam verò, & magnitudine mediocrem commendat.

Qui autem locus communis in qualitate est,

est, notarum ad deligēda medicamēta neces-
sariū est scēcūdisimus. Hinc probamus aut
improbamus medicamentū hoc, illud: cali-
dum, frigidū: humidū, siccū: principio, me-
dio, sine: ordinis primi, secūdi, tertii, quarti.
Ad hæc, hac vel illa præditum facultate, se-
cunda, tertia, & sapore, odore, colore, has
qualitates primas consequentibus.

Sapore quidem vel nullo apparente, seu
aqueo & fatuo, vel gustum astringente, seu
acerbo austerove vel acido, vel dulci, vel
unctuoso, vel nitroso seu salso, vel amaro,
vel acri (ad quē feruidus linguam erodens,
causticus, id est, vrens reducitur: vt ad dulcē
melleus, suavis, iucūdu) vel ex horum qui-
busdam misto vt vīnoso, medicato, vel rei
alicuius notæ vnicū saporem, & ob id infi-
gnem, sed fere inexplicabilē nactæ, vt sapo-
re aloës, piperis: hoc illud est præstātius, vel
deterius. Sed dum sapore medicamenta ex-
ploras, præsertim acria, aromatica, amara,
falsa, ne gustata eodem tēpore multa, vt non
tibi imponat gustatoria qualitas linguæ ab
his tradita: quam tamē aqua pura gargariza-
ta, aut papyrus mansa delere putatur.

Odore verò, iucundo, suavi, bono, ingra- *Gal. lib. de*
to, scēdo, tetro, acerbo, austero, acido (tot *nat. boni.*
enim sunt differētiæ odorū, quot saporum,
sed uominibus non designatæ) odore item

croci, bituminis, cucumeris, vel alterius cogniti, & odore eximio præditi, sed indicibili, & qui in vllam prædictarū differentiarū rectè conferri possit. Sic odore vinoso, aromatico, medicato, illud hoc commendante, iucūdo. Hoc illud esse debet, nō debet hoc grauiter odoratu, halitu, terram, hircum, picem, resinam pineam, bitumen, olente, viroso, aspero, est melius vel peius.

Colore denique nullo insigni, vel albo pallido, rufo, flauo, rubro, viridi, liuido, nigro, vel horū medio, vnde hoc illud *ἰσολευκέρ, ὑπὸχρῶρον, ὑπὸπίρρῶρον, ἰπὸξανθορ* & similia Græcis dicuntur, vt latinis subalbum, suppallidum, subrufum, subflauum vel albicans, pallefcēs, rubescēs, flauescens, vel in album, pallidum, rufum, flauum, inclinans (vel ex horū quibusdā misto, vnde *χρυσῶχρῶρον, ὠχρῶπιρρῶρον, ὠχρῶξανθορ, πιρρῶξανθορ* & similia Græcis sæpè dicuntur: nobis ex albo pallidum, ex pallido rufum, vel in pallido flauum, ex rufo pallidum, vel pallidum in rufum, inclinans, vel cum rubore albescens, cinereus, ad ceruleum vergens, & similia. Sed id illustrius apparet in semotis coloribus quàm natura propinquis, hunc verò naturæ in coloribus propinquitatē ordo nobis Galenum lib. 1. cris. sequutis seruatus ostendit. Albo enim pallidus vt situ hic est proxim⁹,

sic

Colorum
differētia
& in his
dogal. lib.
1. Criseon.

fic natura & aliis similiter.

Ad album verò reducitur color lacteus, niueus, fulgore & nitore alabaſtri.

Ad pallidum, cinereus, plumbeus, buxeus.

Ad rufum, melinus. i. mali cydonii, fuluus, rutilus, igneus.

Ad flauum, aureus, luteus, croceus, diluti, aquæ croci color.

Ad rubrum, roſeus, ſanguineus, puniceus, purpureus, vermiculus.

Ad viridem, herbaceus.

Ad liuidum cæruleus, glaucus, cæſius nõ nullis dictus, ferrugineus, & interdum cinereus, plumbeus, buxeus, hæc enim ambigunt vt in ſuis in artem medicam Galeni commentariis apertè demõſtrat Martin⁹ Akakia medicus longè doctiſſimus.

Ad nigrum tenebroſus, opacus, terreus, biruminofus, fuliginofus.

A figura quoq; nõ leuis eſt ad medicamẽti delectũ cõiectura, quòd hæc ſint vtẽda vel vitãda, quæ figura ſunt elegãti, ſpecioſa, circinata ſeu rotunda & circulari, trigonia ſeu triquetra & triangula, quadrata, quadrangula, multangula, mucronata ſeu acuta, obtuſa, reãta, obliqua, tranſuerſa, ſolida, fiſtuloſa, ſpongioſa, multifida. Alia item figura, forma, ſpecie, aſpectu, effigie, imagine, modo, ritu, oculi, oculi bubuli, capitis taurini, cornu

caprini, caudæ scorpionis, pulicis, ricini animalis, vitulinæ naris, citrorum polypi piscis, testiculorum canis, vel alterius, capillorum, linguæ, linguæ bubulæ, auriū muris, delphini, pennarum auis, geniculata raro, crebro fructicosa, iuncea, tuberosa, bulbosa, fibrosa, capaxæ, pomi, pyri, cotonei, glandis, oliuæ.

Horum autem vel omnium vel plurimorum exempla postea leges frequentissima in particularium delectu, & in notis à similitudine sumendis.

Probantur prætereà aut reprobantur nunc similia, nunc dissimilia, vel inter se, & in aliqua plantarum specie, vt absinthium ponticum sit simile santonico: abrotonum mas, dissimile sceminæ.

Vt in aliquo genere superiore propinquo sumitur similitudo aut dissimilitudo qualitatum quarūdam prædictarum, atque aded substantiæ & quantitatis, & actionis, vt in herbarum genere, absinthium seraphium est deligendum simile abrotano, sapore amaro, & foliorum habitu: vel in toto plantarum genere, vt chamædrys, camepitys herbe sunt similes quercui, pinui arboribus. Vel in genere diuerso, vt aloë optima sit similis hepatis: ascyri folium cribri modo foraminulentum, ambitu ferratum viticæ foliū, illud

in arcum flectitur, vel anchoræ modo est, vel crescentis lunæ ritu incuruum: venenosum, gibbosum, dorso, elato: galeri, petasi, pileoli, lanceæ, lanceæ cuspidis, cultelli, securis, acetabuli, vasculi, calathi, disci, clypeoli, fusi, pali, clauæ, pistilli, iunci, festucarum, fœni, vitiliû modo formatû, inflexile, virgatum, velut lineis intersectû alarû cauis binis, pluribus, virgis arborescentibus specie capituli rotundi, verticillorum, pedû lecti, stellarum, tomentosa lanosaque pube obducitur dictamnium, bullæ in dipsaco spinosæ, flos comicis personis hiantibus similis, radice hoc esse debet crebro geniculata vel geniculis duobus tribus crebris dissecta, turbarum modo in se inuicem infartis radicibus, stipitibus cõdylorum modo tuberculis quibusdam excrecentibus.

Horum nihil negligendû est ei, qui probè volet medicamenta simplicia deligere, quibus singulis aliqua ex dictis insunt accommodatissima ad ipsa cognoscenda & deligenda non mediocriter pertinentia, quod exëplis, quam verbis pluribus probare maius erit operæ precium.

Quartò plantarum & aliorum simplicium medicamentorum delectus sumendus est à situ & loco, non modo generali & regione, vt castoriû sit ponticum, cuminum,

Aethiopicum, glycyrrhiza cretica, sed etiã à particulari, in singulis regionibus, loco nẽpe calido, frigido, humido, sicco, horum medio. Plantæ enim calidæ in locis calidis valentiores euadunt: præhumidæ locis siccioribus castigantur. Quæ ratio in animalibus quoque recipienda est. Sub loco autem & cælum, & flatus ventorum comprehendas oportet. Ob id ad locum calidum reducimus apricum, æstiuum, inter tropicos aut proximè ipsos, insolatum, qui in meridiem sit apertus austro perfletur, montes habeat septentrionibus obiectos, vt Galenus docet in secessu Tabiarum.

Ad frigidum umbrosus, nemorosus: arboribus, sepibus, & aliis stirpibus confertus, quercetis, frutetis, dumetis defensus, mulcosus, saxosus, montosus, opacus: parietibus, arboribus vel aliis: & item polo alterutri proximus, in parte Alpium aut Pyrenæi Septentrionem spectante situs, niuosus, glacialis, aquis niuosis & glacialibus riguis, borea & aquilonibus perflatus, soli aduersus obiectu montium.

Ad humidum, quod in aquis viuunt aut versatur, & ipsis dulcibus, salis, fluentibus, torrentibus, pigris, rapidis, stagnantibus, paludosis, paludibus æstate siccatis, lacubus, radicans, sine radice innatans, aut prope aquas
eas

easdem & scatebras, fontes, canales, fluuio-
rum ostia alueos in conualle aquosa, loco
viliginoso, pratis, puteorū parietibus & mu-
ris aliis humentibus, saxis rosidis, stillicidiis,
fossis vrbium. Hiuc fluuiales, maritimæ, pra-
tenses, aquaticæ plantæ aliis sui generis alio
loco educatis præstantiores sunt, vel dete-
riorer pro varia ipsarum natura, & expetita
nobis earundem facultate.

Ad siccum, editus, montosus, tumulosus,
cliuosus, saxosus, petrosus, scrupulosus, to-
phaceus, pumicosus, salebrosus, sabulosus, a-
renosus, argillaceus, præruptus, scopulosus,
promōtoris altus, alper, tenuis sterilis, per-
flatilis, in semitis, viis, itineribus, in aggeri-
bus viarum & murorum, in ruderibus, &
ruinis, aut circa ruinarum rudera, domus in
parietibus, muris, murorum crenis & minis,
in tectis recentibus, vetustis. Quanquā ho-
rum quædam aliquando humectata esse pos-
sunt, vt petræ littorales, testæ piscium, qui-
bus muscus marinus innascitur.

Ad medium horum seu temperatum re-
ducitur locus regionū temperatarum, ver-
nus, & magna ex parte cāpestis, planus, pin-
guis, fœcundus, cultus: aruum, in segetibus,
tritico, hordeo, leguminibus, vinetis, hortis.

Ad locum item & situm connexio redu-
citur & vicinia. Plātæ enim maleficæ & ipsa

rum fructus sunt innocentiores, si multæ simul ex eodem loco venenosam, sed sibi familiarem substantiam trahant, & multi fructus malefici ex vna planta: ob id thymelæam, colocynthidem, scillã in loco aliquo solam rectè damnat Mesues, præfert quæ multas congeneres simul nutritas habet, & colocynthidis fructum si vnicus erit aut paucus improbat, numerosum præfert. Rationabile enim est, vt plantas benignas si pauce sint, vberiore succum benignum trahere, & ob id salubriores esse: sic maleficas venenosam loci malitiã exhaurire, & in se transferre: quem & largiorem & vehementiorem pauca, quàm multæ in se trahant necesse est. Sublimis quoque situs, infernus, dexter sinister, antiquus, posticus quidam est, sic misy, chalcitis, sory, situ diuersa, metallicam substantiam indicant & facultatem diuersam & tartarum in summo vase vinario melius, quam in lateribus, & cadmiabotryitis melior aliis, & pompholix, spodio præstantior: sic densi fructus quia conferti & compressi malè nutriuntur, malè coquuntur, malè diffantur: contrarii, contrã: laxi enim & rari partus plantarum, & animalium, vberius alimentum trahunt, ob id meliores sunt, si nobis salubre est id alimentum: peiores si in salubre, vt in colocynthide Mesues

probè docuit . Et plantarum partes humi
repentes rectis altis meliores, vel contra: &
in orbem circumacta radix, vel altera alteri
insidens, vel sibi inuicem implexæ radices,
& partes mutuo contactu inhaerentes, dissi-
tæ, superficialiæ, profundæ. Cum verò tem-
peramentum medicamenti, vt aliorum, sic
causa facultatis, & facultas actionis, & actio
operis ipsius, vt docet Gale. lib. de faculta.
natura. & lib. de vsu partium, quæ ex na-
turali cuiusque potentia, deligendi ratio
sumi potest, ea nobis ab actione tanquam
sensu notiore sumitur. Ab actione igitur fa-
cultates, primas, secundas, tertias, quartas
consequente, delectus medicamentorum su-
mitur: estq; hæc nota maximarum virium.
Quoniam tamen de omni genere harum fa-
cultatum nobis abundè est dictum initio
lib. 2. nostræ methodi medicaméta compo-
nendi, necesse non putavi huc ascribere. Ha-
rum autem differentiarum & notarum, vel
plurimarum, vel omnium, vel saltem qua-
rundam, in singulis simplicibus medicamen-
tis exempla plurima tibi Dioscorides suppe-
ditabit, non pauca Galenus, & qui post eum
de materia medica scripserunt.

Adde quòd vt tota substantia nobis ali-
mentum est familiare, sic plantis suum, quòd
fit vt non omnis ferat omnia tellus, non
sol

solum quia calidior, frigidior humidior, ficcior, aut per coniugationem, quam ipsius plantæ vel animalis naturæ conueniat: sed quia in ea alimentum plantæ & animali cognatum desideratur.

Nec tantum hæc in plantis totis, sed ipsarum partibus singulis sunt exploranda, (vt idem de animalibus, & ipsorum partibus, & terreis corporibus tibi persuadeas) quales sunt radices, trunci, caules, culmi, festucæ, rami, virgæ, surculi, germina, fermenta, viticulae, adnata, capreoli, spinæ, cirri, pediculi, folia, flores, fructus, semina, siliquæ, vascula, capitula, calices, umbellæ, corymbi, comæ, spicæ, pappi, ligna, cortices, succi, liquores, lachrymæ gumosæ, & resinose, & si quæ sunt eiusmodi.

Quintò & vltimò tempus in deligendo medicamento multiplex obseruandum est, ætas scilicet, pars anni qua collecta sunt & reposita, aëris constitutio serena, pluuia, ventosa: his viuentibus aut repositis: pars diei varia: duratio & seruatio longa breuis. Quæ alia tempus indicent diximus lib. 2. nostræ methodi.

Virtus enim alia, vt & temperatura, est neophytis & teneris: alia adultis & senescentibus, vis item alia euphorbio recens collecto, atque alia veterato. Plantæ item cali-
dæ,

dæ, siccæ, si aër sit calidus, succus, sunt meliores. Ob id plantas Italicas aromaticas Cre-
ticis non cedere dicit Galenus, si aëre non fuerint pluuiò educatæ. In singulis tamen partes deligendæ sunt, omnium prestantissimæ & maximè medicamentosæ, si his viribus egetur. Est enim quando ignobilioribus & imbecillioribus est opus, ob affectus ægri, aëris naturam. Præstantissimæ verò, tum ex prædictis conditionibus, tum ex his quæ in singulis particulatim dicendæ sunt coniectantur, ratione eadem quæ in plantis dicta est, in animalibus quoque & corporibus terreis seruata. De tẽpore verò collectiõis Dioscoridis verba hæc sunt: Imprimis curandum est, vt quæ in vsum reponenda sunt medicamenta, suis temporibus singula demetantur. Ex hoc enim fit, vt quædam viribus magis valeant, alia sint inefficacia. Primum itaque cælo sereno plantæ legantur. Magni enim refert inter colligendum, si, vel squalores & siccitates, vel imbres infestent, quemadmodum si loca quibus hæc prodeunt sint montana, excelsa, perflata, si frigida, sicca. In his enim locis vires habent longè valentiores: contrà verò quæ in campestribus, riu-
guis, opacis, cæterisque locis à vento silentibus, plærunque degenerant, & minus valent viribus, præsertim si nõ suo tempore le-

gantur, vel vitiata, & præ imbecillitate languentia, ignorandum nanque non est, multa pro soli & cæli natura ac tēperie, citius aut tardius adolescere: nōnulla vi propria, etiā hieme frondere & florere. Sciendum prætereà est, quædam in herbaceis medicamentis, vt veratrum vtrunque, multis edurare annis: alia post trimatum inutilia. Quæ verò herbæ sunt fruticosæ vt stœcas, trixago, polium, abrotanum, seriphium, absinthium, hyssopum, & alia id genus, dum semine prægnantia sunt, demetenda. Flores verò antequam sponte sua decidant. Fructus autem dum maturi sunt, vt semina dum siccaricœperunt, priusquam defluant, herbarum & foliorum succos elicies, cum primum cauliculi germinant. Lac & lachrymæ excipiuntur caule inciso per summum adolescentiæ vigorem. Radices & liquamenta corticesque ad recondendum eximantur, cum primum herbæ suis foliis exuuntur. Si puræ sunt & nitidæ, siccentur & reponantur loco non vliginoso: quæ autem terreno aut luto sunt sordidæ, aqua prius abluantur. Flores, & omnia iucundum odorem reddentia, articulis tiliaceis ædium parte siccissima reponantur. Est quando chartarum inuolucris & folliculis suis semina vtilius & innocentius seruantur. Liquidis medicamentis den-

fior

fior materia, argentea, vitrea, cornea conuenit: fictilis etiam modo rara non fit: & lignea, præsertim è buxo: ænea verò vasa oculariis medicamentis, & liquidis, & his omnibus quæ aceto, pice liquida, aut cedria cõponuntur. Adipem autem & medullas stanneis vasis, seu plumbo albo recondi conuenit. Hæc Diosc.

Finè labori propositio imponemus, vbi locū Mesuæ, quo quædam medicaméta purgantia cælo & solo simili meliora euadere scribit, sed sine exéplis explicauerimus: sumpta ab animalibus analogia. Nã vt animalium naturæ. hoc est téperaturæ, & ætates, & morbi calidiores ad hiemem, regionem frigidã, victus rationem refrigeranté, tanquam contrario excessu frigido, illorum caliditatem, immodicam corrigentia præsidia bene se habent, ad æstaté verò, regionem calidam, victum calefacientem, ceu intemperaturam augentes causas, malè: & contrà naturæ, ætates, morbi frigidiores, ad æstatem calidam, regionem, victum calefaciétem, benè se habent, quod ab his contrariis illorum attemperato recessus corrigatur, malè verò ad hiemem, regionem frigidam, victum refrigerantem, tanquam affectus illos propter similitudinem aucluras causas, & simili ratione humidiora hæc ad causas siccantés & sic-

cio

ciora ad humectantes melius habent: sic planè in plantis apparet, quibus vt animalibus infitum est alimento familiari nutriri, quibusque vt animalibus consueta victus ratio naturam seruat, si est victus illarum naturæ similis, aut nouam facit, si dissimilis. Ob id plantæ intemperatiores, id est, calidiores, frigidiores, humidiores, sicciore, solo & cælo & alimento ipsis contrario emendantur, & ad temperaturam mediam, quoad fieri potest, inclinant: nisi quas multum calidas, frigidas, humidas, siccas expetimus, tales enim solum & cælum & alimentum simile conseruant: mirum ni etiam intendant. Quæ verò animalium temperatura est omnium extremorum media, iniuriisque omnibus omnium maximè resistit, illa similibus temperatis seruat, quod Galenus dilucidè lib. prioribus sanitatis tuendæ demonstrauit. Sic plantæ temperatæ cælo & solo temperato conseruatæ, meliores euadunt, nisi ad effecta alia, has calidiores, frigidiores, humidiores, sicciore requiris. Tunc enim solo & cælo dissimili, & à sua natura temperata diuerso, hoc est, calidore, si calidiores vis: frigidore, si frigidiores: humidore, si humidiores: sicciore, si sicciore expetis, emendantur: & calidæ siccæ calido sicco solo & cælo. Ob id Creticas plâtas plurimas ad thuriacam, &

ali

alia medicamenta, & Italicas si solum & cæ-
 lum sicca fuerint, præponit Galenus: tamen
 in his est quodam prodire tenus, sed non da-
 tur vltra. Nam eadē ex India aut Aethio-
 pia fuerint deteriores, licet illi tractus plan-
 tas quasdā habeāt eximias, vt Aethiopia cu-
 minum, Trogloditæ myrrham, India nar-
 dum & malabathrum, & alia plurima, quæ
 inde largo prouentu Lusitani navigationi-
 bus ad nos cōuehant. Quæ igitur ad metho-
 dum simplicia deligēdi pertinent: vbi ex lo-
 cis prius dictis memoria tenebis, eandem in
 particularibus ipsis exercere oportet, ordi-
 ne illo, quem in simplicibus seruauimus. De
 radicū itaque delectu primū dicamus, in
 quibus vt aliis plantarum partibus, propter-
 eā quòd nostrates communem quandam
 deligendi rationem sustinent, de his etiam
 cōmuniter scribemus: de exoticis verò sin-
 gulatim, tū quòd hæ sunt cariores, & ob id
 ab exteris adulterari solitæ: tum quòd hæ,
 quia infrequentes magis, etiam exercitatos
 fallunt.

Radices autē omnes incipiente foliorum *Tempus*
 defluuio legēdas, & cælo sereno, cēsuit Dio- *colligendi.*
 scorides, cui in quibusdā Galenus & Auicen-
 na & Mesues cōsentiunt, in aliis diuersa sen-
 tiūt, vt post leges. Sunt cōtra quibus placet
 magis, radices esse legēdas priusquā in cau-

lem, folia, florem, fructum, semen, vis plātæ propè tota erūpat. Defluentibus autē foliis, eas esse fœtis animalibus similes, hoc est, velut semianimes ac multū inbecillas, nisi si quæ tantū habebāt viriū, vt etiam earum satis retineāt arefacto caule, vt scilla, quō valida animalia etiā fœta adhuc robusta permanēt: nisi dicas etiā in illis quæ viva & veteri radice repullulāt, saluā vitalē plātæ velut sanguinē per caulē priusquā areseat in radices, licet nō totū, refluere, vt in arboribus, fit, alio quouis tempore colligi possunt, quæ hominum cultu & satione crebra in omnē anni partem vegetæ incidunt, quales ferè sunt hortenses, alimentosæ, vt apii vulgaris, buglosi vtriusque, betæ, lactucæ, intibi, oxalidis, thaphani, napi, pastinacæ, sisari, cari, panacis, cæpe, porri, allii: & præter has eraticæ, dauci, gingidii, caucalidis, ari, dracunculii, cyclamini, periclymeni, cotyledonis: nam hæ quinque, vt bulbosæ quædam, aliæ etiam æstate siccatis foliis, plenæ sunt, & frequenter autumnō regerminant, alimentum pinguis & crassi copia.

Quæ verò folius naturæ sponte crescūt, aut semel à nobis tempestiue seruntur, aut plantātur, ferè sunt optimæ, solo aut vere, aut (vt dixi) autumnō, paucissimæ æstate, aut hieme. Quin & hæ quas multis anni parti-

bus

bus communes diximus, sunt præstantiores
 cum tempestiue satæ adoleuerunt, & vigēt:
 aliis verò temporibus ignauiores, quando
 vt quadam & holitoris opera & irrigatione
 coguntur adolere, sub cælo sibi parum
 propitio: quale æstiuum est, ac autumnale,
 & hiemale. Sic vere ipso, quando primùm
 germinare incipiunt, nobis leguntur in an-
 num, enula, althæa, iris, acorus, symphytum,
 ruscus, asparagus, petroselinum, apium, fœ-
 niculum, bryonia, cyperus, rubia, saxifraga,
 valeriana, eryngium, tormentilla, pæonia
 vtraque, polypodium, gramen, lilium: nisi
 recentibus aliquândo sit opus, sed quæ omni-
 no erunt imbecilliores, quam si quo tem-
 pore recentes colligi debent, in vsum ve-
 nissent. Omnes tamen integræ sunt, si fie-
 ri potest, vellendæ & vnaquæque in solo
 & cælo suæ naturæ familiari, quod expe-
 rientia confirmat. Nam tunc bene habitæ
 sunt, nec enormes ob alimenti copiam: nec
 strigosæ, & marcidæ & tenues, & rugosæ ob
 eiusdem inopiam. Mox aqua lauandæ sunt,
 & radiculae purgandæ. multæ etiam elignan-
 dæ: quædam verò crassæ & magnæ etiam
 in taleolas secandæ, posthæc siccandæ in so-
 le, vêtio, interdum igni, vt in siccatione lib-
 2. dicemus, nisi recentes sint vtendæ. Igni au-
 tem præcipue siccantur, quando calum est

nubilum, aut hiems, aut quando mox siccatis opus est. Adde, quòd in his & aliis plantarum partibus non solum tempus colligendi legitimum est obseruandum, quale multis radicibus est plenilunium natura humidissimum, sed etiam repositio commoda & duratio. Non enim sunt reponendę nisi exquisitè siccatae, ne putrescant: nec loco humido, puluerulento, non perflato, reponendae.

Radices supra tres annos non seruantur Auicennae. Quae enim crassae & densae substantiae sunt tandiu seruari possunt, vt radix bryoniae, rha pontici, peucedani, mei, aristolochiae. Quae verò tenui & rara constant substantia, vt asari, apii, petroselini, saxifragae, dictamni, tormentillae quotannis sunt mutandae. Radices autem legendas cum folia cadunt, etiam censet Auic. canone. 2. & Platearius in Aristolochia. Quaedam tamen aliis temporibus saladino leguntur, vt veris fine, aut aestatis initio, acorus, gétiana: aut mense augusto quādo etiam spina alba, vulgo bedegar, ruscus, bryonia, cyperus, iris, enula cápana, dictānus vulgaris, pæonia, glycyrrhiza, vt septembri peucedanum. Octobri cyclaminus, recēs & ficcus efficax. Decembri eryngium iisdem leguntur. Efficaces autem illae quoque seruantur annum vnum, pæoniā vtraque, peucedanum.

Duo

Duos, meum, iris, cyperus, maior & minor dictamnus.

Tres, acorus, chelidonium, enula, saxifragia, valeriana, pyrethrum.

Decem, costus, cenanthe, rha ponticum.

Daucus autem asarum & alia radices multe recentes sunt meliores: recondita autem prope omnia, quia sunt essentia tenuis, parum diu seruantur efficacia, praesertim puluerata.

Asari radix ampla, spissa, odore tenui, sapore acri, & parum astringente.

Eryngii radix eligenda ampla, alba, tenera, quae condiatur.

Mesues in simpl.

Radix satyrii plena & recens, non flaccida & emortua ad diasatyrion.

Idem initio Anti.

EXOTICAE vero radices sic deligantur.

Ibidem.

Acori radix similis ireos radici. i. complicata in obliquum, geniculis intercepta, candida gustu acri, & modice amaro, odore iucundo, calida, sicca ordine tertio, densa plena carie non exesa, qualis a Colchide & Galatia affertur: quae a quibusdam galanga maior vocatur, quod sit vtraque crebro geniculata, & odore aromatico: sed haec iridis magnitudine, illa cyperi.

Dios.

Vulgaris acorus huic diuersissimus tota sua natura, non usurpandus, nisi medicus ad refrigerandum & siccandum imperauerit.

Quod si qua huius generis in locis sicciori-

bus educata & calidioribus naturam acori prædictam aliquid induerit, vtraque acorus esto, ille inditus, hic nostras imbecillior.

Dios. Gal.

Mesues.

Agaricus fœmininus rectis intus venarum discursibus constans, sapore initio dulci, mox amaro, tandem etiam tubacri & subastringente, leuior, rarior, mollior, albior, breuior, friabilior, spléndidior quam mas, in fracturis suis, filiosus neruorum modo. i. grauis, densus, durus, niger, lignosus, longus, interdum rotundus, sed vbique cõpactior & obscurior, superficie nõ densa, sed rara, tota fœmininus prætereà, sed de vero & radice semiliginosa & semiputri gignitur in Agaria Sarmatiæ regione, & inde appellatur: hodie ex alpibus metitur.

Hæc autẽ *επιφαια*, id est, superficies seu facies summa seu cum Mesue pars superior quamuis tota vndique superficies intelligi possit, tamen quæ pro situ in arbore varior est, agarici pars superior, vti à Mesue rectissime dicitur, ea potior videtur, quia magis aërea, & ob id leuior rarior, &c. cum aëreũ ob insitam leuitatem sursum feratur, vt in eodem terrenum & aqueum deorsum: siue autẽ ea pars superior sola, siue etiã tota eius superficies optima est non est nobis purgantibus agaricum excidenda & abicienda quorundam more. Nec ita superficiem ad viuũ
int

intellige, vt sola velut cuticula fit utilis, sed illæ partes quæ subsunt quo ipsi optimæ sunt propiores, eo meliores.

Aristolochiæ clematidis longa radix no bis est perfrequens, longa, rara, rotundæ verò in agro Nemausensi plurima, etiã hic crebrescit, Effodienda est messibus, & desquamato terreno seruãda. Legendã vtranq; plenilunio, vt alias propè omnes quidã contendunt: sic enim pleniores cum sint, siccando minus flaccescũt, alio tempore lectis magna sui parte siccando vaporantibus, & marcescentibus. Eligenda vtraque bene habitata, & si est sicca, minus alte rugis striata, carne multa, firma, odore & sapore vegeto, sed suo, non puluerulenta dum frangitur, nec fitu obruta, nec carie aut terredinibus exesa. Quæ bonitatis note reliquis propè plantarum partibus sunt communes. Pontica autẽ & Cretica est præstantior. Behen accipiantur Armenia, calida, humida, odora, rubra *Serapio.* potius quàm alba: quæ verò hodie in Ita- *Manar-* lia & prouincia in odoræ reperiuntur radi- *dis.* ces, & pro behen supponuntur, vel aliæ sunt ab Armeniis, vel saltem his minus efficaces. Harum loco placerent magis radices eryngii, Behen rubrum folio lapathi rotũdi prope Burdegalam locis aquosis plurimum, ac inde in alias Galliæ partes transportatur:

album in Prouincia crebrius.

*Dios.
Gal.*

Bryoniæ radix foris cineritia, intus albicans, ampla, consummata, colligatur veris initio.

Calamus aromaticus, calidus siccus, ordine secundo, partium nonnihil tenuium, fuluus, intus albicans, odore fragrantissimo, dense geniculatus arundinis modo, cætera mollis tactu, lentus in frangendo, cõfractus autem in assulas dissilit, non totum raphani modo rumpitur, fistula intus plena araneorum, casisæ gustu, leuiter astringens, & cum quadam, sed minima acrimonia amarus, in mandendo glutinosus, ex India deferretur, teredinibus facilè tentatur. Qui verò in officinis est, nõ calamus, sed radix est, neque ea calami, sed plantæ alterius: neque ex India videtur afferri, quia vili venditur, & sæpè recès multum cernitur. Ob id inter radices eum recensui, iustius inter ligna locandum: si verus habeatur, triennio seruetur.

*Hor. Ma-
nardi.*

*Dios.
Gal.*

Centaurii magni radix, acris, astringens, subdulcis, subamara, rubescens, crassa, grauis, solida, tripedalis (si integra est) succo prægnans dum recens est ex solo pingui & aprico Licyæ Peloponesi, & aliarum multarum regionum, annos decem seruetur. Radix autem centaurii parui, medicamentis est inefficax.

Ibidem.

Costus subamarus, modicè astringit, acer adeò & calidus vt vlceret, candidus, leuis, eximia odoris gratia recens, abunde plenus, densus, siccus, à terredinibus non exesus, Arabicus. Post hunc indicus, tertius in bonitate Syriacus, grauis, colore buxeus, odore feriens. hodie Lugduni frequens est Arabicus, non tamen quem Arabici scriptores dulcem & amarum soli inuexerunt. Costi nigri mentio fit Dios. in rha pontico.

Dracúculi radix legenda vere, aut æstatis initio, ampla, cõpleta, ex loco libero, hæc etiã nostras est, rarò externa huc cõuehitur. *Mesues*

Dictãni radix Dioscoridi calefacit, aliis folia magis celebrãtur calida, odorata, rotunda, parua, densa, lanugine vtrinque inteãta. Cretica metitur æstate & autũno. Quæ verò radix dictãni ab officinis supponitur alba, tenuis, elignata, propè inodora, minimũ amara, nullo exiguo ve caloris sensu, pseudictamni fuerit potius, aut herbæ nescio cuius, qua abiecta, potius pulegio vtẽdũ est.

Doronicum, radix parua, foris subflaua, intus alba, dulcis, calamo aromatico similis colore & figura. *Serapio*

Helleborus albus radicib⁹ nititur multis, tenuibus, ab oblongo & exiguo capite exeuntibus, caparum modò fibratis, optimæ sunt cãdidæ, friabiles, carnosæ, mediocriter *Dios.*

extentæ, nec iunci modo mucronatæ, nec in frangendo puluerem emittentes : suntq; medulla tenni, gustu feruente, nec tamè id vehemèter, nec saluã subinde ciens. Quæ enim confertim eam cõtrahunt, strangulant. Laudantur ex montibus & asperis, Cyrenaicæ, Galaticę verò & Cappadocicę & Italæ sunt periculosiores. Omnis albus est periculosus Mesuæ, non item Græcis autoribus. Eidem minus acer & mordax, nec statim initio albus quam niger, sed amarior est ac diutius seruari potest quam niger, cætera nigro similis.

Mesues.

Cortex radicũ fibrosarũ, asari colore, fractu facilis, medius crassi tenuis, antiqui recetis, grauis & leuis, aut potius leuior quã grauior, legitur vere & estatæ Mes.

Diosco.

Helleborus niger radicibus coheret nigris tenuibus à capitulo capæ simili, cõfibratis, vt albus, quarum est vsus. Optimæ sunt corpulētæ, plenæ, in quibus sit tenuis medulla, acres gustu, & feruentes, in collibus asperis, & sitiētibus locis, vt Anticyra, Helycone, Parnaso, Aetolia. Addit Mesues fragiles, leues, asperitatisq; expertes, leuiores quàm grauiores, tenuium & crassarum, recentũ & vetularum medias. Salubrior est albo, colligitur vere & æstate.

Mesues.

Esule minoris radicis cortex eligendus
ten

tenuis leuis, fractu facilis, rubescens cassie fistule modo post sex a collectur menses, ex loco libero collecta initio veris. In fine veris autem, lac eius colligendum est.

Galanga est radix subrubra, vel rufa, geniculata, intorta, grauis, sapore acerrimo, linguam admodum vellicante, calida sicca gradu tertio. odore & figura quadam cyperi. Unde quibusdam cyperus Babyloicus dicitur, in dicta priscis, alba, odoris, & saporis gratia carens, pu luerabilis multum abiicienda.

Gentiana notis tantum comunibus niti- *Aqua-*
tur, ex Iura monte in Gallias totas distri- *rius.*
buitur, colore foris buxco, intus crocante, *Serapio.*
amarissima (ob id aloë Gallica dicitur) dura, parum rugosa, fragili cotumax, in hortos Parisienses translata, minus efficax adolescit.

Glycyrrhiza quavis in Gallis passim lu- *Dios.*
xuriet, laudatur tamen Galeno magis Cretica, aut saltim Hispanica, vel ex locis aliis minus humidis: colore est foris buxco, ligno- lento & fractu cotumaci, intus multum croceo, sitimque mansa extinguente, sapore subacerbo, dulci, quibusdam melior est nigricans & lenta, quam buxca & fragilis. Improbatur intus alba vel nigra, exucca, vetus, fragilis raphani modo, & inter fragedum puluerem edens: quæ nota in omni parte plantæ, si præter naturam adest vetustatem prodit.

Herm

Hermodactylus Mesuæ probatur radice rotunda, ampla, foris & intus multum alba, mediocriter dura, ex loco edito lecta, calida & sicca initio gradus secundi: laxa verò, rara, leuis, est imbecilla: rubra & nigra, mala. Quæ in officinis est, affirmatur mihi ab his qui legerunt frequenter in Gallia Narbonensi & Prouincia, esse folio nigro, porraceo, flore per autumnum croci sine croco tamen, foris nigra radice: quæ res declarat esse colchicum, innoxium tamen aut saltem innocentius experimur: forte quia siccatum est, nisi recens nobis vsurpatur.

Iris illiryca veteribus propè sola laudatur, parua, densa, frangi contumax, subruffa, intus albior, amara, sternutamenta dum tunditur ciens, odorata. Florentina tamen sola nobis hodie inculcatur, cum Gallica alba purgata laudetur Galeno lib. 8. c. ph. part. Ex locis apricis & siccioribus Illiridis lecta ad me missa Venetiis à Marti. Grego. medi. præstantissimo in horti mei partem editam, & soli meridiano apertâ trãslata, iam pulchrè repullulat. Mesuæ verò laudatur radix ampla, dura, densa, velut in nodos breues collecta, ex albo rubescēs, odore violæ nigræ aromatico sapore, acri & mordaci, flore purpureo potius quàm albo, veris initio collecta.

Nardi spica cū radice dodrantali, digi-
ti parui crassitudine, astringēte, subacri & le-
uiter amara, odorata, calida primò excessū,
sicca secundò. Mihi Lugduno delata est à
Ioanne Horneo Parisiis. Pharmacopœo lō-
gè peritissimo, & fidissimo, latinè doctissi-
mo, Græcè & Hebraicè mediocriter institu-
to, cum costo acoro, & aliis non paucis.

Pyrethrū radice est longa, pollicari cras- *Dios.*
situdine, gustu feruidissimo & igneo, à quo
nomē habet, quæ mansa pituitā largā elicit.

Polypodium radice dulci, austera, digiti *Dios.*
parui magnitudine, multū siccante, sed sine *Gal.*
morsu, probatur subdulce, subausterum, gu- *Mesues.*
statu ad postremum subamaro, & non nihil
aromatico, solidum, cirris seu nodis plenū,
ex rubro nigrescens, colore intus herbaceo
pistacii modo, recens, quercum & arborum
aliatum glandiferarū truncis innatum: aliis
murale & saxosum magis probatur, nisi lo-
ca sint vliginosa & vmbrosa.

Rhaponticū radix nigra, costo nigro fo *Dios.*
ris, cētaureo magno intus similis, sed minor,
ruffior, fungosa & laxa, aliquātū leuis, sine
odore, quæ mansa colorē reddit pallidū, ad
crocū inclinātem, terredinibus non exesa.
Diosc. In quo præter hæc legit Serapio,
astringēs, si plusculū mādatur, subacris, &c.

Rhaindicum & proximum ipsi rhabar- *Raued.*
bar

sceni Me- barū, laudatur subnigrū in rubrū inclinans,
sue dici- graue pro raritate sua: contractū, ex rufo &
tur Gal. glauco alternat, & croci modò tingit, recēs,
anti. lib. I. nō adulteratū, astringēs amarū cholagagū
 calidū siccum ordine secūdo, seruatur annis
 tribus, quatuor, in psyllio milio vel oblitū
 cera sola, vel ea cum terrebinthina.

Scilla sit bonæ magnitudinis (nō tamen
 admodū magna & enormis) benè habita &
 nutrita, alba, recēs ex terra sumpta, cū folia
 eius & caulis exacte aruerint, seu quādo tri-
 ticū metūt, quia tūc potissimū viget. Huic
 pancratiū simile gustu & viribus, sed imbe-
 cillius. Mesuæ præfertur, quæ sapore est dul-
 ci, acri, amaro, squammis delibrata, splen-
 dens ex loco libero propè aliàs educata.

Gal. lib. 8
simpl.

Turbith Arabibus laudatur, cortex al-
 bus, gūmosus lactis crassitie, vacuus, arūdi-
 naceus, fractu facilis, recens, foris autē cine-
 ritius & planus, ex locis ficcioribus.

Mesues.

Zingiberis radix sit cādida, odorata, pi-
 peris sapore & viribus, nisi quòd tardius ca-
 lefacit: sed dūtius, vti longum piper. Dāna-
 tur teredinibus exesum, puluerulentum, te-
 ctorio quouis circū litum ad pondus & ma-
 gis ad exesionem tegendam. Terram meri-
 tam & columbianaum, quod vocāt, malè zin-
 giberis loco supponūt, quoties puluere eius
 est opus: licet pondere, colore, & reliqua

natura radices sint diuersæ.

Zedoaria radix aristolochiæ rotundæ æmula, sapore, & colore zingiberis, calida sicca gradu secundo, eadem Serapioni dicitur zurumbeth: sed zurumbet sine, h, radix est diuersa.

HERBARVM DELECTVS.

HERBÆ propè omnes sunt nostrates, quamquam harum quædã ex aliis regionibus sunt meliores, vt absinthiũ ponticum, chamædrys, chamepitys, scordium, Cretica chamædrys, cãpæstris potius quàm suburbana, calaminthe môtana melior quàm domestica: tamen si nostrum hoc solum & cælum habeant persimile externo, vires quoque non ita dissimiles sortiuntur, qua ratione plantas Italas Creticis non multũ cedere scribit Gal. si pluuium non fuerit cælum, & herbæ acres digerentésque, quæ humores prauos afflictis partibus infixos vehementer digererent, ex ficcis & matitimis locis eligantur, in empla. *Diabotéris* in initio libro. 6. compos. pharma. secund. genera.

Porro ex herbis plurime solũ virides in vsu recipiuntur, dum hæ vel harũ succi in syropos coquantur, & in apozemata, clysteres, fatus, cataplasmata, & alia id genus, in quos vsus postremos quouis tempore leguntur: in syropos autem, vel formata

aliam toto anno seruandã sunt legēde, quãdo sunt efficacissimæ, cum scilicet florēt, aut etiã semine iam plenæ sunt vt fumarìa, calaminthe, & aliæ ex sequētib; in syrupos, vel alia cõposita diu seruanda recipi solitæ. Nã fumariam florentem veris initio, semine autem plenam veris fine legit Mesues.

Quòd si herbæ nec caulem, nec florem, nec semen edunt, vt adiantum omne, asplenium, legēdæ in foliorũ vigore: quãdo scilicet maxima & virentissima sunt, quædã verò dum florent, aut semētescunt, quia lignosæ sunt, & exuccæ: ante id tēpus in vsum trahuntur, vt beta, brassica, cichorium chõdri-la, eupathoriũ, lappatha, plãtagines, verbascum, verbenaca. In quo viriũ vigore etiam sunt colligēdæ quæ siccãtur, & in vsus medicorũ varios anno etiam toto seruãtur, vt absinthium omne, adianthum omne nobis (quibus enim abũdat virens, & vigēs vsurpatur) anethi coma, betonica, carduus benedictus, cichoriũ, cẽtaurium parvũ, calamin-

Aneti & byssopi coma florulenta est. the, mentha, chamædris, camæpitys, eupatorium, eufragia, fumarìa, hyssopi coma, marubium, maiorana, origanũ, poliũ, pulegiũ, ruta, rosmaris, salvia (licet hæ duæ etiã sine floribus sint efficaces) scordium, splenium, thymum, thymbra, verbascum: aut saltem cum vigent folia magnitudine, odore, colore,

rè, præfertim quæ cacumini sunt propria. Absinthium autè vere legit Mesues, ad succum & aquam inde stillandam, flores eiusdè æstatis initio, hic autè æstatis fine, vel etiã autûno. Eupatorium quoque legitur, & ex eo succus exprimitur in fine veris Mesuæ. Siccâtur autè in vmbra magis, nisi quæ sunt caule crassiore, aut folio humidiorè, & ob id apto putrescere. Vbi probæ sunt siccata, reponuntur, vt radices, sed minus diu seruari possunt, ob id quotannis mutandæ.

Adiantum omne eligit Mesues bene habitum, virentibus foliis: quod autem gracile est immodice, & folio flavescente examinatum est.

F L O R V M D E L E C T V S .

FL O R E S vt plantarum partes reliquæ legantur cum maximè vigent, celo sereno: non autem vt Bulcasis & indocti alii scribunt hoc vel illo mèse: nam quibusdam regionibus & cæli cõstitutionibus celerius aut tardius plantarum partes perficiuntur, vt capparisis in gemma, rosa expandi cœpta legatur, reliqui ferè aperti: sed haud ita pridem, & ex quibus vis nondum exhalauit, nec folia tenuentur, & sint decidua. Siccantur sole vel aère calido, magis, minus, pro varia ipsorum natura. Quidam siccandos volunt, donec ex ponderibus decem vnicũ super sit,

minus autem ex montanis floribus quam ex campestribus minuitur. Reponuntur ut alia, quotannis mutantur quamuis sphœrnâ: hum etiam decennium seruari possit: chamæmelum item diu vegetum est, ob fortem partium suarum missionem. Quam vitium constantiam etiam tum validus odor demonstrat. Flores absinthii, chamædryos, chamæpityos, hyssopi, anethi, eufragiæ, fumaricæ, maioranæ, origani, ronismarini, saluiæ, thymi, verbasci in herbis ipsis commemorati sunt, reliqui nunc dicentur.

Balaustrum flos siluestris punicæ, cytino floresatiuæ punicæ est astringentior, præsertim quod ex acerbis punicis est. Vterque hic flos punicæ, est ab arbore auellendus quo loco tunc granatum nullum existit. Nam qui cecidit, sæpè id illi ob alimeni inopiam, auercente & protrudente fructu contigit, aut ob vermiculum, aut aliam causam: ob id infirmior est, qualis agnoscitur facillè: quia vna parte nigricat, foliorumque capillamentorum ipsis non hæret, ut in eo quem auulseris, qui præterea in umbilico ipso, ut foris rubet. Hispana, rosæ modo lata, & breuia præstantiora sunt Narbonensibus longis angustis.

Caryophyllum laudatur, si ægi cõtumax, odoratû, ex plano tumidulum, recens, quod

vinguibus compressum humorem quendam remittit, acre, & aromaticum, calidū siccum gradu secundo, aut etiam tertio. Annos quinque seruari potest, loco tēperato: nam in humidiorē putrescit, sicciore arefcit, & rugosius euadit ac imbecillius, vt quod in eo est enormius, quod barbari antophillum vocant, interpretaturq; antefolium natum, vt vox sit illis composita ex latina præpositione, & Græco φύλλον folium.

Crocus Dioscoridi optimus ad medica- *Lib. I. an-*
 menta, Corycius, recens, oblongus, integer *tid.*
 plenus, non fragilis, flauissimus, & qui cum humore tritus, suo colore manus saturet, nec sitū nec cariem redolens, subacer. Gale-
 no autem Corycius. à Coryco antro in quo nascitur, licet aliis sit procerior, non tamen aliis robore odoris aut diuturnitate est præstantior. Eligendus verò est non procerior, sed odoratissimus & flauissimus, & lōgo tēpore in vigōre suo persistens. Præstantissimum igitur aliquem crocum apto quodam ædium loco repositū obserua sæpè, vt pernoscas. Nam id colorem odoremq; pristinum diu seruabit: adulterati verò odor & color citò vanescit. Hæc Galenus.

Centaurii parui flores ex pallido flauos initio æstatis legit Mesues. Nostrates autem sunt purpurascētes.

Epithymum Arabum seu thymi cassutha amplexicaulis, cum ramulis thymi lecta minus citò marcescit, & à thymo esse non herbis aliis congeneribus cernitur. Sic flores cæteros & fructus cum ramis legendos Galenus docuit. Ex thymo autem montano est præstantius, quàm ex hortensi Cretense rufum præferitur à Mesue.

Epithymū Græcorū quid reuera sit, nõ dū planè cōpertū habemus, nisi sit flos satireiæ, Picardæ vulgò dictæ, perpetuò virentis.

Hyssopus colligenda Mesuæ quādo incipit florescere.

Nymphææ flos tam albus ex stagnis, quā luteus ex fluuiis, vere legitur, cūm apertus est: siccatūrque luteus ob paruitatem, integer, albus, conspurcatis aliquot externis foliis purgatus, & cauliculo capillamentisque crocatis. Luteus verò ferè hic in aquam etiā cum albo distillatur, rarò siccatu seruatur. Narbonenses alba sola vtuntur.

Rosæ sunt præstantissimæ quæ longè omnium suauissimæ sunt, & aliis rubicundiores, quales ex montanis, non autem conuallibus leguntur. siccandæ loco sublimi meridiano, quo solis radii penetrant, rosas tamen non tangant. Nam albæ, incarnatæ moscatæ, quāuis recentes odoratissimæ sint, tamen siccatæ sunt inodoræ: rubræ cōtrā recent

centes parum odoris reddunt, siccatæ iucundissimum & diuturnissimum iaculātur. Ex agro montoso petroso Pruni vr̄bis, vnius diei itinere à Parisiis dissitæ in vniuersam propè Galliam omnium præstātissimæ conuehuntur, in territorio tamen Parisino non insuaues præfertim vico cui fons Naiadum nomen etiam vulgò est, larga manu luxuriant sabulosis vinetis, quæ Vr̄bi toti satis esset possint, vt Pestanas & alias priscis celebratas rosas non desideremus. Rubras admodum foliis paucis & planis præditas præfert Mesues. Rosæ tardius collectæ parum diu seruantur, & citò nigrescunt, tempestiue lectæ biennio seruantur cum igitur mediocriter sunt apertæ, mox integræ insolentur, sæpè mouendæ, deinde folia auulsa vasæ terreo claudantur, ne odor aut color pereat. Si quo die sunt lectæ sol non luceat, raræ disponantur, ne se corrumpant densatæ. Similiter alii flores siccentur.

Schœnanthū seu schœnu anthos ex Arabia rarissimè huc ad nos transfertur, sed eius iunci tātūm calami, si deferantur flores, solo odoratus vigore deligantur. Nā odoris illius gratia citò vanescit. Gal. lib. I. antidotorū.

Stœchas etiā exotica est, ex Creta enim *Gal. lib. I*
habitor & melius nu trita, ob id melior. *Antid.*
titur, multa tamé nobis domestica ex insu-

lis: stœcadibus Malsilię assidentibus, quibus & nomen ipsa est sortita. Prouenit etiam multa in Arabia, vnde Arabica cognominatur, & à Mesue præfertur, flore præfertim, post foliis: sit amara, modicè astringens: spica ex purpureo cærulea, odorata.

Stœchas verò citria seu flaua Dioscoridis heliochrysum, & Galeni amaranthus coma floris aurea, densa in Gallia Narbonēsi & Aquitania, agro Burdegalensi plurima & præstantissima gignitur, odore abrotani maris, & etiam sapore, sed minus amaro.

Mesues.

Viola nigra vulgo martia & quadragesimalis, à Mesue laudatur quæ prima floruit, neq; vim suã calore solis resolutam perdidit, nec pluvia obtudit vel diluit & dissipauit. Quæ iam diu aperta est, aut pluuiam sensit, aut in siluestribus nascitur, odoris gratia caret, ac viribus.

Flores vix annum seruari possunt efficaces, præter chama melum, stœchadem, crocum, & alios paucos, qui annis post duobus aut tribus, coloris & odoris gratiã retinent.

DE SEMINIBVS.

SEMEN à fructu quantum differat, ab un-
de in nostræ methodi lib. I. docuimus. Semina verò deligantur matura omnia, bene habita, plena, & corpulēta. & quæ naturæ suæ vires proprias habeant efficacissimas, &

odorē, saporē, colorē, sui generis perfectissimi, si odoris, saporis est particeps. Multa enim sunt inodora & insipida, nō modo seminū, sed aliarū quoq; partiū genera: Sint præterea, si fieri potest, delata ex regionibus, in quibus celebratissima crescūt maiorū nostrorū testimonio. Sintque recentia, aut his proxima. Quæ enim diutissime fuerunt reposita semina, & alia, vires habent imbecilliores. Vbi autē pulvis ab ipsis diuidēdo excidit, terminū excesserūt .lib. i. alimētorū.

Amomum candidum vel fuluum, simplici tamen colore nō vario, laxius, in vua parua seminis tamen plena, diffusum, nō astrictius coherēs, sit præterea odoratū, nares vulnerās, acre, mordax recens, non cariosum. Amomū Scythicū laudatur .lib. 8. com. phi.

Ami Illyricum vel Aegyptium.

Anisum Creticum.

Cuminū Aethiopicū, deinde Aegyptiū.

Ligusticum ex Ligusticis alpibus vnde illi nomen.

Sefeli Massiliense, alterum Aethiopicum, tertiū Creticum Dioscoridi laudatur.

Sinapi Alexandrinum.

Thlaspi Cappadocicum vel Creticū, sed maius & minus rotundum est præstantius Galeno. Vtrunq; nobis est, à Bursa pastoris herba frigida astringente, diuersum.

Diosc.

Cardamomum eligi debet frangēti contumax, occlusum, plenum, fartumque, gustu acre amarumque, odore caput tentans, excalfaciens: quod tale non est, exoletum iudicatur. Hæc Diosc. Nigrum passim cognominatur Galeno, Nasturcio minus calidū, sed sruavis & fragrantius eidem dicitur. An verò semen quod hodie noster Ioannes Horneus Lugduno aduexit, minus & planius grano paradisi, colore & sapore propè eodem, in filiqua breui triquetraque largissimum, sit verum cardamomum, affirmare non ausim ob historiæ ipsius obscuram breuitatem: tamen tum ipsum, tum granum paradisi, & quod cardamomum minus vocant profertur officinæ, semina sunt non indigna recipi in antidota, ob virium in ipsis aromaticarum excellentiam.

Cnici semen sit amplum, plenum, medulla pingui, album, angulosum, læue Mes.

Psyllium elegit Mesues absolutum, amplum, tam graue vt aqua mergatur.

FRUCTVVM DELECTVS.

EX FRUCTIBVS quanquam non pauci nostrates in medicamenta recipiuntur: quia tamen externi quidam præstantiores habentur, ipsorum quoque bonitatis notas paucis attingere fuerit operæpretium.

Amygdalæ tã dulces quam amaræ, probantur flauissimæ, plenæ, integræ, non confractæ, nec erosæ, tamen leues, duræ & siccæ quantum illis datum est, ob id fragiles, intus albissimæ. Ex his dulces, sapore delicatæ, propè indicibili in castaneã tostam & panis purissimi bene cocti qualitatem inclinãtes: odore, ante esum nullo, aut perquã exiguo, inter edendum autem iucundo.

Improbantur albescentes, nigrescentes, rugosæ, molles, tortiles, fractu contumaces, & quæ fractæ à candore illo ad pallorem recesserunt, aut nigrorem, oleosæ natura aut vetustate, odore iácido, sapore ingrato aut oleagino: quem omnibus vetustas affert. Ex quibus tritis etiam si plus olei exprimatur, tamen olei amygdalini probatissimi dotes non affequitur, quod ex prioribus extrahatur, excorticatis cultello potius, quam aqua calida, vt in oleis dicemus.

Anacardus, seu cum Paulò & Actuário anacardion, fit plenior & habilior, fuscus, re fina in cortice multa, acri, nigra, nucleo intus albo: quo in melle cocto fit mel anacardinũ. Hoc etiam tuso potest oleũ exprimi, sed longè diuersum ab eo quod coctis in aqua corticibus supernatat, & conchis colligitur ad confectiõnem anacardinam.

Myrobalani citrinæ sint, flauæ, multũ in

Mefues. viride inclinantes, densæ, graues, in fracturis gommosæ, amplæ, cortice crasso, denso, os paruum complectente.

Ibidem. Cępulę amplę sint, & quo maiores eo meliores, subnigræ, in rubrũ inclinãtes, graues, ob id in aquã prõptę mergi, cortice crasso.

Ibidem. Indæ, sint nigræ, magnę, graues, substãtia dęsa, sine ossibus. A quibus cõditiõibus quãto longius abscedunt, tanto sunt deteriores.

Ibidem. Emblicæ, magnæ, graues, carne multa, densa, ossibus exiguis, rara verò carne quę sunt, spiritu & vigore carent.

Ibidem. Bellericæ, magnæ, graues, carne multa & densa.

Notæ igitur in his cõmunes aliorũ fructuũ & precipuę sunt, vt sint bene habitæ, & corpulęte, carne multa & firma ac dęsa, & ob id osse exiguo, qb^o os datũ est. Nã Indę sunt exosses. Quę verò notæ alię à calore ducũtur, & ossis figura, minoris sũt momęti.

Balanus myrętica sit amplã, vetus cortice læui, tenui, pleno, medulla læui, pingui. Parua verò ex albo nigricans, vetus, plena medulla alba, læui, pingui, est innocentior.

Conii seu strobili vulgo pineoli, pleni, recentes, albi, sicci, quatenus illis datum est. Vitentur flauī aut etiam pallidi, oleosi, rancidi. Id quod his citò, vt ferè sexto mēse accidit, nisi prius saccharo intecti hoc vitium

effugiant: præsertim si prius ex furfure frīgantur, & sic probè siccentur: deinde cribro purgentur, quod remedium est, aliis quoq; seminibus condiendis, ne aut citra condituram, aut etiam condita rancescant.

Cupressi pillulæ, vulgo nuces, sint perfectæ recentes, ob id molles, seminis plenæ, etiam in ipsis hiatibus.

Cydonia seu cotonia sint bene habita, flavescentia, odorata, matura cum minus astringendum & refrigerandum est: cū verò magis, ante maturitatem colligantur.

Eadem ratio est struthiorū, quæ nos cydonia fœminina vocamus, aliis maiora, minus acerba, carnosiora.

Citrium & aranciū malū, & quæ vulgus limonē vocat, sint magnitudine quodq; in suo genere mediocri, odore valido & iucundo, cuiq; suo cortice tenui, raro: colore in limone pallido, in citro flauo, in arantio rubefcente: quamuis & arātia virida etiam per maturitatem inueniantur: carne intus multa, firma, & succo odorato, acido, interdum dulci, est quando ex vtrisque misto.

Colocyntidis medulla cortice ablato fit pillæ mediocris in speciem conglomera- *Gal.*
vehementer amara, matura, ampla, rara, ob id leuis: & quāto leuior, tanto melior: alba admodum leuis, eadem fœmina, autumnole

legenda cum flavescit abeunte iam virore.

Mesues.

Cucumeris agrestis fructus præfertur absolutus & maturus, & virore deposito flavus, amarus. Ex quo succus albus, subpinguis, Elaterium dictum, quomodo sine valenti compressione extrahatur, docet Dios.

Dios.

Carpobalsamum sit flavum, plenum, grande, graue, mordax gustu, & feruens in ore, modice opobalsamum redolens.

Mesues.

Cassia fistula, seu nigra, seu cathartica, id est, purgatrix, eligatur foris & intus nigra, ampla, collucens, grauis, plenior, & quæ concussa clausis intus granis non strepat: pulpam intus pingui, splendente, succulenta, non situlenta, nec putri: sapore prunorum delictato: calida humida primo gradu. Utendi tantum tempore extrahenda: nam extra cannas, ut semen, sanguis, lac, extra propria conceptacula, prompte corrumpitur, & in vasis seruata peior euadit.

Ab.

Cubebæ sint corpulentæ, plenæ, graues, acres, minus tamen quam piper, subamaræ, admodum aromaticæ, subdulces, annis decem seruantur.

Coccum gnidium ex thimelæa eligendum, cui folia magna tenuia sint, quæ in locis liberis crescit propè alias multas thimelæas, foliorum vsum celebrat Mesues non granorum.

Dactyli nobis, vt Græcis vulgaribus hodie dicuntur, fructus palmæ, à digiti figura. Probantur magni, flauī, parum rugosi, molles, pleni tamen, & carne intus multa, subdura, ad nucleum candicante, ad corticem rubefcente, non pertusi, non vermiculosi, & qui concussu nihil aut minimum sonent, sapore vinoso. Deteriores sunt graciles, flaccidi, duri, quia excarnes, excusso pediculo pertusi: iidem ferè vermiculis scatentes.

Ficus pāssæ seu caricæ habentur præstantissimæ, quæ in calathō spartaceo digitis, aut pugnis vtrinq̄ue pressæ, sic illis mollitiæ suæ cedūt, vt mutuos partium dictarum motus sibi propè obcurrētes sentias, odore sunt iucundo, non calorem putredinosum, aut vermiculosum referente.

Hæ verò si particulatim explorentur, pediculo sunt breuissimo, colore incandidum vergente, molles, tractanti facilè cedentes, cute tenui, molli, succo intus & semine flauo, & plane melleo sapore, odore ante esum & inter edendum iucundo, graues, paruæ. Si Mafsiliotides (quæ etiam saporis gratia cæteras longè antecellūt, siue albicantes tantum sint, siue intus & foris albe, sed flauo semine) maximæ: si externæ sint, quales Hispania mittit musto mersas, vt dulciores sint, post ne cohæreant farina aspersas.

Vit

Vitiosæ sunt duræ, tum in massa, tum per se singulæ, vermiculosæ, graueolentes, foris nigrae, intus rubentes, vel alio præter naturam colore præditæ, cortice crasso, duro, sicco, intus alieno colore, odore, sapore. Quædam tamen sunt nigrae Prouincialibus & Narbonensibus dictæ, foliis nigrantes, intus tuberrimæ, omnium delicatissimæ dum recentes sunt: nam siccatae liquefcunt, aliæ eiusdem cineritiæ, aquosiores quàm vt ficcari possint: hominibus ingratae, aibus expetitae.

Galla oinphacitis, id est immatura, laudatur parua, seu magnitudinè mediocri, nodosa, grauis, solida, nõ perforata: minus vt illis magna, rotundissima, polita, leuis, laxa, perforata, flaua, aut saltem rufa. Gallia Narbonensis & Lugdunensis præfert rosmarinas vulgo dictas, omniũ minimas, graues solidas, asperas, pretiosissimas.

Intubæ zizipha vel zinzipha Græcis dictæ laudantur recentes, amplæ, oblongæ, passæ, tamen tensæ, carne intus multa, succulenta, laxa, dulci, vinosæ: plenæ, graues: sapore dulci & delicato: nucleo paruo, foris rufo ac vei ius rubentes, intus pallidæ aut albescentes. (Nam foris albæ nobis nondum visæ) osse prunorum rotundiore, paruo intus nucleo, dulci. Inprobantur vetustate nigri-

cantes, leues, siccæ, puluerulentæ, friabiles, excarnes.

Myxæ, myxa, & myxaria, vulgo sebesten, à mucoso lentore, quo abundant dictæ prædictis affines, sed dimidio minores, acuminatæ, parum rugosæ, graues, nigrae, carne multa ex rubro nigricante, firmiore, glutinosa, dulci & subacida, osse prunorum Damascenorum inæquali, nucleo intus exiguo dulci.

Malum punicum cortice seu corio integro, rufo, duro, & denso, graue, maturum, granis intus rubris vel roseis, succo prægnantibus vinoso plenissimum.

Myrti baccæ recentes, plenæ, succulente, odorate, grandes & bene nutritæ.

Nuces auellane præferuntur ligno solido non pertuso, rubente, rotundo: corpulente, graues nucleo intus si concutientur sonante: si fracta nuce gustetur, gratissimo, & sapore castaneam referente: foris flauo, intus albicante, pleno duro.

His proxime sunt, france vulgo dictæ, hoc est legitime, oblonge, ligno simili, cute intus nucleum vestiente rubentissima, carne dura & firma rubente. Infime sunt syluestres, ligno & nucleo candidante. Improbantur, leues, perforate, quia vermiculole, vetustate oleagine, rugoso nucleo

*In Gallia
Narbonē
si quatuor
locis inci-
se muria
dies ali-
quot ut itē
post om-
pbacio ser-
uantur.*

&

& exucco.

Nux moschata fit grauis, oleosa, odorata.

Nux indica aquam intus dulcem habet, si recens est. Quæ quidem vtenda, nõ cortex,

Oliuæ halmades, seu colymbades, quæ in sua muria conditæ innatant, præstantiores sunt. magnæ, ouales figura, pallidæ aut rufæ, plenæ, solidæ, carne multa, densa, subamara & subdulci: osse intus paruo longo, nucleum delicatissimum complexo. Quæ verò enormes aduehuntur, acuminatæ, carne multo largiore, sapore sunt minus delictato, vt armeniaca. In sita non in sitis corpulentiora multò sunt, sed saporis iucunditate multò inferiora.

Gal. Opiantes & rha, & ribes vna legenda matura, plenior, acinis paucis, bene nutritis potius quàm densis, & paruis & strigosis.

Piper longum sit, corpulentum, integrum, recens, linguam tarde, sed diu commordēs. improbatur perforatum, vel adulteratum.

Mesues. Piper album ex hoc productum acrius longo, & nigro maximum, plenissimum, graue non rugosum.

Piper nigrum, alio maius, cortice tenuiore, & minus rugoso, graue admodum.

Pistacia sint recentia, nucleo intus herbaeo, sapore iucundo.

Thamar indi præferuntur subnigri, seu
fu

fufci, lucidi, molles, recētes, pingues ceu vil-
lis quibusdam, & radiculis intertexti, dulca-
cidi, seu ex dulcibus acidi, & vinofo fapo-
re. Improbantur ficci, carne prunorum ad-
ulterati: in quibus nigredo est obfcura, &
prunorum odor & fapor.

Pruna paffa, vel acida funt, vel dulcia,
vtraque fint ampla & plana: carne intus mul-
ta, fucculenta, firma: offe exiguo, foris vel
melle aërio incruftata, vel nigra, fed citra
ablutionem: non rancida, nec fitulenta, nec
puluerulenta.

Damaſcena & armenia magis ad aluum
subducendā, & dulcia alia humidaq; funt eli-
genda Meſuæ quàm acida, vel horū media.

Senna folliculo (cuius præcipuus eſt vſus) *Meſues.*
fit ſubnigro, in viride inclinante, mo dice
amaro & aſtringente, à natura completo, re-
centi, ſemine intus amplo compreffoq;.
Deterior eſt ſubalbus, nondum iuſtæ ma-
gnitudinis, aut maturitatis. Folia ſecundū
tenent locum ſi viridia ſint, & plena, non
ſubalba, aut tenuia: ſurculi inutilis purga-
tioni, ob id abiiciēdi. Mirum eſt hodie tam
oblitos ſui & Meſuæ pharmacopòlas, vt fo-
lia pluris & faciant & vendant quàm folli-
culos. Noſtras verò hortenfis ſenna ineffi-
catior eſt orientali, vt vocant, tamen non
inutilis vſu quotidiano exploratur.

Vuæ passæ, pingues, carnosæ, cortice tenui sunt præstantiores libro. 2. alimentorum nobis sunt Damascenæ. Corinthiæ vulgares.

Damascene sunt deligendæ amplæ, fuluæ, transparentes, carnosæ, feminibus paucis. paruis, sapore vinoso.

Corinthiæ omnium minimæ sine seminibus, colore purpurascete, sapore delicatissimo, rare, & prætiouissimæ.

Vulgares huc afferuntur, vel ex Prouincia capsulis abietinis, vel ex Hispania calathis spartaceis. Prouinciales omnium post dicta duo genera Damascenas intelligo & Corinthias præstantissimæ, præsertim quæ prunellatæ vulgo indigenis vocantur, opinor quod acino sint pruni ænulo, hoc est nigro, sed quem ros cæruleus intexit. Non incelebres fuluæ, Picardatæ iisdem dictæ, Damascenis toto habitu proximæ. nisi minores essent, & carne parcior, minusque solida. Ambæ in palmitate siccantur intorto pediculo, hæc si pinguescant immodicè & ob id digitis hæreant, farina aspersa vitium indigenæ tegunt. Qui dolus est frequentissimus in Hispanis omnium ignobilissimis. Quas enim habet Hispania optimas sibi seruat: viles in alias septentrionis regiones transmittit.

DELECTVS LIGNORVM.

Dios.

A GALLOCHVM lignū, sit maculatū,
 odoratum, gustu astringens, & sub-
 amarum, cute verius quā cōrtice aliquan-
 tum versicolore, halitum mansu commen-
 dans, suffimentis expetitur thuris vice, eius-
 que modo in igne liquefcens, sed tardius,
 & aquæ iniectum mox subsideat, & bullu-
 las edat. Xylaloē dicitur Actio & Actuario,
 idest lignum aloēs arboris, non herbæ, cu-
 ius tamen succum nigredine & amaritudi-
 ne pauca, & succo intus gummoso nonni-
 hil representat: vnde opinor illi nomen
 hoc accessit. Crudum vbique Mesues re-
 quirat, quod enim à quibusdā est expedien-
 di odoris gratia, vim amisit. Quod verò
 ostendunt officinæ, verius est aspalathum:
 quod si optimum sit, graue & detracto
 cortice rubens aut purpurascens, densum,
 odoratum, gustatu amarum: alterum de-
 terius candidum, lignosum, inodorū. Sunt
 tamen qui eius loco oliuæ arboris matri-
 cem substituunt.

Dios.

Lignum Gaiaci, siue ebeni species est,
 vt mihi videtur, quia ebum toto habi-
 tu & viribus à Galeno scriptis refert, siue
 aliud lignum sit, eligatur colore fuscum
 & flauum, cortice ipsi ligno firmiter hæ-
 rente, densum, graue, bene habitum ex

arbores ætatis mediæ, si potest recentissimum (quo enim recentius, eo est succulentius & vegetius) aut alioqui gummosum, ac in eo nõ excorticato rami mediocres præferuntur, si verò vetustus est truncus, (modo nõ sit putris aut cariosus, vel aliter vitiatum, ut sæpe videmus) quia ob crassitiem & duritiæ dissolutioni sui magis resistit, pinguior manet quàm rami, cortex verò siccior. Contrà verò recentis cortex internus pinguior, & succulentus magis, quia alimenti plantæ vehiculum ferè fuit. Eligatur item sapore dulci, amaro, acri ex insula meridiana sancti Ioannis, temperata, irrigua, resinosis: ex insula autem sancti Dominici in zona torrida aridius.

Paulus sanctus quibusdam videtur ramus gaiaci, cui lignosarum fibrarum implexu vario, matrice nigra hodie in ebeni locum substitui solita, viribus denique proximus est, sed valentior si recens est: imbecillior verò & ob tenuitatem citius exicatus, si vetus, ut in aliarum plantarum ramis, & præcipuè surculis. Aliis diuersus videtur quòd albescat magis suo cortice, & aliis quibusdam de causis. Iudicium his permitto, qui arbores ipsas cædunt, viribus certè ambo sunt proxima.

Santalum citrinum, optimum, & maximè

mè aromaticum, sed inuentu rarum etiam Plateario.

Album pessimum, rubrum medium bonitate est: frigida omnia gradu tertio, sicca secundo. Quæ tamen sunt in officinis acris sapore linguam mordent, præsertim citrinum, ob id non vtenda.

Xylobalsamum probatur recens, sarmen *Dios.*
to tenui, fuluum, odoratum, opobalsamum non nihil spirans.

Calamus aromaticus, quæ officinæ ostendunt, radix videtur & rei alterius quàm calami, tamen viribus proximis pollere odor & sapor indicant, subalbus, odore & sapore aromatico, non puluerulentus inter frangendum, triennio seruatur.

CORTICVM DELECTVS.

CINAMOMVM deligatur tenuium par *Galenus*
tium, odoratissimū, seu indicibili qua *locis u-*
dã suauissimi odoris gratia super alia om- *rijs.*
nia præditum, gustatu acre, & valde mordax, admodumq; calidum non tamen adeò vt molestè rodatur, mansum verò rutam odore videtur, color illi est lacteus, cum giluo & cyaneo mixtus, seu cineritius, virgultis gracilibus, nodis frequentibus, læue, confrigifacile. Leptocinamomum. i. tenue cinamomum pro optimo vocatur Actuario. Quod verò cannellam vocamus, vel casia

est, vel pseudocinamomum, quanquam principum cinamomorum sex ipsi sint differentiae generales, annos triginta seruatum fit imbecillius, nec putes diutius seruari posse integris viribus toto habitu corticisque tenuitate.

Casia quo cinamomo est similior, ac odore & gustu prior, eò est præstantior. Est autem rufa, rosam, expirans, & vinum olens, gustum dulcem præferens, & aromatum modo vehementer odora, vnde casia syrix, id est fistulosa & casia syrix fistula sæpè apud Galenum dicitur, à purgatrice & Aegyptiæ res diuersa, vt prius in fructibus adimonui, illa corticem exteriorem, quem & fistulam dicunt, odoratu & gustatu valentem habet: quod autem intus est maximè imbecillum, ob id inutile.

Macis sit rufum aut flauum, aromaticum, odore suauis, sapore subacri, & minimè amaro: quoque recentius & succulentius, eò melius, ne putes cum quibusdam annos decem efficax seruari. Succus ex hoc expressus gummi hæderæ figura, quam ipsum macis est valentius. Macer hodie desideratur.

Tamaricis cortex sit verus ex Gallia Narbonensi potius quam ex fonte bellæ aquæ paradiso regia propè Melodunum. Hic cum sit nostras & passim luxuriet, vel hippis & tōso-

ribus notus est, vt cortex radicis capparis.

Thuris cortex fit crassus, pinguis, odoratus, retens, lauis, non scaber, sine membranis, adulteratur in isto cortice pini aut nucis pineæ, sed hi sine odore fumant non incenduntur, sed thuris cortex ardet, & cum odoris fragrantia vaporem iaculatur, ferè in glebis thuris mistus inuenitur.

Dios.

SUCCORVM DELECTVS.

OLEVM ex oliuis maturis expressum colore rufo, purum, per lucidũ, tenue, odore exiguo sed grato, sapore dulci, subacri, & indicibili, recēs, aut non ita vetustũ, nisi vetusto egeatur. In quo trigenarium trimo, & quadragenarium quadriimo est plurimo valentius, vbique crassius, graueolentius, calidius, acrius.

Oleum virgo quod vocatur, est præstantissimum: paucum fit, ob id pretiosum.

Dios.

Oleum omphacinum ex immaturis vuis expressum ad viride inclinatur, recēs fit, odoratum, morsus expers, sapore acerbum. Huius penuria ablutum capiendum est.

Vinum deligitur varium pro scopis medicorum variis. Colore autem, odore, sapore, consistentia ferè probatur.

Acetum album tenuius. ob id valentius nigro & medio, præsertim si æquè sit acre & vetustum.

*Mel sit
uernū aut
æstiuū nō
hibernum
Auc.*

Mel optimū sit purū adeò, vt totū perluceat, odorū, flauū, accerrimū, dulcissimūq; gustanti & iucundissimum: consistētia nec crassa nec liquida, sed tam sibi cohærens, vt continuitatem suam quasi linea longissima non intercisum seruet, si digito attollitur. Idem coquendo paucam spumam emittit, nec thymum immodice olet.

Album etiam colore si fuerit, modo notarū bonitatis aliarū nulla desit, nihilo deterius fuerit. Quin Hispani & Narbonenses mittunt albissimū, & longè præstātissimū, idēque prædurum, quale etiā flauum hic præferunt liquido: quippe quod humor e aliquo est vitiatum.

Mesues.

Acromeli autem. i. mel aërium seu māna Arabibus dicta, siue liquida sit, siue granulosa, eligatur alba, recens, dulcis, pura, & excrementorum, quo ad licet expers ex plātis odoratis & huiusmodi salubribus collecta, qualis laricea hodie probatur, anno seruatur. Sola prope granulosa in vfu est, liquida, inuentu rara, quæ in lapides incidit deterior, & hac peior cineritia: pessima fusca cœnosa, antiqua, saccharo & folliculis fenne adulterata: sed hæc tempore mollescit, & liquefcit, dolūque prodit.

Cera sit flauissima, odorata, pinguis, coacta, leuis, pura, & aliena omni materia caren

rens. Maurica tingendis flauo colore aliis
 quanquam nigricat: expetitur alba, vel natu-
 ra, vel ablutione: fit viridis mista ærugine:
 rubea immiffa anchusæ radice, cinnabriò ta-
 men sæpe tingitur.

Saccarum est præstantissimum, quod du-
 rum, solidum, & mutuo metarum allifu so-
 norum est, ligni sicci & solidi modo, tamen
 ob siccitatem & imperceptam raritaté leue,
 dulcissimū, candidissimum, & niuis in mo-
 rem scintillans, cohærens, quale Valétinum
 in metas pyramidum æmulas (panes vocāt)
 coactum, paruas, ponderis libræ vnus & di-
 midia, vel circiter, charissimum, & cōfectu-
 ris siccis aptissimum, penidiis ob siccitatem
 nimis friabilem, ineptum.

Illi dotibus istis & pretio est proximum
 quod Madere appellāt, sed in metas ponde-
 ris librarū. 6. 7. 8. 9. decem formatur, confe-
 cturis expetitur, quia minus pretiosum, non
 multò tamen imperfectius.

Tertium statuitur lentile, album quidem
 sed pinguius, ob id vilius neque confecturis
 siccis aptum, sed penidiis idoneum.

Quartum ex Canariis nunc dictis insu-
 lis, olim Fortunatis, aduehitur, etiam intus
 albicans, bonitate inferius prædictis, præstā-
 tius sequenti, metis constat maximis, pon-
 dere lib. 10. 12.

Quintum ignobilissimum sancti Audo-
mari dictum, foris albidum, intus subrubrū,
tanquam alio factum, & foris dolo tectum,
metis equalibus, omnium glutinosissimum,
condituris siccis ineptissimum, liquidis ser-
uit & syrups, opiatis, conferuis, & similibus,
quia vilissimum, & vilitatem tegit alio-
rum mistura. Id si mare sentit (nam eo na-
ues ob gravitatem saburrant) rubrum vul-
go dictum fit, quanquam sunt qui rubrum
spumam & spurcitiam omnis saccari se co-
quendo purgantem existimant. Ex micis ho-
rum collisu elisis etiam metas hic quidam
cogunt, quæ simplicium naturam sequuntur.
Ex his quod generosissimum minimam
coctionem sustinet ne pulverescat, ignobi-
lissimum contra: cætera pro accessu, aut re-
cessu variant.

Acacia nostras modo non putruerit, aut
situlenta euaserit, bona adhuc fuerit vetu-
sta, nisi recetem medicus exigat ob scopum
aliquem.

Dios.
Mesues

Aloë optima sit pinguis, glutinosa, friabi-
lis digitis, facilè liquecēs, ex rubro ruffa, he-
patis modo, coacta & intus foueata, proinde
minus grauis, bono odore, myriham æmu-
lante, licet planta tota odore sit tetro exi-
miæ amaritudinis, sincera, nitida, transpa-
rens, arenularum & calculorum expers, qua-
lis

lis est indicat. Adulteratur Mesue & aliis, & notas istas non habet.

Elaterium, & Glaucium & Lycium si habebuntur notas ex Dioscoride require.

Glycyrrizæ succus ex Creta optimus, hoc est, dulcissimus, mollis, recens, purus, tenax, & qui contractus splendescat, nigerrimus, & qui linguæ subditus tandem totus eliquescat.

Hypocisthis licet quædam flava, alia virens, alia candida Dioscoridi dicatur, ante præparationem intelligitur. In offas enim conformata est nigra, lenta, sapore astringente, odore non ingrato.

Ladanum probatur odoratum, subuiri. *Diosc.* de, facile mollescens, pingue, resinofum; quod arenas non collegit, nec squalore oblitum est, quale Cyprium, sed Arabicum & Libycum est vilius.

L I Q U O R V M D E L E C T V S .

O P O S est liquor ex plâta vulnerata, tebrata, scarificata, castrata, sponte de fluens, sed suavi gustu.

Opus Cyreniacus sit acer, mordax, modice rufus, non porraceus colore, translucēs, myrrhæ æmulus, odoratus, & qui dilutus cito albescat. Ex Taprobana insula in mari Indico maxima hodie à Lusitanis conuehitur, belzoe indigenis dictus, & nobis
ind

inde belzoin. (Nam indicus etiam Mesuæ laudatur) corruptius bencoïn. Assa aromatica & odorata, quibus corruptæ etiam dicitur, nomine à lasere herba detorto, à qua planta hic liquor defluit, vt etiam assa fœtida à lasere Parthico & Persico, & cum Mesuæ à Medico & Syriaco, cuius liquor virus & putrilaginem olet Dioscoridi.

Dios.

Opium dictum, quod nigri *μακρο*. *Θ*. i. pa paueris, fit opos. i. liquor, vt meconiū eiusdem succus, laudabatur olim Thebaicum & Hispanum, nunc Apulum in vsu esse frequentiore audio. Opium habetur optimum, graue, densum, gustu amarum, odoratu, soporiferum, quod facile aqua diluitur, læue, candidum, neque asperum, neque grumosum, quodq; inter colandū non vt cætera coëat, & in sole diffundatur, deinde admotum lucernis non atra luceat flamma, extinctum denique odoris vim seruat.

Dios.

Mesues.

Opobalsamum probatur recens, validi odoris, sincerū, non ad acoré vergens, dilui facile, læue, astringens, mordens gustu modice, in laneam vestem effusum, nec maculā facit, nec si eluatur notam relinquit, lac coagulat, in aqua, aut lacte celerrime liquatur, & colore lactescit. Idem senescēs crassescit, deteriusque habetur Diosc.

Opopanax. i. panacis heraclii radice incif

eisæ, vel caulis liquor, candidus, dum recens est, dum aruit, colore foris croceo, aut subflauo, intus candido, odore graui, seu cum Mesue odore bono, sed succo amarissimus, læuis, pinguis, friabilis, tener, facile in aqua liquefcens.

Damnatur niger admodum, & mollis.

Dios.

Euphorbium sit lacteum, causticum, & vrens, tenuium partium vel orobi magnitudine, sarcocollæ modo emicans, vel in ouillis aut hedinis ventriculis exceptum & cōcretum, vitreum, translucens, acre, recens, albissimum, vbi calore multo & igneo egetur; vbi modico, luteum & vetus. Recens enim albius est, & calidius, & leui gustatu os accensum diutius sic tenet, vt cætera gustata euphorbium resipiunt. Color autem hic caducus est, & citò euanidus, fitq; vetustate cineritium, pallidius, aut flauius, & modice calidum. Bimum aut trimum adhuc mediocri viribus est, & interdum quadrimum: quinto autè aut sexto anno exoluitur, procedenteq; tempore totum elanguescit, ne putes cum vulgò annis decem posse integrum seruari, etiã cum milio, lentibus, fabis. Recens verò quia viribus est violentis, nõ vten dum, nisi medici optimi consilio, præsertim sumendo remedio. Mesue verò optimũ est leue, fragile, pallidum clarum acerrimum, odor

Gal.

odore mordax, annotinum, nam recentius igneum est & venenosum.

Galbanum laudatur ligno purū, aliquid tamen feminis mistum habens, odore graui, sapore abominabili, pingue, in Ammoniaci aut thuris similitudinē chartilaginosum, humidū & aridi medium.

Ammoniacum probatur purū, ligno, arenis, terra, fordibus, bene coloratum, odore castorii, sapore amaro, prædensum, & in thuris masculi similitudinem minutis glebis chartilaginosum.

*Galib. I.
Antid.*

Sagapenū laudatur per lucidum, foris rufum, intus candidum, acre, odore porri, seu medio inter laseris liquorem & galbanum, quibus adulteratur, galbano albiori est simile. Nam spumosa, cohærens, albior, leuisque pars galbani in sagapenum degenerat. Altera dērior, & multo quàm aliud galbanum constrictior, sit galbanum optimū, sagapenum respiciens, eaque tanquam præstantissima vtendum, si verum est, vino aut aqua statim soluitur, adulteratū non liquefcit. Mesuæ verò optimum sagapenum censetur ex albido rubescens, odore porri, non omnino laseris, nec galbani, quibus adulteratur, spissum, sed tamen leue, facile in aqua resolubile.

Ibidem.

Scammonia vel scammonium ex Myfia

Asiatica defertur laudatissimum, hoc est, nitidum, rarum. fistulis tenuibus, fungosum, leue. taurino glutini, vel gummi colore simillimum, & clarum linguam parum vehementer vrēs, linguę saliosę tactu vel humoris alicuius albescens in fragmentis, & lactescens, tenerum fractu ac pulueratu facillimum, odore bono sed suo, non autem frædo. Syriacum & Iudaicum graue & densum improbantur: tamen Antiochenum Mesues commendat: si verò linguam vehementer exurat, thitymali succo vitiatum iudicatur.

RESINARVM DELECTVS.

MASTICHE laudatissima fulgore quodam ignis splendida, candore ce
 ræ Tyrhenicæ, ampla, retorrida, siabilis, Dios.
Gal.
 fridens friando, odorata, minimum acris, Chia, idest ex Chio insula, calida sicca ordine secundo, parum astringens.

Deterior est viridis & nigra, Aegyptia dicta aut pontica, bitumini nigredine similis. Est autem lentisci arboris resina.

Terebinthina resina ex terebintho arbore defluens, optima est alba, vel cęrulæa, vel colore vitri, perlucida, odorata, terebinthū olens, subamara, chia, asperæ arteriæ & ori mordax, liquida. Huic primatum inter resinas dat Dios. secundas tribuit mastichę, cę
 tra

tra Galenus, ob id eam statuimus primam.

Hodie ex Cypro insula & liquida, & per siccationem coactior aduehitur non cōtemnenda. Huic proxima est larix dicta seu laricea ex larice arbore, in qua mannā ferè colligunt: larici bonitate & tota natura est affinis abietina, quæ hodie prope sola pro terebinthina, ab omnibus officinis supponitur magno errore, cum sit multò inferior terebinthina. Quod si Galenus nō modo terebinthinam exigebat, sed Chiam tanquam omnium præstantissimam requirebat, qua nō dico ignominia sed pœna multā di sunt rhopopolæ, qui sciētes abietinā pro terebinthina vendunt, vsurpantque non sine medicorum id permittentium infamia & culpa.

Præter has picea, pinea, strobilina, cyparissina, Dioscoridi & Galeno memorantur, & liquida è pinu & picea, quæ quod olim à Colophone vrbe Asiæ minoris petebatur, colophonia vocabatur: nunc nescio, qua ratione fecem terebinthinæ distillatæ solam vocent Colophoniam.

GUMMIUM DELECTVS.

GUMMI ex acacia Aegypti spina, Arabicum, vulgo dictum, & gummi absolute, laudatur vermiculorum in speciem cōtractum, vitri modo perlucidum, purum, refrigerat, densat.

Canc

Cancamum Arabicæ arboris lachrima vulgo gummi lacha, præstātius est ex Dios. legendum.

Caphura Indicæ arboris ferulaceæ lachrima, solis arabibus & græcis recētioribus cognita, eligatur quæ igni vel sole ex rubro albescit, perlucet, friabilis est. Ea enim est melior & tenuior & durantior, eadem panni calido imposita madescit si sincera est: arefcit verò, si spuria.

Deterior est crassa, fusca, nigra, assulis ligni sui implicata, vase eburneo cum semine psylli aut lini, annos quadraginta seruari posse quidam affirmant.

Gummi oleæ Aethyopicæ corruptè elemi dictum, melius est scammonio simile, fuluum, stillis exilibus constans, mordax.

Dānatur Ammoniaco vel gummi Arabico simile colore, nigricans, morsus expers. Quod proferunt officinæ est resinæ piçæ aut pinus, quam Burgundicā vocamus, colore & consistētia & odore primo, deinde tamen valentissimo & multis graui.

Gummi iuniperi vulgo Vernix, quia veno tempore exudat & legitur, bonum est recens, perlucidum, pallidum dum veterauit, flauescit, & fit friabile mastiches modo: quam toto habitu multum mentitur: In vsu frequentiori tamen est scriptoribus

& pictoribus quam medicis, præterquam in suffitibus, qua autē ratione non video, cum ipsum vt & thus caput grauet, & vapore crasso & calido repleat.

Myrrha arboris Arabicæ lachrima eligēda, recēs, squallore & situ obducta, leuis, tota concolor, & quæ contractas vnguium modo & læues venas ostendat, glebis minutis, amara, acris, odorata. Omnibus antefertur Troglodytica ex Aphrica, viridis, perlucida, mordax, odoris gratissimi, nullo vitiata liquore. Post hanc secunda est tenuis, bdellii modo facilè sub digito mollescens, odore grauiuscula, apricis nascens. Mala, nigra, aut colore picis, grauis, retorrída, maturitate maximè exoleta.

Omnium pessima, pingui carens, cano situ obducta, acris, ad gummi imaginē vergens, & viribus eius proxima. Ob id adulteratè gummi macerato aqua, in qua myrrha maduit. Vera enim est rara inuentu, præcipuè sincera. Nã in optima myrrha opocalpason inuenitur ab optima myrrha diuersum, vt in nostris simplicibus abunde docuimus: propter quod & alia, myrrhæ in sumēdis disparum tutus est vsus.

Myrrha fracte, id est, ex myrrha recente, pingui, & solo lætiore nata exudans & stillans, cum ex aqua pauca tusa, deinde ma-

chin

china exprimitur, colore pallido, amaritudine præcipua, odoratissima, pretiosissima, minima portione efficacissima, multò rarior ipsa myrrha. Nam quæ styrax liquida vulgò dicitur, si verax esset, myrrha fuerit facte: sed cum odore sit teterrimo, à myrrha alienissima res est.

Quod stillis illis expressis manna myrrhæ superest, vulgò quoque styrax rubra dicitur.

Bdellium lachrima arboris Sarraciniæ vel Sembrachenicæ cum Hermolao, optimum est carens cortice, ligno, sordibus, vt taurinum gluten, translucens & clarum, odore vnguis marini incensum, gustu, amaro, intus pingue, & si tactu subigitur mollescit.

Scythicum est atrius, resinosis, molliès magis. Arabicum resinosum, liuescens, lucidum, magis siccans, nisi recens sit & humidum, & tundendo facilè mollescens. Indicum, sordidum, nigrum, grandioribus glebis in offas conuolutum.

Adulteratur gumi, sed id minus est amarum, & minus suffitu odoratum.

Styrax lachrima arboris Syriacæ probatur flauus, pinguis, resinosus, sordescens, albicantibus grumis, acer admodum, & amarus, quamplurimum in sua odoris fra-

grantia permanēs, & qui subactus melleum reddat liquorem. Deterior, niger, furfurosus, friabilis, cano situ obductus. Adulteratur multis modis Dioscoridi, sed dolus his notis deprehenditur. Pretiosissimus erat & paucissimus Galeni ætate, qui ex Pamphilia in calamis & in arūdinibus afferebatur. Unde opinor quiuis alius calamites hodie quoque dicitur. Accipe autem quod calidissimum, & odore & gustu valentissimū est.

De styracis duobus aliis generibus supposititiis in myrrha diximus.

Sarcocolla arboris Persicæ lachrima, polini thuris similis, rufa, emplastica, subamara sine morfu siccans Mesuæ. Item valentior est flaua quàm alba, & quo amarior, eò melior.

Dios.

Adulteratur gummi misto, puluerata etiam suspecta est adulterii. Vera enim rara est inuentu.

Succinum vel Electrum est lachrima ex pinei generis arboribus exudans autumnō, ex Germania septentrionali & insulis maris Germanici, larga mitti solita, incensa pineā aperte olet, charabe vulgò & embra dicitur: medicis in usu raro.

Ambar verò seu ambrū seu ambra Arabibus & Græcis recētioribus est odoramētigenus cineritio colore. Arabica, subalba. Indi-

ca,

ca, rufa, pinguis, odorata, succinũ orientale dicta Hermolao. Nigra omnium pessima.

Thus lachrima arboris Arabicæ, pinguis, albius, emplasticiũ, flavius, est siccius, & antiquatũ magis. Quod fœmininũ vocãt resinofum magis est ac molle, citò ardès: quod masculũ, primũ albicat, tandẽ etiã rufescit & flavescit. Perlucidũ est, si præsertim guttarum formã retinet. Adulteratur resina picæ & gummi, sed thus ardet, gummi non inflammatur, resina in fumum abit.

Mannam seu maluam thuris Græci propriè vocant micas thuris, ex magnis fasciculis concussu elisas cum fragmentis quibusdam exiguis corticis thuris arboris.

Tragacantha laudatur alba, perlucēs, gracilis, lævis, sincera, subdulcis. Saliua, in ore diu lentescit. Quæ verò est antiquata, magis pallefcit primum, deinde rufescit, tãdem etiã flavescit: quod lachrimis prope omnibus commune est: sitq; tragacãtha hæc annis amara, ob idq; calidior, dulciũ cæterorũ more. Ob id etiam vulgus tragacantha flavam antidoto aureæ Alexandri, antidoto Hadriani & diacucurme maiori & aliis quibusdam cõpositis miscet, quæ calida sunt præsertim vbi cocta sunt, & vt dicũt fermẽ tata, post annum scilicet dimidiũ: aliis verò frigidis aut tẽperatis albam aut pallidam.

METALLICORVM ET TER-
reorum delectus.

AVRVM & argétú indice lapide explo-
ratur & probantur, colore scilicet fla-
uo in lapide relicto. Igni quoq; & aliis ex-
plorantur fabris aurariis.

Lithargyros auri omnium optima, præci-
puè foliata, aureo colore. Liquatur vt cera
sed non mox, vt lib. sequente in liquatione
audies, materiæ solius in emplastris ratione
obtinet, seruat in vase vitreo, plumbeo, stan-
neo, argenteo, siquidem aliam omnem ma-
teriam exedit, & defluere facit Diosc.

Lithargyros argéti & plūbi deterior. Est
autem horum metallorū se igni purgantū
vitium, seu feruescentium spuma.

Arsenicum, id est auri pigmentum opti-
mum est, aureo colore, nulli materiæ per-
mistum, crustosum, & in squāmas tanquam
bracteolas fissile, Alterum globosum, glan-
dis effigie, pallidum, & colore sandaracha
imitans, vtrunque causticum est. In eisdem
metallicis fodinis quibus sandaracha gigni-
tur, in Ponto & Cappadocia.

Sandaracha arsenico affinis natalibus &
natura, quin & in eam arsenicum vstione
degenerat: ob id auri pigmentum & arse-
nicum rubrum quibusdam dicitur, probatur
colore rufo, saturatior ceu cinnabaris ru-
bro,

bro, sulfuris virus redolens, friabilis, aliena materia carens, causticū est. Ne ergo post-hac sandarachæ nomine gummi iuniperi accipias in compositionibus Græcorum.

Aes vstum probatur rubrum, & quod tritum colore cinnabarim imitatur, nigrū verò plusquam decet exustum est. *Dios.*

Squamma æris laudatur crassa, rufa præfertim fræceti respersu æruginem cōtrahat. *Ibidem.*

Flos æris ære fuso & aqua effusa exilit subito, milii effigie & numero, optimus est brevis, grauis, splendens, cum teritur rufus, friabilis, adulteratur æris squamma aut limatura, sed hæc dentibus dilatatur.

Diphryges quasi bis coctum, est perfecti æris velut fex subsidens & cohærens imæ fornacum parti, ablato ære visitur, acre est vt æs vstum, præfertur quod saporem æris & æruginis habet, astringens & vehementer siccat linguam, quod exusta ochra sibi non vendicat, quæ tamen diphrygis vice venditur, adulteratur enim ochra vsta.

Scoria est metallorum omniū velut ster cus, scoria plumbi optima est, densa fractu contumax, cerussam plane repræsentans, nihil plumbofum habens, ad luteum colorem accedens, vitri splendorem imitatur.

Aerugō est æris velut rubigo, acris est &

mordax & caustica.

Flos æris Guidoni & sæpè idiotis aliis male dicitur.

Aerugo sincera cōpressu digitorū diffunditur, dentium quoq; appressu cedit, lævis est ac æqualis & sine asperitate post fossilè præfertur rasilis nobis hodie sola in vsu.

Sori, chalcitis, misy, & ex transmissa per hæc aqua & siccata, chalcāthum acria sunt, & vrendo escharas inducunt.

Sori in fodina infimum, crassissimum, lapidosius, vehementius compactum, in humore nō liquefcit, friando nigrius ceu melantheria apparet ac scintillat vt misy, in multa foramina dehiscit, olfactu & gustatu virus olet, subpingue astringens est.

Misy summum grumosum & frustulosum magis est durum, auro simile, & friando auri colorem repræsentans, & stellæ modo splendens, ægre liquefcit. Cypriū ad ocularia medicamenta optimum, ad cætera remedia Aegyptium efficacius. Diosc.

Chalcitis situ & natura horum media, æri similis, friabilis, non lapidosa, nec inueterata intercusantibus oblongis venis splendētibusque promptissimè liquefcit.

Chalcanthū optimum est molle, concretum, graue, cæruleum, translucens, quale est stillatitiū cōcretitio & coctili præstantius.

Me l

Melateria præstat sulfuris colore, lævis, pura, æquabilis, aquæ contactu confestim nigrescens, misyos modo caustica. Diosc.

Cadmia fornacaria melior est botrytis, id est, racemosa, in summo fornacis ærariæ affixa, densa, modicè grauis, in læuitatè magis inclinans, colore spodii, & quæ fracta cinerulenta & æruginosa est.

Cadmia, lapis calaminaris vulgo dicitur, cuius puluere æs rubrum pallore tingunt & augent etiã hodie fabri ærarii. Is alieno sapore madeti est, & in farinã tritus, aceto subactus, in sole siccatus coit in lapidẽ, in igne manet & fuliginem edit luteam vel æream, quæ lapidi cuidam in lapidum fodinis inuen- to à nonnullis male pro cadmia supposito non conueniunt. Diosc. Id quod dum fit, pompholyx ceu fuligo quẽdam alba, tenuis summæ fornacis cameræ adhærens parietibusque ac tectis & spodos illi per similes, sed grauior, in pauimentum recidit. Vtriusq; magnam nobis copiam suppeditant fornaces ærariæ Parisiis, in via diui Martini, propè Budæi, piè vita functi, ædes.

Cerussa olim Rhodiaca Corinthia, & quæ Puteolis in Italia fiebat, cæteris albior, leuior, tenuiorum partiũ, ad emplastra alba maximè commendabatur.

Sulfur viuum est optimum præsertim si-

nitedulæ seu fulguris modo splendeat & perluceat, nec sit lapidosum, vstum verò est melius virens ac præpingue.

Sulfur enim ignem expertum, quo virentius, oleosius, pinguius, eo melius.

Alumen scissile non in fila tantum, sed digitis friabile, vulgo plumæ, omnium substantia est tenuissimum & pretiosissimum, aquæ innatat linguæ, & cuti integræ mordacissimum, igni liquatur vt alia alumina: quibus notis tribus ab amantho lapide proprio supponi solito facile secernitur. Liquidum maximè crassarum est partium & vilissimi pretii, quia in omnibus regionibus inuentu est facile, crustè & lateris figura: quia facile opinor liquatur, liquidum dicitur.

Rotundum & astragali figura in medio est amborum.

Gypsum vtendo seu vt vocant coquedo, vt petra in calcem vrendo coquitur, fit emplasticum: vstum verò prætereà vt cùm in fornace & camino lapides iungit, aut calcinatum vt vocant, minus est emplasticum.

Spuma nitri, aphrolitum, nitrum videri desierat, nec probo salempetræ ipsorum loco medicamentis misceri: mallem nitrum candidum, quod mihi ex agro Nauarræ datum est, minimum, salsum.

Nitrum præstâtius est album rubro permi

mistum; lucidum in fracturis laminosum, fragile, læue, spongiosum, salsum, mordax, naturale.

Sal fossitius, vulgo sal gēma, quibusdam videtur, sed Mesuæ sal naphthicus, omnium valentissimus, secundo loco sal gemma, tertio mineralis, infirmissimus est marinus.

Sal armeniacus, Ammoniacus quoque Dioscoridi & Galeno dici videtur, subacer est ac leuissimus.

Stimmi vel stibium vulgo antimonium, *Dios.* optimum, splendidissimum, & modo nitidularum emicans, contractu crustosum, terræ & sordium expers, friabile.

Chryfocolla laudatissima est armeniacæ, colore porri quàm similitimum redens, *Dios.* pura, terræ & calculorum expers.

Cyanus, in cuius fracturis velut stellæ quædam aureæ scintillant, vnde lapis stellatus Mesuæ dicitur, & vstione fit ceruleus magis: probatur maximè saturatus colore nominis sui Diosc. Mesuæ verò est colore viridior & ceruleus, maculis aureis interceptus, grauis, metallorum expers.

Armenius lapis præfertur læuis, perquam æquabilis, calculi expers, colore ceruleo friabilis *Dios.* colore ex viridi obscurus, terreus, & indus, maculis viridibus & nigris distinctus, tactu læuis, & asperitatis expers

nondum exacte lapis, sed friabilis & pulveratu facilis Mes.

Ochra eligenda leuissima, & omnino lutea, friabilis, non lapidosa, vritur & lauatur vt cadmia. Diosc.

Lapidum in medicamentis Græcorum rarissimus est vsus.

Iaspidem viridem Gal. omnem iaspidem medicamentosum tradit Diosc.

Arabes quoq; compositis quibusdam cardiacis saphyros, hyacinthos, granatos, sardines, margaritas commendat. De his Albertus magnus, Serapio & alii plerique multa prodiderunt, quam vere æstimato.

Diosc.

Hæmatites probatur friabilis, saturato colore, niger, durus, & suapte natura æqualis, nulla sorde admixta, nulloque zonarum discursu.

Diosc.

Magnes ferrum prompte trahat, sit colore ad cæruleum vergente, densus, nec admodum grauis.

Lapis iudaicus metæ striatæ forma, tener & friabilis.

Corallus lapis Actuarius dicitur, aliis arbor lapidosa, ruber & niger est Diosc. Nobis etiam albus & aliter coloratus. Visus mihi foris albus, intus ruber.

Sigillum Lemnium, in placentulas quasdam exiguas formatum characteribus turcis

cis signatum, colore nunc pallido, nūc rufo, sapore parum astringente.

Bolus armenia colore ochra idest pallida vel lutea, prōptisime in summū læuorē calcis modo soluitur pistillo, aut quouis liquore, arenosa substātia caret. Tā callide hæc vt sigillū Lēniū & alia pleraq; adulterātur hodie vt pro veris recipiēda nō sūt, nisi ab eo qui collegerit, fides sinceritatis fiat.

PARTIVM AB ANIMALIBVS

sumptarum delectus.

SANGVIS hirci quadrimi, bene habiti, aliquandiu nutriti vino albo & herbis, calculum frangentibus, vt foeniculo, seseli, lauro, augusto mēse iugulati, medius effluēs eligatur: nā primus tenuior, postremus crassior putatur. Vase vitreo receptus, linteo raro tectus, sole siccetur.

Sanguis draconis veterum, hodie ignoratur. Qui verò ostenditur, factitius est ex hirci sanguine, bolo armenia, & succo sorborum vel aliis.

Lac vaccæ, capræ, asinæ iuuenis, aliquandiu post partum exercitæ, & bene pastæ præsertim idoneis sibi pascuis, vernum largius sed humidius, aut autumnale partius siccus, & butyro diu seruando aptius, sit autē quatenus lacti datum est, dulcissimum, albissimū,

num, cōsistentia mediocri, si vaccinum est: tenuiori, si asininum vel caprinum.

Serū lactis capræ iuuenis nigræ, salubribus alimentis nutritæ, paulò antè fœtæ præfertur Mesuræ, secundas tenet serum lactis ouini.

Adeps ex animali florente autumno lectus, reponitur vel incuratus, lotus, siccatus in umbra, vel exemptis pelliculis fusus sole vel igni, in vase duplici.

Alii tosto in veru animali cadētē excipiūt.

Medulla vt adeps sumatur à fine æstatis, ad hiemis initium, ex florenti animali: & reponatur loco sicco & edito, & septentrionē spectante: reponatur cum foliis lauri siccis, ne putrescat, aut situm ducat. Recens etiam tenerorum animalium vsurpatur.

Cerebella passerum vere & autumno captorum reponuntur, cum vitello oui & melle, vel sole aut cinere siccata legitimum.

Cornu Rhinocerotis eligatur.

Mumia Serapionis, cum sit Dioscoridis pissasphaltum, id est pix & bitumen, ex horum notis noscitur. Quod verò nobis hodie est mumia, liquamen est hominū aloë, myrrha, & si datur balsamo in sepulchro cōditorum. Carnes enim cum humanis ossibus retorridæ ad nos afferuntur.

Cunicam interiorem ventriculi gallinarum

rum

rum quia inutilem confirmat Galenus, de *Dios.*
illa ne labora.

Iecur lupi si potes florentis, & bene habi-
ti, aut etiam teneri potius, & recens quam
siccatum est præstantius. Potest tamé sicca-
tum in multos dies seruari, vt pulmo vulpis.

Renes scincorum, qui crocodili sunt ter-
restres, siccati seruentur, corpulenti & non
strigosi.

Castorium elige, id est castoris testes, *Dios.*
qui ex vno principio committuntur, & qui-
bus est intus liquor cerosus, friabilis, odore
gravi, & virus olente, gustu acri & morda-
ci, recens tamen melius veteri quibusdã est.
Nigraum auté foetidũ, rancidũ, die vno neca-
re contemptum affirmat Auicenna de venenis.

Oesyphu, id est succidarum lanarum pin-
guitudo teruetur purus, ex ouibus integris
non scabiosis. Hysopus humida ineptè vul-
go dicitur.

Ambra quam habeat originem ignora-
tur adhuc: præstantissima tamen fuerit rara,
leuis, habitu rha Barbari, sed fusca magis in-
terdũ & cineritia & alba, odoris gratia mul-
tũ commẽdabilis, nigra autem reicienda, &
quam vulpes deuorant & vomerint.

Moschus melior est subflauus quã nigri-
cans, & qui pelui humectatq̃ immixtus leuior
euadat, quam qui grauior. Ex Catay tamé

nig

niger præstantissimus hodie affertur. Ferrugineus fere est noster, non quem Auicenna probat citrinus, Alexandrinum vocans, est odore in opum Cyrenaicum inclinate sed valentiore. præter summam aliam in eo fragrantiam glebulis exiguis constat, seruat melius pyxide plumbea cera obturata per se, si autem odoris gratiam perdidit, reponere vase vitreo aperto, & suspendere in cloaca, sic enim recuperabit, si Plateario credimus.

Dios.

Cantharides probantur in frumento inuētæ, versicolores, & quæ luteas in alis trāuersas habēt lineas corpore lōgo, crasso, præpingues. Sed inertes ac imbecillæ quæ vnius sunt coloris. Capiantur vere, & phiala seruentur: necentur autem vt iubet Diosc.

Mesue.

Gallus ad ius purgatorium eligatur, rufus, plurimum annosus, sed tamen adhuc ad motum, pugnam, coitum, alacer: & in dimittendo validus, macri & pinguis medius hoc est bene carnosus præparatio autem eius ex Mesue repetenda.

Vnguis odoratus, Blatus Bizantis Aëtuario, blatta bizantia vulgo, conchylii tegumentum est odore castorium referente, ad suffitus idoneum, ipsa enim testa mox liquatur igni bituminis modo, quod etiam improbe ipsa olet, quidam albicantem odoratam

tam

tam magis commendant.

Vniones seu margaritæ ex quodam concharum genere auulsi, sint corpulenti, integri, non perforati. Sunt qui à natura perforatos præferant, quod per foramen excrementis sint purgatæ.

De viperarum delectu lib. 4. nostræ methodi in theriacis compositione, quantum satis est diximus.

Ladanum sit nigrum, molle, glutinosum, graue, odoratum, friabile autem vetustate elanguit.

Ex prædictis aromata sunt, amomum, cinamomum, casia, calamus odoratus, nardus Gallica & Indica, partes, balsami, crocus, folium, folium malobathri, ladanū, aspalathū, xylaloë, macer & recentioribus Ambra, moschus, vnguis odoratus, caphura, cubebæ, doricum, galanga, caryophyllum, macis, nuxmoschata, santalum triplex, cornu monocerotis, cedoaria. In his quæ odorata magis sunt, in suo genere sunt præstantiora. Sapore autem si explorabis, permulta continenter ne gusta, sed vel os intereà abluere, vel papyrus mande, vel tempus interpone, donec prioris aromatis sapor exoleuerit, vt non prioris reliquæ iudicium tibi falsum afferant posterioris aromatis. Hæc cū sint essentia tenuioris, celerius examinatur, præfer-

tim aëre calido, parum fideliter operculata & inuoluta, aut etiam iam comminuta. Ob id vtendâ cum vigentissima sunt, nondum verò cariosa, foraminulenta, exoleta, exanata, emortua.

Ex his item purgantia sunt agaricum, colo cynthiis, cucumer agrestis, helleborus vterq;, tithymali, daphnoides, opopanax polypodium, sagapenum, sarcocolla, dracunculus, scammonium, euphorbiû, cassia fistula, myrobalanus quintuplex. Hermodactylus, lapis cyaneus & armenus, manna, rha barbarum Thamar indi, turbith, senna, & alia quædâ Mesuæ & alius tardita.

Quæ maiore cura & studio sunt deligenda, reponenda & seruanda: & quæ vi malefica sunt prædita, castiganda, vt libro sequenti dicemus.

Adulteria, quòd in primis ad delectum conferant, ob id in hunc librum reieci, eaq; simplicibus ipsis dolo mētitis ascripsi, ne longius lectori disquirenda essent: fusius tamen hæc ipsa persequi non placuit ob dictas à nobis causas libro .3. methodi medicamenta componendi, vnde in hunc librum si qua de adulteratorum notis desiderabis, transferre potes.

Super est in hoc etiam primo describe-re analogâ quæ vocant, & antiballomena, quòd

quòd hæc ambo non parum ad medicamen-
torum delectum commodare existimem,
vt libro sequenti agamus tantum de multi-
plici præparatione medicamētōrū simpliciu
ad compositionem vtili, vel etiã necessaria.

Cum nomē alicuius simplicis medicamē-
ti commune multis scribitur sine additione,
quod ex illis intelligēdū sit, quia insignis
vel rei propositæ aptius, vt ammi, anisum,
anethum, apium, cucus, cuminū, gith, lybisti-
cum, nasturtiū, ptylliū, fesceli, staphis agria,
semine sunt efficaciora. Ergo apiū, ammi,
anisum, anethum, id est semen. Adhæc, ani-
sum Creticum, ammi Illyricum, melius.

Aloë optima qualis Gal. Indica, Mesue suc-
cotrina.

Acetum ex vino: Nam ex hydromelitæ, cer-
uisia, & aliis fit, sed inefficacius.

Agaricum, album & fœmininū, & qui notas
omnes optimi agarici à nobis prius scri-
ptas habeat, & in cæteris similiter.

Agnus, flos, aut etiam semen.

Alumen scissile, quia præstantissimum.

Aristolochia rotūda. In vnguentis verò cle-
matitis.

Amomum scythicum, & cum notis scriptis.

Balsamum, opobalsamum.

Bryonia alba, potior quam nigra.

Buglosum vtrunque, id est, folia & flores.

- Cassia vel calsia in libris Græcorum, nostrū
vulgare cinnamomum, quæ in libris Ara-
bum calsia lignea dicitur.
- Cassia verò fistula ponitur quando medica-
mentum Arabum est purgatorium.
- Cardamomum; minus.
- Capparis, cortex radicis.
- Coriãdrum, Cuminum Aethyopicū, semē.
- Centaurium, in purgantibus, minus : in aliis
maius.
- Calaminthe montana : quia efficacior do-
mestica.
- Costus cum reuera vnus sit generis ambi-
guitatem nō habet: Radix autem eliga-
tur: Nam dulcis costus arabū ignoratur.
- Cypressus, pilulæ eius seu nuces recentes.
- Cinnamomum, optimum & cum notis ante
scriptis.
- Daucus, agrestis. Nam satius est pastinaca,
alimentum potius quàm medicamētum.
- Helleborus albus Galeno, Niger Mesuæ.
- Eruca, siluestris quia efficacior.
- Epithimum Atticum Græcis. Arabicū Ara-
bicus compositionibus vsurpandum.
- Fœniculus, semen: sed in colyriis, succus fo-
liorum aut radicum.
- Galla, solida: quia efficacior, quā perforata.
- Granatum, acidum.
- Gummi, Arabicum. Id enim omnium per-
fec

festissimum.

Gluten, ichthyocola his, aliis taurocolla, aliis mastiche intelligitur.

Hyssopus, montana hortensii melior. Cili-
ciam Dios. creticam alii laudant.

Hyoscyamus, albus seu album eius semen.

Iris, radix ireos Illiricæ. Græcis, neotericis,
florentinæ.

Lupinus, amarus, Nam dulcis esculentus est.

Laurus, folia.

Ligusticum, semen.

Lactuca, semen: sed in victus ratione, folia.

Lapathum, oxylapathum efficacius rotundo.

Lithargyrus, auri, quod aliquando tamen
exprimitur.

Mastiche, Chia: aliis etiam Aegyptia.

Marrubium, album præstantius nigro.

Mel apum, Alterum æromeli, seu manna.

Margaritæ, solidæ meliores pertusis, nisi
etiam sint flauæ, obscuræ: quia tunc soli-
dis sunt pares.

Medulla ceruina in valenti medicamento:
in mitiori, vitulina.

Nuclei pini: aliis oliuæ, dactyli Auicenne.

Nux iuglans, vsualis vulgo & communis.

Nasturtium, semen.

Oleum, oliuum, ex oliuis expressum.

Ozimum, in arabibus Caryophyllatum.

Opum, Thebaicum, Tamen Apulum etiana

hodie celebrari audio.

Petroselinū, Macedonicū: & in hoc astreoticum, à loco in Macedonia vbi crescit optimum in præruptis: & huius maxime semen.

Pruna, si alius deicienda est, dulcia: si astringenda, acerba vel austera.

Papauer album, semen.

Piper album, quia acrius.

Pix liquida in suppurantibus & tergentibus medicamentis, sicca: in siccantibus epuloticis, glutinantibus.

Pæonia mas, seu ipsius radix, vel semen.

Polypodium quernum, murale alii.

Polium, in antidotis, minus seu montanum quia acrius, amariius, ob id efficacius.

Quatuor emollientia, malua, althæa, viola nigra, acanthus.

Quatuor semina frigida maiora, melonum, cucumeris, cucurbitæ, citruli.

Quatuor semina frigida minora, lactucæ, portulacæ, intybi, cichorii.

Quatuor semina calida maiora, cumini, cari, anisi, fœniculi.

Quatuor semina calida minora, apii, dauci, ameos, amomi.

Quinque radices vreticæ, id est vrinam mouentes, apii, petroselini, asparagi, graminis, rusci seu apii, veri & eleoselini.

Ref

- Resina, Galeno maëtiche: Dioscoridi terebinthina.
- Ruta, folia ruta agrestis, sed fere à Grecis exprimitur, aut alio nomine vocatur scilicet molybesafa heraculo.
- Raphanus, siluestris radix.
- Rosmarinus, flos aut folia.
- Rhus cortex fructus, sumach dicti.
- Stœchas, stœchados Arabicæ flos.
- Styrax calamites, si habere possit, aut saltẽ calidissimus & vegetissimus.
- Santalum, flauum, quia odoratius.
- Spica nardi Indicæ.
- Sulfur viuum, & igni non exustum.
- Tragacantha alba, in frigidis compositionibus: rufa in calidis miscetur.
- Tres flores cordiales, violarum, buglossi vtriusque.
- Thymũ Atticũ, aut ex locis editis & siccis.
- Viola nigra, seu purpurea: vulgo martia & quadragesimalis: recens si haberi potest, folia: si emolliendum est, flos: si corroborandum, semen: si purgandum.
- Viscum quernum, ipsius baccæ recentis, aut recentis summa germina cum foliis & cortice.
- Zizipha seu iuiubæ, recentia & bene matura, aut saltem integra, non putria aut vetustate exucca.

In summa, intelligantur omnia suis notis
 prius dictis omnibus absoluta inæter quas
 etiam ratio regionis vbi medicamentum
 educatum est habebatur, Ob id,

Alumen, Milesium	Anisum	}	Cre-
Agaricus, Ponticus	Thynnum		
Castorium, Põticum	Daucus		
Misy, Cyprinum	Amaracus	}	ticũ.
Nitrum, Berenicium	Glycyrriza		
Sinnon, Syriacus	Origanum	}	
Cuminũ, Hispanũ &	Dictamnus		

Aethiopicum

Meum, Hispanum & Macedonicum

Aristolochia, Pontica vel potius Cretica

Phu, Ponticum

Erugo, cerussa, æs, æris squamma, ex Puteo
 lis vrbe Italiae.

Lithargyros, optima Romana & Sicula.

Antiballomena seu medicamenta in locum
 alterius desiderati supposititia, magis cõ
 sentanea rationi sunt loco

Aquæ pluuiæ, aqua fontana pura,

Acaciæ, succus & caro prunellorũ agrestiu.

Asari, acorus vel carpesium.

Absinthii, Abrotanum.

Acãthæ Arabicæ seu Aegyptiæ herbæ (quæ
 sucaha dicitur Serapioni) acantha leuco
 nostras, eidem dicta bedegar.

Alicacabi, semen solani.

- Asphalti, pix liquida Brutia.
 Aethyopicæ oleæ lachrimę .i. gummi elem-
 ni, gummi acacię seu gummi Arabicum.
 Anchusæ, hyacinthus.
 Amyti, sicca farina.
 Arsenici sandaracha.
 Amygdali amari, absinthium.
 Aristolochiæ cuiusuis, vna ex tribus.
 Adipis vulpini, vt sinus.
 Adipis certuini, anserinus.
 Aluminis, sal fossitius.
 Balauftii vice, malicorium.
 Buccinorum, ostreorum testa vsta.
 Balsami liquoris, myrrha stacte vel caphu-
 relæon.
 Cinamomi loco, casia optimæ, vel carpe-
 sii, vel amomi, vel seminis cardamomi,
 fabinæ duplum.
 Casia, seu casia corticis, cinamomū etiam
 ignobile, nisi optima casia requiratur
 quæ cinamomo est proxima, vel nardus
 indica, vel malobathri folium.
 Chamæmeli florū, duplum foliorū &
 radicum,
 Costi, pyrethri dimidium, vel baccæ cedri,
 vel radix helenii vel ireos.
 Cimoliæ terræ, retrimētum ferri & molæ.
 Cerusæ, spodium, pompholix.
 Caphuræ rei incognitæ & sapore ingrata,

santala alba & rubra.

Cardamomi maioris, minus : Calaminthe
omnis; mētastrú, pulegiū similia sunt facul
tatibus: ob id inuicem sunt antiballomena.

Croci, crocomagma.

Cyperí, iuniperus maior.

Cumini semen, rutæ vel agni.

Colocynthis, semen ricini.

Capparis radicis corticis, cortex radicis Ta
maricis vel ericæ.

Diſtamni loco, ſaluia, vel nepitha, vel pule

Doronici, caryophylli dimidiū. (gium.

Dauci, paſtinaca.

Elaterii vice, ſuccus foliorū cucumeris agre
ſtis.

Ebeni, lignum gaiaci.

Eupatorii Meſuæ, aſari & abſinthii ana di
midium.

Folii loco, folium caryophylli, vel nardus
indica, vel caſia, vel macis.

Ferruginis, ſquamma ferri.

Fimi palumbis, ſimus columbæ.

Fellis ſuilli, fel perdicis, vel piſcium.

Gentianæ loco, aſari & radicis capparis ana
dimidium.

Glycyrrhiſi ſucci, puluis radicis.

Gnidii cocci, ſemen lathyridis.

Galbani, ſagapenum.

Ammoniaci loco, propolis.

- Hermodactyli, folium anchusæ, & dimidium bdellii foris admouetur dolentibus iuncturis.
- Hederæ, gummi perfici.
- Iridis Illyricæ loco, helenium odoratum.
- Lapidis Afsii, gagates.
- Lapidis phrygii, magnes, pyrites.
- Libyftici feminis, semen dauci.
- Lanariæ radicis, radix Veratri nigri.
- Lycii, succus radicis centaurii magni.
- Mellis loco, saccarum.
- Malobathri, casia, nardus Indica.
- Myrrhæ, smyrnium.
- Myrrhæ Troglodyticæ, calamus odoratus.
- Marrubii, melissophyllum.
- Mespili tricoccia, id est, azaroli, mespilum nostras quinque ofisibus præditum.
- Nasturtii feminis loco, folia eius sicca.
- Nucis moschata, spica nardi.
- Nardi syriacæ, iuncus odoratus seu schœnanthum.
- Opopanacis loco, ammoniacum, galbanū, sagapenum, bdellium.
- Opii, meconium.
- Ozimi caryophyllati, melissa in affectibus cordis.
- Olei laurini, oleum cedrinum, vel cicinum.
- Olei omphacini, ablutum oleum dulce.
- Olei rosati, violatum, amygdalinum.

- Olei cicini seu ricinini, raphaninum.
 Opobalsami, apocalpason, vel myrrha stæ.
 Orizæ, farina hordei.
 Oesypi, medulla cerui.
 Omphacii, succus rhois, id est sumach, vel vinum austerum.
 Piperis longi loco, album.
 Piperis albi nigrum optimum, id est grauisimum.
 Petroselini Macedonici in Theriaca, alterius regionis petroselinum.
 Pompholygis, spodium & antispodium.
 Rubiginis loco, scoria ferri.
 Raphani feminis, succus.
 Rosarum, flos ipsarum.
 Rhois coriarii, rhus obsoniorum.
 Staphydis agricæ loco, pyrethrum.
 Struthii in sternutamētis helleborus albus.
 Spodii antispodium aliquod, pompholix.
 Styrcis, castorium, nisi odor quæritur.
 Salis indi, saccharum candefactum.
 Sagapeni, ammoniacum.
 Spumæ nitri, nitrum, aphrolitrum, modo non sit in corpus recipiendum.
 Sulphuris viui, coctum & vstum.
 Satyrii, semen erucæ, scincus.
 Sinapis, cardamomum, vel cardamum.
 Scammonii, ricinus.

Stibii contusi, squamma æris, stannum
vstum.

Sepiæ ofsis, pumex.

Scillæ, pancratium.

Terebinthinæ loco, larix seu laricea re-
sina.

Thapsiæ succi, cardami vel erucae semen fo-
ris, adhibetur.

Veratri albi loco, nigrum.

Vini salerni, quoduis fuluum, tenue, perlu-
cens, odorum vehementer.

Zingiberis loco, pyrethrum foris adhi-
betur.

Quia autē ratione pro desideratis istis,
alia hic ascripta supponi possunt: ita & con-
trā si quod horum suppositiorū desideretur
& aliorū est potestas, in horū vicem po-
nētur, potest quiuis alia multò plura pro va-
riis locis & effectibus & hominū propieta-
te facere antiballomena, sed nolim pharma-
copœo licere vel clementissimum mutare
sine docti medici consilio, ne audaculus fiat
etiā in aliis. Quomodo enim pluris est rex
ipse quam prorex: sic maiorū est virium &
cōpositioni propositæ aptius simplex quod
à maioribus est ascriptū, quàm quod illius
pœnuria supponitur. Sit itaque religiosus &
formidolosus in his permutationibus tam
medicus quàm pharmacopœus.

De

D E M E D I C A -
M E N T O R V M S I M -
P L I C I V M P R A E P A R A -
T I O N E , L I B E R
S E C V N D V S .

AE C pharmacopœæ
pars vilis & hominis
eruditi ingenio indi-
gna nemini debet vi-
deri, cū medicamēto-
rū cōpositorū faculta-
tes propemodū totæ
ab hac proficiſcātur.

Quæ enim vis, q̄ vsus ſimpliciū medicamē-
torū citra triturā, coctionē, infuſionē, & alia
plæraq; poſt dicēda eſſe poſſit? Quæ miſtio
ad cōpoſitionē omnino neceſſaria ſine hiſ
præparationū modis fiat? Quā autē faculta-
tes nō ſimpliciū modò, ſed etiā cōpoſitorū,
variēt, vel ſola præparādi ratione tā apertè
poſteà cōdiſces, vt neq; teſtibus, neq; demō-
ſtratiōe lōga opus ſit. Quoq; difficilius fuit
rē à nemine haſtenus notatā ceu nouā exci-
tare, & in hominū manus & animos ponere:
eò mea ſentētia erit & præclarius. Quāquā
enim Hippocrates, Galenus, aliiq; celebres
medici, vt interim empiricos taceā, leuiter

simpliciũ medicamẽtorũ quorũdam præparationem attigerũt, & nonnullos se priores medicos de præparãdi ratione quãdam scripsisse testetur Galenus: tamen nullus hodie extat quẽ sciam, qui hac de re aliquid memoria dignũ absoluerit: præterquã quod pauca quãdam, sed tamẽ legi dignissima, de quatuor præparãdi generibus, tritura, coctione, vitione, infusione, Mesues in sua methodo deligendi medicamẽta purgatoria & castigãdi perstrinxit. Nam quæ seruator nescio quis partim ex Dioscoride deprauavit, partim ex indoctis collegit quis ferat?

His nos rationibus cõmoti ex Hippocrate, Dioscoride, Galeno, aliisque permultis quorũdam simpliciũ præparationes passim dispersas, in ordinẽ congestimus, multas ipsi & inuenimus, & experti sumus, & à doctissimis hac ætate pharmacopœis didicimus. Quæ dũ à nobis stilo mediocri scripta legis cãdide lector, tecũ reputa nos rudibus introducendis hæc scribere, quorũ captui seruire malui res nudas docẽdo, quã singulorũ rationẽ prolixius afferte: quãuis & id ad rem propositã feliciter absoluendã, plurimũ pertinere videatur. Porro præparationẽ exequi statui medicamẽtorum simpliciũ tantum, non aliarum. etiam rerum per quas omnes, præparationis ratio. & virtus spargitur: vs-

nihil à natura gignatur, augeatur, aut alio quouis modo moueatur citra præparationē: nihil artestā mechanicæ, quàm aliæ omnes tentant non adhibita prius præparatione aliqua, per quam ars sæpè naturam vincere videtur.

Medicamenta præparare est, ipsa per artem vsui vel cõpositioni cõmodiora reddere, hoc est vel mitiora, vel valentiora, vel gratiora, vel salubriora, vel magis miscibilia, & vt paucis dicam, meliora vel ad vtendum vel ad componendum. Quædam enim vbi à nobis sunt præparata, etiam citra compositionem mox vsurpamus. Plurima autè præparata ante vsum ad compositionem veniunt. Ad præparationis quoq; vim (de qua paulò post dicam fusius) reducendum putamus cum vnam medicamēti facultatem nobis in præsens noxiam tollimus, vel optatā detegimus, vel nouam acquirimus.

At verò medicamēta omnis generis metallica inquā plantas, animantia, vel ex iisdē sæpè alimēta, paramus interdum adhuc viuētia frequētius emortua. Terrā enim lemniā (quæ dum adhuc in colle est ex quo effoditur, velut in matre viuere videtur) sacerdos Dianæ dum sumit sparsa tritico & hordeo piamēta ritu patrio faciens præparare videtur, vt hinc magnam virium suarum parte,

nisi

*Lib. 9.
Simpl.*

nisi etiam vires suas omnes consequi putetur. Nonne arsenicum in sandarachā & sori in chalcitin, chalcitis in misy promptius in vena ipsa transibit si specum ipsum soli meridiano aperueris? Ratione eadē vomica hydragryri si in solem erumpat tenuior euaserit, & sulfur in vesuuiō vel alio mōte vstum minus quidem oleosum sed tenuius euadit. An non longa & asperissima hieme, qua ventres ac viscera terræ plus calidi habēt, metalla omnia largius gigni & plenius augeri recipimus? Nam & mili aureæ quædam velut arbores in durissimis quibusdam lapidibus visæ sunt, & velut quædam arbores ex auro & argento rudimenta, vt non ambigā quod doctæ Augerellus in chrysopeceia scripsit, metalla in momenta gigni, nutriri, augeri, perfici, etiam si puteus Hannibalis, & metalla Iluæ Tyrreni maris insulæ inexhausta, & alia plæraque huius rei testimonia dare, fidemque facere poterant.

In fossam super collem in Cypro pluuia *Lib. 9.*
recepta per venam misyos, chalciteos, so- *simpl.*
reos transfusa in specum subditum, quædam est chalcanthi præparatio aut verius generatio.

Viuentem raphanum insertis in eius radicem fibris aliquot hellebori nigri, purgatricem facimus, & fructus arborum purga-

Mesues in canonibus uniuersa libus. torios scarificato ipsarum cortice quo tempore salua conscendit & immisso in plagas scammonio ceraque super vulnus data & de ligata.

Tempus prætereà expectamus idoneum donec matura sint vel vigētia, vel sicca quæ lecturi sumus, & cælum plantæ propitium, sapè etiam lunæ quadraturas spectamus, vt efficacior sit planta tunc collecta. Dum arbores ablaqueamus, dū vites putamus, propagamus, sarrimus, decacuniuimus, festucamus: harum plantarū fructus non modo vberiores, sed etiam meliores reddimus.

Lib. 3. 4. 4. Idonea victus ratione nutricis lac præparamus, vbi nutritius affectu aliquo laborat, quomodo & asininum Galerius libro. 7. Meth. & vaccinum recessu Tabiarum libro. Meth. quinto. Porcos, capros, arietes, tauros iuuenescitramus, vt eorum caro sit suauior, plenioris alimenti, coctū facilior.

Glandulæ mammarum præsertim vaccinarum & suillarum dum lacte suo tument, meliores quam exuccæ: vnde & sumē porcæ recens foetæ à ganeonibus laudatum legimus.

Ibidem. Coagulum in primo ventriculo animalium lacte nutritorum ex lactis corruptione genitum venatu animalis efficacius euadit,

dit, vt animalium prope omnium, non solum ferorum caro.

Gallum veterem venatu quoque exerceamus, & meliorem ad purgandum clementer suo succo nitroso reddimus. Vulpes ætate florentes venatu multò fatigatas si bene habitas, si oleo incoquimus, multo digerentius oleum efficitur. Si verò eas vuis impinguatas post vindemias capimus, esu sunt iucundiores.

Porci segetibus nutriti firma fiunt carne, glandibus verò præsertim faginis, laxa & fluxili & prompte liquabili.

Hircum quadrimum dum mensibus aliquot antequam iugulemus, herbis nutritimus calculum frangentibus, & vino albo generoso potamus, hoc modo sanguinem eius ad calculos in renibus præsertim comminuos efficacissimum paramus.

Cancros dum Aesculion capiebat & vrebatur post canis ortum, sole leonem ingressò, die verò lunæ eius decimo octauo, contra rabiem hac ratione efficaciores sperabat, hocque modo præparabat.

Viperas nõ mox vbi latebris erepserãt, sed iam exercitas, iam consueto ante hiemẽ alimento recreatas, iam suo exuuiò inter lapidũ coagmẽta deposito, velut rediuuas Galenus vult capi, sicque præparare incipit.

Pullas & capos iure & carne viperarum cum pane subactis nutriuit Matthæus Gradi. ad vsque deplumationem curaturus horum esu elephanticos.

Lib. 3. ali. Gallinacius pane in lac acidum & serosum merso si ante nutrimus quã iugulemus, vt testes habeant gratissimos & præstantissimos, & si ante contum ne virus ex semine oleant. Sic enim boni sunt succi, valide nutriunt, facillè coquentur ibidem.

Hepar *αυκατῆρι*, id est ficatum præsertim suum ficis siccis multis nutritorum est præstantissimum, sic pastum iecur anseris albi, seu iecur anseris nutriti alimentis lacte imbutis suauius, coctum facilius, melioris succi.

Ibidem. Capra aut aliud animal scammoniũ aut tithymalos depastum, lac reddit phlegmogogum, & quod aluo pituitam deducat.

Ibidem.
Lib. 3. alium.
Lib. 2. simpl. Stercus pueri ad anginam idoneis alimentis, & stercus canis ad alia esu ossium in viuis ipsis animalibus præparamus, & alia in his generibus plurima. Sed ad hanc rem hæc sufficiant ad probandum quædam nos cum natura viuis adhuc medicamentis præparare. Cùm verò hæc præparandi ratio, licet sit efficacior, tamen haud ita crebro in vsum venit, vt fortasse quis etiam præparationis nomine non esse accipiendam contendere possit: ob id de altera eius specie agamus,

mus, quæ omnino latissimè patet in singulis medicamentorum simplicium generibus. Fit autem hæc generatim quidem additione & ablatione, nunc substantiæ nunc facultatis, nunc vtriusque, particulatim verò tritura, coctione, assatione, vstione & cæteris post scribendis.

Ad ablationem verò reduci volo separationem partium nunc simul manentium, vt in tritura, nunc à se inuicem abeuntium vt in despumatione, destillatione, succorum & liquorum extractione.

In singulis autem differentiis quæ additio aut ablatio, aut additio & ablatio, vel substantiæ vel qualitatis, & eius vel vnus vel multiplicis fiat, abunde postea docebimus.

Nunc hæc omnes præparandi differentiæ quam facultatem habeant, & quibus modis perficiantur, singulatim dicamus, primumq; de tritura omnibus prope communi non simplicibus solis, sed etiam aliis præparationibus, postea de his quæ calore perficiuntur, deinde frigore, post hæc siccatione, Hinc humectatione & cæteris post elencho comprehensis.

DE MEDICAMENTORVM

simplicium tritura.

MEDICAMENTA teruntur, hoc est Mesues in
 comminuuntur, percussu vel friatu canonibus

idoneo, vt simul misceri exactius possint, vel vt facultas ipsis noua conquiratur, vel vt malefica tollatur. Quos tres terendi scopos in methodo medicamenta componendi fusius explicauimus. Terendi autem modus plurimum est varius. Primum quod plurima pistillo ferreo, æreo, plumbeo, vitreo, ligneo vel alia constante materia in mortario fere simili materia conflato teruntur: sed pistillus ferreus & æreus mortario ferreo & æreo magis seruiunt: iisdem & lapideo & vitreo mortario etiam ligneus, sed plumbeus plūbeo, vitreus vitreo est aptior.

Secundo loco multa teruntur diu ducta super lapidem durum, & marmoreum, porphyrium vulgò dictum: martinum, quem maris squammam vocant. Ducuntur autem simili lapide sed paruo & manu concepto, quem molulam vulgò vocamus, quòd molæ paruæ is effigiem habeat, vt lapis suppositus, magnæ.

Tertio teruntur medicamenta quædam molis, trusatilibus vel versatilibus, vt quædam etiam mole trinarum molis, qui modus Lugduni est frequens in terendis aromatibus, quibus constant puluis minutarum specierum, & puluis selectus, quem finem vocant, & alii permulti suo cuique more commisti. De hoc non sum dictu-

rus, sed de primo præsertim, & pauca de secundo.

Nec omittendum mortarii operculum saltem simplex aut etiam duplex, quale veteribus in vsu fuisse in nostra componendi medicamenta methodo commemorauimus, præsertim puluerantibus. Nam humida hoc non indigere videntur. Ad trituram quæ præparandi species reducende sint, ceu ipsi affines, posterius audies: vt quod quædam rapaci serra comminuuntur, alia minutim conciduntur, vt promptius teri possint, vel humori cui incoquantur vires suas tradere.

Non modo autem instrumentis variat terendi modus, sed etiam ipsius percussiois vigore & tempore, & rerum terendarum situ, & connexionem, & futura consistentia. Quædam enim per se omnino sunt terenda, alia cum aliis quibusdam, ipsorum trituram sæpe etiam facultatem iuuantibus: alia tum per se, tum cum quibusuis teri possunt, & hac omnia tenuissime vel crassius. Item quædam diu terenda sunt, alia trituram breuem vti & decoctionem sustinent. Item alia valenter tundenda, alia tantum clementer frianda, ducto per mortarium molliter & nunc celeriter nunc segniter pistillo, interdum & valenter.

Præterea à attritu cuiq; moderato nõ autẽ vehementiore aut immodico sunt verberanda. Violento enim ictu & nimis diuturno examinãtur, viribusq; dissolutis læguẽt, magis tamẽ tenuia, rara, facultatem imbecillẽ aut superficiariã sortita, minus contraria.

De his autem omnibus agam singulatim, vbi docuero quibus horum modis, & quot singula medicamentorum simplicium genera terantur initio à radicibus sumpto.

*Comminitura
radicis.*

Radices si crassæ sint nec adeò siccæ in particulas sectæ, & aliis siccioribus particulatim adiectæ, multis scilicet pauca, puluerantur cum ipsiis: si autem sicciores sunt, aut per se aut simul puluerari possunt sed ante vel cultello concisæ, aut forficibus aut manibus fractæ, nisi si quas ante ad siccandi necessitatem consideramus in taleolas.

Diutius autem terendæ sunt quæ crassæ, duræ, solidæ, densæ, nervosæ, membranosæ, & fractu contumaces, si in puluerem mollißimum comminui consilium est. Interdum enim minus teri volumus, præsertim dum ad coctionem tantum eas apparamus. Tales fere sunt radix acori vtriusq;, omnis aristolochiæ, althææ, bryoniæ, costi, helennii, gentianæ, polypodii.

Parum diu verò terantur cõtrariæ, etiam si leuissimum puluerem requiris: quales sunt

radix calami odorati officinarū, hellebori
vtriusque, hermodactylorum, pyretri, &
mediocriter quæ in harum sunt medio ra-
dices, vt apii, asparagi turbiti, behē vtriusq;,
dictamni vulgaris, doronici, scœniculi, galani-
gæ, glycyrrhizę. graminis, ireos, petroselini,
pœoniae vtriusque, Rha barbari.

Herbæ item teruntur, nunc virides nunc *Herbarii.*
siccæ, & ambæ vel crudæ vel coctæ, vel
crudæ semel, iterum post coctionem, idque
in vsus varios. Nam virides ferè teruntur
in succum vel cataplasma crudum, coctæ ve-
rò teruntur, vt vel in apozema exprimantur,
vel in cataplasma cernantur, præsertim
si quid durum aut lignosum sint sortitæ.
At siccæ teruntur nunc in coctionem sed ne-
gligentius: nunc in puluerem, diutius qui-
dem crassæ, duræ, densæ, lignosæ, lentæ
minus contrariæ. Quæ dum ad consisten-
tiam qua cerni possint cribro hoc, illo pro-
scopis medicorum variis, peruenerint, teri
desinunt.

Herbæ tamen propemodum omnes an-
te vel secantur, vel manibus franguntur quàm
terantur: terunturque ferè mediocriter, &
cum foliis interdum, etiam cum floribus.
Sed tunc paulò minus diu terendæ, vti &
adiatha omnia, calaminthe, maiorana. ori-
ganum, rosmarinus, thymum, præsertim cum

hæc postrema sunt florulenta.

Florum.

Flores prope omnes siccati, parum diu terendi, quia cito puluerantur, & facilè pulverando exanimantur ac exhalant.

Vt crocus	Nymphææ vtriusq;
Epithymum Græcorum & Arabum	Periclymeni
Genistæ flos,	Rosarum omnium
Leucoiorum omniū,	Schœnuanthos
Meliloti,	si ipsum haberi possit.
Rorismarini,	

Si verò cum herbis ipsis expetantur, flores paulò diutius propter herbas & harum furculos, quibus hærent adhuc, terèdi sunt, quam si ab his essent secreti, vt absinthii coma, anethi coma, abrotani coma, chamædryes, chamæpitis, eufragia, melilotus.

Adde quòd floris nomine hoc loco venit non modo quod in medio est, magna ex parte croci capillamētis simile, sed etiam folia id ipsum ambientia, nunc alba, vt in chamæmelo, nymphæa alba, rosa alba & moschata: nunc lutea, vt in nymphæa lutea, chrysanthemo: nunc rubra, vt in rosa rubra, in ba-laustio: nisi quòd croci nomine tantum capillamenta (quod ea in vsu sint sola) intelliguntur: vti & Galenus sæpe in comp. ph. p. florem rosarum appellat, non folia illa ampla, sed in medio capillamenta.

Multum autem terenda sunt chamamelum, quanquam id essentiae tenuis sit, quia tamen densum est, & odore vegeto ac diuturno: ac etiam stœchas Arabica vulgo dicta, ut etiam cum primis, ut Turbith, cœpta teri, ad postremum adhuc semitrita appareat, & item heliochrysos, stœchas citri vulgo appellata, & spica nardi, in quacunque plantarum partem reponatur, etiam si prius minutissimè incidatur.

Balauftium quoque, diu teri debet ob lignosa sua folia, quod autem intus est fibrosum si per se terendum sit, promptius multò dissoluitur.

Capparis flos, siue adhuc gemma sit, siue iam apertus, siue iam in fructum seminis plenum excreuit, ferè muria conditus in usum venit, & eius loco flos genistæ aceto & sale conditus.

Si tamen siccatur, mediocriter diu teretur, & flos lupi salictarii foliosus, qualis etiã vlmò est.

Caryophylla crassæ substantiæ ægre teruntur, siue flores sint, siue aliud.

Rosæ igni vel sole inter papyros siccata, forpicibus minutim concisæ, per se aut cum aliis teruntur: cum aliis autem etiam citra siccationem illam, atq; aded recentis solum sectæ, quomodo & quosdam incidere non

non terere tamen, vt saccharum rosatum fiat, scribit Mesues. Cum verò specimen edis, ne sicca: sed cum aliis tere, vt vites calumniam.

*Fruſtum
& ſemin.* Semina prope vniuerſa medio inter radices & herbas modo puluerari deſiderāt. Ob id cum omnia hæc ſimul terenda veniunt radicibus iam cœptis comminui, ſemina inii-
ciantur, quibus etiam abunde iam comminu-
tis, herbæ minutim concifæ adiiciuntur, &
omnia ſimul conteruntur.

Talia ſunt	Eruum
Agnus, Apium	Eryſimum
Amomum	Fœnum Græcum
Aniſum	Linum
Anethum	Lithoſpermum
Amni	Lupinus
Baſilicum	Lens
Carum	Melanthium
Cardamomum	Pſyllium
Coriandrum	Papauer
Cuminum quando autē	Sefeli
vreticū volumus mul	Staphys agria
tum territur	Sinapi
Coccus baphica	Thlaſpi
Eruca	Vrtica

Et ex fruſtibus pilulæ cupreſſi, colocyn-
thidis medulla ſiccata & minutim ſecta,
Carpobalaſamū, cubebæ, galla, nux moſcha-
ta,

ta, piper, & præter hos daſtylí, iuniperi bac-
cæ. ficus, zizipha, mixa, pruna paſſa, vuæ paſ-
ſæ: quanquam fructus hi molles ſint, purga-
ti tamen nucleo & incíſi cum aliis quo dixi
ordine teruntur, ſi in compositionem ve-
niant: & in puluerem abeunt, ſi pauci ſiccio-
ribus multis miſcentur, aut triti cernuntur
per cribrum magnum, aut cochleari ad mol-
lem medicamenti formam, vt daſtyli in dia-
phœnico.

Myrobalanos verò omnes multum te-
niter conteri iubet Meſues, quando ea-
rum ſubſtantiam in corpus rapi volumus, &
viſcera ipſa aſtringere, & contrahendo ve-
lut obſtruere conſilium eſt. Eadem ratio-
ne rhabbarum.

Siccata diu in ſole ſemina cucumeris, cu-
curbitæ, melonum & ſimilia, quæ poſtea cul-
tello concidi docebimus, per ſe in farinam
puluerantur.

Ex ſeminibus autem coriandrũ, carda-
momum iam maius, id eſt, granum paradíſi,
quam minus, lithoſpermum, & cuminum, vt
ſit vreticũ, & ex fructibus myrobalani Ara-
bum omnes vt nuper dixi, ac folliculi ſennæ
tam diu quàm radices ipſæ teri poſtulãt: ob
id cùm ipſis inticienda,

Quæ verò ſeminum vel fructuũ medul-
læ ſunt oleoſæ, vel cultello ſuper papyrum
ide

identidem mutandam incidantur, vel cum saccharo purissimo & siccissimo pauco seorsum terantur. Tales sunt medulla feminis cucumeris, cucurbitæ, citreoli, melonis, bombacis, cnici, staphylos agricæ, & fructuum medullæ, amygdalarum, anacardorum, balani myrsicæ, pineorum nucleorum, pistatiolum, castanæ, auellanæ.

Nux autem moschata ferè postrema iniicitur, vt in puluerè minutarum specierum. Nam si prima iniiciatur, reliqua puluerari prohibet, suo lentore oleagino.

Semina prædicta incidi solita, si humidis miscenda sunt, per se teri possunt, si siccis, cum horum multacopia semina hæc pauca teri possunt, vt succus glycyrrizæ, bdellium, succi, liquores prius particulatim concisi, possunt etiam (vt dixi) diu insolati per se puluerari.

In diapruno quoque semina frigida maiora & similia si addantur, cum saccharo multo hæc pauca teri possunt: sic in diaphone amygdalæ possunt incidi, vel cum saccharo teri. Sic papaueris semen quidam per se parum prius in mortario quassant, vt verberatum excipiat cultelli. Deinde cultello, vt prædicta incidunt.

Hæc verò medullæ si cõpositis cardiacis sint miscendæ, vtendi tempore incidantur &

miscantur potius quàm cum aliis terantur. Nam vix bene mensem vnum seruantur integræ, sed rancescunt, & compositum vitiant, nisi parcum sit compositum, & mox absumendum.

Succi ficcati, liquores, gummi, resinæ si *Succorum* recentes sunt, ob id humidi & moles, electa *& aliarũ* riis mollibus, catapotiiis, vnguentis, ceratis, *plãte par* emplastris per se misceri possunt, vel cum *tium tritu* aliis mollita & subacta, vel aliquo hīs reme *re.* diis idoneo humore soluta.

Vbi verò iam paulò mediocribus ficciores euaserunt, vt iam comminui possint, in mortario, interdum quidam horum friantur magis attritu blando pistilli, præsertim calfacti clementerque ducti per fundum & latera mortarii, quàm verberando tundantur. Nam sub violento ictu latefcunt, mortarioq; contumaciter hærent lentore omnibus communi, his tamen maiore quàm illis, ac exhalant, exanimanturq;. Quod si immodicè ficcata sint, quanquã tunc facilius puluerantur, tamen velut exanimatã, & viribus priuata reijciuntur.

De moderate ficcis igitur aut paulò ficcioribus nobis sermo est futurus.

Scammoniũ igitur (est enim id aliquando succus, vti etiam Mesues docuit, sed multo inferius scãmonio liquore) & siqui similes

les succi ad consistentiam tam corpulentam siccando ducuntur, per se friando in mortaria teri possunt: sed ferè longius requirunt tempus, & si parua sit copia, bonam sui partem mortario affixam relinquunt: quod damnum in magna mole negligimus, tamen multò satius est in eo mortario prius amygdalas triuisse, præsertim vetustate oleaginas, quæ suo lentore liquido succos adhære re prohibeant. Id quod pistillus oleo intinctus, vel oleum paucum mortario infusum & aliquandiu pistillo ductum per mortarii fundum, & latera præstabit diutius & feliciter. Sit autem oleum vel dulce, vel amygdalarum dulciù, nisi succus astringens omphacinum magis postularit. Id verò oleum succos adhærere non modo prohibet, sed virtutem ipsorum exhalare, & pollinem tenuissimù euolare nō permittit. Adde quod trituram & breuiorem & commodiorem & faciliorem reddit: Qualem vim Galenus opobalsamo tribuit in terenda Theriace. Acacia tamen nostras etiam sicciorem frangi contumax est, vt minutim sit potius concidenda, & particulatim miscenda pulverandis aliis.

Aloe verò cum friado teratur, percutiendo autem hæreat mortario, verum est Mesuæ de ipsa dictum quod friabilis sit simul

& tenax ac glutinosa, quod etiã digitis explorabis. His enim friabilis est, ac his hæret ante & post friationem.

Succus glycyrrhyzæ, & hypocistis, & lyciũ nostras pistillo calfacto siccat & friatur, nisi admodum sint recentia & præhumida, vel minutim secta: tunc additur, cũ aliis puluerifatur, cum ea sunt iã cerni apta, alioqui semitrita in composito apparent.

Ex liquoribus quoque qui sunt sicciores ac minus glutinosi, per se friari possunt, vt opus Cyrenaicus, euphorbiũ, thapsia, & (vt dixi) scammonium cum oleo amygdalarũ dulcium friatur, non teritur.

Opiũ verò cum aliis siccioribus particulatim iniectum comminuitur, vt cum humidioribus dissoluitur, quomodo opopanax, galbanum, hanunoniacum, sagapenum, si pauca quantitate multis aliis siccioribus particulatim coniiciantur, cum his puluerantur, vt in hiera diacolocyntidos sicca, alioqui humore aliquo idoneo, vt aceto, vino dissoluenda, & calfacta colantur, post percoquantur ad competentem rei propositæ consistentiam.

Purgatã eadem à lignis & cæteris excrementis pistillo calido quibusdam molliuntur ad fingenda cata potia, & emplastra: sed hoc modo ferè impuram reddunt compo-

sitionem. Vel dissoluuntur humore idoneo, & colantur per stamen. Sed tunc quantum excrementi colando sit abiiciendum coniecta, & ob id largiora quàm scriptura postulabit dissolve.

Lachrimæ denique tam resinosæ, vt mastiche, terebinthina, pinea, laricea, abietina, strobilina, colophonia: quàm gummosæ, vt gummi Arabicum, tragacantha, cancamum, myrrha, bdellium, styrax, sarcocolla, thus, succinum, gummi, amygdalorû amborum, cerafi, pruni, hederæ, iuniperi, multum siccata, si iâdo per se, aut cum aliis excepta mastiche & pinea puluerantur: vt caphura quoque, sine ea sit gûmi, siue succus, siue factitium aliquid: Eadem verò lachrimæ recentibus aliis liquidioribus, excepta mastiche, mistæ dissoluuntur, vel medicamenta alia paulò sicciora dissolunt.

Quod si lachrimarum aliquæ suo lento re mortario hæreât, oleo paulo ipsum prius illinendum est, vt si myrrham veram nec vetustate ita exuccam teris: nobis enim consuetior myrrha, maximè est per se puluerabilis Adde quod mastichæ sicciori ne exhalet aut euolet, aquæ rosacea paululum affundi potest, & aliis horum ob siccitatem maximè friabilibus. In emplastra tamen satius est mastichen & myrrham puluer

uerare.

Ad hæc gummi Arabicum & tragacantha, si prius pistillum & mortarium calefeceris, multò promptius friando puluerantur. Citius adhuc si paucum aquæ vitæ immittas.

Thus teritur solum non resoluitur quibusdam, sed aqua & aceto resolui in emplastro consistentiam & oleo, sed tunc coalescere grumis non potuit.

Mastiche teritur cum paucò oleo in catapotiiis Hermetis ex trociscis colocynthidis.

Myrrha vera primo die crassius teritur, post die tenuissime pulueratur: sic bdellium, thus, utrunque siccius, sarcocolla, styrax, euphorbium, ladanum tempore aut pistillo & mortario calido siccatum pulueratur, recens vero soluitur oleo calente, vel alio liquore idoneo.

T R I T V R A L I G N O R V M

et Corticum.

L I G N A V T agallochū, aspalathū, gaiacū, santala, xylobalsamū, & lignorū cortices, ut cinamomū, casia, cortex radicis oxyacanthæ, tamaricis, capparidis, quātū radices teri postulant: stipitum eadem ratio est & malicorii, quod est mali granati cor-

tex lignosus, sed macis: moschatae nucis cortex mediocriter diu terendum est.

Corticis autem radicum apii, petroselini, foeniculi, raphani, similiū herbarum tritura in herbis ipsis est declarata. Turbith medio-
criter terendum Mesuae est.

Ne mireris autem cinamomum omnium æque calidorum tenuissima substantia præditum, diu terendum. Id enim fit, quia interno cortice multum fibroso & nervoso est fractu contumaci.

METALLICORVM ET TER-
reorum Tritura.

Lib. 3. c.
ph. g.

METALLICA omnia quia terrestri sunt substantiæ ob id crassarum partium, in profundum, ut ad punctum nervum penetrare non possunt.

Quapropter illis tenuitatem comparamus, subigentes diu in sole æstiuo cum aceto vetustissimo, acerimo, tenuissimo (quod fit ex vino non austero) vini qualitatem, nihil vel minimum gustu referente: quæ quanto pluribus diebus teruntur, tanto sunt tenuiora, ob id melius purgant, tenuant, siccant.

Ex vino autem similiter trita, dein sicca sole, vel si aliud est tempus, igni, sunt meliora ducendis cicatricibus.

Lithargyros friatur, nõ tunditur, ne plumbum eius si chrysitis est parcus, si argyritis

largius lateſcat, quod cernendo per pannum rariffimum remanet: ſcoria autem eius lotionem ſeparatur, & ſic emplaſtra ſunt alba.

Lapis armenus ſi inuenitur, ad lotionem teratur in mortario lapideo, idque diu ſatis: ſed lapis cyanus ſeu ſtellatus longiorem ſuſtinet trituram Meſuæ. Teruntur in mortario marmoreo albo prius per ſe vniones, corallia, ne odorem, colorem, ſaporem, alienum trahant. Lapidum precioſorum ſaphyri, hyacinthi, granati, ſmaragdi fragmenta poſtea ſuper lapidem porphyrium affuſa pauca aqua roſarum, vel borraginis vel bugloſi tenuiffime friantur. Sic enim fit vt promptè diſtribui poſſint, nec obſtruât, adhæc nullam mortarii partem terendo deradunt, quæ puluerem augeat. Qua de cauſa etiam Galenus ſimplicia ad theriacam in pila Aegyptia duriffima conteri iubet. Per ſe etiam teretur vnguis odoratus.

Partes animalium, aut animalia tota ſi *Tritura* affatione, vel uſtione, vel aliter multum ſic *partium* catae ſint, puluerantur aliorum modo: ſi hu- *animalis.* midae & molles ſunt, paucae cum multis ſiccioribus teri poſſunt, aut ſine his teruntur, & per cribrum cochleari cernuntur. Quaedam etiam liquari poſſunt, vt adipes, me-

dullæ cœfypus, deinde colari.

Stercus canum, luporum, infantum ficcatum etiam puluerabile est, & cantharides repositæ & castorium ficcus, sed inefficacius, & cancri fluuiatiles vsti, hirundines vstæ, lepus vstus, renes scincorū ficii, iecur lupi ficcatum, pulmo vulpis ficcatus.

Fel autem ferè altis ficcioribus dissoluentis miscetur, raro ficcatur.

De vnionibus qui sunt velut concharum quatuor dam partes dictum prius est, & de vngue odorato. Sanguis hirci ficcatus facile pulueratur.

Dentes apri, lucii, elephantis limandi aut radendi, post terendi potius quam vrendi, si vires eorū integriores postulas: sic ossa alia & cornua, vngulæ. Tamen hæc vrenda interdum, vt in vstione audies.

Ambra interdum minutim concisa iniicitur in humorem calidum, vt in eo liqueatur, vt in Anti. diacoccu baphices interdum teritur, deinde dissoluitur affusa aqua rosarum, vt in Anti. alepto moschata, & in aliis multis, interdum prius in mortario teruntur duæ tres amygdalæ, sic moschus caphura.

Os à corde cerui, ebur, pudendum cerui, tauri, cornu cerui, rhinocerotis, & similia prius rasa, post concisa minutim cum aliis

teruntur, quædam etiam vsta promptè pul-
uerantur.

N V N C A D I D Q V O D I N I T I O
proposuimus reuertamur.

*Terenda
per se.*

PER se terenda sunt primum metallica
omnia & terrea, vt lithargyros, arseni-
con, sandaracha, æs vstum, squamina æris,
scoria æris, ærugo, chalcitis, fori, misy, me-
lanteria, chalcanthum, cadmia, pompholix,
spodium, si hæc duo non sunt satis læuia, plū-
bum vstum, cerussa, sulfur, alumen, nitrum,
sal quiuis, stinmi, chryfocolla, gypsum, pu-
mex, cyanus lapis, armenus ladis, calx, lapis
spongiæ, iudaicus, smyris, aetites, magnes,
hæmatites, ametistus, amianthus, gagates,
iaspis, sapphyrus, hyacinthus, pyropus, era-
nus, sigillum lemnium, terra Cimolia, Cre-
tica, Armenia, corallium quo dvis. Potest ta-
men simul metallica multa aut terrea tere-
re, non autem cum partibus plantarum, aut
animalium. Hæc autem ferè teruntur super
marmoreum lapidem, aut potphyrium, aut
marinum, aut alium similiter durum.

Possunt tamen & in mortario teri par-
tes plantarū similiter duræ, anacardi in con-
fectione anacardina Mesuræ.

Aloë, scammonium, saccharum & sac-
charata, penidia: nam alia reddit glutinosa

saccharum, & ea teri prohibet mastiche.
Rha barbarum.

Spodium Arabum. Caphura.

Gummi Arabicum & sarcocolla.

Tragacantha, thus magis, sed tragacantha
incisa etiam cum aliis teritur ne euolet.

Ambra, moschus, Schœnuanthos & festuca-
go, crocus.

Se mina pusilla, vt papaueris.

Hyoscyami, maioranæ, portulacæ, amo-
mi vulgaris. Hæc enim si cum aliis terentur,
pistillum eludūt, præsertim quæ cum parui-
tate sunt læuia, & propè integra manent. Il-
lorum autem pars bona, si cum aliis duriori-
bus & teri contumacibus terantur, euolant
& exhalāt, priusquam sint propè cōminuta.

Animalium partes duræ vstæ, vel rasæ
vel limatæ, ossa, dentes, cornua, vngulæ
ebur, spodium vulgi vel est ebur, vel os ele-
phātis, vel alterius grandis animalis vstum,
ventriculus interior gallinarum, res Gale-
no damnata, cerebella passerum siccata, ier-
cur lupi siccatum, pulmo vulpis siccatus, ster-
cus canum, & luporum & infantis, mumia,
pissasphaltum Dioscoridis putata, sanguis
hirci siccatus, sanguis draconis dictus, can-
tharides, sericum vstum, vel incisum, mo-
schus, margaritæ, testæ ouorum, ostreorum
vstæ, vel limatæ per se teruntur.

Cum

Cum aliis quibusdam sæpe ipsorum trituram, sæpe etiam facultatem, coloré, odorem iuuantibus teruntur simplicia plurima, & composita quædam, vt moschus, ambar, mastiche sicciior, & alia eiusdem generis ob siccitatem friabilia, teruntur aqua rosacea pauca affusa ne portio tenuior euolet. Sunt qui & mastichæ oleum nucum affundunt, vt in catapotiiis Hermetis apud Mesuen.

Cummi Arabicum & tragacantha citius teruntur aqua dulci, rosata, vini, seu vitæ pauca affusa si affectus non repugnet: aut pistillo & mortario calefactis ad promptiorem siccationem, hincque albiora euadunt.

Tragacantha etiam, vt os à corde cerui, rasura eboris, cornu cerui & similia minutim concisa, etiam cum aliis sicciioribus teri potest.

Tragacantha verò & penidia si mortario & pistillo bene siccis cum aliis terentur, minus eorum perit & exilit.

Myrobalani siccae quales ad nos ferè aduehuntur, affuso pauco oleo meliores redduntur, non exhalant, promptius teruntur: vix item passæ & mel cum ipsis triturum ne ventri hereant & ipsum corruent, impediunt.

Scammonium cum oleo amygdalarum dulcium friatur.

Colocynthis medulla prius modice pistillo fracta, vel potius minutim forpibus incisa teritur affuso paulatim oleo paucodulci, vel amygdalarum dulcium, vel rosato. Sunt qui ipsum pistillo vel mortario alimunt, alii amygdalas aliquot prius in mortario terunt, alii papyro inuolutam sole ardenti vel igni è longinquo parum diu siccant, vt crocum, rosas. Postea etiam per se facilius puluerant, vel cum aliis siccis siccitam forpibusque sectam terunt. Aliis in trociscos prius fingunt, quales allandal Arabes vocant, priusquam puluerent.

Quæ necessitas agarico adest, prius enim ferra quadam rapaci negligenter separatur, post cum vino albo paucodulci quo zingiber purgatum sit maceratum in trociscos formatur, siccatur in umbra, pyxide vitrea reponitur, & cum opus est friando læuissimè pulueratur.

Caphura teritur in mortario, cui duæ aut tres amygdalæ prius fuerint astrictæ, aut in eo tritu, aut ipsarum oleum pistillo & mortario paucum sit illitū ne terendo cuolet ac exhalet.

Turbith quia per se tritum latefcit (est enim gummosum si legitimum est) vbi est
mod

modice contractum, alia ei sicciora sunt miscenda cum quibus teratur, vt piper, zingiber, & caetera in diaphorico & electario Indo vtroq;. Per se autē cum amygdalis, vel oleo amygdalino pauco teritur ne exhalet.

Sericum crudū, incisum facilē teritur mistis tribus aut quatuor amygdalis, ipsum ne sustenfugiat lentore suo cōtinentibus, & pistillo fistētibus. Sunt qui papyro inuolutum sole vel igni parū siccant, post minutimā cōcidunt, & cum aliis leuissime terunt.

Cinnamomum cum paucis amygdalis terunt quidem in hippocraticum quod vocāt vinum, ne odoris gratia expiret.

Rha barbarum cum amygdalis facilius *Florum.* quidē teritur, nec euolat nec exhalat, sed minus fit purgatoriū: vt crocus iura minus tingit si ex oleo teratur, id quod quibusdā pro secreto est. Crocū enim ad iuriū, carniū & aliorū ciborum cōditimentum, vel etiā ad frontes librorū tingēdas nouo quodam modo terunt. Papyro enim interpositum, vel sine hac sartagini impositum ignique admotum longule, sed parum diū, vel soli dntius siccāt, vt villosa eius natura prōptius terēdo rumpatur. Ne verò exhalet, ac vt promptius teratur, & coloratior euadat, olei dulcis paxillum vt guttas. 4.5. in vncias singulas affundunt, vel pistillo illinunt interdū tā largit

giter vt improbè rubeat, ob idque ab archi-
pharmacis damnatur. Sed vt fit coloratior,
minus tamen tingere putatur quàm qui sine
oleo tritus fit.

Opulentis, verò cum saccharo pauco
potius teritur, si verò humorem alium
olei loco acceperit, etiam coloratior eua-
dit, sed humore in vaporem soluto flui-
tiem natiuam repetit, & minus vulgo pro-
batur. Verumtamen croco nostrati hoc
mangonio ad coloris gratiam opus est, ceu
parum cocto ob soli & cæli naturam fri-
gidiorum. Qui verò crocus à Galeno lau-
datus est colore flauissimo, odore vege-
tissimo, etiam diu postquam seruari cœ-
pit, acquisitio hoc colore non indiget.
Crocus verò vt spica, macis, colocynthis,
sericum, rosa, & alia plurima ante trituram
inciditur.

Euphorbium dum teritur per se pului-
sculo acerrimo in nares euolante & oculos,
has partes valenter mordet, sternutamen-
toq; implacato hominem torquet, ob id ea
molestia nouitios fatigat, vt sæpe illis nares
sanguine fluant, plurimis caput vehementer
doleat. Has autè ab euphorbio noxas prohi-
bebis, si oleum paucum aut amygdalas mi-
scueris, quæ lentore suo etiam puluisculum
illigent ac retineant.

Sunt qui myrrham, bdellium, cancamum, gummi hederæ etiam ex oleo terant, ne tenuior portio euolet ac virtus exhalet, néue mortario hæreant.

Opopanax, galbanum, ammoniacum, sagapenum, bdellium, ladanum, acacia vulgaris, opium, hypocystis, asphaltum, ficcior terebinthina, qualis frequens Venetias conuehitur, & alia non pauca succorum liquorum & lachrimarum genera, vel minus ficcata, quam vt per se puluerari queant, vel neruosa & velut membranosa & coreacea, & fractu contumacia cum aliis ficcioribus teruntur, sed prius incisa, vel aliter in portiones paruas redacta, quantitate tamen parua multitudini aliorum ficciorum immista paulatim cum illis puluerantur, vt in hiera diacolocyntidos, & aliis compositionibus multis, sic Crocus, flores etiam recentes buglosi, vtriusque, rosarum & cæterorum. Sic Trocisci Galliæ moschatae & alii, sic Dactyli intus & foris purgati, ficus, vuæ passæ, myxa, zizypha passa, baccæ lauri, myrti, iuniperi, oxyacanthæ, visci quercini, anacardi amygdalæ, auellanæ, strobili, pistacia, nucum reliqua genera & glandinum, semen cucurbitæ, cucumeris, melonum, citreoli, citri, cydoniorum, Sinapis, Cannabis, Cnici, xyl, cerasi, psillii,

Lini, & similia. Sic sericum, Lana, Pili minutim concisa cum aliis siccioribus teruntur potius quàm vsta eadem per se: Nam vrendo vires amittunt priores & novas ab igne, & iis quibuscum vruntur acquirunt, ob id non vrenda, nisi medicus doctus iusserit, vti nec ebur, cornu Cerui, capræ, rhinocerotis, pudendum Tauri, Cerui, siccatum.

Hæc enim vel in longū rasa & incisa, vel etiam limata, vulgari lima, aut rapaci serra cum aliis siccioribus puluerantur.

Adde quòd quædam aut per se, aut cum humore aliquo teruntur, & cum eodem bibuntur vel aliter vsurpantur, vt vinca, coma amaranthi, cum vino, seseli, satyrion, pœonia gnaphalium ex vino austero teruntur & bibuntur.

Aristolochia rotunda ex aqua lupini cum posca bibuntur, aut cum melle linguntur, & alia permulta eius generis exempla apud Dioscoridem & Galenum in medicamentis simplicibus & compositis inuenies.

Sic bdellium salua matutina & hominis ieiuni subactum digitis in emplastri consistentiã vsurpatur, & alia alio modo in vsum veniãt cum humore aliquo trita, vt in compositis latius leges.

Lib. 3. c.
ph. p.

Ad aurium vlcera vino, vel dulci, vel
aust

austero, vel veteri, vel medio ætate, vel aceto, & eo acido, vinoso, acri, pro scopis variis ipsorum, remedia non simplicia solum, sed & composita teruntur, sic ad oculorum affectus collyria sicca ex humore idoneo teruntur, & applicantur & in aliarum partium affectibus similiter.

Clementer frianda in mortario quorum virtus attritu violento promptè exhalat, aut substãtia sub ictu valido latefcit & mortario hæret, aut quæ multum sunt friabilia vt caphura, ambra, moschus, mastiche, myrrha, bdellium, thus, gummi iuniperi (verniciem vocant) cancamum, sarcocolla, opus cyrenæicus, euphorbium, aloë, scammonium, styrax calamintes, bolus Armenia, terra lénia, & terrea propè reliqua, & metallica, amyllum, cerussa, quin hæc duo sæpe tãtum cribro affricamus, saccharum, sanguis draconis, castorium, radix ari, draconis hermodactylorum Hellebori utriusque, turbith, xhabaram, spodium, Arabum, trocisci agarici, dum scilicet quæ aliquãdo humida fuerunt, iam siccata sunt.

Quorum si qua adhuc sint paulò humidiora, pistillo & mortario calefactis mox siccantur, & simul puluerantur, friando continenter. Quod auxilium succis liquotibus gumminis, & resinis etiã mediocriter fluidis

confert: sed eò frequentius & diutius calefacienda & terenda quo illa fuerint humidiora, vt spes sit etiam oleum ipsum & terebinthinam venetam hoc ingenio pulueratum iri, atque adedò argentum viuum cum saluix succo.

Sed lapides prætiosi & metallica fœlicius puluerantur super lapidem marmoreum porphyrium, aut marinum per molum ducta, liquore idoneo panco, ne puluisculum euolet, idètidem affuso qui post eà euaporet.

Argentum viuum sublimatum & præcipitatum, cinnabrium vulgare, alumien scissile, quia cæteris tenuius sic puluerantur, vel etiam in mortario metallicorum aliorum modo.

Valenter tundenda reliqua vt quæ ob duritiã, crassitiem, lentorem, densitatẽ ægrè separantur vt radicum, corticum, lignorum, herbarum, seminum plurima.

Qualia sunt radices althææ, apii, asparagi, aristolochiæ, asari, asphodeli bryoniæ, behen, centaurii magni, cyperi, cyclamini, costi, calami aromatici, cucumeris agrestis, dauci, doronici, dictamni vulgaris, hælentii, eryngii, fceniculi, filicis, galangæ, gentianæ, glycyrrhyzæ, graminis, iridis, mandragoræ, nardi, petrosellini, pyrethri præoniæ

vtri

vtriusque, polypodii, zingiberis, cortex radicis capparis & tamaricis, & alii, & ligna omnia, herbae item omnes praesertim siccae, flores chamæmeli, schœnuanthos, & eius festucago nobis consueta pro flore, spica nardi, balauustum, caryophyllum, & flores reliqui tam recentes quam sicci, semina anisi anethi, cari, cumini, coriandri, scœniculi, scœnigræci, lini, lupini, & reliqua, folliculi sennæ & fructus reliqui, succi, liquores, gummi, resinæ in particulas sectæ, & aliis inter terendum particulatim adiecti.

Limaturæ & rasuræ, & rapturæ ossium, cornuuni. pudendorum.

Quædam parum diu sunt terenda quia rara, tenuia, friabilia, virtutē superficialiam aut imbecillam sortita, quæ paucani sustinere trituram vulgus ait, viribus scilicet integris, de quorum quibusdam sic Galenus scribit lib. 4. c. ph. g.

Quæ ex succis & liquoribus, & lacrimis resiccatis proveniunt: vt myrrha, aloë, acacia, scilicet vera, & quæ his sunt finitima, *ιωρία* sunt, & facile læuia fiunt, ac promptè in puluerem mollissimum abeunt, ob id non diu terenda, ne ipsorum & virtus exhalet, & substantia tenuior euolet, vt caphura, ambra moschus, & alia propè vniuersa; quæ clementer terenda scripsimus.

Quin & euphorbium parum diu terendum Mesuæ est, & spodium Arabum ex cannarum vstis radicibus: nam ex ebore vsto spodium, quod vocant, mediocriter terendum. Quod autem Græcis est spodium, id est cinerula, & huic affinis sed præstantior pompholyx non teritur, tantum linteo cernitur per lotionem, aut etiam sine lotionem.

Adhæc quæ acria & facilè inflammabilia sunt, vt resinæ, liquores, gummi, quædam parum diu terenda.

Nam tenuem horum substantiam calor motu accensus dissipat, & reliquum inflammat.

Sunt præterea quædam tam friabilia, vt etiam digitis attrita læuigentur: vt agaricus bonus, ari, & dracunculi radix siccata, asphodeli radix vsta, quanquam illas multam coctionem sustinere dicat Mesues. Nam recentes intelligit non siccas. Sic anylum, cerussa, calx, ex teneriori lapide. Nam ex duriori vix hora post vna, etiam affusa aqua solui incipit, ea quæ ad lithocolara multò præstantior iudicatur, quàm minus multò alba est.

Quædam multum diuque terenda sunt, vt compositioni sunt apta, & quæ crassa densa, dura, lenta, virtutem profundam aut

validam, & ægre solubilem fortita, quæ multam sustinere trituram dicimus, viribus seruatis, vt metallica, lapidosa, lignosa, neruosa, membranosa: quæ tamen ob scopos medici varios nunc crassius, nunc in pollinem mollissimum terenda sunt, vt cum oculis applicanda, vel vreticis miscenda. Sic enim asarum, cuminum, & alia per multa leuissimè terenda sunt, cum per hæc obstructa expedire, distributionem alimenti in corpus iuuare, vrinas mouere consilium est.

Myrobalanos quoque omnes quando per earum substantiam viscera contrahi & roborari volumus, mollissimè teri iubet Mesues. Eadem ratione rha barbarum, quanquam tunc etiam magis vreticum est, vt purgatorium magis, si crassius teratur. Quod autem purum est ac probatissimum intellige: nam rarius & laxius à vehementi & diuturna contritione resolutum exanimatur, virtutemque perdit Mesuæ. Sic radices aliæ etiam aromaticæ vt exacte puluerentur, diu tereudæ sunt, acorus, aristolochia, bryonia, centaurium maius, cyclaminus, cucumis agrestis, Mesuæ, costus, cyperus, enula, galanga, iris, pæonia, pyrethrum, polypodium, zingiber. Pauca autem tritura fiunt læuia, agaricus trocischatus,

& radices aliæ clementer friandæ.

Metallica quoque (inquit Galenus libro quarto. c. ph. g.) galla, cytinus, malicorium, Aegyptiæ ipinæ fructus & id genus omnia sunt *δυσχετῆα*, id est ægre lævia & tenuia puluerando euadunt. Metallica autem illa intelliguntur, lithargyros, arsenicum, sandaracha, æs vstum, ærugo, chalcitis, chalcanthum, cadmia, tam fornacaria quàm lapidosa, plumbum vstum, molybdena, sulfur, alumen, stymmi, chryfocolla natiua (fictitia enim facilius pulueratur) gypsum, cyanus lapis, & armenius: sed ille magis, & lapides reliqui, & bona pars aliorum quæ per se terenda diximus.

Colocynthis accuratissimè debet teri ob causam à Mesuè dictam, in simplicium purgatoriorum facultatibus, etiam si ea ob valentem vim purgatricem prius vacuari, quàm amaritudo eius agat & tergeat, dicitur Gale.

Scammonium quoque exactè terendum, nisi cum in catapotia venit. Tunc enim crassius tritum diutius in ventriculo manet, potentiusque agit.

Sic ossa, cornua, etiam vsta, pili, lana, sericum.

Plenam quoque trituram sustinet centaureum paruum, etiã cum floribus, Mesuæ,
her

herbæ etiam aliæ quæ siccæ seruantur.

Mèdiocriter puluerando terenda sunt propè cætera, vt radices opii, asparagi, asari, nisi mouendum sit lotium, cichorium, calamus aromaticus officinarum non teredinosus, doronicum, dictamnus vulgaris, fœniculum, glycyrrhyza, gentiana, gramen, hermodactylus, iris, Illyrica & Florentina, in eum, radix mandragoræ, nardi, œnanthes, petroselini, plantaginis, phu, rubiæ, rusci, raphani, rhapontici, zingiber, zurumbet, sic herbæ acres & aromaticæ, vt hyssopus, rhymus, nisi mouere mentes, aut vrinas volumus, & ob id diutius terimus.

In summa, quæ diu coqui possunt, debent etiam & teri: quæ parum diu coquenda, parum diu terenda: quæ mediocriter illud, hoc mediocriter ferunt, ob id trituram non nihil clariorem tibi reddet cœtionis cognitio.

Necte moueat quòd quædam audis parum & mediocriter, vel multum & mediocriter terenda. Nam cum huius mediæ magna sit latitudo, in ea quædam sunt extremis tam propinqua, vt vix secerni queant. Sic agaricum mediocrem sustinere trituram Mesues scribit, alius placet paucam, non tamen paucissimam. Qua ratione etiam de primarum qualitatum ordinibus

disidia scriptorum illustrium concilianda scripsimus in methodo medicamenta componendi.

Quædam tenuissimæ sunt terenda, vt promptius id actu fiant quod esse potestate dicuntur, vt quæ celerius in partes omnes afficiendi corporis permeent siue fermentationem (vt dicunt) quæritimus, siue firmationem & robur, siue materiarum incisionem, tenuationem, terisionem, vacuationem per vrinas, menses, sudores, insensilem transpirationem. Sic cordi, hepati, & partibus cæteris internis, præsertim longè ab ore disitis roborandis idonea, ab his vacuatura, obstructions liberatura, vrinas aut menses motura tenuissimè pulueramus, vt essentia quadam tenuitate inde acquisita, & corporis sui mole exigua promptius per oscula vasorum angusta, & per corporis habitus poros sensum latentes permeent. agantque citius quod agere nata sunt: Ob id species omnes in hiera Galen. picra mollissimè terentur, & cribro serico cernantur, vt aloës & aliorum vis in angustos ventriculi & partium vicinarum meatus penetret. Sic in theriaca Mithridatio, aurea Alexandri antidoto, & similibus polychrestis compositionibus leuissimè terenda, vt promptius in se agendo & patiando, velut fermententur

eltius, & sint vsui. Dum enim recentia sunt hæc opiata medicamenta, stupefaciēdi vim præpollentem retinent. Nō tamen omnino tenuissimè sunt pulueranda: Nam sic eorum vis aromatica exhalaret.

Omnia stupefacientia dictis Antidotis, vel aliis miscenda, aut etiam per se vten- da, sunt tenuissime pulueranda, vt in paruos meatus & longe positas, profundasque par- tes stupefaciendas penetrare aut pertrahi possint.

Affectibus hepatis puluerata tenuiter de- bentur, tenuius lienis, tenuissime renum & vesicæ affectibus, vt per ora vasorum an- gusta subeant. Sicthymus, asarum, cumi- num, & similia tenuissimè teruntur in aurea, in hæmagogo, in diacurcuma maiore, in dia- lacha maiore, & aliis similibus: in alium verò subducentibus diospolitico, cōfectio- ne Hamech, electario. Iudo maiore cras- sius eadem sunt terenda. Omnino etiam te- nuissimè puluerentur debita affectibus ocu- lorum, ne si crassiusculus sit puluis, aspera inæqualitate, & attactu oculi tunicas exi- mie sentientes dolore afficiat: præsertim si metallica sunt, aut lapides, aut similiter du- ra & sicca corpora. Saccharum enim can- dum, bolus Armenia, etiam si minus exa- ctè trita oculo imponuntur, humore ex ipso

de lachrymante mox soluuntur.

Terenda quoque in puluerem mollissimum, quibus crassius tritis vis noxia & malefica inest, vt ea terendo vanescat, vt in colocyndide. Crassius enim trita cum sit, spōgiosa, humore superfluo imbuta tumescit, negotiumque tunc magnum facescit pondere, mole, morsu partibus quibus incubuit. Quæ incommoda puluisculis eius accidere nequeunt, quia humoris non sunt capacia. Crassius tamen terenda cum in trociscos alandal est formanda, sed ter quaterque puluerandi trocisci & reformandi, vt ea tenuiss. me tandem pulueretur. Eadem ratio est de agarico, substātia illi simili. Sed cum sit non paulò clementior, trituram minus accuratam postulat.

Rha barbarum quoque curiosè terendum, quando viscera astringendo roborare, aut etiam vrinas mouere oportet, vti & myrobalani.

Quædam crassius terenda, quæ in ventre diutius morari volumus, nec prōptè vaporum ora subire: sic purgantia medicamenta crassius teruntur, vt in ventrem partē minus principem, & vacuationi expositissimā ex corpore reliquo trahant. Non autem ad partes principes tota ferantur, easque offendant cum ad has facultate aut saltem vapo-

rè ferri, vel quod plurimū sit, portione paucissima sufficiat.

Craſſius etiam teruntur, quorum virtutem multa tritura diſſipari metuimus: ſic ſcammonium vim purgatricem multa tritura perdit.

Eadem ratione ſtomachica craſſius terenda, vt mora in ventriculo longa coctionem ſcelicius iuuēt, neque cibo facilè vis eorum obtundatur. Quæ prætereà ſunt aromata virtutem colato datua, & odoris ac ſaporis gratiam nõ auctura ſubſtantiam: ſic cinamomum negligentius terimus, quo quæ colantur aromatizamus: & cardamomum: zingiber, caryophyllū, macis, lignum aloës, ſpicam, crocum negligentius teris, per hæc & pannum rarum colaturus cœnomeli.

Quæ item flatus diſſipatura ſunt, eadem ratione craſſius pulueranda ſunt, vt in diſſoluto ſeu diacymino ſimplicia vt purgent, & diutius inſtatus agāt, licet tardius & imbecillius quàm ſi tenuata magis eſſent. Id quod ſi fieret, parum diu flatus diſſiparēt, tum quod vires citius eis frangerentur, tum quod per vrinas mox ſecederent eaſq; mouerent, cum calida ſint & tenuia.

Quædam prætereà tantum craſſius ſunt frangenda ad uſtionem futuram, vt lithargyros vrendus frangitur in partes magnitu-

Dioſc.
Gal. li. 4.
c. ph. g.

dinis iuglandis, lapis phrygius, vrendus in partes nuci auellane æquales.

Quædam etiam teruntur vt putius lauentur, de quibus in lotionibus abunde.

Ex his patet eadem medicamenta, nunc tenuius, nunc crassius terenda pro variis medicorum scopis, vt rha barbarum, asarum, nitrum, thymum, calaminthen, irin, hyssopum, pulegium, origanum, cuminum, curiosissimè teri volumus cum Galeno & Mesua, quando his vrinas mouere nobis studiũ est: negligenter verò, cum aluum mouere constituimus.

Sic scammonium, colocynthis, & alia valenter purgantia, nunc crassius cum illud in pilulas, hæc in trociscos transit: nunc tenuius ob dictas prius rationes. Rha barbarum tamen ferè tenuius teritur, vt colocynthis tenuissimè, cum mox & citra aliam per trociscos trituram sumenda. Scammonium quoque crassius teritur, si coquendum est cum aliis, aut diuante vsu seruari debet medicamentum. Idque nevis eius coctione per ignem aut longam fermentationem exhalet.

Et quæ partes remotissimas petere volumus, leuissimè: si eadem ventriculo, intestinis, & primis venis, hæere diutius, crassiusculè terenda sint.

Ex his omnibus simplicium simul terendorum ordo quidam instituitur, ut prima iniiciantur mortario & terantur crassa, dura, lenta, ut radices, baccæ quædam. Semina prope omnia, ut quæ etiam glutinosa medulla constant. Paulò posterius aromatica etiam æque teri contumacia, ut iuncus odoratus, calamus odoratus, zedoaria, zingiber, galanga, iris illyrica & Florentina, seu nostras alba, costus, & cardamomum, carpobalsamum, cubebe, piper, nux moscata. Post hæc autem simul cum his xyloaloe, xylobalsamum, casia, cinnamomum, caryophylla.

Deinde succi, liquores, lachrymæ pulverabiles cum aliis de quibus ante, & quæ cum quibus aut per se terenda sint, diximus.

Semina verò oleosa, ut cucumeris, cucurbitæ melonis, citrioli, cnici, cydonii, pistacia, strobili, amygdalæ, & similia sunt excorticanda, deinde incidenda scalpello, ut mox audies, ne pulverem reliquum glutinent, & per cribrum transmitti prohibeant.

Mineralia etiam ferè per se & seorsum teruntur, affusa interdum ob eorum siccitatem aqua pauca, ne substantia eorum tenuior euolet, aut vis exhalet, ut ante docuimus. Chalcitis autem, chalcanthum, ærugo, sulfur, sandaracha, & alia quædam adhuc non-

nihil humida, humectari nolunt.

De succis, liquoribus, lachrimis, & animalium in partibus abundè prius est dictum.

Mortarium papyro vel corio etiam interdum duplici est tegendum (vt in Theriaces compositione diximus) interdum ne pulvis tenuior, præsertim præciosus foras euolet ac pereat: interdum ne is qualitate malefica præditus nares batuentis mordendo male habeat, vt in Euphorbio & Turbith, & aliis non paucis euenit.

Ad trituram præparant; vel trituræ loco sunt attritio in cote medica, mansio, sectio, fractio, rasio, limatio, raptura.

Atteruntur in cote medica (qualis est tonforia) cum albuminis oui liquido, vel lacte, vel succo rosarum, vel seminis scenigræci, aut cydoniorum, aut maluæ; aut althææ, ipsa collyria sicca, siue iam in pastillos formata, siue adhuc integra: sed tamen atteri apta, vt materia hæc tenuior & mollior cōtactu suo dolentem oculum non exasperet.

Ad attritionem confricatio amyli, aut ceruæ ad cribrum facta vt puluerentur, est referenda.

Manduntur ad otis partium, faucium, asperæ arteriæ, pulmonis, œsophagi, ventriculi affectus, vt ad dentium dolorem vinca, ligustri folia & germina, radix chelidoni,

nii, plantaginis, anemomes, Galeno manduntur in simplicibus.

Secantur radices crassiores, longiores herbæ, virentes ambæ aut siccæ, & flores magni, vt nymphææ, rosarum, croci, & medulla colocynthidis, & acacia nostras, & troci. Galliæ: & capillatia, vt sericum, pili, lana: & ligna, vt gaiacū, santala, berfilium: & ramēta & velut bracteolæ ferramento abrasæ, cornuum, vngularum, ossium, eboris, pudendorum, coriorum, ichthycollæ, taurocollæ, & similia.

Secantur autem quouis ferramento incidēte & forficibus: ligna autem etiam ligneo pistillo acies ferreas acutas habente. Horum verò quædam post sectionem in decocta & infecturas veniunt, vt gaiacum, berfilium, & quæ ex aliis voles. Alia, vt fœlicius & citius puluerētur, ante radūtur, post secantur. Sic de fractione, rasiōe, rosione, raptione, limatione censendū est. Ea scilicet nunc ad trituram interuenire, nunc ad coctionem tantum, vel vsum alium.

Scalpro autem sutorio huc illuc inclinato identidem a crecliuato, vel cultelli verberatu crebro, vel duobus tribusue cultellis inter digitos manus, vel alterius tantum, vel vtriusque præhensis inciduntur minutissimè semina, oleosa & maiuscula quia sub
ictu

istū pistilli lateſcunt & pingueſcunt. Inciduntur autem aut per ſe prius tamen depellata, aut cum pauco ſaccharo, ne etiam ſic immodice pingueſcant & oleoſa fiant, ſupponitur autem iis folium papyri purum, ſæpe mutandum quando ſcilicet iam diſciſſum eſt, & huic folio lignum læue & politum.

Sunt verò ſecanda hoc modo ſemina cucurbitæ, cucumeris, melonis, citreoli, bombacis, ceraſi, pruni, amygdalarum, piſtaciſtrobunilorum, anacardiorum, balani myreſicæ, caſtaneæ, auellanæ, iuglandis, tribuli aquatici, cnici, ſtaphydis agriæ, quæ aliter quoque teri poſſe prius docuimus in ſeminum tritura vniuerſali.

Dactylos quoque intus & foris curioſè purgatos ſimiliter incidimus, ſi condita cardiaca ingrediuntur.

Eſt tamen quando eos negligenter inciſos tum aliis ſiccioribus terendos iniicimus, præſertim ſi pauci ſunt & multum ſicci, aliquando tantū aceto horas aliquot vt 12. maceramus, terimus, per cribrum cochleari, vel manu impellente cernimus, vt in diaphœnico, in quo etiam amygdalas cultello depellatas cum dactylis aceto maceratis quidam terunt & cernunt.

Frangimus manibus tenera & minuta, vt herbarum pugillos intorquendo digi-
tis

tis abrumpimus, & radices pusillas & fragiles, cortices parum frangi cōtumaces. Aegre enim fragilia ferramentis secamus, aut pistillis tundimus.

Raduntur vt ante dixi ebur, cornua, & vngulę, pudēda siccata, coria siccata, ichthyo colla, tauro colla siccior, lignum gaiaci, berisilium, & quædam alia vt facilius vel coquendo vim suam hñmori cui incoquantur, impartiantur, vel terantur. Raditur & cortex turbith exterior, donec album appareat, Mesurę. Sic radix glycyrrhizę, ante trituram raditur, & aliarum radices, & ipsarum vt aliorum cortices; sed id ad purgationem magis pertinet, de qua postea dicemus.

Raduntur quoque rapaci ferra, lotus, lignum gaiaci, buxum, suber, ebur, & dura alia quę etiam dum fera vulgari secantur, scobem reddunt non dissimilem illi quam rapaces ferrę ac veluti rudes & crassę limę elidunt.

Ferri prætereà albi lamina tenui circūta, foraminibus multis exasperata cōminuimus affricando agaticum, nucem moschatã zingiber, Mala itē cydonia, vt succi hoc plus reddant, quàm si in mortario terantur.

Limatur prætereà aurum, argentum, æs, ferrum, chalybs, plumbum: quædam vt vrantur postea terantur: alia vt etiam citra
vsti

uſtionem in uſum veniant, vt aurum, argen-
tum, ſed horum duorum limaturæ loco ſa-
tius eſt auri & argenti foliis vti. Limantur
quoque ligna prædura, gaiacum, ſantala, ber-
ſilium, oſſa cranii humani, dentes & maxil-
læ lucii, dentes apri exerti, & caſtoris, cor-
nua cerui, capri, rhinocerotis, & vngulæ quo-
rundam ex his, ac ebur. Pudendum quoque
tauri, cerui, ichthyocolle, taurocolla, quæ
etiam radi & ſecari docuimus.

Raſio autem limationi finitima eſt, ſed
ramenta ſunt maiora limaturis, quia horum
inſtrumenta ſunt inſignius, ſed rarius denta
ta quàm limæ. Radendi quoque modus eſt
alius in lignis edolandis, qui ad trituram quo-
que, & coctiones uſui eſſe poſſit.

DE CRIBRATIONE.

His terendi differentiis ordine opti-
mo ſuccedit cribratio, qua purum &
minutius ſecernimus, quomodo piſtores ſi-
milaginem, & farinæ florẽ puriorem ac te-
nuiorem à ſurfurea & craſſiore ſeparant. Cri-
brationis ratio eadem eſt quæ trituræ, ob
id quæ tenuiter pulueranda, tenuiore cribro
ſunt cernenda: quæ tenuiſſimè, tenuiſſimo,
vt pulueres dicti cordiales cribro ſericeo, ta-
ſetum vocat vulgus, inter manus agitando
cribrantur metallica ad oculos tenuiſſimè
terenda, & cribro tenuiſſimo cernenda: ſic

vrinas mouentia, obstructions liberantia. Contra verò quæ aluum mouere & purgare volumus, crassius terenda, & cribro crassiore ac rariore cribranda sunt. Et quæ per se teruntur si cribranda sint, per se cribrantur, vt metallica quæ alijs mista citius, & ante istam puluerationem descendunt.

Cribramus autem interdum ad trituram meliorem, frequentius ad misturam aptiorem rerum iam mole minimatū. Quæ enim cribrum, non permeauerunt, trituræ redduntur: quæ crassius terenda sunt rariore, vt dixi, cribro cernenda: quæ tenuius, densiore, vnde varia cribrorum multitudo fuit necessaria. Quædam enim cortice tiliaceo, angusto, sed æquali, cancellatim connexo constant cribrando scobe gaiaci, vel agarico infectorum; & similiter crassiuscule tritis idonea. Vidi & ex asiculo terebella passim pertuso cribrum a gillæ colandæ idoneum, alia his minus lata habent foramina, neque vt hæc quadrata sed rotunda, vel oblonga impergamena circulo ligneo subsuta, quibus triticum, hordeum & alia cerealia, sæpe etiam legumina seminibus alienis, sed minutioribus purgantur. Hæc enim per lata foramina obparuitatem facilè descendunt seminibus maioribus maiora retinentur.

Alia seta equina in telæ modum cancel-

latim contexta constant, circularis duobus ligneis vtrinque tensa, quorum inferiore hæc præhenduntur, atteruntur, & impinguntur: superiore verò materiæ cribradæ continentur, horum verò cribrorū copia & differentia magna est, & vsus plurimus. Quædam enim solum in medio ligneorum circulorū habent, velut telam illam equinā, & his manu tantum molliter succussis pulvis in scabietum catinum ligneum, vel papyrum descendit, superna eius parte interim papyro tecta ne pulvis euolet. Eo quæ utimur in pulueribus parum præciosis.

Alia prætereà fundum & operculum habent exemptile, sed vtrunque corio verueci no clausum, illò pulvis per cribrum trāsmisus excipitur, & probè ne exhalet aut euolet cohibetur, hoc ne portio cernenda exhalet, aut euolet prohibet. In his verò multæ sunt in raritate & dēsitate differentiæ, quarū singulari suus est vsus, non modo ad medicamentorum terendorum genera, sed etiam ad componendorum speciem variam constituendam.

In his item quædam telæ equinæ loco fericum habent (tafetum vulgus vocat) & id vel album pulueribus electariorum alborum, vt diatragacanthi chairis destinatum: vel rubrum debuum, pulueribus electario-

rum rubrorum, vt diarhodi, dia trium fanta-
lorum, diacube, diamargariton.

Vsurpatur itaq; id cribrorum genus aliis
pretiosius, ad pulueres etiam preciosos, & vt
vocant cordiales, neque vt præcedentia fe-
tacea lignæ mensæ, aut alteri solido cor-
pori violentius impinguntur succufando,
sed manibus tantum mollissimè versantur,
vt sine violentia puluis tãtum tenuissimus
descendat.

Est etiam linteum magis minus, rarum,
densum, cribri loco in metallicis præfer-
tim, & terreis corporibus: Latius autem,
id est, remque cernendam comprehendit,
ac inter pyxidis alicuius lignæ vel alterius,
sed grandiusculæ operculum & corpus con-
cluditur & constringitur, deinde vna ma-
nufere violentius succutitur super abacum
pharmacarium, vnciae vel simili pondere, sed
plumbeo in linteum etiam prius immisso,
vt id suo motu & pondere res has cerni dif-
ficiles, acceleret, quem cernendi modum ci-
cotrinizare vulgus vocat, voce ex κροκινί-
σις, id est, cribrare corrupta, & in id con-
torta.

Vt autem radices, herbæ, semina, fructus
& alia plerumque cruda & cocta teruntur,
etiã cribrantur: sed ferè vi manus aut cochlea-
ris quomodo cassiam & thamar indos sine

tritura cernimus: sic radices eryngii, fatyriorum, raphani, dracontii coctæ, tritæ, cribrantur in diafatyrio.

Sed hæc cribratio immoto fit cribro, quæ verò puluerum est cribratio, ferè fit cribris abaco incussis valenter, sed numerosè, vt taratantara audire videantur. Alia cribro manu suspensa agitato, alia vt cal diaca cribro inter manus versato, non in abacum incusso, ne etiam horum partes crassiusculæ vi impactæ per cribrum permeent. Alia pyxide duro corpori manu vna valenter allisa.

Cerusa & amyllum, & cerusa serpentaria cribro affricantur manibus: sic quæ citra trituram cernuntur.

Quæ autem cribrum non superauerunt ob crassitiam, teruntur donec ob tenuitatem tota cernantur: nisi quod dum paucissimum superat, idque tenuissimo proximum, cæteris iam cretis commisceri solet aut seruari, vt aliis eiusdem generis, vt postea terendis & cernendis iterum misceatur.

Colatio cribrationi licet genere & natura sit affinis, quia tamen non est siccorum, sed magis liquidorum ob id in alium locum referenda fuit tanquam dissolutioni, coctio, infusioni, clarificationi, & aliis plerumque preparationum differentiis necessaria.

D E D I S S O L V T I O N E .

DISSOLVTIO autem seu dilutio tritura quædam esse videtur, quod per hanc medicamenta tam simplicia quàm cõposita lauia fiant, sed adiecto humore aliquo, non etiã sicca permaneãt si prius erant, vt se ad trituram habeat hæc, quomodo colatio ad cribrationem.

Solutio igitur seu dissolutio, seu dilutio est medicamēti vel simplicis, vel compositi consistentia crassioris in humore quopiam idoneo facta resolutio in cõsistentiam, vel mediocrem, vel paulò hac crassiorem aut liquidiozem, pro medicamēti soluendi, & humoris soluturi quantitate & consistentia, & aliis medici scopis.

Quod enim minus erat crassum & humore per liquido, eodemque largo est solutiũ, erit liquidius, contrarium crassius.

Huius autem dissolutionis multæ sunt causæ, nunc enim dissoluimus vt medicamētum facilius & iucūdius deuoretur, & citius distribuatur & subducatur, cum facilius sit & iucundius sumere liquida quàm crassa: vt facilius & gratius est impleri potu quàm cibo. Sic opiatas cassiam & alia plurima quotidie dissoluimus.

Nunc vt alijs ad compositionem promptius misceantur, & vnà cum his aut etiã per

se coqui possint, quod sicciora ipsa promptè vrerentur, sic succos, liquores, lachrimas frequenter dissoluimus, vt euphorbium recens oleo dissoluitur, Vetus autem fortasse non dissoluitur Mes.

Nunc vt in partem affectam possit medicamentum penetrare, aut illi applicari & adherere. Sic in aurem iniicienda, in intestina, in vterum, in vesicam in sinum aliquem liquidiora reddimus.

Sic ladanū oleo largiore soluimus in capillato aut etiā modice tonso quàm in raso.

Nunc vt colari & colādo purgari ab excrementis possit, vt liquores aceto vel alio humore idoneo soluti colantur, & purgantur, Ammoniacum, opopanax, galbanum, sagapenum: Sic succi siccati, gummi, resinæ recentes aliquando & veteratæ ad electariorum mollium, catapotiorum, linimentorum, vnguetorum, ceratorum, emplastro-
rum mistionē, sed lachrimæ resinosa, oleo-
sis: gummosa, aquosis humoribus melius soluantur: vel ipse recentes alia sicciora dissoluūt, sed vt dixi similia magis, idque dum molle medicamentum est futurum, in quem usum multa quoque huius generis coquantur. Eadem portione parua cum multis sicci-
oribus teruntur, vt in puluere hieræ dia-
colocynthidos.

Lycium aqua diluitur Galeno ad hæmor- *Lib. 8.*
 rhagiam. *c. ph. p.*

Pix liquida cum melle lingitur. *Lib. 4.*

Tragacantha in oui alumine soluitur in ar- *c. ph. p.*
 teriacam.

Pel scari piscis cum myrrha stacte misce-
 tur, stomaticha medicamenta dissoluuntur
 aqua vel malsa ad gargatizandum, dissol-
 uuntur humore quouis & sine calore, prom-
 ptius cum calore.

Bofus Armenia vera, terra lemmia vera,
 calx, sal, saccharum, saccharata omnia, man-
 na, cerussa post longam velut bullationem,
 chalcitis, chalcantum, ærugo, rubigo: sed
 hæc oleo citius mollescit.

Dissoluuntur aceto forti, præsertim di-
 stillato vel succo limonum vniones seu mar-
 garitæ. Testæ ouorum, lapides renum, ve-
 sicæ, coraliū vtrunque, eaque post sicca-
 ta promptè friantur. Præcipitatum & subli-
 matum & cinabrium, & in argentum viuum *Hæc in suc-*
 redeunt. *co porri*

Etiam aurum & argentū & metalla alia *soluuntur*
 suis valentibus aquis dissoluunt chymistæ. *in pilulis*

Soluuntur ergo simplicia quidem am- *fecidis, in*
 moniacum, sagapenum, galbanū, opopanax, *succo bras-*
 thus masculum, opium, scammonium, aloë, *sicæ in pi-*
 hypocisthis, succus glycyrrhyze, pissasphal- *lulis ex o-*
 tum, mumiam intelligo. *popanace.*

Aqua simplicis, aqua vini, vino, aceto similibus & his frigidis, sed longiore tempore quam calidis. Feruentibus enim his humoribus prædicta citò soluentur: priora quinque in iactum quædam succum, posteriora, totidem in nigrum.

Opium soluit saxa Galeno in trociscis dia opiu.

In oleo frigido prædicta etiam horis. 6. non mollescunt quidem, in calente opium, scammonium, aloë, hypocistis, succus glycyrrhyzæ, etiam soluentur, cætera mollescunt tantum, postea durantur præsertim Ammoniacum. In eodem oleo & prædictis humoribus etiam calentibus ladanum mastiche. Myrrha bdellium, sarcocolla, styrax, gummi arabicum. Sarcocolla in aqua rosarum dissoluitur in pilulis sarcocollæ.

Castorium, mumia, mollescunt statim: tragacantha tardius, sed in oleo hæc mollita non multò post durefcunt præter mastichen, quæ soluitur in oleum nec ad naturam reddit nisi igne valentiore coquatur, vt decet oleum mastichinum.

Acacia nostras, sulfur gagates in his omnibus humoribus etiam feruentibus, nihil mutantur, sed acacia paulatim pistillo ex humore aliquo friata soluitur, vt succi alii

&

& liquores, sulfur & gages igni liquantur, vt liquores omnes, opium, ladanum, chalcitis, chacanthum, alumen onne, xylaloë vera, vnguis odoratus.

Soluuntur humore quouis calido chalcāthum, chalcitis, & hæc etiam aceto frigido.

Erugo, fori, nitrum, alumen, in aceto frigido non liquefcunt, vt nec creta: sed hæc multum diuque feruet, fitque multò fragilior, vt & prædicta.

Saccharum, manna, quouis humore soluntur. Saccharū autē ad fyrupos, iulepos, apozemata, electaria solida, penidia, trociscos, & alia opera plurima variè soluitur vt in antidotis Mesuæ leges. Saccharū aqua & melle soluitur Mesuæ in diazingibere. Manna verò fere soluitur iusculo calente. & colatur, ad foliorum larcis in qua frequētius colligitur, & aliorum excrementorum separationem.

Manna, cassia, thamar indi in succis purgatis dissoluuntur & colantur in diamāna, & in aliis, melius sic miscentur quam coctione. Manna dissoluitur in succo rosarum rubrarum in altero mannæ. Moschus, ambra, caphura, ferè humore aliquo soluta aliis miscentur.

Tartarum vstum, in oleum vi frigidi soluitur, alio solutionis modo.

Sed vide ne dum acetum vel humorem alium quo ammoniacum vel alium liquorem soluisti, coquendo consumis, fallaris. Nam sæpè humorem alium ex se remittunt: quem si consumere pergis, ipsorum liquorum humidum consumis: suntque hi siccissimi, & exacci, & emplastro ob id inepti.

Quæ verò composita quibus humoribus soluantur, non est operis præsentis docere, sed ad modum componendi singula medicamenta pertinet.

Composita tamè plurima, vt electuaria, purgatoria cum aut ingrata sint aut ægrè deuantur, aut citius descendere volumus, neque nausea metuitur, ptissanæ aqua, hydromelite, vino, vel alio humore idoneo dissoluimus. Trociscos in cote medica ex humore idoneo etiam in collyria humida sæpè dissoluimus, eclegmata in ore salia soluntur.

Ex his constat solutionis nomen hic minus latè patere quam cap. 6. lib. 4. metheororum, vbi ad mollitionem & liquationem quoque extenditur.

DE MOLLITIONE.

MOLLITIONE solutioni & liquationi proxima, fit cum medicamenta tam simplicia quam composita redduntur

tur molliora, idque vel affuso humore aliquo sed paucō, vel solo calore nostro solis, ignis id vulgus malaxare vocat, verbo de-
 torto ex futuro *μαλάξειν*, verbi *μαλάξω*, id est mollio & subigo: quæ duo per malaxare etiam intelligunt, nec eò libenter vtuntur alibi quam tum in catapotiiis cum succo aut syrupo aut humore alio remolliendis & subigendis, tum in emplastris oleo, adipe, vel simile emolliendis.

Calore mollescunt cornua, vngulae, piluli, succi, liquores, lachrimae vt etiam digitis calentibus tantum tractatae, ceræ modo ductiles fiant tanquam à frigido concretæ non solum sicco duratae. Calore modico mollescit ferrum, & alia metalla immodico liquantur.

Zitho (qui potus erat Alexandrinorum, nostræ ceruisiæ similis) ebur mollescit.

Vuiones, corallia aceto distillato mollescunt, & vt dixi, soluuntur.

DE DURATIONE.

DURATIONIO mollitioni contraria no-
 uis interdum est in vsu in conditis ele-
 ctariis, ceratis, emplastris, gelatinis vt vo-
 camus. Ea autem fit nunc mistis sicciori-
 bus, nunc multa coctione, nunc frigore co-
 agulante. De siccatione autem postea fu-
 sius agemus adhibenda medicamentis plu-
 rim

rimis non vt dureſcant, ſed vt ſeruari poſſint, & ob cauſas alias in ibi dicendâs. De calfactione quoque & refrigeratione paulò poſt dicemus, quarum tractatio duratione abundè illuſtrabit.

DE LIQVATIONE.

LIQVATIO ſeu fuſio eſt eorum quæ à frigido concreuerunt in liquidiorẽ & fluxilem conſiſtentiam à calore facta reſolutio : ita, vt quæ à frigore imbecillo aut non diuturno ſunt concreta, vt mel, cera, oleum hibernum, butyrum, adipẽs, medullæ : reſinæ à calore moderato glaciẽ niuũ & grandinis modo liquentur. Quæ verò à vehementi & diuturno frigore concreta obriguerunt ægrè multo calore funduntur, vt aurum, ferrum ægerrime, argentum, æs facilius, ſtannum hiſ facilius, faciliſimè plumbum, ſtimmy, arſenicum, ſandaracha, ſulfur, alumen omne (quamuis ſciſſile tantum molleſcere videatur non etiam liquari & fluere) calcitis, chalcantum, miſy & ærugo tardius, tardiſſimè ſori (quia terreum & ſaxeum) vt lythargyros. Iſ tamen cum æruginẽ vel oxelæo duplo citius liqueſcit quàm cum hydrelæo duplo.

Hiſ promptius, liquantur gagates, ſuccinum, vnguis odoratus, id eſt blatta bizantia,

ria, asphaltum, pissasphaltum (mumiani intel-
ligo) xylaloë.

His promptius, ladanum, Oesypus, ca-
storium, sanguis hirci, gummi arabicum,
tragacantha, cancamum, caphura, myrrha,
bdellium, styrax, mastiche, sarcocolla, gum-
mi hedere, iuniperi, cerasi, pruni, amyg-
dalarum.

Resinæ his facilius. Aequè autem facilè
liquores opium euphorbiû, ammoniacum,
sagapenum, galbanum, opopanax, scamino-
niû & succus glycyrrhyze, hipocisthis, aloë,
elaterium, lycium nostras.

Cera omnium facillimè. Mel, aeromeli
seu manna, saccharum, humore etiam frigi-
do vt sal solvuntur.

Acacia nostras & sæpe non liquantur, hu-
more aliquo cum pistillo, aut cochleari aut
manu paulatim solvuntur.

Prædicta quoque omnia succos, liquo-
res, gummia, resinas intelligo, calenti humo-
re, vt dixi mollescunt: quædam etiã solvun-
tur: nonnulla item liquantur.

Ambra minutim cõcisa liquefcit Mesuæ
in E. diaccocubaphices.

Potrà liquationis necessitas magna est
ad mitionem electariorum, catapotiorum,
vnguentorum, ceratorum, emplastrorum, &
reliquorum propè compositorum.

Quon

Quoniam in superioribus præparandi differentiis virium caloris, frigoris, humectationes, & siccationes meminimus, & in sequentibus eorundem mentio frequens nobis est futura, prius de his est nobis agendum, quam ad infusionem, coctionem, assationem, vstionem & alia multa, caloris & aliarum primarum qualitatum opera, transeamus.

DE CALFACTIONE.

DE calfactione autem agemus nõ quatenus soluit, mollit, liquat, coquit, assat, vrit, vel aliud insigne opus præstat, sed quatenus calorem rebus præbet moderatum, mictioni necessarium, vel etiam alicui præparationem differentiarum, vel ipsi denique medicamentorum simplicium, vel compositorum vsui dextero.

Calefit in sole meridiano acopum, Galeni populeum lib. 4. sanit. tuendæ, vt fermententur & probius misceantur eorum vires.

In sole teri vult Galenus metallica, vel lauanda, vel in aliud vtenda.

Colanda calfactione tenuantur, vt promptius permeent: frigida enim velut concretata non pereolantur, nisi erant multã aquosa & liquida, vt oxymeli Galeni, calidiosa autem cum sordibus tota colum penetrant, nisi sint glutinosa. Talia enim multum ca-
lid

lida colanda. Tepidam damus aquam, vt fit vomitoria.

Calidas modicè damus potiones medicas, non solum purgatorias, sed etiam corpus firmaturas, vreticas, menses aut sudores moturas, obstructionem viscerum aperturas, præsertim cælo frigido & ventriculo frigidiorè natura, aut ex morbo.

Calefacimus aquam & alia omnia quæ aqua fluente, aut niue circumposita volumus frigidiora reddere, quòd in humorem calore rarefactum frigus se altius insinuat vt ferrum cãdens aqua frigida & astringente temperatur, vt fit durius.

Calefacimus modice infundenda, vt vires suas promptius in humorem, cui infunduntur, transmittant. Calfactus enim humor tenuatur & infusa res rarefit, quibus fit, vt eorum vis calore promptius trahatur, Alia propè innumetabilia calfactione egent, sed admonendi gratia magis quàm docendi calfactionis, refrigerationis & humectationis meminimus: siccationis autem maior est necessitas.

Refrigeramus aqua fluente, aut niue, aut glacie etiam prius calefacta, quæ febrium vehementiæ, aut aëris intemperiei calidæ opponimus pocula medicamentosa. Et quæ à frigido cogi volumus, vt ius carniem glu-

tinofarum in gelatinam vulgò dictam.

Refrigeramus omnia calore præparata priusquam reponamus.

Refrigeramus quæ calore soluta frigore volumus concrefcere, & durefcere, vt electaria ficca, cerata, emplastra.

Quæ calfaciunt, & refrigerant etiam per accidens ficcant, ob id ordine bono iam deficcantibus agamus.

DE SICCATIONE.

SICCATIO est confumptio humiditatis, aut noxiæ, aut excrementofæ, ob id naufeabundæ, vel promptè putrentis, vel putuerari prolibētis, vel caliditatem quaefitam obruētis. Abfumitur interdum, & naturæ humiditatis aliquid, plurimum autem in affatione & vftione.

Scillæ partes maximè mediæ direptis vi ubi tenuis tunicis, fruftatim confectæ coquantur, inotata sæpè aqua, donec ipfa nec amaritudinem, nec acrimoniam habeat, trahetâque hinc frustra illa fic, vt fe non contingât ficcantur in vmbra dies. 40. His fequentis ad oleum, vinum, acetum, fcillinum, vtamur. Hæc Diofc. vbi neque cultri ex ligno pini vel cuprefsi fcillam diuifuri meminit, neque acus lignea, cum Meluæ in aceto fcillite, nec medium eius abiiciendum iubet,

bet, (quod hodie solenni quodam more fieri ab omnibus video) sed tantum tunicas externas ad usque viuas & integras.

Triticum electum negligenter tritum aqua per noctem maceratum, post die manibus expressum reddit cremorem: qui dum recederit, inclinato vase quod supernatat sensim effundendum, reliquum bombace vel sole aestiuo mox siccandum, ne acescat: repositum operculetur metu vermium: hoc amyllum, hieme igni siccetur. Sic ex oriza & hordeo, & aliis fieri potest.

Rosae mediocriter apertae sereno caelo mane lectae eodem die ut sunt siccantur sole, si potes, saepe vertendo. Nam vix umbra siccauerit, quanquam id esset optatius, siccata auelle, & recunde vase vitreo operculato, ut odor & color perseuerent. Meliores montanae campestribus & minus minuuntur siccando, cum ex harum libris decem siccatis libr. vnica supersit quibusdam, idem de violis. Scilla siccantur in eclegmate Me- *Lib. 4. sa-*
suae ad asthma, ad saccharum rosarum & vio *ni.*
latum, rosas & violas modice siccant Mesues,
hyssopus in eclegmate sano, meta in ecleg-
mate aromatum, ruta in altero diacymino
Mesuae, ut in Galeni diospolitico, sed mo-
dice. Nam supra modum siccata, actior,
amarior, calidior euadit, non siccata flatus

minus discutit, quia humorem quédã excrementosum nondum percoctum retinet.

Herbæ item reliquæ umbra siccantur, nisi vtendi necessitas cogat te quasdam igni vel sole siccare. Nã in manipulis ligatæ, in granario pensæ siccantur, vbi siccatae sunt, sacculis cannabinis ibidem reponuntur.

Radices herbarum lotæ, à lignosa matrice secreti, mox insolentur, nocte in aëre sicco perflati li feruentur, iterum soli reddantur donec erunt probè siccatae. Quod si cælum est nubilum, sicca fumo aut potius propè ignem, in calatho stramentitio vel saligno: aut si vtendi celeritas vrget sartagini calfactæ, & ab igni remotæ ipsas toties impone identidem vertendo, & sartagine recalfaciendo exemptis tunc radicibus, donec abundè erunt siccatae, sic radix enulæ, valerianæ, acori nostratis siccatur. Idem in radicibus quorundam fruticum, vt capp. tamaricis: & arborum, vt fraxini, mori: faciendum est.

Radices iam siccatae si ægrè puluerantur, papyro insertæ igni siccantur, vel calidæ sartagini imponuntur, & igni exponuntur: igni autem vel in sartagine vel papyro, vel furno vel suprâ, aut intra furnum, à quo panis extractus est. Radices eadem, & aliæ magnæ recentes, lotæ, radiculis purgatæ, ac
per

per tessellas incisæ, filoque transfixæ par-
 uis interuallis, ne se tangant, in aëre ven-
 toso & perflatili siccantur, vt radices ireos,
 aristolochiæ rotundæ & longæ, bryo-
 niæ, & similibus: quæ tamen etiam citra
 diuisionem probè siccantur, vt radix ari-
 dracunculi, cyclamini, asphodeli, vti eli-
 gnatæ, prius istæ mandragoræ, eryngii,
 apii: petroselini, fœniculi, rusci, turbith,
 hellebori vtriusque, dictamni, vulgaris tha-
 psiæ. Paruæ radices aliæ citrà elignationem
 in vmbra quoque siccantur, vt asari, aspara-
 gi, graminis.

Colocynthis septembri legitur dum fla-
 uescit, maxima, & cum aliis multis produ-
 cta, insolatur diu, quia ægrè siccatur, & no-
 cte in aëre perflatili reponitur, aut si cælum *Mesues.*
 est nubilum filo transfixa fumo siccatur,
 post excorticatur, vt teratur, itè quarta par-
 te hore inuoluta papyro insolatur, vel igni,
 aut fumo adinouetur.

Aloë decocto aromatum imbuta sicca- *Ibidem.*
 tur. primo in vmbra, deinde in sole sic my-
 robalani tritæ oleo amygdalarum dulciū,
 æstate triduo confricatæ, & quoties opus
 erat irrigate siccantur primum in vmbra, de-
 inde in sole. Trocisci tamen ex his facti in
 vmbra tantum siccantur.

Pulmo vulpis sanæ, venatu captæ, iuue-

nis, aqua abluatur. incidatur secundum arteriam venosam, & magis multò secundum venam arteriosam, sanguine purgetur, vino albo, odoro, modice calido lauetur, ollæ impositus clibano parum calido ficcetur, refrigeratus & foliis absinthii inuolutus reponatur. Plura de his leges in fine, in his quæ pluribus modis præparantur.

Amygdalæ & nuclei pinei cortice tenui ablato in pelui super prunas ignitas per se vel positius cum furfure ducantur, & succutiantur donec humiditas rancida, aut excrementosa consumatur, alioqui pectori nocent, & tussim excitant qualitate rancida, Pruna, ficus, vuæ, zinzipha, myxa, pyra & alii fructus multi sole feruidissimo, aut eius penuria igne ficcantur: sed vuæ oxyacanthæ umbra ficcatur.

Fructus quoque rubi immaturi clibano ficcantur ad maiorem astrictionem, & mora viridia aut subrubentia. Fella in folliculo parui cocta ex aqua calente in umbra ficcantur. Coagula animalium parum salita insolatu ficcata seruantur.

DE HUMECTATIONE.

HUMECTANTUR nunc aqua, nunc lacte, nunc aceto, nunc oleo, vel alio humore medicamēta non modo simplicia, vt foelicius & innocētius in compositionem vel

vel vsum veniant, sed sæpè etiam compo-
 sita, vt cum crassa, humore diluimus, quò fa-
 cilis & iucundius deuolentur.

Caryophyllum, zingiber, myrobalanos,
 cepulas, & emblicas ad condituram qua in-
 dustria humectes docet Meues initio libr.
 sui de antidotis & in simplicibus.

Mastiche, moschos, ambra, terendo hu-
 mectantur aqua rosata.

Gummi Arabicum, tragacantha, aqua
 etiam vini myrobalani, scammonium, colo-
 cynthis, caphura, turbith, sericium, crocus, eu-
 phorbium, & alia plæraque, terendo hume-
 ctantur oleo amygdalarum dulcium.

Amygdalæ, strobili, pistacia, parum hu-
 mectantur aqua dulci aut rosata ad melio-
 rem trituram & saporem delicatum, si
 emulsionem, amygdalarum, marci panes, fa-
 cturas es, alio qui pinguescunt, & palato iri-
 gratae sunt & ventriculo, vt etiam nauseabunde fiant.

D E I N F U S I O N E .

HUMECTATIONI proxima est infu-
 sio in hac enim medicamenta parum
 trita aut concisa, nisi minuta sint, maceran-
 tur & temperantur humore aliquo scopis
 nostris apto, eò magis minus calido à sole
 vel igni potius quam frigido. Tempus au-

tem quo id fit varium est. Nam nunc infunduntur semihoram, nunc horam nunc horas plures, dies, menses pro varia medicamenti natura & aliis medicorum scopis. Ut enim quædam parum diu terenda & coquenda, sic infundenda, quod virtutem habent vel inbecillam vel superficialiam, & rara sint admodum. Contraria diutius infundenda. Varii prætereà scopi medicorum faciunt, ut nunc minus diu, nunc diutius quædam sint infundenda, & quædam (ut nuper distinxi) minimo aut mediocri, aut valido calore in id fouenda. Medicamenta infundimus, ut facultatem eorum maleficam quidem auferamus vel castigemus: bona verò augeamus, vel in humoré ipsum utendam transferamus, quos tres infusionis scopos præcipuos abundè Mesues docuit libro. 1. & nos lib. 3. de ratione componendi medicamenta.

Infunduntur autem hodie potissimū purgantia medicamenta, sed etiam alia in apozemata, syrupos, olea, & alias cōpositoium medicamentorum differentias.

Humor verò cui infunduntur maximè varius est, pro scopis variis, purgantia tamen frequenter sero lactis infunduntur, quia purgatorium, & ori iucundum, alia humoribus aliis, ut post audies.

Thym

Thymelææ fructum aut folia & tithymalorum & similiter lactariarum aceto infundimus. *Mesues.*

Turbith lacti recens mulso infusum & siccatum ventrem turbare desinit.

Aloë decocto aromatum vel specierum hieræ, & aliorum quorundam calidorum macerata, citius etiam in ventriculi tunicas altè recepta vacuat, illi autem decocto si colocynthis aut turbith addatur, etiam à longinquo trahet, aloë facultate acquisitia non insita.

Myrobalani obstruere desinunt si infundantur in serum lactis vel succum fumarie, addito præsertim absinthio, vel agarico, vel rhabarbaro. *Ibidem.*

Senna contrita horis. 24. in succis maceratur, semel aut bis feruefit, colatur, exprimitur in syru. Saporis.

Manna maceratur succo intybi feruefit, manibus fricatur, colatur in syrup. acido ex manna.

Rhabarbarum infunditur aquæ cichorii vel intybi vel apti vel plantaginis, adiecto interdum vino albo pauco, & cum Meluæ spica, pro variis medici scopis. Id autè ante infusionem scapro aut cultello in tenuia velut folia incidatur, potius quàm vulgi more teratur, ne vis eius exhalet. *Ibidem.*

Ibidem. Thamar Indi infunduntur sero caprino, aut succo fumarie, vel lupuli, modos eorū infundēdo varios lege in simplicibus Mesuæ.

Ibidem. Rosæ & violæ infundūtur aquæ aliquoties, vt syrupus inde purgatorius coquatur, infunduntur & aceto, quod ab his rosatum & violatum appellatur.

Alia propè omnia simplicia purgantia variè infundi docet Mesues in simplicibus.

lib. 4. sani tatis iuc. Cuminum in dispolitico seu diacymino maceratur. 24. horis aceto, deinde vase terreo bene cocto frigitur, & siccat, id autem fit vt citra calorem altius penetret ac incidat.

Radices vreticæ calentes eadem ratione aceto. 24. horis ante vsum macerantur: si autem postea sint coquendæ ex aqua, satis est prius horas. 6. aceto macerasse. Eadem ratione semen anisi, anethi, apii, ameos, amomi, cari, fœniculi.

In oxymelite melanogogo simplicia macerat Mesues horis. 24. aceto albo, aqua, succo, buglossi.

Coriandrum aceto cui incoctus sit sampsuchus maceratum rectè corrigitur.

Gal. li. 6. simpli. Dactyli aceto macerantur triduo in dia phœnico Mesuæ.

Semen erysimi aqua macerandum est, ad obtundēdam igneā eius caliditatem, prius-
qu

quam eclegmatis misceatur.

Nuclei pinei virides aqua macerandi, vt acrimoniam in ea exuant. In E. hamech simplicia infunduntur sero lactis quinque dies Mesuæ. Lupini aqua flouialis diebus. 6. 7. 8. macerati mitescunt & dulcescunt, vt aqua priore abiecta cocti.

Cicera, triticum, hordeum lacte aliquoties infunduntur Mesuæ, & siccantur in puluere impinguente. Cicera aquæ incoquantur in diasatyrio secundo, vtrunque fit vt pars eius nitrosa, & tergens, in lac & aquam transferatur, reliqua eius substãtia seruetur.

Semen abietis & flores populi macerat dies. 40. oleo Galenus, sæpe tres. 4. & plures menses, postea exprimit oleum digerés *li. 4. sani.* & acopum.

Sericum crudum cocco baphica tinctum maceratur succo pomorum, succo granatorum, decocto corticum citri & aliis syr. ex succis simplicibus & compositis donec ii succi rubeant, & serini simul & cocci facultatem acceperint.

Infusio hæc dum facultatem medicamenti vel maleficam emendauit, vel bonam auxit: aut in humorem transtulit, finem suum assequuta est: sæpe tamen fit, vt præparatio quædam sit coctionis, sic ante coctionem simplicia aliquandiu macerata pas-

sim reperies, imò & post coctionem, ante ipsam colationem præfertim, dum vis quæ- sita ægræ in humorem trahi potest ex materia dura, crassa, densa. Sic lignum, gaiaci, ebeni, buxi, fraxini, genistæ, iuniperi etiam tritum aut limatum diu etiam, ad triduum ante coctionem humore aliquo idoneo maceramus, vt vires eius incidentes, tenuantes, tergentes tandem in decoctum trahantur.

Quin & medicamenta nodulo ligata, iusculo vel alteri leuiter incoquimus infusionis loco: & quæ infudimus sæpe semel aut bis feruefacimus ante expressionem aut colationem.

Infunduntur prætereà quædam tantum, vt tenerescant, idque ad condituram vel coctionem celeriolem.

*Mesues in
simpli. &
conditis
li. 7. c. pb.
p. & Me-
sues in an
tidotis.* Sic Mesues myrobalanos ad condituram aqua & hydromelite humectat, & dies octo fero caprino macerat, post semel feruefacit. Capita papaueris forpicibus minutim cõscisa macerantur cum femine aqua pluuia vel fontana die vno: vel si iam sicciora sunt, etiam biduo & triduo, vt tenerescant ad diaco dii compositionem.

Myrobalani oleo amygdalarum dulciũ, vel violato, vel rosato, vel sesamino imbuntur & irrigantur, postea siccantur: id
qu

quod ipsis infusio seu affusio seu perfusio quædã est. Dum item hæc tritæ oleo amygdalarum dulcium triduo per æstatem confricantur affuso oleo quoties opus est, deinde siccantur. Altero autem triduo similiter in sole confricantur ex aqua saccharata, vel sero saccharato, & postea formentur in trociscos Mesuæ. Nisi nutritionem esse maius de qua mox dicemus, uti & dum species hieræ hermetis tritas inuoluit bis succo cucumeris agrestis, & sicca, ut eius succi vires puluis in se trahat.

Alia infunduntur ut dissolui possint: sic Ammoniacum, opopanax, galbanum, sagapenum, & liquores alii aceto vel humore alio super cineres calidos ferè infunduntur ut soluantur. Fractos eosdem hydromelite infundit in hiera archigenis ex Paulo, vino autem infunduntur in hiera hermetis, in hiera autè diacolocynthidos rufi, myrrham solum vino infundit: sagapenum & opopanax cum aliis terit, ut nos hodie in hiera diacolocynthidis paccii facimus: in qua tamen scribonius opopanaxem & sagapenum in mortario terit adiecto melle tenui, id est quam liquidissimo, infunduntur eadem ratione gummi & ichthyocolle, ut dissolui possint, vel ut in muccaginem abeant, quo fine etiã semina & radices lentore aliquo præditæ,
hum

humore calfacto macerantur. Sed de his in succorum extractione mox audies.

Ad infusionem reducitur infectio seu tinctura, ut sericum succo cocci baphicæ tinctum ad compositionem cardiacam celebrem diacocci baphices: & in syrup. de pomis, & de granatis, & de corticibus citri. Quanquam idem sericum sic tinctum prætereà succis illis infundatur, donec succi ru-beant, & serici atque cocci vires in se traxerint.

Filum purpura marina tinctum, si postea viperam strangularit, ad paristhmia est efficacissimum Gal.

DE NUTRITIONE.

NUTRITIO quoque quam vocant, si fuerit infusionis species, sic autem est appellata hæc præparationis differentia locutionibus abusive, quòd quemadmodum per veram nutritionem fit vacuati repletio, & etiam incrementum, quandiu scilicet id fieri ex partium sequaci mollitie potest: sic medicamenta quæ humore aliquo imbuta, macerata, tribulata, confricata, præsertim calfacto velut augentur.

Sarcocolla alba, magis glebis constans, lacte muliebri nutritur, sed pauco. Nã multo lacte operta liquefcit, & lac ipsum prius quam sarcocolla siccet, accessit: paucum

igitur ex mammis ipsis irrigandum confectum sole siccetur, iterum & tertio, quarto, quinto, similiter irroretur & siccetur, & tandem reponatur. Aspergi etiam a sinæ, capræ, equæ, lactæ, vel alio potest. Semen cari calfactum lacte caprino horas duas quidem nutriunt in vase mundo, exemptum siccatumq; reponunt ad fluorem alui.

Myrobalani oleis, sero saccharato, butyro vaccino, succo cydoniorum, vel alio humore dum irrigat, macerat, fricat, frigit Mesues clementer, & his humoribus imbuunt vel ad condituram, vel ad noxas earum castigandas, siue solæ utendæ, siue incomposita veniant, ut trypheram sarracenicam & persicam, trypheram Galeni, elec. stomachicum Mesuæ, & elec. alhani & sequens quodammodo nutrit. Sic & species omnes elec. Indi maioris, dum oleo amygdalino confricat idem.

Colocynthis quoq; seminibus solis extractis, si impletur aqua cum pauca spica & mastiche, & coquitur in cinere calido ad partem tertiam consumptionem: hocque decocto paulatim affuso sagapenum irrigetur, donec pinguescat, nutriti dicitur sagapenum, eodem modo & opopanax. Decocto myrobalanorum, vel succo enulæ campanæ, aut rutæ, aut sceniculi cum felle pauco autium ra-

pacium, & spica & mastiche ad dimidium cocto & colato idem fieri potest.

Folia etiam thymelææ aceto nutriuntur in elec. diaphysalidon. Eadem in aceto infundit & siccat in pilulis thymelææ, vt eadem sint vel saltem omnino proxima infusio & nutritio. Ambæ enim humore fiunt & calore blando, qualis ad nutritionem verã est aptissimus, cum immoderatio vrat, imbecillior sit inefficax.

Metallica ferè in aëre calido non tamen super ignem nutriuntur.

Metallica etiam sæpe nutriuntur humore aliquo, vt dissoluantur promptius, vel etiam liquentur, vel pinguescant, & velut aucta tumescant.

Scoria ferri in aceto dies quinque in tryphera minore, Mesuæ, & tryphera moschata, & tryphera Galeni.

Lithargyros nutritur oxelæo sic, vt vnciæ eius triti quatuor tandem olei libram vnã, aceti quartaria quinque ac eò plus ebi bant, idque omnino sine igne, multum diuq; pistillum per mortarium ducendo. Nam lithargyro etiam vncia vna corpus dat plurimum, vt etiam sine cæra emplastrum perficiat, sed initio diu tere primum cum paucò oleo, postea affuso vicissim paucò aceto. Nam multò sic mergitur, vt corpus nõ affe-

quatur. Vbi autem initio paulatim nutrita est, & consistentiam crassioremfriando affequuta, tum largiorem vtriusque copiam ebit. Continenter autē friatur ad horas duas, tres, nisi quod per initia potes aliquātis per cessare, vt interim velut in otio largius com bibat. Sic & chalcitis, & scoria ferri, & ærugo, & metallica cætera ex oxelæo in vnguētiformam diufitando duxi, sed bibacissima est lithargyros: opinor, quia siccissima & rara modicè.

DE EXPRESSIONE.

EXPRESSIO est humidæ, & tenuis substantiæ separatio, à sicca & crassa duro aliquo & valido compressu facta, fit autem sæpe torculari & eo multiplici, quale vinum ex vinaceis exprimunt, & quale pinxit Mesues in oleo amygdalarum dulcium, quale item vsurpamus in exprimendis oleis, & succis aliis, & decoctis, & carnibus, & similibus: siue id torcular est, siue prælum librarium, vt in oleo amygdal. dulcium. Mesuæ diximus. Ferè autem exprimenda, ne diffuant aut dissiliant inuoluimus panno forti, vt cannabino, caprino, setaceo. Est quando tantum caprino aut lineo inuoluimus, & manibus ac digitis prælorum loco vtimur, vt dum medicamenta purgantia infusa exprimimus. Adde quod nunc den

denſo, nunc raro panno exprimimus, interdum clementer, interdum valèter pro ſcopis medicorum variis: quædam item frigida exprimimus, alia etiam calida: quædam ſolum calida exprimi poſſunt, vt oleû amygdalarum dulcium, & ſimilia in Meſuæ. Sic portulacæ, cotyledonis, ſemperuiui, bugloſi ſuccum exprimimus calentem, aliàs humore aliquo liquidiore affuſo, vt dicemus in ſuccorum extractione.

Exprefſione vſus igitur latiffimè patet in infuſis apozematibus, & coctiõibus propè omnibus, in ſyrupis, in oleis, & id genus aliis: quo autem inſtrumento & quatenus calidum, aut frigidum vnumquodque eſt exprimendum, in ſingulis compoſitorum remediorum differentiis melius conſiſces.

Neque ſolum collationi ſuccedit exprefſio, imò eam ſæpe præcedit, & quando eam ſequitur blanda admodum eſt facienda: ne quod craſſum & terreum colo adhæret, id totum vi in ſubiectum humorem collatum elidamus.

DE CONFRICTIONE.

CONFRICATIO rerum infuſarum, aut etiam coctarum manibus facta collationem & exprefſionem adiuuat, ob id ante has ſæpe obitu interdum exprefſionis

vice est: sic crocus panno lineo ligatus inter
codum, infricatur in syr. Saporis, de pomis
& quibusdam aliis compositis.

Manna succo intybi macerata fricatur
manibus antè colationem in syrupo acido
ex manna.

Rha barbarum panno lineo ligatū frica-
tur, & exprimitur in syr. cichorii cōposito.

Scammonium panno tenui ligatum sæpe
confricatur in syrupo acetato cholagogo.

Helleborus niger nodulo lineo ligatus
in oxymelite melanogogo sæpe confri-
catur.

Medulla cnici, turbith, zingiberis, panno
lineo ligata confricatur sæpe in oxymelite
phlegmagogo.

Helleborum nigrum, agaricum, salē In-
dum fricat Mesues in apozemate epithymi:
cassiam verò manibus fricat ante colaturam
in apozemate adianti: colocynthis forpici-
bus incisa in oleo rosato fricatur ad compo-
nendos ex ipsa trociscos Mes. in trocisch.
& simpl.

Si manibus fricantur, & post dolantur sim-
plicia in electario Hamech. Simplicia in suc-
cis macerata fricantur & colantur simplicia
in elec. diaphysalidon. Simplicia in pilula-
rum aromaticarum post coctionem frican-
tur, & colantur.

Ferè autem hic nodulus in medicamento humido manet. Sic scammonium panno lineo raro ligatum suspenditur in syrupo fumarie, & noduli aromata continentis, & compositum condientes in ipso suspensi manent, vt post leges, titulo de aromatizatione. Quam consuetudinem hodie plerisque seruari video in syrupis purgantibus, præsertim contra morbum longum, aut in hominis delicati gratiam compositis.

*Gal. lib. 7
c. pb. p.*

Aliquando tamen vbiuis eius nodali tota in compositum confricando est expressa, abiicitur. Sic Soranus cum melle & capitibus papaueris myrrham, crocum, hypocistidem, acaciã nodulo ligata incoquebat, post vbi vires suas diacodio impresserant, tollebat. Quod exemplum eò ascripsit, ne id nouum putes, & Arabibus acceptum referas.

*In simp.
Mesues.*

Alia tamen est confricatio, quæ ad infundendum, imbuendum, molliendũ, & humectandum magis pertinet, vt cum myrobalani omnes butyro vaccino fricantur, ceteræ species oleo amygdalarum dulcium inuoluuntur in tryphera sarracenicæ, & phœnones, easdem ne partes nutritorias valētī astrictione sua exasperent, oleo amygdalarum dulcium vel rosato, vel violato, vel sesamino, vel aliis leniētibus tritas mergit, con-

fric

fricat, & lubricas facit. Possis tamen non modò manibus fricare, sed etiã in sole aut igni clementiore frigere cum alio qui nec ipse rare fient, nec butyrum aut oleum quoduis liquabitur, vt ipsas promptè totas permeet, ac imbuat, ob id in tryphera minore phænonis myrobalani assentur in butyro vacino, legimus & nos in tryphera sequente: hæ butyro vaccino inuolutæ frigantur vertimus, vbi legebatur fricentur, & alibi aliquoties. Vbi (vt dixi) etiam fricentur legere possis, cum vtrunque patiantur, hoc est manu fricentur, & sartagine, aut vase alio blandè frigantur.

Et in Elec. à nobis inuento, frige bis vertimus pro frica, tamen potes si libet lectiorem priorem retinere: vel istam, presertim cum in simili Elec. alcãzi, myrobalanos, & simplicia alia bis seruefaciat.

Friguntur tamen vere quædam, vt cuminum aceto maceratum frigitur Gale. lib. 4. sanit. tuendæ, in vase terreo bene cocto. Plura huius exempla leges in assatione.

D E S V C C O R V M E X T R A -

tionem.

Q V A N Q V A M loco hoc coctionem infusioni (vt ante meminì) viribus & preparationis modo proximam, docere exigit ordo rei: quia tamen rerum ante

tractatarum consequitione quadam in expressione transiuimus, succorum autem extractio tritura constat & expressione, iure optimo succos exprimendi modum hic interferimus: $\chi\upsilon\lambda\textcircled{C}$ autem (vt in simplicibus ex Galeno abundè docuimus) nunc is est humor, qui virentibus herbis, aut fructibus humidis, aut seminibus oleaginis tritis exprimitur, & viscago ceu muccago quædam ex glutinosis seminibus, radicibus, gûmis, partium neruosarum ramentis, humore aliquo calfacto maceratis extracta. De his omnibus hoc loco agam.

Succus ex omnibus foliis virentibus per se tritis exprimi potest, præterquam quòd quædam ob siccitatem vix succum aliquem reddunt si per se terantur, vt folia lauri, saluæ, thymi, roris marini, sabinæ, & quæ plantarum sunt syluestrium, & ex locis editioribus ac siccioribus, & æstate calida sicca, atque aded post meridiem succum parciolem reddunt: aliæ ob lentorem, vt buglossum vtrunque, cotyledon, & aliæ quædam post dicendæ: sed vtrunque genus misto eget humore liquido, ad succi expressio-nem.

Ad varios verò aurium & partium aliarum affectus adhibet Gal. in simplicibus, & li. c. ph. p. succos recentes hippuris, cucurbitæ, canab

nabis viridis, hederę, polygoni maris, prafii, ftæbes, abſinthii, fœniculi, dracontii, lactu- cę agreſtis, fumarix, centaurii parui, che- lidonii, libanotidum, anagallidum, anemo- narum, peucedani, betę, braſſicę, calamithes, foliorum ficus, cynogloſſi. Floribus populi albę, floribus ſpondylii, floribus roſarum, violarum: radicibus cępę, allii, porri, cycla mini, ſcillę.

Ex fructibus etiã vt pomis cydoniis, gra natis, vuis, & aliis permultis: de quibus abun dę nobis dictum ex Galeno in Meſuę eſt, ſectiõne prima & ſecunda.

Quo autem modo aloë, ſcammonium, glaucium, hypocithis, acacia & externi alii plantarum ſucci extrahantur, cum plantas ipſas non habeamus, didiciſſe parui eſt mo- menti, cum præſertim ex Dioſcoride repe- tere poſſis: quanquam aloë nobis iam fre- quens ſatis eſt, ſed penſilis ferè ad pompam, altiſ nulla, propterea non quæuis aloë ſuc- cum laudabilem reddit, vt Dioſcorides & Gale. edocuerunt.

perroquet nobis dici- tur a pſit- taci uiri- dis ſimili- tudine.

Acacia verò noſtras fit ex prunis agreſti- bus aqua maceratis, igni lento coctus ad diſ- ſolutionem: colatum ex his ſiccatur igni vel ſole, complanatur: in teſſellas ſecatur, rubentes & aſtringentes magis, ſi imma- tura erant: nigraſ & dulces magis, ſi ma-

tura.

Lycium nostras sic fit in libello, cui titulus est de dynamibus, id est facultatibus, & Galeno tribuitur. Periclymeni (quod caprifolium vocant) baccas mense septembri terre, torquendo exprime, in solatu sicca reponne, Alterum autem verum hodie desideratur.

Radices glycyrrhizæ recentes præhumida Julio mense trita ex aqua coctæ, ad crassitiam colantur & exprimuntur expressum igni vel sole siccatur.

Oleum omphacinum ex oliuis immaturis: dulce, ex maturis exprimere in Gallia Narbonensi vulgare est.

Sic omphacium, ex vuis immaturis & natura acerbis: vinum, ex maturis & dulcioribus exprimere cuius notum est. Pomorum agrestium tritorum succo expresso parum falso vtuntur septentrionales omphacii vice.

Ex siccioribus verò foliis seu natura seu cæli & foli ratione, vt succum aliquem extrahas, vinum aqua vel humor alius proposito, idoneus (vt dixi) miscetur inter tundendum: qui propè totus cum succi portione aliqua exprimendo reddetur.

Eodem modo ex portulaca, cotyledone, semper viuo, buglossò vtroque, & similiter glutinosum succum sortitis, Galenus

doc

docet succum illum affuso humore idoneo extrahendum. Ex his tamen sine externo humore succum extrahis, si parum calefcunt, ipsæ, mortarium, pistillus, saccus, prælum, vel si tusæ citra calorem calatho saligno impositæ, loco frigido, vt in cella vinaria repositæ sint. Nam in catinum subiectum humor satis multus paulatim defluet. Portulaca tamen erratica & quæ viti- bus est familiaris quam hortensis, & buglosum tenerum quam vetustate iam pinguius, & folia borraginis quam caulis succum facilius remittunt.

Cucurbitam maza pinsita inuolutam cli- *Gal.li.pro*
bano coquit Mesues, deinde succum expri- *puero epi-*
mit in syrupum cucurbitæ. *leptico i st.*

Ex scilla succus extrahitur optimè die- *hic succus*
bus canicularibus. 40. quibus ea particula- *diachyllo*
tim digitis discerpta vasi mellario imponi- *magno mi-*
tur, operculato, & pelle circumdato, deinde *scetur.*
loco meridiem spectante contra boream le-
cto insolatur saepe vertendo, vt vndique so-
lem sentiat: post hos scillæ elixæ similis suc-
cum infundo imponit melle condiendum.
Alii scillā inter multas collectam cultello li-
gneo corticibus externis purgatā, maza in-
uolutā, clibano mediocriter calido coctā,
exéptā, vt calet tusam in mortario lapideo
calido, pistillo ferreo calido, pāno ligneo

tenui calido inuolutã, valenter exprimunt. Sic autem affã Dioscorides vsque crusti frumentacei vel lutei coctionem, tamen succi eius non meminit. Alii sine affatione foris & intus purgatam multum calido ligneo aut lapideo mortario & pistillo tufam mox calido linteo, torculari calido exprimunt, & succum multum facilè reddit, & purum atque clarum. Quod si frigida scilla frigido mortario & pistillo trita sit, in sartagine terrea parum frigatur, ilicòque exprimatur inter asseres calidos vel torculari calido ac aëre calido. Quæ omnia Galenus innuit, cum succum hunc diebus canicularibus nempe omnium calidissimis, si suam seruant naturam, optimè extrahit.

Quædam minutim concisam exprimunt. quod tusa pinguescat, succumque ægre remittat, nisi vt dixi, calefiat: alii tufam calatho sparteo imponunt aut saligno, in cellaque vinaria aut similiter frigido loco collocant, distillatque in vas subditum. Liqueores, & gummi, & resinæ: castrata, terebrata, secta, scarificata, plantæ radice, trunco, ramis, calice destillantes, raro à nobis colliguntur, sed ferè ab externis mittuntur, à quibus qua ratione eliciantur, docet in horum singulis Dioscorides, succum tamen ex incisa salice dum floret, distillatam

colligere possumus ad vsus à Galeno scriptos, & opium ex capitibus papaueris nigri mense Iunio aut Iulio & ex aliis nostratis plantis. Elaterium autem ex fructu cucumeris agrestis quomodo extrahendum, lege Dioscor. & in his vide ne succum pro liquore supponas, cum sit multò ignauius scammonium succus, quam liquor, & in aliis ad portionem, vt Dioscor. & Gale. abundè docent. Sic ex mandragore radice incisa, forata, cauata liquor emanat valentior succo, & iisdem radicibus tritis expresso, & ex ficu, lathyride, chelydonio, foliis aut surculis auulsis, lac emanat, ex illis & thymalis album, ex hoc luteum.

De secundo succi genere qui ex oleagenis seminibus tritis exprimitur, vt amygdalis ambabus, auellanis, iuglandibus, pistaciis, strobilis, balano myrepfica, nucemyristica, semine cucurbitæ, cucumeris, melonis, citreoli, cannabis, napi, sinapi, ricini, cocci gnidii, lini papaueris, hyosciami, pomorum, pyrorum & id genus aliis abundè cum Mesuæ diximus sectione nona de oleis, quod hunc succum etiam Dioscorides & Galenus oleum sæpe vocant, potestque hic ex omnibus seminibus medullatis extrahi, vt etiam ex vuarum seminibus tritis exprimitur igni in lucernis du-

rantissimum.

Mel quoque ab anacardis extrahes, si eos ablato pediculo coquas ex aqua, tunc enim quod supernatabit melleum cocleari colligendum est, & aliter.

S V C C I genus tertium ex glutinosis seminibus & radicibus & aliis in humoré calfactum aliquandiu infusis extrahitur. Semina ferè sunt cydoniorum, marrubii, vrticæ, lini, fœnigræci, psyllii, maluæ, althææ, citri.

R A D I C E S sunt maluæ, althææ, symphyti, periclymeni, scillæ, gummi arabicum, tragacantha minutim incisum, sic ichthyocol-la, taurocolla, ficus, vuæ, horum vncias tres aquæ calidæ libra vna macerabis nocte vna, postridiè recalfactum sacco aut mâtili ex tela noua forti impone, intorquendo exprime, virga lignea aut ferrea gracili percute: succum eadem derade, id fac donec succus effluere desinat, & semé exuccum & siccum euaserit, vel radix.

Alii aquæ libras tres, vni seminum aut radicum libræ imponunt, alii libræ vnâ aquæ communis vel humoris alterius si requiratur, dant, vncias quatuor seminum vel aliorum. Si autem succum vis liquidorem, aquam auge, vel semé minue: si crassorem, contra.

Interdum etiam triduo macerantur, vt in dia

diachylo communi quod à $\chi\upsilon\lambda\omicron$ hoc est succus seu mucago, est appellatum: vt in secione. 12. Mesuæ diximus, & lib. 3. meth. medicamenta componendi.

Quoniam verò Arabibus psyllii interior medulla calet, cortex friget, vbi refrigeradi consilium est, per succum psyllii, neque diu, nec multo calore macerant, neque valenter exprimunt: ne substātiā calidā foras extrahant, quam nonnulli in vlcere, admoto psyllii succo, cum aqua dulci extracto manifestè affirmant se deprehendisse, & morsum in vlcere caloremque excitatum, quem succo alio ex psyllio clementissimè expresso, postea compescuerunt, sed sola refrigeratrix facultas toti semini à Græcis tribuitur. Sic semen psyllii cum aqua fontis frigida tribulat Mesues, & eductū succum dat potui ad aluum soluendam. Decocto semē psyllii macerat horis viginti quatuor in singularudicula agitando, deinde totum succum exprimit in oleo de psyllio, vbi non videtur timere venenosam virtutem occultā in parte seminis eius interna & calida quarto ordine: fortè ob id quod ipso decocto obtunditur & emendatur.

Ex taurocolla, & ichthyocolla, & coriorum ramentis, & partibus omnibus neruosis particulatim sectis mucago quoque

extrahitur, sed in vsu medicis frequentiore est, quæ ex ichthyocolla, id est piscium, præfertim quos moruas vocamus, fit. Satius autem est hæc rasa aut limata ex aqua lento igni coquere, donec tabescant. Qui autem valido igni primò coquere aggrediuntur, vrunt, & incoctilem reddunt.

Soluitur quoq; ichthyocolla hæc lotio, aqua salsa, aqua extinctionis calcis, aceto.

In emplastro diachylo magno, ichthyocolla aqua communi igni lento, aut super cineres calidos diu macerata & paulatim cocta, tota abit in cremorem.

Pellis arietina ad dissolutionem dum coquitur in emplastrum, cōtra rupturam, mucago quoque ex ea extrahitur.

Ex gummis quoque mucago frequenter extrahitur potissimum arabico & tragacantha, vt horum drachmis duabus in aquæ rosatæ vnciiis. 5. 6. 7. solutis, vt in eclegmate sano, vt fit albius & leniens magis. Mucagine ex gummi tragacanthi drachmis duabus aquæ rosarum vnciiis. 7. vel. 8. solutis liquatur sacchari libræ quatuor ad hypoglottidum (quas pilulas albas sub lingua vocat) compositionem.

Ex drachma autem vna tragacanthi potes vncias tres quatuor plures mucaginis extrahere: si multū & diu baculo aut cochlea-

ri percutias:

Ad muccaginem hanc reducenda est con-
gelatio lentorum iusculorū à frigore facta.

Pedes enim vitulorum, colla veruecum,
capi, perdices, & carnes aliæ præsertim ner-
uosam multam substantiam sortitæ coquū-
tur ex aqua igni primū lento. deinde me-
diocri vsque ad carniū dissolutionem, seu
donec iusculi portio exigua cochleari exē-
pta & refrigerata inter manus confricata,
ipsa suo lentore velut ferreminet. Tunc
omnia in mantile mundum, mediocriter ra-
rum coniciuntur, catino lato supposito, in
quam humor defluat, ossa cochleari vnco,
furcella eximuntur, reliquum mantili me-
diocriter intorto exprimitur. Nam valens
expressio turbidam faceret gelatinam, vt
pedes veruecini nigram nisi exactissimè la-
uentur & purgentur. Mox adeps flatu de-
turbatur, & cochleari deraditur, iniectis
postea albuminibus clarificatur. Additur
sacchari libra vna, cinamomi boni crassius
triti vncia vna, in cremoris libras quinque
aut sex, & crocus si flauum vis aut linteo-
lum succo florum cichorii aut alio quouis
imbutum, vnde opinor id linteolum tor-
nesol vocant, vt & florem cichorii solse-
quium, & gyra solis & sponsa solis vulgò di-
citur, quia cum sole vt alii flores multi cir-
cūta

circumagitur. Mox calidum adhuc per manicam vt vocant, Hippocratis colant prope ignem, ne ante tempus, frigore cōcreseat: neque per colum transfluat. Vbi sponte sua fluxit, quantum erat fluxile ac liquidum, in patinas distribuitur: loco frigidus, vt concreseat, reponitur.

Sunt qui ichthyocollæ portionem cum predictis incoquant, vt citius lentescat, & magis glutinosus cremor euadat.

DE DESTILLATIONE.

DESTILLATIO humoris è succo tenuiori extractio vt caloris, ad hūc locum omnino pertinet. Quæ verò ad eius rationem, vires instrumenta, ignem pertinent, fusissime libro. 3. methodi componendorum medicamentorum docuimus. Hoc autem loco lectorem tantum exercere statui in quibusdam destillatis paulò difficilioribus.

Eodem loco & sectione nona Mesuæ, de oleorum genere quarto egimus, etiam de destillatione per ascensum, sic dicta, quod vapores sursum elati, ibi concreti, in aquam distillant: cuius nunc vsus est longè frequentissimus. Segmentis pini latifoliæ vas impletum, aqua rosarum affusa, si vase duplici destillas, succus emanans oleosus est odoratissimus, qui capburæ aqua vulgo dicitur.

Si rosæ quas incarnatas vocamus siccatae, vapore aquæ calentis humectatae destillantur, aquam rosarum bonam reddent.

Destillata vapore aquæ calentis vires & qualitates plantarum integrius retinent, sed quia excrementosa sunt parum diu seruari possunt. Diutius quæ cinerum aut arenæ aut seoriæ pulueratae calore destillantur in vasis lapideis, aut vitreis, quantumlibet multis super longam aut rotundam fornacem tegulis intactam, quæ sustineant arenas altas plumbo alto circumdatas: sed vase hæc paulatim calfacienda & refrigeranda sunt, priusquam aëri frigido aperiantur: alioqui mox rumpuntur, quæ autem plumbo destillantur, omnino improbanda censeo, propter cerusam & qualitates alias plumbi maleficas, cum & aquam per tubos plumbeos deductam damnarit Galenus, quod dysenteriam excitat.

Destillatio per descensum nobis dicta in tertio genere oleorum Mesuæ, & quæ per hanc destillantur. Scillæ etiã recètes incisæ vasi inferne foraminulento sursúmque lutato impositæ, si flamma circumdatur, aqua in ollam aliã subiectam, simul cū huius fundo lutatam defluet, quæ cum farina vel pane mista, gustata murescitò necare quibusdã creditur, citius si lithargyri paucum miscueris.

Ros

Rosæ recentes linteolo super peluim tenso impositæ, si vas carbonibus ignitis plenum acceperint: destillant aqua multa & odora in eam peluim. Eodem modo flores reliqui. Quæ etiam per descessum est destillatio.

Si duæ matulæ sibi applicentur, & superior rosis impleatur, & insoleatur, distillat aqua odoratissima in subiectam.

DE COCTIONE.

CUM in omni destillatione coctio quædam fiat, per quam etiam aqua distillata succo est tenuior, & in omni coctione fieri destillatio possit, ut ollæ operculum aqua excoquendorum vapore plenum indicat. Cùm præterea ambo calore fiant ordine optimo, nunc dicendum nobis de coctione est, cuius partem maximam lib. 3. de ratione componendi medicamenta scripsimus, ac identidem tibi repetendum est, ne bis de eadem frustra sit agendum.

Coctio medicamentorum ferè fit elixando in humore calido, rarius assando in calore sicco. Coquuntur autem simul, aut per se simplicia frequentissimè, interdum & composita quædam.

Humor cui incoquantur magna ex parte aqua est, ac ea vel simplex, vel medicamentoso. Simplex item vel pluuiæ vel fontana,

vel

vel distillata : medicamentosa verò est falsa, marina, aluminosa, sulfurosa, bituminosa, chalcantodes, carbonosa.

Ad aquam compositam reducuntur, lixiuum, lotium, vinum, acetum, omphacium, ceruisia, hydromeli, cœnomeli, odomeli, oxomeli, oxycraton, lac, serum, succi plantarum liquidi, oleum, resinae recentes, adipēs, butyrum, mel, saccharum humore pauco solutum, & variae in vnoquoque horum generum species, pro variis medicorum scopis, vt etiam interdum humores duos plures miscere sit opus. Secundum cicerum decoctum, lac vaccinum vel omnium ad coquendas radices eryngi satiuī, raphani, dracontii, in Mesuae. Quantitas verò huius humoris varia est, pro scopis variis, vt in diasatyrio lac vaccinum vel ouinum sit quantum duobus digitis supernatet, quod si coquendis radicibus id non sufficit, nouum affundendum sed calidum, vt in bis coquendis omnibus saepe admonet Galenus, in alimentis, quod & coqui obseruant. In syrupis, & aliis coctionem requirentibus. Quantus humor requiratur, lib. tertio audies.

Calor autem coctionis autor esse potest quiuis rebus coquendis moderatus (nam à solo calore mediocri fit coctio) non ignis solius, sed solis, animalis: calcis verò & fumi &

lib. 4. sim. putredinis fimi, aut corticum calor admo-
uendis vsui esse potest, vt pſorico Galeni:
fumendis verò noxius fuerit, vt ex carboni-
bus non ignitis nec femuſtis, ex lignis pu-
tribus. Calor enim huiusmodi vti & fumo-
ſus qualitatem alienam cum empyreumate
rebus coctis imprimit.

Electarium roſatū flamma lenta coquit
Meſues, & ſyr omnes igni lento.

Sint igitur ignis alimenta ſicca & odo-
ra, vt ſarmentum vitis, quo theriacem co-
quit Galenus: vel carbones femuſti, & qui
tetram qualitatem iam exhalauerunt, ſit au-
tem primum blandus & paulatim ſi res po-
ſtulat, intendatur, coctiōni enim vehemens
& repentinus nocet, quòd vrat, facultatem
diſſipet, empyreuma multum in re vſta non
cocta relinquat.

lib. 4. sim. Nec ſolum ignis calore, vt dixi, ſit coctio
medicamentorum, ſed ſolis, vt ſcillæ, & ex
ea acetum ſcillites dies. 40. Meſuæ inſolan-
tur, ſæpe mouendo & hydromeli, & ſyru-
pus, alter calaminthes totidem dies, vel etiã
duos, tres, plures meſes flores populi &
abieſtis ſemen oleo macerat Galenus, co-
quit, quodammodo multò magis ſi ſoli ex-
ponantur: quanquam quouis anni tempo-
re fiat, vt pſoricum ex chalciti dupla & li-
thargyro olla noua incluſum ſimo, æſtate
med

media diebus canicularibus quadraginta sepelit, sic dum theriaca & similes antidoti opiatae menses, vel etiam annos aliquot seruantur ad sui coctionem, quam fermentationem vocant.

Coquimus medicamenta, vel vt eorum vires imbecillas augeamus, incoctis simul his, quæ sunt valentiora, vel validiores minuamus, vel alienas in totum abigamus, vel vt ex omnibus facultate diuersis & sæpe contrariis simul coquendis facultas vna concre-scat & coalescat. Adhæc ob destinatum medicamenti formam, aut sumentis palatum, ob simplicium naturam, ob custodiæ diuturnitatem etiam quædam coctione longa siccamus: vt ob aëris humidioris conditionem.

*Gal. in the-
riaca &
antidotes.*

Prætereà vt purgètur, multa coquimus. Ignis enim vt calida cætera homogenea co-git, & heterogenea separat, vt simplicium vires in humorem cui incoquantur trans-eant, quo fine fiunt syrups, apozemata, oleo-rum quartum genus.

Horum exempla aliquot fuerint hæc.

Brassicam, lentem, ostrea bis coquimus aqua scilicet priore abiecta, & nona calen-te affusa cū aluum per hæc sistere volumus, semel verò cum mouere. Sic allium, cepa, porrū, anpeloprasum, & quicquid à veteri natura ad contrariã traducitur, bis coquen-

dum: sic tamen, ut nec aërem, nec aquam frigidā attingat. Nam planè tabescere & percoqui amplius non poterit etiam si diutissimè coxeris. Quod præceptum etiam medicamentis commune est, quibus liquor novus consumpto priore est affundendus. Althæa adipibus incocta subigitur ad abscessus, coctu difficiles, aqua mulsā viribus varia Gal. & Me. pro coctionis quantitate.

Oxymeli quoque valde coctum flatus dissipat.

Ramenta loti arboris in aqua aut vino coquuntur ad capillorum defluuium, Gale. in simplicibus.

Melli alumen idem incoquit, radicem thymali, vel phlomi, vino vel aceto ad dentium dolorem.

Omphacium, succum mororum, vel batorum, vel granatorum, vel rhu, vel cydoniorum, vel pyrorum agrestium, nucum viridium, cum melle coquit in stomaticha remedia, radicem & semen arctii ex vino.

Dracontii radicem bis, ter ex aqua coquit, ut acrimoniam deponat, & sit apta eclegmatibus.

Asphodeli radicem, ut amaritudinē perdat, quam scilla difficillimè amittit.

Bulbi radix cruda, vel semel elixa bona eclegmatibus, bis elixa amaritudinē totam dep

lib. 2. al.

lib. 6. sim.

Ex Gal.
simp. lib.
6. pb. p.

deponit, & fit eclegmati inepti, cępa, allium, porrum, ampeloprasum, cocta bis aut ter acrimoniam deponunt, adhuc tamen thoracica sunt.

Ari radix in aqua aut sub cineribus cocta mitescit, lib. 2. alimentorum.

Buglossum in melicrato coctum arteriacum est.

Brassicę succus cum melle coctus eclegma est.

Dactyli etiam in mulso aut passo cocti.

Serosa & eadę acris substantia lactis coctione, vel immisis lapidibus aut circulis ferreis ignitis consumitur ad dysenteriam.

Hippuris ad eandem coquitur in aqua, si febris adest: in vino austero, si abest.

Faba oxycrato incoquitur.

Instrumenta coctionis sint vasa omnis generis, aurea, argentea, ærea, stannea, stannata, ferrea, terrea: sed hæc bene cocta ne qualitatem malam medicamento largiantur: & ea vel silicea, vt vocamus, seu cum Mesurę lapidea, vel plumbata, præstantissima sunt vitrea.

Sunt ea autem vel simplicia vel composita & duplicia (balneum marię vulgę dicta) qualia ad oleam etiã calida & alia permulta Galenus commendat. Quę tamen hodie ob avaritiam, negligentiam, malignitatem

non vsurpatur. Fiant igitur vasa sibi incumbentia, sed interuallo vbique digiti vnus disita, quod aquam contineat sæpe sufficiens, nisi maior vas minus quod medicamentum coquendum continet, in maius aqua feruenti plenum, & igni contiguū immittere, Galeni more. In vase lapideo, id est siliceo, vt vocamus, coquitur miua simplex, & citra condita Mesuræ. Eidem vase duplici coquitur oleum rosatum, violatum, nymphaeatum, melinum. papaueris, myrteum, ex pomis mandragoræ, & anetinum, chamæmelinum, sicyonium, irinum, rutaceum, nardinum, mastichinum. Sicque reliqua coquenda putem, quod oleum simplici vase coctū assequitur odorem tetrum & ingratum, vt interim vires frigidas frangi, calidas intendi taceam, diacodiū in duplici vase coquit Heras igni fumī experti.

Crustum ex maza vel luto circumdatum scillæ vel scammonio & aliis eius generis vasibus locum obtinet, vt i crustum idē & malum acerbum aliquod vel cydonium ipsi scammonio est tanquam vas duplex.

Finis coctionis est cum scopū nobis propositum attigimus, vel simplicem, vel etiā multiplicem, vt si medicamentum coquimus ad vires eius augendas, vel minuendas, vel ambigendas, dum quantum satis est au-

ximus, minuimus, abegimus, satis coximus eodē modo in scopis aliis. Sic quædā coque-
mus ad dimidias, tertias, quartas, librarum
duarum, trium consumptionem, dum omnia
sunt probè vnita ad iustam crassitudinem,
aut mellis sordium, cerati liquidi, empla-
stri consistentiam. Sapas coquendo sicca-
mus, donec crassam assëcutæ cōsistentiam,
vt seruari possint: sic & syrupos, eclegma-
ta, electaria, vnguenta, cerata, emplastra.
De quibus singulis accuratius in modo
singula hæc genera componendi libro ter-
tio dicetur.

Diamorum cum melle coquimus donec
gratum erit, & absumpta humiditate excre-
mentosa feruoris & putredinis effectrice
seruari annum vnum possit: id quod mel ci-
trà idoneam coctionem succo mororū præ-
stare non potest, licet fructus integros cum
pediculo certis interuallis ne se tangant, in
se mersos loco frigido integros in annum
seruet.

Testiculi ad Elec. diascalyrion.

Gal.

Capita papaueris ad diacodium, capi-
ta ranarum ad oleum ranarum, vulpes ad
vulpinum, viperæ ad pastillos theriacos, &
oleum viperinum coquantur, donec ipsa co-
quēdo in aqua intabuerint: stomatica & sto-
machica coques ad mellis, aut sordium, cras-

Mesue.

situdinem.

*Lib. 6. san-
nit. tuēde.*

Electaria mollia ad similem consisten-
tiam, solida verò coctum magis saccharum
requirunt.

Syrupos cū saccharo aut melle, aut vtro-
que coquimus, donec lentore tenaci & cras-
so inter extremos digitos explorato humo-
rem excrementosum propè consumptum
coniectabis.

*Nicolaus.
in syr. ro-
sato.*

Cocti sint syrupi quando incipiunt filum
facere, siue cochleari, effundentur paulatim,
siue inter digitos eius portio tractetur. Vel
quādo marmori, aut vngui imposita eorum
gutta non diffunditur, nec aquæ modo dif-
fluit: sed concreta manet.

Quæ plena sunt meliora, coctione dete-
riora euadunt: vt cassia nigra, thamar Indi,
thamar mannam, thamar Indos, medullam
cassie in succis quibusdam depuratis, dis-
solutam coquit cum aliis semicoctis ad mel-
lis spissitudinem in diamannæ, & in tryphe-
ra Persica, & in cōpositione alkekengi. In
confectione hanc eadem tria in infusione
colata dissoluit, fricat manibus, colat, cum
saccharo coquit ad mellis spissitudinem. In
confectione mannæ Galeno tributa, man-
nam succo rosarum sufficienti coquit igni
blando ad sufficientem coctionem, teroma-
tim in aqua rosarum, & compositione se-
que

quenti, coquit eãdem cum saccharo ad mel
lis consistentiam.

Emplastra coquimus dum manus attactu
non inquinant adhæsu tenaci.

Coctum mel cum aqua, vino, aliis, in an-
tidotos & alia composita, tunc est quando
marmorì propemodum nihil adhæret.

Coctionis & trituræ ratio propè est ea-
dem in medicamentis, vt scilicet quantam
hæc trituram viribus integris fuerunt; tan-
tum quoque & coctionem. Quæ enim ma-
gna, crassa, lenta, sicca, dura, densa, neruo-
sa, membranosa, virtutem firmam, & va-
lenter ac penitus mistam sortita longiorem
sustinent coctionem, ob id prima vasi co-
quenda immittuntur: qualia sunt metalli-
ca, terrea, styptica, quatenus styptica sunt)
rosæ enim, absinthium, rha barbarum, aloë,
myrobalani, agaricus, amaram quoq; qua-
litate in superficie habent, & eam purga-
toriam, ac facilè resolubilem, ob id minus
coquenda quàm styptica substantia postu-
lat (radices ob id propè omnes, quia terreæ
magis, incisæ, aut contractæ, vt aristolochia,
cucumer agrestis, hermodactylus, polypo-
dium, & cetera, etiam post coctionem teren-
dæ, vt promptius cribrentur in diasatyrio,
Mes.

Sic rha barbarū quando astringere con-

filium est, ac myrobalanos omnes diu coqui oportet: si verò purgare, tergere, aperire, parum coquenda, aut potius infundenda.

Mesues. Glycyrrhiza tamen parum diu coquenda, opinior ne cum admodum sit dulcis, coctione longa dulcium cæterorum modo, amara euadat: præsertim cum iam vetustate amaricat, cum verò recens est humiditatem excrementosam nacta, cum alijs radicibus initio coquitur, vt in syr. Hyssopi, ziziphorum glycyrrhizæ, & thoracicis alijs.

Acrida quoque diu coqui possunt si eorum acrimoniam obtundi volumus, nisi virtutem imbecillem, & facilè resolubile sint fortita.

Mesues. Colocynthis, centaurium paruum cū floribus & semine, plenam coctionem tolerat.

Quæ contra sunt minuta, tenuia, fluxilia & friabilia, humida, mollia, rara, virtutè imbecillam, superficiali, malè permistâ fortita parum diu coquenda sunt, ob id postrema sunt percoctis propè alijs iniicienda, qualia sunt rosæ & violæ recentes. Sicca enim & harum succus magis coqui possunt. Gingidium elixatione diuturnam non sustinet Gal. libro. 2. alimentorum.

Bulbi exigua admodum elixatione sunt contenti: Daucus autem ad esum diutius elixandus quàm pastinaca.

Nullus florum coctionem recipit, ob id *Paulus li.*
 olea cum floribus facienda insolantur. Si au *7. c. 20.*
 tem flores valida sint odoris gratia, ut rosa,
 chamæmelum, quæ pluribus diebus constet,
 insolatu tenuius, & utilius oleū euadit. Qui
 verò flores sunt inualidiores, & facilius dif-
 flantur, minus diu insolantur, quia eorū vir-
 tus promptè vanescit, ut liliū, violæ.

Parum diu integris viribus coqui possunt
 epithymum, flores stœchados arabicæ, *Mesues.*
 diutius folia.

Quæ verò has qualitates adhuc insignio-
 res habent, coctionem nullam sustinent: sed
 sublatis ab igne aliis miscentur, vel adhuc
 calentibus quando firmiora sunt: vel iam re-
 frigeratis plurimum quando ne vis eius te-
 nuis & lubrica calore solata in aërem exha-
 let metuitur.

Quæ purgant lubricando coctione non
 admodum iuuentur, Mesuæ: tamen cassia,
 manna, thamar Indi interdum ab eo coquū-
 tur, sed parum, nec adeò, ut vis eorum lubri-
 ca perdatur.

Quæ in horum sunt medio coctionem *Mesues.*
 tolerant mediocrem, ut absynthium, asa-
 rum, agaricū, coccum gnidium, fumarina, sen-
 na, scilla, iris, hyssopus, thymus, turbit, semi-
 na omnia præterquam cucumeris, cucurbitæ,
 melonis, citreoli.

Rha

Mesues. Rha barbarum exquisitum multam satis coctionem & trituram sustinet, raro autem & laxo etiam mediocris coctio est vehemens, & eius virtutem resoluit.

Ibidem. Thamar Indi coctionem ferunt medicam, multa enim vires eis omnes adimit. Ob id ipsi & casia liquore idoneo soluta, colata melli aut saccharo ad humoris consumptionem cocto adduntur, & ad iustam consistentiam percoquuntur, igni ablatis & parum refrigeratis pulveres miscentur.

Coquendæ igitur in plantis radices primæ, ut dixi, concisæ vel contractæ, quibus coqui cœptis semina sunt iniicienda, exceptis feminibus cucumeris, cucurbitæ, melonum, citreoli, substantiam tenuiorem vreticam fortitis. Tunc etiam cortices & ligna modice contracta. Post hæc herbæ siccæ parum concisæ, aut si crassiores sunt, contractæ, deinde virentes, incisæ minutim, aut manibus torquendo contractæ, excepto omni adianto, & lactuca agresti, quam endiuiviam vocant.

Deinde fructus exossati, & semine purgati, ex corticati & (si magni sint) incisi, ut pruna, ficus, myza, zizypha, vuæ passæ.

Postremi flores, epithymū, stœchas: sed chamæmelum licet tenuis sit essentiæ, quia tamen fortiter mistam habet facultatem,

longule coqui potest, vt schœnuanthos si haberi potest heliochrysum, stœchas citrea vulgo dictum.

Succi quoq; siccati, liquores, gummi, resinae, manna, calsia, liquore aliquo soluta, sub finem iniiciuntur. Liquores enim vino vel aceto soluti, colati, cocti, ad humores additi consumptionem aliis extra ignem miscentur tudicula semper moti.

Moschus, ambra, caphura, lapides præciosi, pulueres aromatici, & cordiales ab igne depositis, aliis etiam tepentibus iniiciuntur.

Rosæ autem, rhabarbarum, aloë, agaricus, myrobalani, si purgatorium vis medicamentum parum diu, vt dixi coquenda. Nam vim eorum purgatricem superficiariam, parum firmiter mistam ab his corporibus raris coctio multa facilè dissipat. Si verò astrictorium vis medicamentum, diu coquenda, vt dissipata vi purgatrice, terrea & astringens tandem foras eliciatur.

Violæ etiam parum coquendæ, quando purgare lubricando consilium est: si atrahendo multum, vt facultas ea in ipsarum ceu centro posita foras trahatur, coctionis vehementia. *Mesues.*

Scammonium si in pomo est præcoctum, absoluta coctione iniicitur: si crudum est, crassius tritum miscetur in media coctione:

non autem tenuius, ne etiam vis eius purgatrix exhalet, id quod & accidit coctiōe vel vnica, sed longa, vel duplici, vel si medicamentum diu ante vsū seruandum est, vel si accuratius ante coctiōnem teratur.

Scammonium autem si calorem sentit in grumos coagulatur: quare fit vt interdū, in vna dosi alicuius medicamenti, plurimum sit scammonium, in alia minimum: sicque inæquale est medicamentum, ob id ad finem iniicitur.

Quod autem trituræ similem esse viribus coctiōnem dixi, rectè accipiendum.

Calor enim ab igne vehementior, & tenuior, quàm ex attritu pistilli, mortarii, durorū terendorū: ob id etiā medicamentorū vires citius dissipat coctiō, quàm tritura.

Quapropter aromata teruntur quidem, quanquam minus quàm alia: sed tamen quantum teri est necesse, non coquantur autem, sed reliquis iam percoctis, & ab igne depositis, vt dixi, miscentur antidotis, vel molli- bus, quales veteribus in vsu fuerunt, vel sic- cis & solidis nobis vsu frequētissimis, vt cin- namomum, agallochum. Sic aurum & ar- gentum bonum & foliatum, quanquam diu coqui sustinet, vires tamen nullas coctum tradit maiores quàm crudum, sic margari- tæ, cyanus præparatus, ambra, moschus non

coquenda.

Coctio facta ad dimidias, tertias, quartas, vel aliam consumptionem, postea restitendo, & albuminibus sæpe purgatur & colatur, deinde percoquitur, quod in syrupis frequenter obseruabis. Multis etiam coctio duplex debetur, vt vtriq; antidoto, alcanzi, catholico, diasatyrio vtrique.

Ad coctionem multis sæpe aliis medicinalibus paramus. Quædam ante intus & foris purgamus, terimus, lauamus, assamus, vrimus, infundimus.

Quædam aliis iuncta illorum coctionem accelerant, sic vrticæ, & radices carnibus incoctæ eas coqui celerius iuuant: vt cōtra nymphææ radix incocta pisifis, ea ad vnum olla velut eiaculatur.

Ichtuocolla cum calce viua cito cocta mox dissoluitur, sed videan affectus calcis viuæ vires requirat.

DE DESPVMATIONE.

DESPVMATIO est spumæ detractio, cuius materia hoc loco est non solum succus quidam lentus includens flatum, vt Galeno in Aphorismis docetur, sed sordes omnis leuior à calore ignis exputata, vel etiam grauior albuminibus coacta & colligata. Despumamus autem nunc simplicia, vt succos, saccharum, mel:

nunc composita, vt apozemata, syrupos.

Mel cum aqua, aut vino, aut aceto, aut humore alio pro variis medicis scopis despumatur. Nam per se coctū mox immodicè efferveſcit, & de repente exūdāt, & flammis conceptis incendii periculum affert. Adhæc cum ſit dulciſſimum, euaderet amarum, ſi per ſe coqueretur donec deſpumatum eſſet.

*Mel aqua
dupla de-
ſpumatur
ſi alius hu-
mor nō ex-
primitur.*

Mel humore æquali hodie quibuſdam deſpumatur, aliis duplo. Spuma autē inter eādum igni lento coquitur, cochleari pertuſo deraditur. Adhæc cum ad dimidias eſt coctum, & multum feruet, adduntur albumina ſingulis libris ſingula. Deinde calidum colatur, poſt percoquitur per ſe, aut cum condiendis & incoquendis medicamentis, ſpuma quoq; tunc ſicca emicat curioſè detracta, ſi per ſe ſeruandum eſt. Vel in rem præſentem paratur ad pulueres compræhendendos, qualia ſunt antidota omnia melle excepta opiata & ſine opio. Si purius eſt mel, ſufficit aqua æqualis, nec tantum albuminis requiritur: quod ſi puriſſimum eſt, nec deſpumandum, nec clarificandum.

Sed huius regionis mel cum ſit crudum & impurum, multam reddit ſpumam, ita vt deſpumando & colando ad dimidias minuat. Quapropter pondus duplum ei quod composito exigit initio tibi immittēdam,

ſi cum aliis deſpumandum incoquis : ſi mi-
nus deſpumato vtendum. Finis deſpumatio-
nis quibuidam eſt tempus horarum circiter
duarum cum igni léto. Aliis rectius cum ſpu-
maré deſinit, aliis donec aqua erit conſum-
pta (quæ res bullis cognoscitur) & mel ido-
neum lentorem acquiſuerit.

Non autem probo cum ſeruitore mellis
libram vnam coqui in aquæ libris decem, cõ-
tinenter deſpumãdo, & aqua hac propè con-
ſumpta libras alias quinque addi, & his pro-
pè conſumptis alias quinque. Hoc enim mo-
do mel aut vri, aut totum vanefcere eſt ne-
ceſſe etiam ſi aqua adſit largior.

Sæpe autem mel per ſe deſpumatur & pur-
gatur, cum tam longam non ſuſtinet coctio-
nem aliorum natura, cum quibus mel coquẽ-
do deſpumaretur. Interdum cum his deſpu-
matur cum ſcilicet multam coctionem viri-
bus integris ſuſtinere poſſunt, vt in diacydo-
nio mel coquitur cum ſucco cydoniorum,
& coquendo frequẽter deſpumatur, & aliis
paſſim. Frequentius tamen per ſe (vt dixi)
deſpumatum miſcetur conditis, ſyrupis, an-
tidotis : rarius crudum, præſertim noſtras.
Quod autem album Gallia Narbonenſis
thymo paſſim luxurians mittit, eſt præſtan-
tiſſimum : nec Attico aut Hyblæo inferius,
cum regionis temperatura & thymi larga

luxuries utrobique consentiant.

De saccharo idem quod de melle dicendum, cum sit ipsum mellis species etiã Dioscoridi & Galeno.

Impurum enim & nigrũ, aut nigricans in triplo humore despumatur, cũ ad dimidias est coctum & valde feruet, adduntur albumina singulis libris singula, colatur calidũ, post percoquitur studiosè: interim etiã despumando, si spuma aliqua appareat.

Si aut purius est satis est dupla aut æqualis (vt ferè fit) aqua, & pauciora albumina si purissimũ, nec despumadũ, nec clarificandum.

Succi fluxiles recipiendi in syrupos, apoze mata, electaria, quædam igni despumantur, residendo clarescũt, & in colo laneo terreũ excrementum relinquũt, interim verò etiam additis albuminibus, & melle aut saccharo purgantur, quoties in syrupos, vel apoze mata coquantur, vt in syi .bizantino, & aliis, & in elec. psyllii. Qui verò succi in emplastra recipiuntur, vel sole, vel igni post mistionẽ siccantũr, non despumantur.

Liquores verò solum colũ purgãtur post dissolutionem, nõ etiam despumantur, tantum abest, vt clarificentur. Idem de metallicis & animalium partibus constituet.

Quod si simplicia omnia sunt pura aut purgata, satis est horum decocta per colum la-

neum aut tela laneū: sed modicè densum se mel aut bis transmittere sine vlla expressione, colo, si opus est, mutato, deinde ipsum immitte in saccharum, si impurū erat clarificatum. Si autem purum est, clarificatione non egetur, & percoque donec humoris: seu decoctū est, seu succus, seu aliud, vnciae tantū circiter duae: aut si succi sunt glutinosi, etiam tres & quatuor in sacchari libra supersint. Si succi acidi, percocto iā saccharo propè toti inuoluuntur, vt dicemus initio syruporum.

DE CLARIFICATIONE.

CLARIFICATIONIS obiter in despumatione memini. De ipsa autē nunc pauca mihi sunt dicēda quod hęc retū liquidarū decoctis debeat expurgandis, vt & despumatio & colatio, vt sordē crassiori purgata. sint gratiora palato, & in corpus facilius distribuātur & salubri°. Clarificātur aut quaedam per se, dū quod fœculētū est subsidet: vt succus rosarum, limonum, cydoniorum, citrorum, ribes, oxyacantha, granatorum, siue mox reponantur loco frigido, siue in officina aliquandiu seruantur. Quaedam interueniente coctione à sole, vel igni, vt succus pomorum dulcium & acidorum ad dimidias coctus dies duos quiescere permittitur, donec clarescat: vt syrupus de pomis Mesuae fiat, sic succus acidus citri ad

partis tertiæ consumptionem coctus & colatus quiescere permittitur, donec clarescat, & succus granatorū ad partis tertię cōsumptionem coctus, biduū quiescere sinitur, vsq; dū clarescat in syrupo ex succis fructuum acidorum. Tamē acidi succi hodie in syrupos aliter, vt dixi, & in syrups dicturus sum, recipiuntur. In his autē coctio ratione optima adhibetur, vt calor homogenea in vnū cogat, & separet heterogenea: quō vrinæ in nobis coeptæ coqui turbidæ si reddantur, postea tenuantur, & clarescunt, subsidente crasso.

Cum verò calor ignis sordes in succis exquisitè separare non possit, vt noster calor natiuus aliena coctione perfecta segregat, cūque metuinus ne coctione tam longa succorum facultates corrumpantur. Satius putauerunt medici coeptam ab igni sordium secretionem arte alia iuuare, & ea multiplici, nunc quiete succi post coctionem, vt nuper dixi, nunc aceto simul incocto: nunc agitatis diu albuminibus, vt interim despumationem omittam & colationem à nobis adhiberi solitas ad perfectionem succorū, vel decoctorum purgationem.

De ea autem clarificatione, quæ fit per se & post coctionem residente, satis est dictū, de ea quæ fit per acetū & albumina iam nobis dicendum est.

Decocta & syrapi si acetum recipiant per se, vi aceti non nihil purgantur: melius autem si etiam albumina accidant, etiam si post colaturam acetum recipiant, quando nihilominus continenter est despumandum, quod acetum etiam ex purgato iam decocto spumas & spurcitiam quandam iaculetur.

Nicolaus

Oui albumen ex aqua frigida scopulis agit in syr. rosato, donec in spumam abeat, quam particulatim syrupo, vel alteri decocto feruenti inspergas: & ubi nigruerit, cochleari foraminulento deradas, nouam inspergas: id fac donec erit syrupus clarior. Alii ubi ex bullis clarius decoctum vi ignis factum animaduertunt in id tepidum (nam calidius albumen coqueret in frigidiore minus promptè & parcius spuma elicitur) albumina singulis libris singula, sed etiã pluribus pauciora iniiciunt, scopulis agitant, vt spumescat, saccharum in particulas contractum coniciunt, recoquunt: ubi spuma subsedit, igni auferitur, calidum, si crassum est & vix colabile, colatur, si facile colatur, sed turbidum, tepidum vel frigidum colatur, per manicam Hippocratis, melius autem per panem claus quatuor, angulis quatuor firmatum. Colatur autem ter, quater, si non satis claruerit: si ne sic quidem albumen separatim in aqua agitatum, scopulis inspergitur decocto igni reddito, spuma illa

vsta, alia inficitur, idque toties donec bulla clarum factis produnt. Tunc colatur quoties est necesse.

Crabrationi colatio, vt ante dixi, est perfractilis: sed illa ferè siccorum est, hæc humidorum. Illa corpora grãdiora foraminibus fibrorum non transmittit, hæc sordem humore crassiore transitu prohibet.

Eius differentia ex eo sumuntur, quòd quædam calidissima colantur, quædam frigida, quædam tepida. Item quòd quædam vno, alia duobus, alia tribus colis egent. Itè quædam colis lineis, alia cannabinis, alia tela laneis, alia setaceis & stamineis, vt vocant, alia nouis, alia detritis, alia raris, alia densis, alia bis, ter colanda donec nobis propositam perspicuitatem sint assequuta, vt in syrupsis, ex succis fructuum & herbarum, & ex decoctis leges.

Quæ crassa sunt aut læta calidissima sunt colanda, & humore ampliore vel tum diluenda sunt, vel initio coquenda, vt facilius transmeent. Colo eadè raro & detrito promptius colantur, non tamè purius, sed frequēs colatio coli densitatem duplex, ac raritatis incommodum redimit.

Oenomeli colatur panno raro.

Tenuia vt succus limonum, citri, semifrigida, colo denso, & nouo colari possunt, aut

si tribus colis ea vis purgare, summū sit stamineum, mediū panneum: sed vetus infimum panneū & nouum, vel aliter densum.

Sacchari libra si aquæ tantum vncijs octo sit soluta, cocta, clarificata, panno rariore colanda est.

Colis tribus vsi sunt maiores nostri, summo, minimo, & rarissimo, infimo, maximo & densissimo, tertio horum medio magnitudine, raritate, situ, vt tamen ab vtroque digitorum .4. interuallo distaret.

Magnitudinis autem & texturæ horum ratio erat, vt primum sordes tantum crassas transitu prohiberet, secundum etiam mediocres, tertium etiam tenuissimas, vt scilicet quod ad hoc transmittebatur esset illime, & fordis omnis expers. Si verò solo raro vsi fuissent, colata fuissent impura et non colatis similia, vt si per linteū colas aliquod decoctum, si solo dēso id à crassis sordibus statim obstructum aliis viam negasset ob id vel mutandum, vel sæpe abluendum fuisset. Quod si vnico voluissent vti medio, rationabilius & facilius vsi fuissent. Minimum verò primū, quia in eo humor incipit latius spargi versus panni ambitū, vt vides non in laueis tantum, sed etiā lineis. Gutta enim medio infusa se in vicina spargit.

Ex omnibus autē partibus quas imbuunt,

defluit, ita ut in secundū influat latius, quàm in primò humor contentus cernitur. Secundum item latius imbuitur quàm quibus partibus humorem à primò incipit, & pluribus partibus sit. Infimum quàm sit contactum à defluente ex primò humore.

Male igitur primum statuas maximum, quanquam ex hoc nullum sequetur incommodum aliud, quàm quod otiosa est hæc capacitas: Satis enim est si capiendo humori sit satis: quantum intelligi volo dum minimum requiro. Non enim minimum absolute volo, sed aliis duabus angustius: si verò infimum sit minimū, multus humor ab hoc non colatus propè ipsius oras in vas subiectum defluet.

Nunc vnico utimur colo magnitudine & textura mediocri, sed eius actionem ante iuamus clarificatione per albumina omnē spurcitiem cogente, adiuuante id frigido. Quæ enim clariora volumus, frigida colamus: aut si talia non permeant, tepida, quæ si semel colata non sunt pura satis, iterum & tertio colamus, & rectius colum aut lavamus aut mutamus. Id quod etiam facimus dum tardius humor permeat: si autem tardius transfluat ob decocti crassitiem aut lentorem, vel calidius colamus, vel per colum rarius, vel si compositi natura patitur liqui-

dius aliquid & tenuius niscemus, vt dum cremori hordei colando, aut pisorum, aut fabarum, aut similibus decoctum ipsum afundimus. In tarda autē hac colatura, cauetudicula vel digitis tundum ~~in~~ scalpas, vt colationem celeres. Sic enim turbidum erit colatum: sed vt dixi muta colam aut laua, aut humorem redde liquidiozem, vel igni, vel misto humore aliquo.

Colamus quoque etiam citra coctionem quaedā, vt lac recens multū, vt pilos & sordes alias foris illapsas separemus, quē vsum rusticis, & pastoribus praestat interdum aparine. Sic hodie vinū cū saccharo & cinnamomo per cola lanea oblonga pyramidis figura (quæ caligas & manicas Hippocratis appellant) colamus ter, quater. donec omnino clarū erit, idq; Hippocraticū quoq; vocamus, tanquam inuentore Hippocrate dignum.

Aliter etiam cum melle, & cæteris colamus ad claritatem, & cœnomeli id, ac melites vocamus claretum.

Modo per simili gelatinam quam vocāt colamus, vt ante à nobis est scriptum.

Quaedam his citius clarificandis miscetur, vt si vni quartæ vini albi duos lactis digitos misceas ante colaturā, ipsum mox clarissimum reddunt.

Aliter quoque res turbidæ colantur aut

mittē: sic in Aegypto aquam Nili turbidam vasis figulinis crudis colari docet Galenus, vt tantum quod clarissimum est per vasis poros, aut etiam teneram & mollem substantiam perfluat. Parisiis autem Sequanæ aquam, & Romæ Tyberinam, vasis figulinis coctis probè & siliceis præsertim, aliquã diu in cella vinaria deponunt, vt refrigeretur, & simul residendo sordem terream in fundum deponat.

Aquam quoq; turbidam colabis per arenas puras vasi immixtas inferne pertuso, foraminibus exiguis aquæ peruis inuis, aerenæ.

Vinum quoque aqua mistum per cissimbium, id est, vas hederaceū tenue, citò perfluit: aqua autem in eo retinetur, vt sæpe sumus experti, ex Catonis doctrina.

DE AROMATIZATIONE.

AROMATIZATIO nobis vocatur conditura quædam, compositis ferè ad odoris spiritum animale simul & vitalem, & cor ipsum recreantis gratiam, adhibita mistis rebus aromaticis.

Simplicibus, vt moscho, ambra, caphura,

Zingibere, cinnamomo, macis, croco, calamo aromatico, spica, pipere albo, longo, nigro, caryophyllis, mastiche, xilaloë, cortice citri, santalis, vel compositis, vt Gallia aromatica, Gallia febellina.

Mefues aromatizat moscho diafatyrifū aqua rofarum foluto, & aliis mifto eleftarium, farbotens diafatyrion, fecundum aromaticum, rofatum ftomachicum.

Syrupus ex corticibus citri, cydonia condita. Citra autem cōdita, moscho & ambra aromatizat.

Caphura autem syrupum acidum de pomis, Trocifcho Galliaē Sebellinaē, moscho, ambra, caphura.

Hydromeli quidam aromatizant speciebus, vt zingibere, croco, cinnamomo, macis, & fimilibus.

Nodulus ex panno lineo raro continens croci, cinnamomi, calami aromatici, spicae, zingiberis, piperis nigri & longi, ana drachmam vnam & dimidiam fyrupo stæchados immitritur, & fufpenfus manet ad condiedū, feu aromatizandū, fic miua aromatica nodulo aromatū pleno in ipfa fufpēio & faepe confricato, vt ante in cōfricationē diximus.

Syrupus de mentha aromatizatur Gallia aromatica.

Conditum citri gallia, moscho croco, mastiche.

Conditum bugloffi, moscho & gallia.

Syrupus ex omphacio, caryophyllis.

Syrupus intybi compofitus fantalis, cinnamomo, xylaloē, cortice citri.

Sic alia multa præter cōsistentiæ & saporis gratiã, odoris quoque iucunditatem, sed etiã coloris, de quo mox, requirūt. De quibus abundè à nobis scriptũ est in methodo medicamenta cōponendi, dum hæc ratione in cōpositis habere docebamus, interdũ sine qua medicamēti actio non fiebat, & per quam melius fiebat. Iulepos ex syrupis & aquis destillatis hodie misceri solitos, apozemata, cinnamomo, & fantalis aromatizamus, immisis colo horum drachmis cit ceter duabus in humoris libras singulas, aut pluribus, aut paucioribus pro vario medici scopo. Et vinum aromatites, & quod Hippocraticum vocant, & alia multa aromatibus condimus.

DE COLORATIONE.

COLORATIO quoq; multis medicamētis acquiritur ad gratiã magis & iucunditatē, & terrorem auferēdum, & causas alias, quod etiã lib. 2. methodi medicamēta cōponendi docuimus. Sinopidem aliqui, alii ochram cerato Galeni dia euphorbii miscuerunt, vt hoc colore fucatum ceratũ, vnde cōponitur, lateret misceri potest floris salis aliquid, aut simile quod colorē eius mutet, neque vim eius minuat.

Quæ Galeni verba diligēter sunt obseruanda, ne scilicet coloris mutãdi ratio vires

nou

*Gal. lib. 6
methodi.*

Idē ibidē.

nouas medicamēto acquirat, aut prior es au-
geat, vel diminuat, siue colorē mutare libet
noua re mista, vt in oxycroceo: siue vno ali-
quo simplici aliter atque aliter præparato, vt
ceratū Galeni ex ærugine cruda viride est
ac terrēns ægros ex eadem vsta est melinū,
vt Galenus docet lib. 1. c. ph. g.

Sic ex cerusa cruda emplastrum est al-
bum, ex ochra pallidum, ex iisdem probè
vstis rubrum.

Solus quoq; motus colorē quæsitū sæ-
pe medicamento acquirit, vt ex lithargyrio
nutritum longò pistilli attritu fit albius.

Penidia quò diutius rudicula, & manibus
tractatur eò albiora euadūt, etiā si ex vili &
impuro saccharo fiant, sic pilulæ albæ, diai-
ris simplex, diatragacanthū frigidū, sic sac-
charum rosatum, & saccharata reliqua.

Mel crudum & coctum in antidotis diu
cōmiscēdo albius euadit. & cætera mellita.

Iulep coctum ad succorum in syrupis cō-
prehensionem, baculo diu versandum, vt al-
bescat, & alia multa simili agitata albescūt,
fortè quod aër, multus in commiscendo rece-
ptus alborem conciliat.

Sic album rasis vnguentum & citrinum,
& emplastra diachylon, & ceratum Galeni
retrigerās album, de cerusa, g. t. a. dei mul-
tum diūque subigendo, trahendo albescūt,
&

& oxysoceum pallefcit.

Oefypus quamuis niger eft, multa agitatione album facit emplastrū, vt glutinosa alia.

DE EXCEPTIONE.

EXCIPIUNTUR & comprehenduntur colliganturque, seu vt vulgo loquuntur incorporantur medicamēta humore aliquo ad saporis gratiam diuturnitatem, virium conseruationem, fermentationem, medicamenti constituendi formam, vsum dexteriores.

Elegma ad asthma melle excipitur, vt fit suauius & vsui aptius.

Elegma amygdalatum excipitur melle, & succo feniculi.

Electaria propè omnia, præsertim mollia melle excipiuntur ob dictas causas, sicca saccharo humore aliquo soluto, pulueres succo cucumeris agrestis comprehenduntur in hiera Hermetis.

Pilularum materia excipitur vino, succo absynthii, solani, foliorū citri, brassicæ, apii, intybi, pilulæ aureæ muccagine tragacanthi, coctiæ rasis, & Mesuæ succo absynthii.

Pilularum hermetis species ladano excipiuntur cum pistillo calido.

Trocischi galliæ moschatae cōprehendunt

duntur muccagine, tragacanthi in ³ Sa rose
rum soluti, vel ambra oleo balanino soluta.

Mel quo solutiua excipiuntur vino quã
aqua potius coquendum & despumandum,
nisi aliquid prohibeat.

Exempla alia ipsius, vt sic dicã, incorpo-
rationis in electariis Mesues antidotisque
aliis & ceratis, & emplastris tam sunt multa,
vt nemo desyderare possit: nec plura descri-
bere libuit, ne oratione prolixa displicerẽ.

D E F O R M A T I O N E .

OR D I N E rerum gerendarum succedit
medicamentorum cõprehensionem ipsa
eorum formatio cuique composito sua eã
scilicet vnumquodque formam habet ido-
neam, quã in quibusdam à consistencia dif-
ferre non videtur, vt in conditis, sapis, syru-
pis, elegmatis, apozematis, antidotis mel-
litis, pilulis, trocischis, vnguentis, ceratis, em-
plastris. Forma ipsius compositi est consi-
stentia liquidior, crassior, mediocris. Sed in
multis præsertim ficcis, præter hanc consi-
stentiã formam alia quãdam nostris mani-
bus, aut alia re apprimitur, vt saccharum in
vasa dum recens eoctum est coniectũ, Illo-
rum formã pyramidis, scilicet ac metæ cu-
iusdam retinet, & quẽ ex saccharo imagines
formãtur, aut cera, aut alio dum calet liqui-
do, ob id terminũ alienũ facilẽ induente dĩã
ref

refrigeratum coiait duro, ob id formā tunc assumptā pertinacius retinente: sic electaria solida & tessellas, nūc rhōboïdes, nūc quadratas, nūc quadrāculas: sed altera parte longiores, quales manus Christi vulgò dicuntur, nūc triangulas: sic pilulas fingimus orobeadas, i. magnitudine & figura orobi, vel cicercis, (scilicet orobei, nō arietini quod inæquale cūm sit & acuminatum, figurā habet pilulis ineptam, sic & κόκκισα, id est granula, seu pilulas paruas (vnde vt dicemus libro, 3. pilulæ coccix rasi, & vulgò dictæ videntur) granorum, scilicet paruorum magnitudine & forma fingit Paulus.

Nicol. A- Trocisci quoq; cōplanātur, & in medio
lex. in gal cauātur, & ferè postea sigillo aliquo pressi
lia mojscha notātur. Quā dē i e mox quoq; dicturi su-
ta. mus, vnde & à forma hac, vt pilulæ à parua
 pilæ effigie nomē sibi adoptauerūt, & præ-
 ter id aliq̄ quoq; nā cyclīci, i. parui circuli,
 & artici, i. pastilli, seu parui panes etiā Græ-
 cis appellantur. Sunt enim velut circuli, hoc
 est, superficies planæ vna circūferentia à cē-
 tro æquidistante conclusæ, non autē sphæ-
 rica sunt corpora, vt pilulæ.

Cerata & emplastra formamus in offas, quæ apud Galenū *μαγδαλιαι* vocātur (vnde vulgò corruptū puto vocabulū magdaleones) hoc est, cylindræ quædam figuræ.

Quæ

Quædam trahendo manibus ex vnco ferro produçuntur, intorquentur, & in quâlibet figuram mutantur, vt penidia, & quæ alpheni vocant.

Qualiter quibusdam quoque trahuntur emplastra, diachylon, gratia dei, sed post in magdalias componuntur.

DE SIGILLATIONE.

SIGILLATIO quoque (vt vocant) seu sigilli alicuius impressio, inter præparationis differētias numerāda est. Quæ quāuis haud ita magnarū virium esse videatur, vt cum ex pilulari forma per sigillū ligneū fingis trociscos, tamen & per se veteribus magni momenti fuit, & per accidens sigillatio. Per se quidē, cum terram Lēniam sigillo Dianæ imaginem habenti notabant, à qua facultatem aliquam his trocischis imprimi putabant, vti & Nichepfos rex anulis insertum iaspidem viridem draconis radios habentis imagine scalpi volebat, quod tamen ceu vanū renciēdum censet Galenus. Quāquam & illa Dianæ imago in sphragide Lemnia, hoc est in sigillo, seu sigillata terra Lemni insulæ, etiam per accidens proderat, quòd pastilli hac notati planè veri significabātur, non quo hodie modo omnes adulterinæ nostrates terræ sigillatæ. Idem ad me Constantinopoli sunt delati, caracte-

ribus variis à Turca obfignati.

In pastillis quoq; Theriacis, & medicamentis omnibus, quæ ab exteris corrogamus, utinam vel characteres aliqui, sed certi fide, vel publica, vel principum apprimerentur, quòd pannis laneis, & sericis gentes multæ etiã hodie factitant. Non enim toties grãdi pecunia adulterata & spuria pro veris recipe remos, aut saltè qui vendunt primis institoribus, & hi deinde aliis, chirographo, aut sacramento aliquo cuique verendo vera se vèdere affirmarent, sed nostra opinor socordia illos efficit audenter furaces. Cum enim vera iguoremus, neque illa novissè multum hæctenus sit à nostris pharmacopolis laboratum, facile illis imponitur, Incumbite igitur, incumbite modis omnibus, ut vera deinceps habeantur. Homini elephãtico dedi, non multis ante mensibus trocischorũ theriacorum libras propè duas, quibus non est mutatus magis quàm si terram sigillatã nostratem deuorasset, tamen qui vendidit affirmabat è monte Pessulano allatos & veros. Quod tamen falsum illi ex Galeno probavi, tamen quia egebatur, & veros affirmabat, grãdi pecuniã emimus, nullo tamen, ut dixi, successu. Quæ si aus in cæteris quoque medicamentis, nisi diligenter cauetur, latè patet, magna animaduersione coercenda.

De

DE REPOSITIONE.

REPOSITIO medicamentorum tam simplicium quàm cōpositorum in locum aliquem, tum cōmunem, tum propriū ad cōseruationem (de qua mox dicam) magni est momenti, & item quod quædā per se reponuntur, alia cum aliis ipsorū virtutem cōseruantibus, vel etiam augmentibus, aut saltem quam minimum fieri potest minui permittentibus. De hac generatim quædā diximus libro tertio methodi medicamēta componendi, sed hic paulò fusius dicēdum.

Reponimus quæ seruari volumus, cōseruationem verò nihil tam vitiat quam putrefactio. Quā ambiēs calor, aut frigus, aut aër corruptior, aut excrementosa rei seruandæ humiditas, & calor imbecillus accersere solet, ob id quæ integra diu seruari volumus omnino siccamus, tū absumpta ipsorū superflua humiditate, tum in istis siccantibus: sæpe etiam astringentibus. sic condita, saps, syrupos, antidota ex humidis perfertim temperata, pilulas, trociscos, & vnguenta quædam & cerata & emplastra igni, vel sole siccamus, misto his quæ sumuntur etiam melle, aut saccharo, aut vtroque remedio siccante: aliquibus, & acetum, & sal profunt, aliis metallica, & terrea ob siccitatem putredini diu resistentia.

Ergo quæ reponēda sunt simplicia, & cōposita omnino quantum opus est sint sicca: sic & vinum feruendo in lacu, aut dolio humiditatem corruptionis sui, & feruoris auctorem si validum est, nec ea tam multa cōsumit, calorem externum vitamus fuga solis, & res ipsas in loca minus calida, aut etiam frigida seponendo. Frigus immodicum & gelu ab his tantum prohibemus, quæ humida cogi possunt, vt aquis destillatis.

Calorem internum imbecillū fouemus, prohibita eius exhalatione, ob id quæ seruamus omnia oculis clausis, & vasis obturatis reponimus, nisi valentissima sint, theriaces enim vas sæpe detegi vult Galenus, vt expi diutius seruetur, vel cera sola, vel cera cū rebinthina, aut melle albo circumlinit Mel. vel psyllio, aut milio mergit. Agaricū idem cum zingibere, dauco ligustico, polipodio querno seruat vt eius actio vegetior reddatur. Aloë seruatur cum aromatibus aut bdelio, & alia similiter in Mesuæ simplicibus.

Cassia verò in fistula sua scelicius seruatur, nec purganda ante vtendi tempus. Fistula autem in sabulo cellis vinariis infossa, sicari præpropere prohibetur.

Colocynthis integra diutius seruatur quàm emedullata, & melior ac salubrior

euzdic cum mastiche, galanga, & aliis stomachicis, hepaticis, cardiacis.

Phialæ succo rosarū, granatorum, lunonū, cydoniorū, & similibus seruando destinatæ habeant in fundo emissariū, ne inuertendo fuga olei superflui succus turbetur, & sex continui misceatur, & sic turbidum pro puro succum vsurpes.

Crusta quæ melli & medicamentis quibusdā tempore accrescit integra & immota seruanda est, si vis pharmacū diu manere integrū & immutatū. Gal. lib. 2. alimentorū. Quæ prouidētia succis prædictis, vino quoq; & cæteris est communis. Diabesasa stanneo vase reponi vult Heras li. 8. cō. ph. p. Gale.

Medicamentum stomachicum vase corneo reponitur, eodem libro.

Terebinthina vase ex ferro albo aut vitreo aut siliceo seruatur melius quā ligneo aut terreo, nisi sit vitreatum. Vase vitreo vel plumbeo hieram reponit Paulus.

Theriacen vase non ligneo, vt hodie fit, sed pretioso reponit Galenus.

Oleum vase siliceo, lapideo, plumbeo in cella vinaria probè diu seruatur.

Pulueres cardiaci vase vitreo strictioris operculato reponantur.

Flores & omnia iucundum odorem red-
dētia arculis tilaceis.

Semina etiam chartarum inuolucris, & suis folliculis vtilius, & innocentius interdū seruantur. Liquida medicamenta seruantur densiore materia, vt argentea, vitrea, cornea. Fictili etiam, modò non rara: interdū & lignea. præsertim buxea. Ocularia medicamenta & alia quæ acetum, picem liquidã, cedriam recipiunt, æneo vase seruanda. Adipem & medullas vasis stanneis, seu ex plumbo albo reconde, hæc Dios. Herba igitur siccetur & fasciculis aut manipulis colligatæ.

Quæ cõponendo cocta, aut aliter calfacta sunt, non nisi refrigerata sunt reponenda.

Diacodium refrigeratum reponit Damocrates, apud Gal. lib. 7. c. ph. p. & similiter composita propè omnia Mesues.

Loco non v'uginoso & madente reponantur medicamenta, exceptis paucis, sed ædium parte sicciore. Quæ reponuntur si prætereà feruere debent, vas non repleant, vt sit locus & spacium quo perspirent: sic vina dolis non plenis reponuntur primò, sic conseruæ in solatu coquendæ, vasis non plenis coquuntur, sic theriacen vasis non plenis reponit Galenus, quo tempore adhuc à suo calore coquetur & feruet.

DE CONSERVATIONE.

HABE de repositione sufficiant, in quibus tamè ob rei affinitatè cõseruationis

nis quoque obiter coacti meminimus, sub qua & medicamentorum simplicium & compositorum durationis tempus comprehendimus. Vt enim non minor est virtus quam quærere, parta tueri, sic non satis est medicamenta probè delecta esse, sed ad conseruationem commode reposita esse, & quantum diu integra conseruari possunt, sciendum est. Nam si mors etiam saxi numinibusque venit, omnia tam simplicia quam composita aliquando corrumpuntur, hæc citius, illa tardius: idque vel ob peculiarem cuiusque naturam, vel aëris constitutionem, vel repositionis differentiam.

Hærbæ quotannis sunt mutandæ, & flores, & quæ ex his destillantur aqua præsertim quæ vase duplici, aut vapore aquæ feruentis destillantur. Humidiores enim sunt quam quæ ignis flammæ, & carbone etiam per cinerem, scoræ ferri puluerem, sabulum destillantur.

Aqua tamen vini quæ frequenti destillatione est purgata, diutius seruetur vase vitreo cera obturato. Seruantur autem hærbæ siccatæ sacculis cannabinis rarè textis ne putrescant, nèue puluerulentæ euadant.

Radices multæ diutius seruari possunt, vt in delectu diximus libr. I. vbi & de reliquorum quoque duratione quantum sufficit

ſcripſimus, ſeruantur ſiccatae per ſe aut conditura ex ſaccharo, aut melle per ſe ſuſpenſae in aëre libero ſi magnae ſint, in ſacculis cannabiniſi ſi paruae, fructus in melle cõditi ſic, vt ſe nõ tangant, & loco frigido repositi annum ſeruantur recentibus ſimillimi.

Idẽ & flores vaſi incluſi aqua fluente tecti annũ ſeruantur. Vinum muſteũ doliopi cato impoſitũ, & eodẽ bene operculato ſepultum dies 40. aqua fluẽte, vel aliter pura, annum totum dulce permanet Catoni. Idẽ cera inuoluti, farragini impoſiti, aut furfuri, diu ſeruantur recentibus ſimiles.

Herbarum quoque folia citra ſiccationem ſibi ſimillima diu ſeruantur inter papyri folia: ſic tamen vt non præmantur præſertim quae ſucculenta ſunt. Nam hæc mox muſcida & putria euadunt ſi præmantur.

Aloẽ etiam ſolario appenſa tres, quatuor annos viua, & germinãſ ſeruat, & aizoon, & telephium ob ſucci craſſi copiam.

Quin & caepe, allii, ſcillae, ari, dracontii, cotyledonis, ſatyrii, & aliorum quorundam radix bulboſa ſucco craſſo lento plena diu ſeruat, citra vllam a nobis, aut aliunde ſiccationem manifeſtam.

Metallica & lapides vbilibet probè ſeruantur, ſi fordes & puluerem vitabis.

Compoſita autem medicamenta nobis
ho

hodie variè seruantur, nam condita humida, èlegmata, syrupi, electaria mollia, vase vitreo, vel siliceo, vel terra densiore potius quàm stanneo plumbi vitium retinentè seruanda. Electaria autem sicca arculis faginis, aut pyxidibus vitreis, vt pulueres & trochi- trochi-
schi. Catapotia aut ferè aluta inuoluta, pyxide stanea includuntur. Olea, vngueta, cerata liquida vitreis, lapideis, stanneis; emplastra verò in magdalias formata papyro vndique præterquàm extremi in medio integuntur.

DE CONDITURA.

DE CONDITURA nunc dicèdū quòd ea sæpe coctio quædam est (de qua & præparationibus aliis ipsam coctionem sequentibus abundè diximus) & cōditura conseruationi non parum confert. Conditura ferè est radicum, herbarum, cauliculorū, aut germinum florum, fructuum, seminum, interdum & corticū. Fit item ferè saccharo, vel melle, vel vtròque, interdum syrups, iulepis, sale, aqua salsa, aceto, & aliis quæ siccādo, & humiditatem superfluam absumendo, astringendo quæ à putredine res vindicant. Condiuntur enim prædicta ferè ad conseruationem tutiorem, sæpe tantum ad saporis gratiam, sæpe ad vtrunque, vt succus motorum in diamoro melle conditur. Possis quæ conditura generatim dicta etiam

syropos, & antidota plurima, & pilulas, & trociscos cōprehēdere, quod hæc humore aliquo iucūdo cōprehenduntur, vt sint iucūdicta, & facilius sumi possint: sic rosæ violæ, & florēs alii melle, aut saccharo cōditantur, & fit mel rosatum, violatum, vt in conditis Mesue diximus, & lib. 3. dicemus.

Cōditura fit humore hoc iucūdo per totum corpus condiendū insperso, vt dum flores & fructus cōdimus, & corticē citri, & cucurbitæ, lactucæ, caules, & alia plurima: sic myrobalani recētes cōditantur, aut humectatæ prius si erāt sicciore, vt docuit in simplicibus & cōditis Mesues, inter dū tanquā crusta quadā saccharo integimus magis ad saporis gratiam quā ad vires, vel augēdas, vel cōseruādas, vel minuēdas: sic semē coriandri, papaueris albi, absynthii marini, anisi, fœniculi, apii, & nucleos persicorū, strobilorum pistaciorum, amygdalarū dulcium, & si libet amararum saccharo integimus, & cortices arapiciorum, cinnamomi.

Interdum condimus additis quibusdam medicamentis aromaticis, vt emblicas myrobalanos aromatibus condiri Mesues scribit, & alia etiam composita: sed condiri tūc aromatizari potius significat, quanquam & ad saporis gratiam, id etiam fiat, vt in fartura nox dicam.

Condienda si magna sunt, ferè in particulas secantur, vt condituram promptius vbiq; sentiant, sic cydonia, sic persica, & radices magnæ sectæ conduntur.

Tamè fistula caisiæ tenera cõditur integra, & nux moschata cū cortice viridi, qualis nostrarū nucū integra cõditur, et parua citrea, aiãtia, melones parui adhuc & teneri.

Quãto autè melle, saccharo, vel alia cõdiente materia sit opus, & quis modus cõdiendi, hoc est incusiãdi. præsertim semina, & nucleos, leges lib. 3. sectione prima.

Flores capparis nondū apertos intersperfo sale condimus, nam si soli reponantur, putrescunt. Eodem modo & in eisdem vsus flores genistiæ, & his odoratiores sparti flores, quibus tamen post acetum affundimus quantum omnia tegere possit.

DE FARTVRA.

FARTVRA condituræ quædam differentia est: fit autè ferè dum cavititas quædam manifesta odoriamentis, vel aliis scopo proposito idoneis impletur, quomodo & coqui pullos, anseres, porcellos, & alia quædam herbis nostratibus aromaticis, & floribus, & lactuca, & appetitis aliis, interdū additis etiam atomatibus farciunt ventrem totum inferiorem, & sæpè etiam spacia inansa inter carnem & cutem vi deducta.

Sic

Sic eligatæ radices eryngii & sectæ loco matricis (cor vocant) caryophyllo, & cinnamomo humectatis farciuntur à Mesuæ.

Anserem exenteratum carnibus felis anosi, & herbis nervosis farcimus, vt inde reliquatus adeps sit medicamento lior.

Farcitur pileolus ex bombace, aut aliud epithema cephalicum, vel stomachicū aromaticis, & aliis cephalicis, stomachicisque.

Prætereà vt coqui carnes auium torrendas, caryophyllis, & frustulis cinnamomi cōfigūt ad odoris & saporis gratiam: sic nuces virides maceratas, & coquendo teneras redditas, & radices satyrii, ex secundo cicerum decocto ad iustam teneritudinē coctas, caryophyllis, & cinnamomi frustillis configimus, & cydonia in particulas cōdiēda. Quæ res ad farturam, vel vna cum fartura ad aromatizationem reduci potest.

DE PUTREFACTIONE.

PUTREFACTIO coctioni simillima est, præsertim de qua nunc agimus, non enim de absoluta putrefactione, sed mutatione aliqua à calore externo, etiam rerum putrescentium vt fimi corticum facta, vt oleum in folliculis vlini inuentum phialæ forti impositum cum folliculis si operculetur, & dies quindecim fimo equino multum obputredinē vigentē calenti obruatur. Deinde

de insoleatur, & quod eius clarum supernabit transuaseretur, omnium vlcerum remedium est præstantissimum.

Sic ex vino facimus acetū tenuius, & acre magis ac mordax. Facimus autē vel in solatu, vel immisso aceto valentissimo in vinū, vel foliis, surculis & ramentis sorbi, vel parte acida citri immissa Galenus libro secundo alimentorum. Sunt qui linguas lampe-træ nostratis ea causa immittunt.

Ex maza item fermentum, & ex lacte in primo animalium lacte nutritorum ventriculo corrupto fit coagulum, omnia ob putredinem acria, & caliditatem nouam adempta, amissa autem naturali.

Sic chalcitos partes duas lithargyri, vel cum Dioscoride cadmiæ partē vnā aceto accerrimo soluit Galenus, ac astate media, seu diebus calidissimis quadraginta in olla noua fimo obruit, vt fiat p̄oricum. Talis putrefactio in vsu est maximo chymistis.

Sic adeps vetustate putris Galeno expetitur ad emplāstrū dichalciteos, & oleum vetus ac ita semiputres, vnde & graueolentiam acquirit: sic vetustate putrefactū caseū decocto pernae falsæ, coquit Galen. ad tophos.

Quid quod vinum & succi reliqui dum ab humiditate excrementosa feruent, quodammodo putrent, & flores saccharati, aut mel

melliti dum insolantur, & antidota melle ad hito cum feruent.

li. 4. sani.
tuende.

Acopa item ex femine abietis, & floribus populi dum menses plures macerando perficit. Gal. etiam putrefacere videtur.

DE FRIXIONE ET

assatione.

COCTIONI non modo affines sunt frixio & assatio, sed frequenter etiam ut in alimentis coctionis differentiæ tamè quæ medicamentis adhibentur coquere raro videntur humiditatem crudam, aut excrementosam: sed magis absumere.

Frixio autè ferè in sartagine fieri intelligitur, quæ à frigendo etiã frixoriũ dicitur. Hæc autè in sartagine parata suæ qualitatis vehementiam deponunt. Gal. lib. 2. alim. in dracontio, assatio autem seu torrefactio super tegulam ignitam fit: vel in clibano, vel in carbonibus ignitis, hæc quoniam tenui discrimine distant, & ambo à calore fiunt, simul tractanda duximus.

Semen melanthu frigitur Galeno contra catarrhos, semen agni frixum minus tentat caput eadem lib. 2. alim.

M. sues.
Ibidem.

Semen lini & nasturtii torrefiunt in ele-
gmate Phthysicorum, Mesuar.

Semen porri & nasturtii in E. nostro.

Cuminum pridie aceto maceratum sic-

catur, & frigitur in vase fictili bene cocto.
Gal. in diospolytico lib. 4. sanit. tuendæ.

Coniãdrum acetum infusum affatur passim, sic enim calorem eius in superficie vehementem extinguere volunt, vt tantum refrigeret. Granatorũ acini assentur in E. altero Mesuæ, & semina vuæ, potulacæ, psyllii, plantaginis, altheæ, anisi, marrubii, ad fluorem alui assantur. Gale.

Baccæ myrti, gallæ: in quinq; aut sex partes cõfractæ, oleo hora vna infuse assentur ad capillũ fluẽtẽ sistendũ. Sit autẽ oleũ astringẽs aut succus alius, si magis astringẽdũ.

Myrobalani omnes succis astringẽtibus variis maceratæ, linteo siccatae assantur, sed antequã nigrescãt, & vrantur eximendæ, ne vires amittant. Si insigniter scilicet vrẽtur, vt cinesiant. Nam hæ & rha barbarum, affa coctis, vsta asis magis astringunt Mesuæ.

Balanus myreplica affando deponit partem humiditatis excrementosæ, & partem coquit, ob id affata delectoria tantum est, non amplius vomitoria.

Auellanæ assantur in elegmate pineo.

Gummi Arabicum, tragacãtha, succinũ, & gummi alia ad magnitudinem orobi cõfracta, cũ opus est assantur donec albescãt.

Amylũ affatur in trocischis terræ sigillatæ, & trocischis spodiatis secundis, Mesuæ.

Mod

Modus autē frigendi & affandi prædicta est huiusmodi. Sartaginem, vel aliud vas ferreum vbi admodum calet, ac si opus est candet ab igni tollitur. In hanc semina, fructus, radices & alia immittuntur, continenter rudicula ferrea versantur, ne vrātur. Sartago, si opus est, his exemptis recalescit, & quantū opus est affantur.

Quæ autem sunt magna, crassa, humida, glutinosa, diutius affanda, contraria minus, vt semen anisi, cymini, nasturtii Semen verò lini & psyllii, quia humiditatem lentam satis multam sortitū est, paulò diutius affari sustinet.

Possunt quædam etiā in clibano, aut super eius testudinē, aut sub cineribus affari, & ea vel nuda, vel olla noua conclusa, & si medicria sunt integra: si magna, cōfracta, quædam etiam maza intacta clibano affantur.

Scilla per affationem multū fit vsus Dioscoridi, quia per eam vel elixationem eius vehementia obtūditur Galeno. Quæ enim non affata sumitur, interaneis maximè noxia est Mesuæ. Illa autem delecta, purgata farina, pinsita, aut (id fordium videtur Galeno in Theriace) luto, & argilla circundatur in digiti crassitiem, sub cinere calido, vel carbonibus, vel clibano affatur. Sunt qui in olla operculata in furnū demissa affant:

fic enim celerius & clementius purgat. Sic helleborus albus, & scammonium in maza pista, vel cydonio præparatur Diosc. & Galeno, vt ipsa & panis, & cydonium moderatius purgēt. In vas calefactum quoque, & ab igni depositum opium mox immittunt, vbi est liquatum, eximunt priusquam siccetur, & friabile fiat.

Acaciam nostratam factitiam super prunas ignitas assat Bülcaſis in teruitore. Est quando vt alimenta sic medicamenta ex humore friguntur: nam castanæ sine humore, fabæ, pisa, carnes, fungi, cū humore, vt oleo, butyro, Sic myrobalani, flauæ, cepulæ nigre friguntur. & fricantur in oleo violato, aut amygdalarum dulcium in tryphera Persica & in simplicibus. Omnia probè trita friguntur in omphacio, vel succo myrti, & aceto, & siccantur in stomachico electario quodā Meluæ. Omnia in vino odoro frigantur, deinde in succo cydoniorum in D. nostro Mes. Addit in sequenti, & feruescant, vt intelligere possit, hæc frigenda super ignem semper mouendo, & conficando: non solum fricanda, cum his humoribus, vt diximus prius in conficatione.

DE VSTIONE.

VSTIO assationi finitima, vt ratione maioris, & minoris tantum differant,

Alia vrūtur, vt vis quædam nostro proposito aliena, ex profundo in superficiē trahatur, postea lotionē separetur: sic lapidem phrygium vstum lauat Galenus, & lapidem hæmatitem ad oculorum affectus.

Alia vruntur, vt colorem nouum acquirant ægro gratiorem, vel ad dissimulanda simplicia, quibus constat medicamentum, sic ærugo vsta modicè quidem, rufa facit emplastra, immodicè verò, nigra.

Cerusa trita, rudicula ferrea mota vrendo fit rubra, vt ochra, & auri pigmentum. Ossa & testæ viedo primùm nigricant, deinde albissima euadunt.

Quædam vruntur, vt in aliam transeant speciem, vt vipera vstra transit in salem theriacum, cerusa vsta vt rubeat in sandyca, thus in fuliginem, sulfur in oleum, cadmia lapis in cadmiam fornacariam, & pompholygem & spodium.

Vrendi modus non est omnibus vnus. Quædam enim humore pingui prædita perse vruntur, vt pili, lana succida, sericum, cornua, vngues, coria, hirūdines, motacilla, galerita, & alie quædam auiculæ, cicadæ, scorpiones, viperæ, lepores, & alia quædã pedestria. Hæc verò in olla noua operculo foraminulento tecta sunt vrenda carbonibus vel clibano, præsertim quæ propè ciner facta.

disperire possunt. Quæ verò post vitionem integra manent, vt ossa, vngues, cornua, testæ ostreorum, lapides ad gypsum vel calcem coquendam & similia: hæc etiam viuis carbonibus obruta vel superposita, aut etiã flammæ luculentæ immissa, vri possunt: nisi quædam sint addenda, quæ vim eorum mutant. Tunc enim etiã in olla noua vruntur. Sic viperas cum substratis quibusdã medicamentis Galenus vtebat ad salem theriacum: sic fictili nouo inclusa vel patellæ ferreæ, aut sartagini imposita vruntur, cerusa, chalcitis, mifi, fori, calcanthum, auripigmentum, sandaracha, plumbum.

Alia fictili crudo vruntur, donec id percoctum sit, vt cadmia, æs.

Alia etiam olla ænea aut ferrea, vt plumbum.

Alia in patina vruntur, vt ærugo, chrysollosa, lithargyros.

Alia in olla ex cineribus ossium (crucibolum vocãt) in fornace aurifabrorum alia in foco, alia in clibano panis, alia in furno figulorum, alia in fornace chymistarum.

Quædam (vt dixi) tam carbonibus obruta quàm olla vel noua, vel cruda, vel patina excepta per se vruntur nulla addita inflammabili, aut vires mutate materia, vt ossa, cornua, testæ ostreorum.

Alia

Aliam materiam requirunt inflammabilem, vt sulfur alumen aliquod salē, ordeum, vt in plumbo vsto & aliis docuit Dioscor. Vas item quo excepta vruntur si fragile est, vt vitreum, ex terra bellouacá & alia lapidea & silicea luto chymistarum prius totum paulatim oblinimus, & paulatim siccamus, quàm igni committamus. Eodem luto vasi operculum sæpe agglutinamus, ne inter ipsa hiatus viam faciat carbonibus, aut cineribus illapsuris, aut effluxuræ materiæ.

Lutum autē, id fit ex terra figulina aqua macerata cum stercore equino, & si vis pilis animalium multū diúque subacta, quod & lutum sapientiæ vocant chymistæ. Eius loco interdum est terra figulina sola, vel gypsum aqua solutum, vel farina albuminibus subacta.

Vas quoque chymistæ operculant labris ipsius colli per fusionem coalescentibus, dum materiæ sunt pretiosæ, & quas exhalaré nolunt. Id autem in matulis tantùm vitreis longo collo efficiunt, sigillúmque hermetis vocant.

In aliis fictile apertum esse nihil nocet, si clibano vrenda sunt: si verò cineribus aut carbonibus obruenda, operculatur vas, ne aliena materia quod vrendum est, vt dixi, conspurcetur, vel ne materia ipsa exiliat,

vt in sale & lapidibus quibusdam.

Operculum autem nunc solidum est, & integrum, nunc multis locis foratum, vt fuliginosi effluxus exhalent liberius, à quibus est cauendum, præsertim si à viperæ; scorpionibus, aut similiter venenolis attolluntur, item si à metallicis.

Vratur materia carbonibus perustis, præsertim pretiosæ, & quæ oculis sunt adhibenda, vt nihil fumidum habeant, vt Galenus vrebatur lapidem phrygium.

Carbones quoque follibus vel flabellis excitari interdum oportet, vt citius vstio absoluetur, vt Galenus in vstione lapidis phrygii iubet. lib. 4. c. ph. p.

Quædam ad idoneam magis vstionem puluerentur, alia frangantur tantum in frustula magnitudinis nucis iuglandis, vt lithargyros, vel nucis auellanæ, vt lateres in oleo philosophorum, & lapis phrygius à Galeno in suo remedio.

Alia etiam in sole æstiuo ex vino vel aceto pluribus diebus teruntur, priusquam vrantur, in. c. ph. g.

*Plantarum
partes.*

Quæ omnia bis exëplis ex Dioscoride, Galeno, Mesuæ, & aliis sient notiora, folia oliuæ syluestris in olla fictili cruda, lutata furno figulino, per coctionem vasis vsta, lota, ex aqua in sole siccata, albuginem oculi
&

Et pascius potentius omni pompholyge de-
Terit Albulasi.

Sarcineta ligna, cortices & partes alie
plantarum vritur resilio in unguen foramine
in operculo, ut fumus exhaleat.

Abrotani, asphodeli, ari, erisari, dracōtii
vsti, cinis Galeno passim vsurpatur.

Erafica non transplantata, à terra expur-
gata, primitim coarsita, in ollam coniecta, fo-
raminulento operculo testa clibano, vritur
in carbones, qui nisi ollæ alteri impositi,
operculati, vritur donec in album cine-
rem abeant.

Myrobalani & rhabarbarum vsta, valen-
tius attringunt quam assata Mesur.

Aloë quibusdam in olla noua super pru-
nas vritur in diamosche amaro, ut absum-
pta glutinosa substantia liquum ducit de-
finat, & magis roboret, quàm causam
etiam abluatur.

Fex vini siccata vritur igni, donec albe-
scat, & linguam muluum mordeat & vrat.

Succinum fictili olla clausum, opercula-
tum nocte igni vritur Bulcasi.

Thus vstum scribitur in Iude cephalica, *Animalia*
lib. 4. c. ph. g. *et ipsorum*

Vsto thure fuligo quaratione colligen- *partes.*
da docet Diosc.

Lepus viuus iugulatus cum sanguine &

pelle vasi fictili nouo traditur, operculatur, in clibano vritur donec puluerari possit ad calculum frangendum.

Sic hirundines, ianæ, cicadæ, erinaceus, vruntur Gal. lib. 11. simplic.

Aeschrium caneros viuos in patella æris rubri vsit donec in puluerem mollissimum redigi possent contra rabiem.

Gal. li. 11. simpl. Testæ ostreorum, limacum, ouorū exclusis pullis, sericum, ossa, cornua, vngulæ, vel prunis ipsīs vel tegulæ aut olle imposita in clibano, vel foco vruntur, donec albescant, & puluerabilia sint. Hæc tamē non vrenda, nisi medicus iusserit, quia vires vstione mutant. Possunt enim tenuissimè limari, aut radi, vt cornu rhinocerotis, pudendum tauri, cerui, & puluerari, vel probè limata propinari, sericum similiter cardiacis miscendum sit crudum, minutim, cōcisum, cum aliis pulueratum, vstum autem medicamentis materias consumpturis miscetur, vt diasenne Nicolai, Spongia bitumine, vel eius penuria pi ce illita vritur lib. 11. simpl.

Gal. lib. 6 c. p̄. p. Lana succida largo vasi figulino lati oris imponitur, operculatur, gypso, vel glutine, vel terra figulari subacta cū aqua illinitur, vritur fornace, vel camino. Scorpiones viui olla noua inclusi, & operculati, maza vel luto circumlita vruntur igni ex sarmentis vi-

tium in clibano, vt eius pulueris grana sex cum syrupo radicum quinque pota renum calculum frangant.

Sic vruntur viperæ & colubri, amborúq; *Metallica*
 cinis ex oleo illitus scrofulas liquefacit. Li- *& terrea.*
 thargyros chrisitis, grauis, pura à plumbo, &
 omni aliena materia in particulas magnitu-
 dinis iuglandis contracta, prunæ superponi-
 tur, & ita follibus accenditur, vt conflagret,
 vbi refrixit, abstergitur insidens spurcitia,
 & reconditur, alii ter aceto aut vino restin-
 guentes rursus vrunt, & reponunt.

Cadmia vritur carbonibus obruta, donec *Diosc.*
 translucida spectetur, & ferreæ scorix mo-
 do bullet, mox vino extinguatur aminæo, si
 ad emplastra paratur: aceto auté, si ad plori-
 cum medicaméum. Sút qui sic vsum ex vi-
 noq; tritum, iterú crudo fictili torrent, do-
 nec pumicosa videatur iterumq; ex vino tri-
 tam vrunt tertio, donec prorsus in cinerem
 redigatur, nihil scabritiei retinens.

Plumbi laminæ quàm tenuissimæ, aut *Ibidem.*
 plumbi limatura & sulfur alternis vasis im-
 ponútur, donec plenum sit, operculatur, sed
 relicto exili spiraculo succenditur, dum plú-
 bum ardet rude ferrea versabis donec tar-
 tum perfectè in puluerem redigatur, dum
 eximes, obstrue nares quòd eius halitus sit
 noxius.

Ibidem.

Stibium p̄n̄sita farina circumlit̄i, & carbonibus obr̄itum torretur, donec ipsa cr̄usta carbunculetur, exemptumq̄ue extinguitur lacte mulieris, quæ marem peperit, aut vetere vino, vel vritur carbonibus succensis, efflatum quoad ardeat. Si enim paulò magis cremetur, fit plumbum.

Cerusa trita in fictili nouo, flagrantibus carbonibus assidatè versando vritur, donec cinereum colorem traxerit, vel patinis nobis super primas trita vritur, & ferulacea rūde mouetur, donec coloris sit sandarathæ: sandixq̄ue tunc appellatur, i refrigerata i ep̄onitur, sic trita chrysocolla vritur, sunt qui vrendo acetum affundunt, vt iubeat: si flaua est, macicot vulgò dicitur.

Ibidem.

Aes fit v̄stum ex clavis æris solutarū nauium fictili crado cōpositis super sparso sulfure cum sale pari. Quibus vicissim insperis fictile semiplenam operculatur, & figulari creta circumlit̄itur, fornaci inditur donec fictile percoquat̄ur. Modos vrendi alios docet Diosc.

Aerugo fracta minutissimè in fictili patina flagrantibus pranis superposita versatur, donec mutata colorè cinereū cōcipiat, refrigerata reponitur. Si ciuda olla vratur, eundem prorsus colorem non reddet.

Chalcitis fictili nouo viuis carbonibus
sup

Superposito vritur, donec bullas excitare desierit, & perfectè inaruerit, si humidior est: sin alia est, dum mutata in floridum colorem sanguineum aut miniatum contrexerit. Eximendo infidens spurcitia tergeatur. Vel vritur perflatis carbonibus, donec luteo colore palleat. Sic misi, fori, chalcanthum vruntur. Chalcanthum autem vrèdo suapte natura colorem rubescentem fortitur Diosco. in ærugine.

Auripigmentum vritur testa noua viuus carbonibus subiectis assiduè versando, donec igni flagret & mutet colorem. fit enim foris argèteum, intus rubrum: refrigeratum & tritum reconditur. Sic vritur sandaracha, alumen.

Lapidè pbyrgium in particulas magnitudinis auellanæ fractū vres in olla recēti luto circūlita, testa operculo perforato vel in solo vertice, vel (quod melius est) in pluribus partibus, vt fuliginosi fumosiq̄ue eorū quæ vruntur effluxus facilè per ea efferantur, deinde perustis carbonibus perflatis vre, donec ignitus sit, cætera ex Galeno repetè. Sic cyanus lapis vritur, & alii.

Sal vritur fictili, diligenter opertus ne exiliat, conditūsq̄ue prunis, donec effervescat vritur. Sic nitrum & spuma nitri, si inueniuntur vrenda sunt. Vitrum tritum
int

Gal. li. 4.
c. pb. p.

Diose.

interflata pice vritur, & aqua frigidissima extinguitur, Auensoal tamen friabile nõ fit, Alia plura ex Dioscoride, & aliis huc trãscribit potuissent, nisi hæc etiã multa huic ætati omnia hæc negligenti existimassem.

Vstionis terminus in quibusdam est, dum ignitum id abundè fuerit, vt in vstione triplici lapidis phrygiæ: in quibusdam dum nihil fumidum amplius expirat, nullaque fuligo prætereà emergit.

In aliis dum bullas edere desinent. In his quæ fictili crudo vruntur, fictilis illius percoctio.

In his quæ farina pinsita circumlinuntur aut luto, crustæ vstio.

DE EXTINCTIÖNE.

EXTINGVNTVR vel vsta, vel solùm ignita quædam non modo, vt empyreuma ipsum dissipetur, sed etiam, vt in corpus vstione rarefactum vis quædam humoris aut frigoris penetret, vt ferrum candens aqua pilosellæ, vel alia astringenti extinctũ euadit solidissimum.

Extinctio fit interdum ad purgationem, vt plumbum liquatum succo mercurialis calido: sæpe extinctum, & tribulatum, stanni puritatem, & soliditatem assequitur.

Fit item extinctio, vt vires humoris quo extinguitur in se trahat, sic cadmiam vino

aminæo ad emplāstra aceto ad remedia pſo-
rica extinguit Dioſcor. ſic Galenus lapidem *lib. 7. ſua.*
phrygium extinguit primùm butyro recen-
ti, ſecundo vino ſalerno, vel alio ſuluo, odo-
ro: tertio melle Attico, ne medicamentum
ſit aridum, ſed viſcoſi cuiuſdam particeps.
Gallæ ad ſanguinis ſuppreſſionem carbo-
nibus impoſitæ, donec vndique candeant
aceto: aut vino aſtiero extinguentæ ſunt.

Stibium lacte mulieris marem enixè ex-
tinguitur.

Limatura chalybis sæpe ignita aceto ex-
tinguitur, & pulueratur.

His exemplis medicamenta humore ex-
tinctæ ab illo aliquid virium in ſe trahunt.
Interdum autem ignita humore extingui-
mus, vt humoris naturam mutamus, vt dum
lapides vel circuli ferrei igniti lacte aliquo-
ties extinguntur, vt ſeroſam & mordacem
eius ſubſtantiam abſumant, ſitque tunc lac
dyſenteriiſ ſalubre.

Aqua chalybem vel aurum ignitum ſepe
extinguimus, vt ipſa minus humectet, ſed ſi
terrea magis abſumpta tenuiori ſubſtantia.

Argentum viuum etiam ſi non ſit ignitum,
tamen & ſaliua hominis ieiuni, & ſucco ſal-
uiæ, aut limonum extingui dicitur, quod vis
eius malefica, & omnia exedens, vt à Plinio
rectè dicitur, cum hiſ agitando miteſcit.

De

DE SUFFITV.

SUFFITVS seu euaporatio vi caloris excitata saepe medicamentis adhibetur preparandis & vtendis. Suffitus aromatum muliebria ducit, & vterum infernè retrahit si infernè adhibetur, vel fursum si naribus, suffitus plumarum perdicis, corii veteris, vel aliorum tetro odore praedictorum, naribus exceptus vteru fursum ruentem deturbat. Suffitus radice & seminis paeoniae, melanthii, styracis, mastichès rosarum, ad capitis affectus pituitosos. Iisdem vel aliis stuppa suffitu capiti circumponuntur.

Frontalia ex rosis, violis, flore nymphaeae semine, lactuca, portulacae, & similibus: vapore aquae rosarum, verbenae, betonicae, & similium suffiantur ad varios capitis affectus.

Et epithemata vetriculi ex bombace aromatibus facto, vapore stomachico praeterea suffiuntur.

Suffitus per infundibulum ex radice, aut foliis bechii super tegulam ignitam impositis, ad tussim adhibetur.

Suffitus ex sulphure purgato, & auripigmento vsto & loto, probe a praeticis quibusdam asthmaticis adhibetur.

Suffitu & vapore aceti acerrimi necantur cantharides Diosc.

DE PURGATIONE.

VESTI ONI ordine optimo succedit la-
uatio, que empyreuma, & acrimoniã
vitiõne acquiritam, vt & nauoam tollat &
vitiã expuget, sed cum illa sit purgationis
species, satis mihi visum est de purgatione
prius agere, quod eius cognitio lucem ma-
gnam sit allatura lotioni. Purgatio medi-
camentorum hic accipienda passiuè, nõ acti-
uè: seu quatenus purgãtur, nõ quatenus hu-
mores sibi famillares ex corpore nostro tra-
hant.

Purgantur enim medicamenta forðibus,
& aliena quenis materia per despumatio-
nem, clarificationem, colationem, residuen-
tiam, coctionem, lauatiõnem, excusionem,
depellationem, & modos alios post sciri-
bendos.

Radices erant radice sic circoscissis, aliquo-
ties abluuntur potius quãm abraduntur, de-
inde si magna sint & matrice inus lignosa,
parum contractis ligantur in exines, ac inde
siccabis, & repones, sic radicẽ cichorii, apii,
petroselini, fœniceli purgantur, & eryngii,
sesari, cari, danci, pastinacæ.

Est quatuor putre etiam aliquid exciden-
dum est à radice iridis, emulæ, bryoniæ, stigil-
li beate Mariæ, & ha barbati.

Radice ari, dracútii, asphodeli, satis est

excisi radiculis lauasse, cum cortice cōstent tenuissimo, vti & radix chelidoni parui, cōtiledonis, satyrii.

Scilla cultello ex cypresso quibusdam desquamatur, in qua mirum est ferrum vitari, cum pistillo ferreo teratur ad succum extrahendum.

Herbæ raro purgandæ nisi aridis foliis, aut stipite lignoso, quanquam & ablui debeant, si terreno aut luto sordidæ sint, vt iussit Dioscorides.

Seminibus sæpe duplex, interdum triplex debetur purgatio. Vt legumina siliquis, cerealia glumis, baccæ halicacaborū vesicis, semina fructuum carne, semen ricini, vriticæ maris, castanea echino, semē papaueris hyoscyami, lathyridis. paliuri ca'ice, & alia ad portionē. Quæ omnia iterū cortice tenui & interiore sæpe purgantur, vt post audies. Nux iuglans, & auellana, & amygdala carne viridi. deinde cortice duro, postremò pellicula & alia plurima similiter. Hic autē de tertia purgatione agēdum, quod aliæ à vulgo fiant, & purgata hæc vendere consueverunt, & zeam, oryzā per moletrinas gluma purgant, & vendunt.

Cortice ergo seu pelle purgantur semina cucurbitæ, cucumeris, melonis, citrulli, citri, vt folē super sint medullæ, idq; mul-

tis modis. Quidam enim hæc insolant de-
 inde cortices in mortario leuiter frangunt,
 manibus fricāt, donec à medulla cortex se-
 paretur. Cribro tunc idoneo medullas trans-
 mittente, & cortices retinente cernunt. Alii
 etiam folis loco, igni leuiter frigunt, sed me-
 dullæ sic extractæ graue olent, & sunt in-
 gratæ sumentis, & calfactum oleum. Forfi-
 culis alii singula semina purgant, quod ope-
 rosum est, vt vnguibus & dentibus quod im-
 purius est, qui modus hodie est consuetior.
 Sunt qui hæc sole siccata in magna quãtita-
 te friant pistillo ligneo, cribro raro cernūt,
 iterum terunt & cernunt: si corticum par-
 ticulæ simul transeunt, vano euolant. Se-
 men sesami purum aqua modicè falsa irri-
 gatur, manibus confricatur, iterum irriga-
 tur, donec made fiat: extensum linteolo sic-
 catur, modicè affatur, sacculo aspero immit-
 titur, fricatur multum donec depelletur, cor-
 tices vento aut halitu expurgantur, vel in
 aquam frigidam iniectis cortices supernatã-
 tes de raduntur. Sic semina cucumeris, cucur-
 bitæ, melonis, citreoli, ad olea ex his facien-
 da excorticantur Mesue non autem ad vsus
 alios.

Amygdalæ, pistacia, strobili, nuces & si-
 milia aqua frigida per noctem, vel tepida pa-
 rum diu macerata corticem mox remittūt.

Item si in sartagine assentur igni, donec depellantur, sed hoc modo male olent, & oleagina magis euadunt. Sunt qui recentes hos nucleos palea fumenti obruunt, sicque cadit cortex. alii cultello malunt depellare, præsertim cum oleum amygdalinum recēs exprimendum est in potum colicorum, aut nephriticorum. Alii etiā non depellatas terunt & exprimunt oleum purum & iucundum.

Hordeum, triticum & cerealia alia, & legumina depellari possunt, affusa identidem aqua calida, pistillo ligneo batuuntur, siccantur, parum nisi æstas est ventilantur, persiccantur, reponuntur.

Mesues.

Est tamen quando corticis vsus est maior, vt in pisib. & fabis, & aliis. Est quando solus expetitur, vt in rhœ, radice apii, sceniculi, hellebori, turbiti, cinnamomi & aliis corticibus dictis libro primo methodi medicamenta componendi. Ricini semē echino insolato, vel fixo per se aut confricatu facile exiit, depellatur autem quomodo dictum est terendo, sed mitius ne ob multam humiditatem cohaereant, sic baccæ lauri. Vel ex non excorticatis, sed pertritīs oleum extrahatur.

Colocynthis cortice & semine purgatur solaque pulpa in vsu est medicorum.

Cydonia & fructus alii condiendi intus
&

& foris purgantur.

Cassia corticibus & membranis ligneis exempta seminibus purgatur per cribrum fetaceum rudicula, vel cochleari, vel manu: sunt qui id efficiunt foelicius cum vapore ex decocto aliquo medicato subeunte, interdum humore aliquo soluitur, vt in diamana Mesua. Sic thamar indos purgamus, sed hi ferè humorem postulant, vt per cribrum trāsmitti possint, vt manna humore calente soluta in cribro folia ilicis cui foelicius insidet, & sordes alias dimittit.

Dactili cultello intus & foris purgantur, vt abūde diximus libro tertio methodi medicamenta componendi.

Succi purgātur feruore, residendo, clarificando, colando, vt in syrups dicemus, & in clarificatione & colatione diximus.

Gummi Arabicum, tragacanthum & si. *Diosc.* milia trita negligenter si sunt sicca, in vase vitreo aqua pura vel rosata merge nocte vna, misce manu postridie donec liquecat, cribro puro cola, etiam manibus deducendo: vt ere, vel siccatum repone.

Galbanum etiā laudatissimū retinet aliquid adiecti seminis, & ferula: id ante vsum sic purgabis, In aquā feruētē demitte: cum liquatum fuerit, linteo puro, raro cola, aut sordes supernatantes concha detrahe.

Sic liquores alii humore idoneo solunt colando purgantur à seminibus stipitiū fragmentis & cæteris excrementis, quæ per negligentiam aut institutorum malitiam ipsis accreuerunt.

Adipes, cerebella, sanguis & aliæ animalium partes medicamentosæ, quæ ratione purgandæ sint, paulò post audies inter ea, quæ pluribus præparationum differentiis simul à nobis parantur.

DE LAVATIONE.

LAVATIO purgationis, vt dixi, species cerè sit ad sordium aliquarum separationem, abusiue tamè etiã imbuere medicamento humore medicamenta aliqua lauare Mesues, & alii vocant. Lotionis vires ex Mesue repete. Lauatur aqua foris radices, herbe, fructus, semina, si luto, puluere, vel re alia sunt contaminata, aqua ex ea toties mutata donec pura maneat, & sordes omnis ab his deterisa erit etiam si sint rosæ, violæ, intybus, & aliud cichorii genus, & adiãta, postea autem ficcantur pannis, vento, sole, igni, sed mitissimo, ne medicamenti vim dissipet. Hæc autem lotionis differentia omnibus consuetissima, quia paruum est virium si alteri mox dicendæ conferas, pluribus ob id declaranda non est. Lotio alia intus, & simul foris fit seu per totam rei lauandæ

dæ substantiam.

Lauantur tota seu intus & foris plurima propter causas quatuor à Mesue libr. 1. scriptas, & alias quasdam hic scribendas, & paucis perstrictas lib. 3. methodi medicamenta componendi.

Vt autem humor omnē lauandi corporis partem quantumuis exiguum attingat, & lauet ac purget aliqua substantia nostro proposito aliena, si id est durū aut lapidosum, ante lotionem est tenuissimè puluerādū: si est cito liquabile, calfaciendum: si per se est liquidum, quale est lauabitur: ac etiam si per se in aqua, aut humore alio proptè dissiliat ac dissoluatur, vt bolus armenia, calx.

Quæ igitur promptè liquantur, vt oleū, cera, pix, resina, modicè calefiāt, & mox infundantur in vas magnum oris lati, semiple num aqua purissima, experte omnis odoris, coloris, saporis, quem sensus percipere possit, quæ ex sole vel igne repeat. Tunc manibus multum diūque agitentur, ab agitando deinde quiescat, donec id pingue totum quod lauas supernatet. Id quod talibus proptum est ob innatam leuitatem, præterquā oleo nimium multa agitatione valentius confuso cum aqua, vt mox dicam. Tandem aqua illa abiecta, similis affundatur idque tertio & quarto, ac toties repetatur donec

repetatur donec medicamentum in aqua illa deposuerit omnem illam vel substantiam, vel qualitatem nostro proposito alienam, seu quoad aqua nullam ex loto medicamento talem substantiam vel qualitatem, ut colorem, odorem, saporem, amplius recipiat, quam visu, olfactu, gustatu deprehendas.

Effunditur autem aqua per foramen aliquod subiectum, quod inierim dum lauas luto obturaueris, aut vase inclinato pingue in vas aliud effunditur, & aqua abiicitur. Alii aquam pingui miscēt in vase utrinque habente foramen angustum, operculandum digitis inter agitandum, dum verò per horam refecerit, aqua effunditur, noua infunditur, idque fit toties donec acris, & flaua olei humiditate deterfa, oleum dulcius, & album euadat.

Oleum tamen lauando minus est verberandum, ne adeo aquæ misceatur, ut post ægre possit separari: sed ita verbera, ut dum quiescere paulisper permiseris, ipsum totum innatans detrahare possis. Lotum id oleum componendis oleis, & medicamentis aliis albis, aut frigidis est optimum & usurpandum.

Dura autem & lapidosa, ut metallica, lapides, ossa, testæ, succi siccati, lachrymæ siccatæ, ante leuissima sunt terenda, deinde aqua pura subinde mutanda, manibus vel
rud

rudicula agitentur, quoad nihil sordium medicamenti aquæ innatet, maneatque aqua medicamenti qualitatum, vt coloris, odoris, saporis omnino expers. Non ante verò aqua est effundenda, quàm lauandum corpus quiescendo in fundum vasis subsederit: quod metallicis, & terreis corporibus ob insitam gravitatem facilè accidit, vt prædictis innatare, ob naturalem ipsorum leuitatem. Effunditur autem aqua per os vasis paulatim inclinati, ne motus vehemens corpus lutum aquæ iterum commisceat, & cum ea effundatur: satius enim est aquæ prioris aliquid remanere quàm lauandum corpus effundi.

In his autem vas in fundo pertusum in liquabilibus prædictis vtile, damnatur, quòd ad id grauia hæc repant, quæ si per foramen id vacuare tentes, aut ipsum obstruent, aut aqua penetrare habilior cū ipsis vacuabitur. Possis & per licia, panneæ, philtrea vocant, destillando aquam paulatim vacuare, præsertim dum corpus lauandum est preciosius. Nam sic nihil, aut minimum eius, cum aqua vacuatur, sed illa vacuatur purior, & corporis lauandi substantiæ expers magis.

Sic lauantur plumbum, cerosa, lithargyros, scoria plumbi, æs, arugo, chalcitis, & congeneria, cadmia, spodium, pompholyx,

stibium, cyanus, calx, & metallica cætera, ac lapidosa, ossa, os sepiæ, cornu cerui, capræ, vngula capræ, testæ ostreorum, & similia.

Cum verò dura illa teri antè mollissime debeant, quàm lauentur, teri autem non possunt citra vstionem ante, vt prius est dictum, sunt vrenda, quamquam horum multa citra vstionem teri possunt, vt cadmia præsertim lapidosa, chalcitis, chalcanthum, cerusa, pompholyx.

Adde quòd liquabilia promptè, & dura, & horum media, si humore medicamento-
so lauantur, etiam per noctem, in illo resideant, vt plus virium eius in se trahant, interdum enim lauanda sunt ac potissimum in sole feruidissimo: præsertim si qua sicciora, tenuiora, albiota volumus. Lauantur enim non aqua fontana, & pura solum, sed marina, sulfurosa, bituminosa, vino, aceto, lacte, muccagine, succis plantarum, decoctis aromaticum, vel aliorum medicamentorum etiam purgantium: vt ex Mesuè simplicibus patet: omni denique humore, sed quem doctior medicus iusserit, ne sibi hanc deligendi humoris potestatem pharmacopœus arroget. Est enim quando calida humore aliquo calidiore vult intendere: vel remittere frigidiore: est quando vires alias mutare instituit.

Quæ verò est in colore solo medicamēti mutatio, esse possit in pharmacopœi arbitrio, modò vires nihil mutet. Vt si medicus imperauit, hoc vino aliquo austero abluendum, pharmacopœus autem velit albius, & elegantius reddere medicamentum, lauare id potest vino aliquo albissimò, modò id sit, vt iubet medicus, austerum. Odorem similiter deligere illi non permitto, quòd ea cui odor inest substantia, maiorum est virium: ad hæc quòd odor additus, vel huic hominum proprietati, vel cerebri, cordis, vteri affectibus curandis non conuenit. Multò minus saporem medicamento hunc vel illum, vel qualitates alias insignes per humorem à se delectum ad lauandum, dederit pharmacopœus.

Metallica itaque curiosè læuigata, lauantur ex aceto, vel marina, si vlcera sunt tumida, cum oris crassis, & callosis, attenuationem multam requirentibus aqua autem, si humores in vlcus affluentes sint acres & mordaces: vino, si humor vlceri largior affluit. Ex his humoribus per plures dies tribu lentur metallica, donec erunt pura, candida, perspicua.

Quæ ex metallis ad punctos, nervos, aut aliter vulneratos, partibus nervosis adhibentur, omnia esse elota oportet, si modo

Gal. in fine lib. p. c. pb. g.

citra morsum sint siccatura. Cera quoque & terebinthina, si his medicamentis miscenda est, sit elota, & multò magis reliquæ resinæ; si immittendæ sunt. Nam medicamentis omnibus quæ laueris, acris & mordens sanies eluitur & abstergitur.

Hæc in vniuersum de durorū, & molliū, & mediorū lotionē sufficiant: nunc particulatim de quibusdam agendum. primum plātārum partibus reliquis, deinde metalli cis.

Aloë optima, trita creta, ex aqua fontana purissima dupla aut circiter, agitetur aliquandiu rudicula ferrea aut lignea in vase lato itanneo, vel terreo, vel alio, tecta finitur horq̄ quarta parte, aut paulò diutius subidere: tunc quod clarius supernatat, inclinato vase in aliud simile, sed minus, per columbetaceum transuasetur: aut si puriorem, sed parciorem vis aloë lotam, licio aut filtro excoletur, aut diutius residere permittatur in vase præsertim vitreo, interuallis paruis foramina habente, spina, aut cera obturata, per quæ quātū videris clarum sine effluat, ne scilicet inclinato vase turbari queat: aquā nouam affunde, subige, sine, elutria: id fac quater, quinquies, donec arenosa, & terrea tantum fex supersit. Primam omnium præstantissimā per se in solatu sicca, alias omnes simul. Si autem hyems est, aut lota aloë

in rem præsentem egetur, igni lento sicca-
ri potest.

Dū autem siccata iam aloë est ex vase
ipso eximenda, calefiat vas parum, vt prom-
ptius ab eo aloë separetur, & inā eius partē,
in quam quod crassius est subsedit, cultello
derade, vt in panibus cereis fieri solet.

Quod si nondum pura & perlucens sa-
tis appareat, iterum teratur, & lauetur vt
prius, idque si libet, tertio, quarto, fieri po-
test, si medicus iusserit. Nam toties lota *Gal.li. 7.*
aloë acrimoniam & vim purgatricem pro- *metò.*
pè totam amittit & calorificam, licet in ea
portio aloës tenuior contineatur, quæ his
qualitatibus exuta robotat magis, soluit
minus. Hæc eius lotio magni æstimanda
est, qualis dum fæcem vini vltam, & calcem
viuam lauas, dum subsedit, aqua hæc effu-
sa siccatur in cauterium omnium præstan-
tissimum. Quæ lauandi ratio planè est ab
aliis diuersa, in quibus aqua ipsa abiicitur: in
hac lotiōe sola seruatur. Aloë verò si laues,
ter, quater, & dum resederit aquā abieceris,
quod relinquetur amaritudinē quidē exue-
rit post aliquot lotiones, sed impura & fæ-
culēta tantū aloës pars fuerit. Si autē aloën
læuissime pulueratā, & cretā aqua pluvia,
tāquā magis aloën permeante ob tenuitatē,
vel intybi, vel rosarum, vel alia simplici,

aut

aut composita imbuas, deinde insolatū aut igni sicces: idem secundo, tertio repetas, lotio non est nisi abusive loquentibus: sed verius, vt sic dicam, imbutio. In quo genere præparationis est, quæ à Mesue in simplicibus scribitur aloës macerato ex decocto aromatum, vel specierum hieræ picræ Galeni: lotio enim non est, vt nec quæ Albucasi in Seruitore multiplex describitur, quia nullam ipsæ aloë aufert aut substantiam, aut qualitatem, sed suas illi facultates impertit. Fuerit igitur verius infusio, maceratio, & (vt sic dicam) imbutio. Quæ quibus & quando facienda sit, medici solius est instituere. Ob id hoc loco de his agendum fusius non putauī.

Nec sarcocollæ, aut cancamī est lotio, dum ea trita lacte asinæ, vel capræ, vel potius mulieris recentissimo humectatur, non autem mergitur, ne lac ante acescat quam siccetur, deinde insolatu mox siccat: idē opus quinque repetitur: sed infusio, aut nutritio magis fuerit.

Nec cardamomi aut cumini in aceto maceratio rectè cum Bulcasi, & aliis lotio vocetur, nisi, vt dixi, abusive loqui se fateatur. Sed hæc de nominibus non de re disceptatio finienda est, ad rem quæ propositam nobis redeundum. Cancamum tritū aqua fontis,

tis, cui aristolochia, & schœnanthum: aqua incocta fuerint, lauat pistillo semper agitando Pādectarius: quoad aqua clarescat, quod resedit coletur, & siccetur. Tenuius sic euadit, & magis aperit.

Acacia vera Galeno lauatur ad tollendam ipsius acrimoniam: nobis prætereunda, quia desyderatur, & eius loco succus pratorum agrestium, acrimonix expers substituitur, qui lauatur tamen aliorum succorum modo, ex aqua dulci, aut lacte, vt sit anodyna magis. Nam valenter astringentia exasperant non leniunt, vt in remediis ophthalmix docet Gal. lib. c. ph. p.

Tragacanthum tritum aqua pura aut rosata macerant nocte vna: postridie muccaginem colant, & nisi mox vtenda sit, siccant ac reponunt, plotaq; vsurpant practici quidam.

Lythargiros, chrysitis, aut eius desyderio argyritis, aut alia, multis modis abluendo albatur Dios. lib. 5. Potest autem lauari, vt metallica cetera trita creta, ex aqua pura aliquoties mutata, tribuletur, residueat, aqua paulatim effusa noua nudatur, vt antè dixi.

*Gal. initio
lib. 4. c.
ph. g.*

Cadmia lapidosa, vt siccet magis Galeno lauatur per æstatem in sole pluribus diebus terendo in aceto acri, aut vino planè fuluo, & substantia perlucido quale in Gallia, Aurelianensi & Belnensi, quod multè ma-

ximè siccare natum est, deinde siccatur & reponitur, ac vlceribus malignis inspergitur.

*lib. 9. ad
Almanso-
rem.
Diosc.*

Cadmia autem Diosc. in mortario trita lauatur, effusa subinde aqua dum sordes nulla emergat: deinde coacta in pastillos reponitur. Sunt qui lauunt, vt pompholygem. Scoria ferri trita diebus octo maceratur aceto, quotidie mutando, die nono imponitur laminae ignitæ, vt torrefiat. Sic præparata valet compositioni Rasis ad omnem sanguinis fluorem immodicum.

Plumbum post vstionem lauatur modo omnibus duris cõmuni, vel etiam hoc modo. Aquam paucam in mortario plũbeo agitata pistillo plumbeo, donec nigrescat & crassescat. tunc per linum aquam cola ter quater, sine subsidere: laua subsidentiam aqua pura donec ea amplius non nigretur.

Vel plumbi limaturam cum aqua crebriter in mortario, donec aqua sæpe mutata nigrari desinat.

Pompholyx linteolo modicè raro ligata in vase aqua pluuiæ, vel fontana pleno huc illuc ducitur & tribulatur, vt pars eius utilis & tenuior in aquam effluat, & omne excrementum in linteolo remaneat: residere sinas, & effundas, noua deinde aqua affusa idem opus repete, idque donec in linteolo nihil vtile maneat. Modos eius abluendæ

ali.

alios lege in Dioscoride.

Sic Spodium lauatur, excrementosum tamen magis est; sic interdum & cadmia lapidosa. Nam fornacaria (quæ vulgo tuthia & male pompholyx dicitur) modo aliorum metallicorum lauanda est, & scoria plumbi in mortario lauatur aqua pura toties mutata, dum à scoria luteo colore amplius non inficitur, digeritur in pastillos Dioscor. Stibiū, cerusa, æs vstum eidem lauantur, vt cadmia vel plumbi scoria.

Abluitur lapis cyanus, vt Armenius Alexandro Tralliano, in aqua communi tritice, vel quadragies mutata: deinde aqua buglossi, vel rosarum decies lauatur, vt in antidoto cocci baphicæ, & in catapotis ex his lapidibus.

Calx aqua marina bis terue lota per æstatem sub æstu caniculæ puncto neruo medicamentum est vtile, cum oleo.

*Gal. lib. 6.
method.
Diose.*

Chryfocollam tusam infusa aqua mortario, expansa manu eidem vehementer affricata, & vbi confederit cola, altera quoq; affusa aqua rursus tere. Hæc vicissim proficere, donec pura sinceraque spectetur, deinde siccata in sole, ad vsus reconde.

Terram Lemniam sic lauabat Dianæ sacerdos in Ephestiade Lemni vrbe. Hæc aqua macerabat, & in lutum redacta valeret cō-

tur

turbabat, deinde paulum quiescere sinebat, tunc aquam supernatantem auferebat, & mox quod sub ea erat lutum, tollebat relinquens tanquam inutile lapidosum & arenosum illud, quod in imum subsederat, lutum illud pingue siccabat, dum mollis ceræ consistentiam acquirebat, tunc in paruas huius portiones sacrum Dianæ sigillum imprimebat Gal. libro nono, simpl. & paulò post. Terra autem omnis lauatur eodem modo: primum enim maceratur aqua nullam qualitatem medicamentosam habente. Vbi lutum confedit, effunditur quæ innatat aqua, quod lutosum est separatur à lapidoso & arenoso, quæ ad imum resederunt. Gustatus autem tibi index est acuratus, quam oporteat terram lauare, & quam non.

Quædam enim non solum terra, sed alia quoque corpora lauati non postulant: quædam seniel, vt terra Lemnia, quædam bis, vt quædam terra Eretiensis.

Bolum Armeniã similiter lauabis. Sunt tamen qui aqua rosarum ter lauant, totiesquæ siccant. Potest sine lotionem vsurari cum nullam qualitatem manifestam præ se ferat: sed facultate occulta valeat: & vi siccatrice.

DE PLVRIEVS SIMVL PRAE-
parationum Differentijs.

QUANTVAM in prædictorum plurima, multæ simul præparationū differentiae cadunt, tamen visum est seorsum de his quæ multis præparationū modis egēt. Lapis, quo vitra dicta lapidea fiunt, concretus ex cineribus herbæ (quam vulgus sodam vocat) in fossa terrea vstæ, tritus, cribratus, aqua tanta mergatur, vt digitis duobus aut tribus superet, misce, permitte fæces residere, claram partem per filtrum, vel licium destilla: quod clarum est clibano, vel igni sicca. Salem coagulatum, allæali Arabicus dictum, albissimum, inuenies multis medicamentis vtilem.

Eryngium intus & foris purgatur, in frustra secatur, caryophyllis, & cinnamomo facitur, percoquitur. Sic etiam satyrii radix quibusdam.

Amylum ex tritico delecto, crassius confraeto, nocte vna macerato aqua pura, quod postridie exprimes, cunq̄ue amyllum subsederit, inclinato vase aquam clementer effunde, sicca cito, igni, vento, sole, gossapio, præsertim hyeme, ne acescat: siccatum repone vase mundo operculato. Paulo diuersius hodie fit, sed nulla virium differentia. Ex hordeo, oriza, & aliis similiter fieri potest.

Agaricum tritū cum vino, cui zingiber infu-
sum sit, in trociscos fingitur, siccatur, repo-
nitur, vtendi tempore teritur, aliis miscetur.
Sic colocynthis, scilla in trociscos forma-
ta mitescunt.

Myrobalani multiplicē habent præpara-
tionem Mesuæ in simpli. & in E. alharil li-
quores, ammoniacum, galbanum, sagape-
num, opopanax, & liquores alii ac gūmi ace-
to, vino vel alio humore, quē medicus iusse-
rit nocte vna macerantur, dissoluuntur, cri-
bro setaceo percolātur, vt semina, & ligna,
& excrementa eorū alia in colo remaneant,
percoquantur ad humoris illius cōsumptio-
nem: aliis extra ignem miscentur.

Gossapium, bombacē & cotonē vocant,
vino cui incocta sint aromata cephalica, aut
stomachica, vel parti alii familiaria p noctē
maceratur, siccatur carpitur, applicatur loco
panni quisquiliati, vel eius tomenti, quod
hæc ad infectionē aliena quædā recipiant.

Sunt qui hæc epithemata similibus quo-
que medicamentis facta, & vtrinque testa
densius interurunt.

Cerebella passerum vere occisorū lauan-
tur, purgātur. Ex his decem cum vitello oui
subacta, parum igni friguntur, deinde sole
vel igne siccātur, adiecto si libet pauco mel-
le ad venrem incitandam parantur alii vt
adi

adipes & medullas parant.

Pulmo vulpis lauatur à sanguine, clibano siccatur, reponitur, teritur, cum aliis miscetur vtendi tempore.

Tunica interior gallinarum lixiuio calido hora vna maceratur, ter lauatur, deinde vino ter maceratur, & ter lauatur: iterum lixiuio, post vino, & siccatur clibano ex quo panis extractus est. Viribus tamen nullis valet Galeno in simpl. libr. 11.

Hepar lupi ad hepatis affectus quosdam vino albo optimo lauatur, inspergitur puluere tenuissimo. santali flauo, siccatur, absynthio in scutella inuoluitur, octauo quoque die mutatur, absynthium reponitur loco sicco.

Intestinū lupi ad cholicā efficacissimū vino albo optimo lauatur, inflatur, siccatur, extra fumū & puluerē, absynthio inuoluitur.

Obserua hic & innox in coagulo inuolutionem & in Mesue simpl. & compositis saepe præparationis quandam speciem: quam sciens omitto, quia rarior est aliis.

Cutis pedum & rostrorum bouis & ouis igni lento diu coquuntur, donec veluti coagulum remittat. Id exēptum siccatumque in aëre perflatili, ad hernias commendatur.

Coagulum ex recens occiso animali tenello, sale inuoluatur, insoletur, seruetur.

Hircus quadrimus, sanus, bene habitus, canicularibus diebus saxifragia, apio, petroselinio, fœniculo, pulegio, hedera, schœnântho, genista, adiantis, lupulis, & cæteris calculum frangentibus nutritus, vino optimo & tenui potatus, in sole dies. 40. versatus, donec vrinanigrescat: tunc decolletur, & sanguis non primus nec postremus, sed medius excipiat in olla pura, aut patina, foliis prædictis instrata: dum concreuerit, incidatur per latum in partes duas. Siccetur sole vel luna tectus reti aut panno raro, vitetur ros & pluuia.

Diosc.

Adipes recentes aqua pura aliquoties loti in vase semipieno, liquantur sole vel aqua calida in vase duplici, tepore, aut cineribus: & quod liquatum erit, sensim effundatur in vas aliud. Vel igni liquentur & colo tenuissimo transfusi seruentur. Sic adipes liquatos colando à membranis & aliis purgat. Gal. in emplastro diachalcite eos.

Diosc.

Cantharides vere forpiculis præhensas, & immixtas phialæ oleo obrue, & insola, donec putrescant, vel vase fictili non picato cõde luteo raro, vasis os subliga, eoque deorsum verso excipe halitum aceti quàm acerrimi feruentis, donec æstu exanimentur, postea à lino transfixæ reponuntur.

Transfixio hic & in scilla, in radicibus eligatis seruãdis, etiam est præparationis specie

cies: sed cuique perspicua, & sæpe ad siccationem & repositionem necessaria.

Carnes ericii leonis & aliorum quorundam animalium seruandæ in vsus medicos, ante quater quinquies, semper tamen per horam lauandæ vino calido dulci, in furno leuiter siccatae seruantur.

Caro cancrorum ad antidota analeptica secreta, ter lixiuio, vel aqua salsa lauatur, donec odor teter abierit ex aqua hordei, aut sero butyri coquantur.

Ceram in aqua liquabis, extrahes autem impositis ipsi phialis vitreis aqua prius tinctis, quibus quantum adhærebit forma

scintillæ in sola Iulio mense, do-

nec albescat. Vel ceram ex

aqua dum nigrum mu-

tanda, coque do

nec fit al-

ba.

Hæc de medicamentorum præparationibus sufficiant.

DE MODO MI-
SCENDI AD COM-
POSITIONEM MEDICA-
MENTA, LIBER
TERTIVS.

V M finis omnibus iis, quæ ipsum præcedunt, & ipsius gratia fiunt, sit præstantior, hunc librum tertium medicis & pharmacopœis nõ vtiliorem modò: sed etiã magis quàm prædictos duos necessarium facilè iudicaueris. Cũ neq; medicamēta huic affectui idonea delegisse magni sit momenti (nisi affectus ipse simplex simplici remedio curabilis est: aut sit compositus simplici quidem nobis, sed natura composito) neque hæc præparasse, nisi compositio succedat, quã illa duo spectabant, & in quam deligebantur, & præparabantur medicamenta.

De modo igitur seu industria, & arte medicamēta cõponēdi, & miscēdi sumus dicturi: non tamē omnia, sed ea præcipuè quæ Parisiis, aut vsu, aut paratu sunt frequentiora. Quæ verò vrbes aliæ alia in vsu composita hab

habēt medicamēta, ex horū imitatione paruo negotio substituent. Porro in his omnibus Meſue ordinē ſumus ſequuturi, vt ſcilicet doceamus. Primum, quo modo condita ſint cōponenda, deinde ſapæ, iulepi, ſyrupi: tertio loco eleginata: quarto decocta, & infuſa ſi qua hodie vſurpātur, quinto antidota, ſexto pilulæ: ſeptimo trociſchi, octauo pulueres: nono olea: decimo vnguenta, vndecimo cerata, duodecimo emplaſtra. His tamen paſſim, ſed locis ſuis ex Nicolao, & aliis ſimilia, ſed vſitatiora nobis aſcribemus. Quæ verò vrbes aliæ vſurpāt, ſi libet aſcribāt, vt Lugdunēſes cōſeruam menthæ, athanaſiæ vulgaris, euphragiæ, ſcolopēdri, oxalidis, ireos, ſtechados, hyſſopi, ſaluiæ, ſaluiæ vitæ, myrobalanorū, limonū, primulæ veris, ſigilli beatæ Mariæ, ſummutatum arātii, cucurbitæ, cucurbitā cōditam ſyrupū luporū, calaminthes, violatū decoctione cucurbitæ, electariū de bolo cōtra peſtem, E. Indum maius. E. roſatū Meſuæ loco. E. de ſucco roſarū. E. lenitiuū quoddā. E. de pſyllio. E. lætitię. Gal. E. lætificās Cōſiliatoris, auream alexandrinā, cōfectionē anacardinā, hierā Ruffini, Logadii, Hermetis apud Meſuē, Micletā, requiem magnā Nicolai, rubiā trociſchatā eiufdē, trypheram perſicam in febris continuis vſurpatiſſimam,

& sarracenicam, philoniū Persicum, & Romanum, & alia per multa vrbibus aliis consueta ascribant alii si volent.

DE CONDITIS SE.

Ætio Prima.

Mesues.
Humectatur, ut docet Mes. in zingibere condito & myrobal. cepulis.

FRYNGII radix cōdienda, sit ampla, alba, tenera, intus ligno & foris cortice purgata, deinde secta in frustra pollicem æquantia, intus, unde lignum expurgasti, sarta uno caryophyllo humectato, & particula zingiberis humectata. Hæc sic preparata coquitur in saccharo equali & melle duplo, uel melle solo triplo. Coctis additur iustum pondus aromatum.

Mel & saccharum despumantur & cum his radicibus percoquantur cinnamomi & zingiberis ana drach. duæ in lib. singulas.

Quoniam radices hæc quantumuis teneræ etiam subduræ apparent, & coctione in saccharo & melle durefcunt, non tenerescunt, satius fuerit purgatas, & sectas, aqua eas tegente super cineres calidos nocte macerare, postridie semel feruefacere, & ex aqua illa, si pura apparet, sin minus, alia dulci saccharum ad electarii solidi, aut penidiorum consistentiam coquere, illi tum radices has sic emollitas parumper incoquere, caryophylorū vel cinnamomi, & zingiberis siccorum mediocriter pulueratorum ana vnc. dimidiam in conditi libr. duas, vel miscere, vel nodulo suspendere sine aliis aromatis

tibus. Similiter condies radices sisari, cari, dauci, pastinacæ, apii, raphani, & similium prius scilicet lotas, & intus ac foris purgatas eligando, deradendo, decorticando, sectas, fartas, melli, aut saccharo incoctas. Acorus autem nostrâs non est condiendus, nisi medicus aliquis doctus iusserit, vt in Mesuë docui. Alii bene purgatas radices, in melle despumato, & saccharo clarificato mediocriter coctis, igni lento percoquunt, ex aqua tamen non præcoquentes, ne aromaticam vim auferant: radicem tamen helenii præcoque, vt amaritudinē deponat: ari, dracontii allii, cæpæ, porri, & similium, vt acrimoniam deinde vt prædictas cum melle, & saccharo percoque.

*Diasatyrium alterum accipit libram unam radicem eryngii coctarum in aqua cicerum secunda, radicem satyrii plenarum & recentium unc. octo, radicem raphani domestici unc. tres, radicem dracontij unci. duas, quæ omnes simul trite in lactis uaccini quantitate sufficiente, & butyri uaccini olei sesamini ana unc. quatuor: igni lento coquantur ad iustam crassitiem, * tunc * & cernâ adde mellis despumati libras * sex, succi cæpæ recentis libram unam & dimidiam, ubi omnia * tres tan erunt perfecte cocta, & ab igni deposita, adde tum hodie*

bunc puluerem scinci caudarum & lumborum
 drachmas octo, seminis eruce, nasturij, pastina-
 cæ napi, asparagi strainix, piperis longi, been
 utriusq; zingiberis, cinnamomi ana drach. qua-
 tuor prædictis misce. Postremò add: strobiliorũ
 depellatorum libram unam & dimidiam, pista-
 ciorum depellatorum uncias decem, cerebrorum
 passeris uncias duas, misce omnia probè, aroma-
 tiza drach. una* moschi boni.

*aque ro-
 sarum se-
 miuicia so-
 luta & cũ
 alijs mista

Radices raphani cum etiam duriores
 sint radicibus eryngii, cum his præcoquen-
 dæ videntur, radicis dracontii acrimonia,
 lacte, butyro, oleo obtunditur. Potes co-
 quere ex lacte ouino, muliebri, caprino, &
 etiam asinino pro variis medici scopis, qui-
 bus etiam calidiora interdum auferre co-
 gimur. Pro oleo sesamino iam desito su-
 mitur oleum amygdalarum dulcium: qua-
 le postea describam, vt in diasatyrio ana-
 leptico. Iusta crassities est cataplasmatidis,
 opiatae, cassiæ purgatae, sordium auris,
 mellis vetusti, aut probè despumati, quod
 signum quoque est perfectæ coctionis cu-
 ius post meminit. Nam mel despumatum,
 & succus capæ prædictam crassitiem eli-
 quabunt, & velut incrudabunt: absum-
 pta deinde per coctionem reliqua mellis
 humiditate, & ea que largior est in succo

cæpa recuperatur prior consistentia, tunc-
 que perfecta est coctio. Cicera eadem ra-
 tione infundit vel incoquit lacte, in pulue-
 re impinguante sectione octava. Sunt quæ
 in rem præsentem quo voles tempore (nam
 semper vna radix vegeta est, licet magis
 & minus) lotam radicem ex secundo ci-
 cerum decocto coquant, deinde caryo-
 phyllis & cinnamomi frustillis configunt,
 & cum saccharo clarificato, & colato pa-
 rum diu percoquant, dantque dormitu-
 ris radicem vnam, aut duas nec infœli-
 citer.

Aquam cicerum secundam cur capiamus
 in Mesue dictum. Radices plenas capit ex
 agro præsertim sabuloso, quia flaccidæ sunt
 exanimatæ, & vide ne varietas satyriorum
 tibi imponat, lactis quantitas sufficiens, vt
 digitis duobus supernatet, quo absumpto, si
 nondum hæ sunt percoctæ nouum lac, buty-
 rum, oleum affunde. Pro cæpa bulbum asca-
 lonitem nobis dictum, cur ponendum pu-
 tem in Mesue docui.

Been, zingiber primò terantur, semitritis
 adde semina, deinde cinnamomum, postre-
 mò scinci sicci.

STROBILOS aqua tepida per semi. *Mesues.*
 horam prius macerari volunt ad acrimo. *Conserua*
 niam tollendam, quæ cum tam exigua sit, in *rosarum-*
 ali

alijs magna, frustra id caufantur.

CEREBELLA passerum præparata, vt libro secundo docuimus, in pluribus præparationum modis.

* Hodie
extinguan-
tur nõ sic-
ceniur.

* Duplum
plesique.

* Nõ in ple-
no, ut sit lo-
cus seruo-
ri etiã sine

insolatu,
dies trigin-
ta quidam

insolant,
male alij
coquunt
igni.

Mesues eõ
serue uio-
larum.

* Buglosi
utriusque

i. uulgaris
& borra-
ginis.

Saccharum rosatum sic fit folia rosarum ru-
brarum nondum omnino apertarum in umbra
* siccantur, donec ipsorum humiditas superfluat
resoluat, teruntur tunc in mortario lapideo,
additur sacchari albi, triplum * reponuntur * ua-
se uitreo aut uitriato pergamena operculato, mē-
sibus tribus insolantur, in dies sepe mouentur, so-
li auferuntur, seruantur.

Sit saccharum, & mel triplum, vt florum,
parum ficcatorum vnciis duabus mellis de-
spumati, aut sacchari puri, puluerati, vnc. sex
miscent.

Saccharum autem rosatum aliud hodie
nobis appellatur, quod aqua rosarum alba-
rum, aut succo rubrarum pari solutum ad ele-
ctari solidi crassitiem coquitur, & puluera-
tur, vel in marmor butyro superlitum inii-
citur, ibique latescit, dum cohaluit in tessel-
las secatur. Saccharum rosatum tabulatum
vulgò dicitur.

Saccharum uiolatum fit, ut rosatum, nisi quod
i. uulgaris uiolæ paulo diutius, & in umbra siccandæ, & cum
& borra- saccharo insolandæ, sic fit saccharum * buglossa-
ginis. tum & rosmarinatum.

Rosmarinatum malè anthosatu vocant, cum anthos florem omnem significet non speciatim florem rosinarini. Sic etiam conseruæ, vt vocant, fiant ex floribus Persicorum, arantiorum, genistæ, sparti, maluæ, althææ, & similibum florum.

Sunt tamen qui flores integros, & sacchari puluerem vicissim vasi inspergunt, & insolant, aiuntque sic suas qualitates propè integras flores seruare. Alii saccharum clarificatum infundunt.

Similiter quoque fiunt herbarum quarundam natura exuccatum conserue, vt adiantorum omnium quibus ad analepticum destillatum vtimur, & conserua asplenii, saluiæ vitæ, phyllitidis, & similibum. Herbarum enim hæ recentes in mortario lapideo teruntur saccharo duplo miscentur, insolantur.

Mel rosatum sic fit, succi rosarum recentium libra una cum mellis albißimi & purißimi, & despumati libris decem coquitur igni in lebetes. Vbi feruere hæc incipient, adde rosarum viridiû sorpicibus, uel cultello incisarum libras quatuor, coque ad succi consumptionem, continenter mouendo in fistile aliquod transuasa, & diu eodem contine, nam tempore præstantius euadit. Eodem modo fit mel uiolatum.

Nicolaus Alexandrinus.

Mel

Mel cum libris aquæ tribus mediocriter despumetur : vbi deinde feruebit , super ignem aut extra misce rosas & succum , & insola dies quadraginta aut circiter : coque ad succi consumptionem, cola percoque in syrupum.

Sunt qui mel clarificant cum mel rosatum ore excipiendum est, illud enim clysteribus magis idoneum est.

Matthæus Gradi. in consil. de lepra. Mel myrtinum fit ex succi myrtorū lib.

1. mellis lib. 2. igne lento simul percoctis.

Mel vuatum passulatum vulgò , fit ex vuis passis intus purgatis aqua calida. 24. horas maceratis, probè coctis, valenter expressis, expresso tandem ad mellis crassitiam percocto.

Mel emblicarum, scilicet myrobalanorū est quo ipsæ sunt conditæ & seruatae.

His mellis differentiis vtimur in aliis compositionibus.

Anacardi triti diebus 7. aceto sufficienti macerantur, octauo coquuntur ad dimidias, colantur linteolo. Succus is cum melle sufficienti coctus ad spissitudinem mel est anacardinum. Fœx verò siccata anacardi sunt præparati. Nicolaus Alexandrinus in Theodoro ex melle anacardino, alii mel leum id quod aquæ innatat, cui incoquantur anacardi.

Fruſus aut ſaccharo, aut melle, aut utroque condiuntur, interdum integri & cum ſemi. Dies 4. ſuſnibus, ſed ſerè imperſecti, interdum ſeminibus ſiciunt e- purgati.

Fruſus noſtrates condiuntur poma, pyra moschatella, cydonia, perſica præcocia, armeniaca, pruna, præfertim dactylina, nuceſ virides, ceraſa, corna, baccæ ribes, & oxyacanthæ, omphaces, omnes integri præterquàm magni, vt cydonia, perſica, hi enim ſolis & intus purgati, & in partes 4. ſecti condiuntur. Nuceſ verò depellatæ diebus nouem aqua pura in dies ter, quater mutata macerantur. Poſteà coquuntur aqua, donec tenerescant, ſiccantur vento aut lintheis, caryophyllis & cinnamomi portiunculis configuntur. Deinde vt reliqui fruſus condiuntur. Alii melius nuceſ immaturas ter fuſo (nam ferramentum acutum nigrauerit magis) configuntur, aqua ſæpè mutata macerantur, coquuntur, vbi tenetæ euafferunt, mox in aquam frigidam, puram coniciuntur, exemptæ depellantur, lintheo ſiccantur, caryophyllis, cinnamomo configuntur: ſaccharo clarificato & percolato teguntur, quod ſecundo aut tertio quoque die, quia recruduit, parum eſt recoquendum nucibus tamen inter eà exemptis.

Sic

dulcare nuces ſi aqua fluuiali multa & ſæpè mutata macerent, tot autem diebus inſipide euadūt, & ſemis putres. Saccharū ſi purum aqua pauca ut libra una in libr. duas ſacchari coletur impurum & pingue clarificetur cū æquali aqua.

Sic enim virides, & puræ magis permanent. Cydonia quoque purgata ex aqua coquuntur, donec tenerescant postea condiuntur. Modus autem condiendi omnibus est vnus, saccharo enim ad syrupi consistentiam collecto immisi incoquuntur, donec syrupi consistentiam saccharum recuperarit quam amisit fructuum humore solutum. Quin & præcocia si prætereà saccharum retrudant, id exemptis interea præcocibus recoquendum, deinde præcocibus reddendum. Si enim cum saccharo recoquerentur durescerent. Aliæ cydoniorum amborum conditura docentur in Mesuæ, sectione prima.

Gelatinam cydoniorum sunt qui ex succo cydoniorum coquunt, alii ex cydoniati parte liquidiore, affuso utrobique paulo succo ribes, aut oxyacanthæ, ad ruboris gratiam.

CONDITURA SEMINVM,
& aliorum quorundam.

CORIANDRVM in tabula polita deliui, crebro succussu purgatur. Rotundius enim ac integrum delabitur. Quæ verò sunt quassa grana, & cum his alienæ quædam materiæ in via ferè hærent, vel in ipsis ceu carceribus pigra cessant. Aceto id mensum horis circiter octo sine igni maceratur,

tur, ignifrigitur ac siccatur, eius libra vna saccharo sic tegitur ac incrustatur. Aquæ in lebetem stannatum impositæ libris nouem albumina ouorum tria iniiciuntur, scopularum agitato multo in spumam tolluntur, mox sacchari, si impurum est (purum enim partius satis est partioresque aquam requirit) libræ nouem miscentur igni, omnia simul feruendo parum diu, & rudicula confunduntur, donec spuma nigrescat, quòd aquæ sexta parte consumpta ferè accidit, per pannum laneum colatur. Eius propè dimidium in syrupi ferè consistentiam recoquitur. Interea semidolio focum alterum habenti superpositum in magna pelui ærea coriandrum manibus ad siccandum ducitur. Dum siccum est sacchari eius vncia circiter vna cochleari affunditur, multum diuque manibus in ea confricatur, id velut testorium dum apparet siccatum, iniecto nouo saccharo, iterum vt prius confricatur, idque opus repetitur, donec totum illud saccharum induerint grana coriandri. Tunc reliquum sacchari dimidium in syrupi crassitudinem percoctum, similiter affunditur & confricatur.

Perlatum verò fit (sic enim vocant, quando eius corpori saccharum accrescit in formam paruorum vnionum, quos vulgus per-

fas appellat) si vbi iustam incrustationē, sed læuē & politam est assequutū, è vase sublimi inferno foramine saccharū sic percoctū paulatim tanquā filo perpetuò in peluim coriandrum sic tectum habentem continenter defluat. Peluim verò continēter in omnem partem dimoueas, vel ansis apprehensam, & super corpus rotur, dum lineo circulo interposito facillè mobilē, vel facilius multò mobilem si ansis funes sic ex solarii tigillo aliquo innexi, vt vterque alternis nunc tollatur, nūc deprimatur. Sic cortex cinnamomi, & aranciorum cōditur, si negligētia frictio- nis, aut imperitia saccharum fundo peluis læferit, semina exime, & vasi aquam infunde, igni trade, donec saccharum remollescat, & rudicula ferrea deradēti cedat. Vbi tersum erit fundum vasis, aquā illam saccharatam effunde in vsus aliquos seruituram, vas linteo mundo, & igni sicca, semina tūc illi redde, & opus perface.

Quanto autē est semen minutius, tantò egrius saccharo integitur, & maiore iniuria manuum nullus propè interuētū calidario occurrentium: sed vbi iam auctius tectoris aliquot est redditum, tum tutius & facilius manibus cōfricātibus perficitur. Talia sunt semē anisi, fœniculi, apii, cari, seriphii, quod cōtra vermes vocant, papaueris albi in cer-
nic

niculo rariore, aut deſiōre pro feminis quā-
titate, purgatum accuratius confricandum:
Strobili, piſtacia, auellanæ, amygdalæ dul-
ces, & ſi vis amaræ, ſimiliter ſiccata eodem
modo, ſed citius incruſtantur. Caryophyllo-
rum furculi cinnamomum, cortex arancii, li-
monis, cucurbitæ.

Tragema, moſchatū ex puluere ireos ſac-
chato aqua roſarū, & pauco moſcho ſic fit.
Puluis ireos velut cōpoſiti baſis, in peluim
miſſa aſuſo pauco ſaccharo tribulatur: vbi
in granula minima partim concreuit, partim
in maiora cribro exiguo cernitur, quod
tranſit deligitur, iterum ſi opus eſt tegitur,
donec feminis papaueris (quod etiā nonnul-
li loco pulueris ireos ſupponunt ad operis ce-
leritatē) rotūditatem & magnitudinem ſit
aſſequutū. Tunc moſchus aqua roſarū pau-
ca, vt drachma vna vncia ſemiſſe ſolutus,
pauco ſaccharo miſcetur quo poſtremum fit
tectorium, ſunt qui aceruo huius conditurae
moſchi pyxidem biduo aut triduo tantum
obruant, vt moſchi odorem trahat, ſubſtan-
tiam non diſſipet manifeſtè.

SECTIO SECVNDA DE
ſapis & ſyrupis.

Sapa eſt ſuccus à nobis tantum purgatus, & Meſues.
crasſatus ſolis aut ignis calore.

Sapa nobis sola paratur ex acinis vuæ albæ maturis. in lebete sine vlllo liquore coctis, per mantile colatis & expressis. Id autem expressum percoquitur ad mellis consistentiam. Sunt qui vt fœlicius seruetur, saccharo pari condiunt: sunt qui ex vuis etiam nigris saram coquunt.

Iulepus rosatus fit ex aqua rosarum cum pari saccharo cocta propè ad syrupi consistentiam: aut multò minus si innox vtendus est, nec aër ita calet.

Iulepus violatus fit ex aqua florum, & foliorum violæ nigræ, & pari saccharo similiter coctis, suprà apozematum consistentiam infra syrupi formã. Quanto enim perfectius coquitur, tãto diutius seruetur: sed est ingratius. Parantur in rem præsentè, aut si non licet, eorum loco syrupi vsurpãtur. Quia verò violas non destillamus ex siccarum infuso coquimus. Alii magna violarum ad syr. violatum ex multis infusionibus faciendũ infusionum parum expressum destillant, hacque aqua inique vtuntur ad iulepi violati compositionem.

Materia syruporum omnis est à plantis, radices apii, peti ofelini, fœniculi, asparagi, rusci, cichorii, intybi, ireos. pitethri, spinæ albæ, & Arabicæ, glycyrrhiza, polypodium, agaicum, rhabarbarum, helleborus niger, asarum,

rum, galanga, zingiber.

Herbæ, buglosus vtraque, hyssopus, mētha, calaminthe, eupatorium, absynthium, adiantum album, origanum, thymum, epithymum, cassutha, oxalis, fumaria, chamædrys, chamæpitis, folium. Harum item multarum succus, præsertim buglosi, menthæ, eupatorii, oxalydis, fumaricæ, intybi, portulacæ.

Fructus poma, pyra, cydonia, cucurbita, granata, citrea, pruna, daëtyli, thamar Indi, myrobalani, myxa, zizypha, ficus, vuæ passæ mundatæ, capita papaveris albi, nigri, rubri, folliculi sennæ. Horum multorum, succus tantum, præsertim pomorum, pyrorum, cydoniorum, cucurbitæ granatorum, citreorum, & horum cortex, vuarum acerbarum & maturarum, vinum album bonum, antiquum, odorum, acetum, sapa. Ad hæc myrtharum, prunorum, persicorum, ribes, oxyacanthæ. cannarum sacchari, saccharum, pentidia: & his affinia, manna, mel crudum, & coquendo despumatum.

Semina, cydoniorum, melonum, papaveris albi, nigri, rubri, lactucæ: portulacæ, apii, petroselini, intybi, fœniculi, anisi, ligustici, dauci, cari: piper omne, cardamomum, hordeum, maluæ, lini, scenigræci.

Flores, crocus, rosa, viola, stæchas, schœ-

nuanthos, epithymum, cassutha, spica nardi, caryophillum, gummi Arabicum, tragacantha, mastiche, & liquor scammoniū. Et præter hæc aqua ferè fontana pura illimis, ac omnis alienæ qualitatis expers, interdū plura quæ additur, vt in eam vires medicamentorum simplicium macerando, & coquendo trahantur: deinde saccharo tradantur, vt etiam medicamentum diu coqui possit, & qualitates alienas exuat, nouas acquirat: vt etiam promptius syrups despumentur, clarificentur, colentur, & in corpus distribuuntur: & sint accipienti gratiores. Aquæ vires sæpè succi sustinent, sed hi sunt, vt dicam, clarificandi.

Succi, herbarum, & fructuum ad syrups bis coquantur. primò ad dimidias, vt syr. de pomis, & alii propè reliqui: interdum ad partem tertiam consumptionem, vt syr. acidus ex succo citri, & alter ex succis fructuum: interdum ad libr. vnius consumptionem semel feruefiunt, vt in syr. bizantino: deinde colantur, postea quiescendo residere sinuntur, alii biduo, alii triduo, alii minus aut magis diu, donec scilicet quod in eo crassum & fœculentum est, subsederit, & reliquum tenuetur, clarumq; ac purum euadat: id quod paulatim vase inclinato colatur, iterum & cum saccharo ad syrups consistentia

tiam coquitur.

Subfidet verò aliis citius, aliis tardius, aliis largius, aliis parcius, vt vinis quæ genere sunt succorum, & vrinis. Vina enim alba, quia non ferbuerunt plurimam fœcem reddunt: nigra quia multum feruendo crassum deponunt, minus: in medio sunt media: sic succus pomorum, cydoniorum, limonum, multa parte subsident: succus granatorum minus, vt illis pars sexta ferè subsideat, his pars octaua, vt ex syr. de succo acido citri apertè deprehendes.

Deinde cum saccharo propè pari percoquantur in syrupum, vt succi puri libras 4. 5. sacchari libras 3. 4. recipiant, vt in syrupo succi pomorum, cucurbitæ, succi lib. 7. sacchari lib. 5. in syrupo ex succo citri libræ 10. humoris, lib. 8. sacchari in syrupo acido ex pomis, interdum minus sacchari miscet, vt in syrupo. Saporis succorum libræ circiter 6. in libr. tribus sacchari syrupi corticum citri libræ tres post coctionem relictæ cum sacchari libra vna coquantur.

Quin syr. acidus ex cidoniis in succi libris vndecim, habet tantum sacchari libras duas. Est quando modus sacchari incertus est, vt in syrupo acido ex succis fructuum succi libras tres coqui cum Iulepi lib. duabus,

vel pluribus, vel paucioribus. Si mannã paucam acceperit syrampus, nihilominus sacchari postulat, vt syr. acidus ex manna eius vntres capit, succorum libras 4. sacch. lib. tres, succus tamen cannarum sacchari, aut penidia ponuntur loco sacchari in syr. de canis sacchari nisi pro, aut, &, legas.

Quin & Iulepus clarus & purgatus sacchari vice præstantissimus est in syr. præsertim ex succis frigidis aut aromaticis, vt fit à Mesue in syr. acido ex succis fructuum, & in syr. corticum citri. Saccharum autem optimum ex aqua æquali coquunt, albuminibus purgant, colant, recoquunt ad penidiorum, aut sacchari rotati, aut electarii sicci consistentiam, & succos mox ubi extracti sunt, sine vlla coctione, colatione, residentia colant, per spumam in colo relictam ex saccharo iam colato purissimiq; hi transfluunt, & æqua portione baculo multum tribulando electariorum siccorum ritu paulatim miscentur saccharo sic percocto, quem Iulepum vocat Mesues, quomodo & syr. acetosum simplicem Mesuæ, & oxyfaccharum Nicolai, & alios multos syrampus ex succis plærique hodie componunt, vt vires eorum sint integriores, nec ita promptè candescant, quod vitium paucò melle misto quidam effugiunt. Id quod probo maximè, mo
do

do non canescant, & situm non ducant ob succorum cruditatem. Quod vitium cauetur in solatu: quæ coctio his potior est, quàm quæ ab igne. Hoc autem modo syr. acidus citri, limonum, acetatus simplex albissimus fit, granatorum autem ribes oxyacanthæ syrup. cum debeat esse ruber, minus diu debet tribulari, ne coloris sui gratiam amittat. Est quando saccharum simul cum penidiis miscetur, vt in syru. papauerum ad catarrhum sacchari & penidiorum ana vnciæ quatuor in decocti selibra: & in syr. papauerum ad tussim, sacchari & penidiorum ana vnc. 8. in decocti lib. duabus, sed in illo saccharum est parcius, vt in syru. adianci, sacchari clari ficati, & aquæ adianci ana vnc. octo cum lib. duabus decocti.

Coquuntur autem in vase terreo plumbeo potius quàm aereo stannato, igni prunarum lento, aut flamma exigua, sed siue fumo, vt carbonēs antè sint omnino accensì quàm vas igni tradatur: qui si coctioni non sufficiant, alii ex foco femiusti substituantur, vt diximus in methodo medicamenta componendi lib. 3. ne carbonum nouorum teter vapor coquenda vitiet.

Coquuntur iyrupi ad iustam crassitiem, seu donec portio eorum refrigerata digitis tractatu hæret, ac fila ducit, & iniecta mar-

mori aut scutellæ stat & durefcit non fluit, seu donec immiffi humoris seu decocti, seu fucci vnciæ circiter duæ in libris fmgulis facchari fuperfint. Id quod depræhendes

Nicolaus Alexandri nus in fyr. rofaceo. bullarum modo & numero: nam quoad fucci multum fuperest in medio bullam excitat vnam, eamque maximam in ambitu paruas & paruas: dum verò in fyrupi confiftentiam coctum propè est pro bulla illa maxima plurimæ vbi que mediocres tolluntur.

Qui verò fyrupi decocto confiant, non fuccis: pro feminum aut radicum libra vna requirunt aquæ libras circiter quatuor, pro herbarum manipulis quatuor, ficcarum quidem, aquæ libras duas: viridarum verò libram vnam, aliorum autem fimpliciũ quia pauca funt parua habetur ratio. Mefues tamen, radicum fimul & feminum libram vnã coquit in aquæ libris decem ad dimidias in fyrupo acetato cum radicibus.

Cum item hordeum, vel aliud diu coquendum est, aut per fe est macerandum, aut tanto largior aqua est affundenda, quanto coctio longior est futura: fic dum ficca, rata, lenta, & glutinofa coquis, aquam auge, vt in fyrupo hyffopi, zizyphorum, alioqui colari non poterit, nifi nodulum ex glutinofis eam colato incoquis, aut mucagine ex his cum portione decocti

extractam coctiori iam saccharo misces. Incocta enim hæc glutinosa decoctum incolabile reddunt, quia substantia emplastica viam sibi præcludunt, poris coli obstructis. Idem vitium est si penidia miscentur ex saccharo pinguiore, impuriore cum amylo multo tractata. Sunt qui libræ medicamentorum multam coctionem sustinentium tribuant aquæ lib. 6. paucam, s. libram, mediocrem 3. lib. aquæ.

Simplicia primum delignantur, & in scriniola papyracea, vel similia digerantur. Si qua seorsum maceranda sunt, aut simul ante macerentur: coquenda verd in lebetem in quo aqua iam caleat non tamen ferueat, iniciantur, primum coctu contumacia, seu quæ viribus suis adhuc integris, longam sustinent coctionem, qualia ferè sunt radices, semina, fructus, cortices lignorum: deinde illa quæ mediocriter: postremò quæ ob essentia tenuitatem, aut virium imbecillitatem, etiam mediocri coctione exanimantur. Id quod odore, sapore, colore natio mox perditò ferè declarant. Quamquam color viridis in adiantis, ruber in zizyphis magis intenditur: quia in his valenter est mistus, & adianti perpetuò virent. de quibus omnibus abunde libro præcedente, de coctionis ratione diximus, hæc dum

Diosc.

Diosc.

carbonibus accensis coquantur, quæ spuma supernatat, cochleari foraminulento deraditur, & simplicia, præsertim grauia, idem rudicula tolluntur à fundo, ne vrantur, & leuia merguntur: vt coquantur, & vires suas aquæ tradant. Vbi quantum satis est cocta erunt omnia (quod ferè fit hora vna) & vim suam omnem in aqua iam quantum satis est consumpta deposuerunt (quod in multis simplicibus sapor propè aqueus relicto proprio declarat) igni aufer, & si vis in stanneam peluim, aut stannatam transuasa: tege disco mundo, horis quinque, sex, noctem, diem, macerari permitte. Post id tēpus igni parum diu redde, vt recalescant tantum: tūc per stamen cola, & exprime. Expressum vel procul ab igni vel potius igni redditū, ouorum duorum iniectis albuminibus in libras 9. 8. 10. scopulis agita diu, & permisce donec quantum potest spumescat. Mox saccharum in frustra comminutū, immitte, aut penidia, aut mel, & si qua sunt seorsum infusa, aut soluta, vt thamar Indi, cassia, agaricū. Postea coque, donec feruendo parum absit à supernatando & effluendo, efflataq; modice spuma decoctum sub hac clarum appareat. Tūc vt calet panno laneo puro cola, si est glutinosum, & quod primum permearit rursus cola, & si vis totum bis, aut ter cola, mutato
eti

etiam colo, si propter prioris sordem opus est. Nam quæ ita calida colantur, igni multum tenuata, permeant impuriora: si lente, re carent, modicè refrigerata colentur: Panno etiam digitis molliter expresso, nequid utilis materæ in eo & fœcibus maneat, ne tamen adeò exprimas, ut sordis aliquid simul elicias, tunc enim iterum foret colandum. Vbi colando iam purum erit expressum, purgato intereà & siccato lebeti rede, & igni lento percoque ad syrupi consistentiam, seu donec decocti vnciæ duæ, aut tres in libris singulis supersint.

Si autem mucosa quædam sint incoquenda, ut semina maluæ, cydoniorum, lini, scœnigræci, mastiche, tragacantha, gummi Arabicum, nodulo raro ligata filo longo & forti colato iam decocto incoque. Sūt qui tantum ante clarificationem incoquūt, alii ante & post. Postremò cum absoluta est coctio expressum nonnulli abiciunt: alii nulla ratione in decocto retinent, cū vires suas ea iam tradiderint omnes, non etiã aliquas retinent, ut nodulus aromatum, cha barbari, scamonii, hellebori nigri, & aliorum de quibus libro superiore in expressione.

Si verò ex infusione simplicium post coquenda fiat syrupus, omnia simul infundantur, deinde coquantur. Sic enim vis eorum
hura

humori firmitus, & diutius impressa, coctio-
 ne iusta dissipari non videtur. Aqua autem
 infunduntur largiore sicca, rara quam viri-
 dia densa, vt in syru. stæchados simplicium,
 verbi gra. parum tritorum lib. vna macere-
 tur horis 24. libris septem aquæ, si aridiora
 sint libris octo, quarum vnâ vel paulo
 plus ebibent: coquantur deinde igni lento
 ad partis tertiæ consumptionem, quod etiã
 citra infusionem coquendo, faciendum est:
 postea exprime, & reliquum, & lib. quatuor
 percoque cum mellis despumati, aut saccha-
 ri puri libris quinque ad syrapi consisten-
 tiam, & syrapi habebis lib. 6. & dimidiam,
 aut si hyems est, ad libras sex: si æstas, ad lib.
 quinque & dimidiam. Nam æstate syrapi
 magis coquendi quàm hyeme ne ferueant
 humore exci emëtoso feruoris & putredinis
 causa relicto accedente externo calore hãc
 excitante, sacchari aut mellis purgati pon-
 dus par succo aut decocto quidam misceri
 volunt: alii verò etiam paulò plus ob nostra
 rum plantarum cruditatem, ob quam etiam
 diutius syrapi nobis sunt coquendi, vt propè
 solum sacchari aut mellis pondus maneat
 percocto iam syrupo. Diutius etiã coquen-
 dum: sic succi, aut decocti plus est quàm sac-
 chari, aut mellis. Paulus tamen mellis par-
 tem vnâ succi, aut aquæ partes tres coquit
 ad

ad partim duarum consumptionem in rhodostacte succi rosarum sextarios duos, mellis sextarium vnum coquit ad quartæ partis consumptionem.

Coquantur syrapi in vase quouis, sed qui acetati sunt in vase lapideo vel terreo, sed plumbato, quod etiam Mesues rectè monuit in syrup. acetato simplici, ne acetum ex ære æruginem eliciat quæ syrupum vitiet, nisi vas æreum sit stannatum, quale est quo vtuntur ferè in officinis. In quibus coctione perfectæ scopus est syrapi consistentia: si verò antequam mel recipiant, cocta erant parum, vt ad tertie partis consumptionem, post mel acceptum magis sunt coquenda, vt oxymel de radicibus. Minus autem quæ cocta erant donec tantum pars tertia remaneret, vt in oxymelite de calaminthæ mediocriter, vbi ad dimidias erant cocta, aut mel perfectius coctum illis minus coctum, secundis mediocriter coctum, postremis miscendum est.

Si operis specimen edis, aut etiam tecum componis, aquæ libras quindecim cum Mesue, aut potius viginti, libras sex rosarum in aera horas octo, expressis rosis nouas immitte, idque opus nouies repete: aut si libras aquæ tantum quindecim mices, expressum pende, quod si diminutum est,

qu

quod deest suffice alio expresso trium aut quatuor infusionum.

Nicolaus. Syrupus rosatus sic paratur, rosas recentes aqua feruente macera uase operculato, ubi hæc refrixerit expressis rosas & abiectis, iterum seruescat, & easdem rosas recentes alias macera. Id opus toties repete, donec aqua rubeat. Hæc albuminibus purgata cum pari saccharo percoquatur in syrupum.

Hic præ- Parari omnino hic debet aut iulepus rosatus Mes. in syrupum coquendus, non autem eius loco semper (quod hodie fit) substitui syr. ex rosarum siccarum infuso simplici, vel duplici cum pari, aut paulo parciore saccharo cocto & colato, qui syr. rosarum siccarum est. Alius autem ex succo rosarum rubrarum fiat purgatio, cum pari saccharo, tertius ex infusionibus nouem rosarum, præcipuè incarnatarum purgatorius.

Nicolaus. Syrupus uicelatus, & nymphae, & alij ex floribus eodem modo fiunt.

Mesues. Syrupus ex cydonijs fit ex libris decem succi cydoniorum coctis ad dimidias. Deinde biduo residere permittis donec clarescât. Tunc colentur, & cum libris tribus sacchari fiat syrupus.

Si saccharum est purum, eius lib. vna aque vncijs quatuor soluta tribus feruefactionibus

bus in electarium coquitur, tunc succus cydoniorum pistillo valenter commiscetur, sunt qui parumper saccharo propè percocto incoquunt: si impurum est saccharum, eius libra in aquæ lib. vna coquitur, clarificatur, colatur, percoquitur in electarium, fit vt prius. Sunt qui succos citra coctionem residendo, & insolando purgant, deinde cum saccharo clarificant, colant, percoquunt. Alii aliter, vt ante diximus.

Syr. de granatis acidis, syr. de granatis dul- *Mesues.*
cibus, syr. de ombacio, syr. ex succo oxalidis,
eodem modo fiunt, & de ribes, & uua oxyacan-
the.

Similiter ex fructuum oranium, & herbarum succo fieri syrupus potest si ad dimidias coquatur, biduo residere permittatur, colatur, cum saccharo propè æquali percoquatur, in syrupi consistentiam.

Alii in his omnibus saccharum aqua pari solutum coctum modicè cum albuminibus purgant, colant, percoquunt in electarii, aut penidiorum consistentiam. Tunc vbi frigidum est, succos ipsos per albumina in colo relicta colatos, & claros paulatim baculo miscent, qua componendi ratione succorum vis, præsertim frigida, vel aromatica integrior manet quam si ipsi coquantur. Alii suc-

cos hos residendo, & in solatu purgatos, saccharo, vt dixi, percocto cōprehēdūt. Quam componendi rationem omnino præfero ei quæ succos ad dimidias coquit.

Mesues.

S Y R U P I C O M P O S I T I .

SYRUPVS saporis de pomis recipit succi pomorū redolent ū lib. tres, succi buglosi domestici & sylvestris ana libr. duas, folliculorum senna unc. quatuor, croci drachm. duas, sacchari albi libras tres. Fit autem sic: senna contrita horis 24. succis maceratu, semel aut bis feruescat, coletur: expressum post cum saccharo percoquatur in syrupum: crocus autem panno lineo ligatus inter coquendum infricetur.

Mesues.

Syrupus portulacæ accipit seminum portulacæ tritorum lib. unam, horis 24. macerandam in

* Alij sex succi intybi colti & purgati lib. * quatuor post-
nel etiam e. i igni lento coque ad dimidias, & colatum cum
oſto, ut co sacchari lib. duabus percoque in syrupum.

lari possit, Syr. adiantinus recipit glycyrrhyzæ unc.
succus e- duas, adianu albi unc. quinque, tempera cum
nim per se aque fontis lib. quatuor horis 24. coque ad dimi-
gluinosus dias, expressum percoque cum sacchari clarifica
tētescit ad ti, aque adianti albi ana unc. oſto.

hiic infuso Ex adianti albi lib. vna, & vncis duabus
semine. glycyrrhyzæ purgatæ & tritæ, decoctis in
aqu

aquæ libris sex ad consumptionem tertie partis cum sacchari libris tribus. Hic percoquimus, adianti albi, recentis penuria, alii cum sacch. libra, aut sesquilibra coquunt sine aqua adianti, alii adiantum album recens multum sine glycyrrhiza aqua macerant, exprimunt, cum saccharo clarificant, percoquunt.

Syr. ziziphorum fit ex zizyphis sexaginta, *Mesues.*
 violarum, seminis malvæ, ana unc. quinque, adianti albi, glycyrrhizæ, bordei mundati, ana unc. una, semi. cydoniorum, papaveris, melonis, lactuce, tragacanthæ, ana drach. tribus, coctis cum aque fontane lib. quatuor, & lib. sacchari duabus.

Aqua est parcior quam ut possit colari, ob id vel augenda est, vel semen malvæ & cydoniorum, & gummi tragacanthæ nodulo ligata clarificato syrupo inmittantur, vel dimidium nodulo cocti ante clarificationem immittatur: reliquum iam clarificato, si autem mucedagine ex his extractam non clarificato immiseris, ægerrimè ob horum lentorem colatur: si colato, turbidus & impurus, ob id ingrator fit iij. usus.

Syr. papaveris fit ex capitum papaveris albi & nigri, ana drachm. sexaginta coctis in libr. quatuor aque pluvialis ad consumptionem lib. 2. *Ibidem.*

¶ dimidiæ, tunc percoquantur cum sacchari albi, & penidiorum anauncijs quatuor.

Largiore saccharo si condias, vt lib. vna, aut etiam duabus gratius erit, & citra multam coctionem facultati refrigeranti inimicam diutius seruabitur, cum pauco auté saccharo puro, si diu non erit seruandum est efficacius. Capita cum seminibus magnorū & paruorum siccorum & humidorum media macerentur 24. horis: & si sint sicciora, pluribus deinde coquantur, donec tabescāt: exprimentur cum saccharo, vel melle pro variis medici scopis, percoquātur in syrupum. Vide diacodium in Mes.

Ibidem.

Syr. acetatus simplex recipit aquæ fontis lib. quatuor cum sacchari lib. quinque coquendas in uase lapideo, ad dimidias semper despumando, tunc adde aceti albi clari lib. duas.

Sunt qui saccharum aqua solutū medio-criter coquāt, albuminibus purgant, colant, percoquant in electarii cōsistentiam frigescenti, paulatim baculo miscent acetum purum, vel per albumina in colo relicta colatum, idque ne candecat. Alii Nicolaum sequentes aceti albi partes duas cum saccharo purissimo coquant & despumant, neque aliter clarificant. Hic quanquam minimum, tamen compositus est.

Syr.

* Putatur inuentus, uel usu multo celebratus bizantij unde illi nomen alijs à pretio denarij bizantini qui quibusdam bo die etia¹²

* Syr. acetatus cum radicibus recipit radicem bisantius apij, sæniculi, intybi, ana unc. tres, seminum apij, dicitur, un sæniculi, anisi, ana unc. unam, sem. intybi unci. de & syr. dimidiam. Hæc omnia igni lento coquantur ad quoq; huc dimidias in aquæ fontanæ lib. decem, tunc addi denarij uo tis sacchari lib. tribus clarificetur, deinde ace- cant. tum additur.

* Syr. Bizantinus recipit succi intybi, & * Syr. bi- apij ana lib. duas, succi lupuli, buglossi hortensis, zātinus ab uel syluestris ana lib. unam, seruefiant semel & solute sine purgentur. Eius succi clarificati libras quatuor aceto est. igni lento coque in Syrupum cum sacchari libr. Syr. bizā duabus, & dimidia interdum additur * ace- tinus ace- tum mensura succorum purgatorum dimidia: tatus. interdum rosarum unc. duæ, glycyrrhizæ, unc. Syr. byzā dimidia : spice nardi drachm. duæ sem. anisi, tinus cum additioni- bus. sæniculi, apij, ana drachm. tres succis inco- quantur.

* Syr. de quinque radicibus accipit radicem apij, sæniculi, petroselini, asparagi, rusci, ana * Incerti unc. duas, coque libr. sex aquæ fontis, ad tertie est auctori partis consumptionem expressum percoquitur cum sacchari lib. tribus, addendo sub finem aceti unc. o. lxx.

Oxymeli simplex fit ex aceti parte una, mellis partibus duabus, aquæ partibus quatuor coctis in syr. consistentiam despumando.

Hodie sic coquunt quod diu seruandum est. Oxymeli autem Galeni ex aceti parte vna, mellis partibus duabus, aquæ partibus hyeme octo, æstate etiam duodecim. Mel cum aqua primùm despumatur, vbi spuma rediit, cum aceto iterum despumatur, refrigeratū albuminibus clarificatur, igni rededitur parum diu, cū tollitur, cinnamomū ad drach. vnā in libr. singulas: dum refi. xit, per pannum bis, ter colatur: addito si vis etiam tum cinnamomo iucundissimum, dies paucos loco frigido seruatur ex albo aceto melle pulchrius.

Acetum scillinum sic fit, scillæ laminas inter corticem & cor medias, aculinea filo consutas tanto interuallo ne se contigant siccabis in umbra dies quadraginta, postea concisam cultello ligneo lib. unam dies alios 40. insolabis, in aceti boni lib. 8. in uase uetriato, strui orificij bene obstructi, postea colabis, & seruabis.

Sunt qui inter scillæ laminas ne se tangent, & ad odoris gratiam intersuunt foeniculi viridis, aut sicci stipites.

Ibidem. Oxymeli scillinum fit ex aceti scillini libr. dua

duabus, mellis despumati, lib. tribus de scillis de-
spumando.

Ante mel sit despumatum, vt in melle re-
fato, sed quam spumam vi aceti scillini ex-
puit, eam derade.

Oxyfaccharum fit ex aceti unc. quatuor, sac-
chari lib. una, succi granatorum acidorum ma-
turatorum lib. dimidia.

Nicolaus
saler. ali-
ter fer Nē
cophar.

Saccharum si purum est aceto solutum,
duabus aut tribus feruefactionibus coqui-
tur in electarium, postea cum parum refri-
xit, pistillo miscetur succus granatorum.
Si autem saccharum est impurum, ex aqua
coquitur & clarificatur, deinde aceto & suc-
co percoquitur.

Syr. absynthij recipit absynthij Romani libr.
dimidiam, rosarum rubrarum unc. duas, spice
nardi drachm. tres, uini antiqui boni & odori,
succu cydoniorum ana libr. * unam & dimidiam.
In his macera horis 24. prædicta coque igni len-
to ad dimidias cū mellis lib. duabus, fiat Syrupus.

* Alij lib.
duas & di-
midiam, ut
facilius co-
leure & ua-
lentius a-
stringat.

Absynthium, rosæ, spica minutim conci-
sa vino & succo macerantur, coquantur, ex-
primuntur, expressum cum saccharo cla-
rificatum percoquitur in syrupum. Satius
fuerit absynthium per se infundere, & ro-
sas, & spicam simul, deinde infuso absyn-
thii parum cocto addere alterum, & parum

simul coquere, exprimere. In expresso libr. sacchari dissoluti albuminibus clarifica, cola, tunc adde libr. reliquam sacchari, sed purissimi, vel per se clarificati. Si enim decoctum id cum duabus simul libris sacchari clarificas ob succi paucitatem non percolabitur, nisi succi, ut dixi, auxeris ad libr. duas & dimidiam.

* Sicut qui pomorum acido dulcium, ut ramburo-rū, & granatorum acido dulciū, tantū ana lib. duas & dimidiam miscent.

* minutim concise.

* que succos macerando oportos coquēdo reddit.

* Syr. menthe recipit succi cydoniorum acidulcium & dulcium, succi granatorum acidorum dulcium, acido dulcium, ana, lib. unam, & dimidiam * foliorum rosarum unc. duas, coque igni lento ad dimidias, * cum mellis uel sacchari lib. duabus fiat syrupus, aromatizetur cum gallia.

Succos potes sole, igni, quiete purgare, & his reliqua macerare, vel, citra purgationē. His cetera macerabis horis. 24. igni lento coque, exprimē, recoque, clarifica cum saccharo, vel saccharum clarificatum misce, cola, exprimē cum saccharo, expressum clarifica, colatur panno ægre & lente, sed tandem aut pannum muta, aut saccharum, ut prius partire.

Loco syruporum fumarix maioris & minoris hodie coquimus syr. ex succo solius fumarix cocto residendo, purgato, percocto in syrupum cum saccharo æquali.

Syr.

Syr. epithymi recipit epithymi boni hortensis drach. uiginti, myrobalanorum Indarum, citrearum ana drach. quindecim, cassiæ, fumarie ana drach. decem, thymi, calamiutes, buglossi, stæchasos, glycyrrhizæ, polypodij, agarici, myrobal. emblicarum, & belleric. ana drach. sex, rosarum, semi. sæniculi, anisi, ana drach. duas & dimidiam, pruna uiginti, uuarum passarum purgatarum unc. quatuor. Thamar Indorum unc. duas & dimidiam, sacchari libr. quatuor, sapa lib. duas, fiat syrupus.

Pruna, uuæ, semina, polypodium in aquæ libris octo coquantur, postea glycyrrhiza, buglossus, fumararia: post myrobalani, calaminthæ, thymus: deinde propè coctis epithymus, cassutha, stæchas, rosæ, agaricum, addantur, ubi aquæ dimidium erit consumptum, aufer igni macerari noctem vnâ sine, recalsactum exprime, expressum clarifica cum saccharo, & cola. Thamar Indi cum decocti vncis duabus creti & pensi, ut purgatis pondus iustum expleant, syrupo addantur, minimum coquantur ad decocti scilicet consumptionem, & sapa syrupo soluta misceatur: recoqui enim non debet. Sine his duobus sapore iucundo præditis consistentia fuerit liquidior, clarior & gratior, & efficax syrupus ad ea quæ promittit. Sent qui

rectius agaricum, & myrobalanos seorsum infusos exprimunt, & aliis miscent paulò ante collationem.

Mesues.

Syr. stœchados recipit florti stœchados drach. triginta, thymi, calaminthes, origani ana drach. decem, anisi, pyrethri, ana drach. septem, piperis longi drach. tres, zingiberis drachmas duas, unarum passarum purgatarum uncias quatuor, mellis libr. quinque condiaur cinnamomi, calami aromatici, spicæ nardi, croci, zingiberis, piperis nigri & longi ana drach. una & dimidia, ligata in panno raro & appensa in Syrupum.

Coquitur in aquæ libr. 7. vel octo ad libr. circiter duarum consumptionem, collatum cum sacchari libr. quinque clarificatur, colatur, propè percocto immergitur sæpe nodulus, & rudicula comprimitur: postremò in percocto appenditur. Vuæ, origanum, calaminthe, pyrethrum, zingiber, piper, thymus, stœchas hoc ordine coquantur.

Syr. glycyrrbizæ recipit glycyrrbizæ unc. duas, adianti albi unc. unam, byssopi sicci unc. dimidiam, boris 24. macera, aquæ libr. quatuor coque ad dimidias, expressum percoque cū* mellis, sacchari, penidiorum ana unc. octo, aquæ rosarum unc. sex.

*Despu-
mati.

Hodie coquant plerique sine maceratio-
ne

ne, quòd ex his facultas in aquam coquendo promptè trahi possit. Hæc rosarum aqua percocto iam syrupo addenda, sed coquendo consumenda, nisi cum quibusdam drach. tantum sex misceas, tunc enim recoqui non oportet, quia aqua tam pauca saccharū non recrudat. Sicut qui mane macerāt, post meridiem coquunt, penidia hæc fiant ex saccharo purissimo (nam impurum ægre colatur) hoc est, saccharum ad consistentiam penidiis debitam coctum, & pertritum pistillo ligneo in vase non autē manibus oleo, inunctis etiam cum amylo, tractum in penidia nempe illo saccharo impuriora.

Syr. hyssopi, recipit hyssopi mediscriter sicci, Mesues. radicuni apii, seniculi, glycyrrhizæ, ana drach. decem, bordet mundi unc. dimidiam. seni. malue & cydoniorum, tragacanthæ ana drachm. tres, adianti albi drach. sex, zizypha, myza ana triginta, uuarum passarum purgatarū drach. duodecim: ficus siccas, dactylos pingues ana decem, penidiorum alborum lib. duas: fiat Syrupus.

In lib. aquæ sex calidas iniice hordeum hora post dimidia radices si dantur recentes, elignatas tamen & cōcisas, horæ quarta parte post, fructus omnes, mox semina, & tragacantham linteo raro ligata, filo lōgo,
post

postremò adiantum, penidia vt prius.

Ibidem.

Syr. praßij, recipit praßij unc. duas, hyssopi, adianti albi, ana drach. sex, glycyrrhizæ, unc. unam, calaminthes, anisi, radicum apij, sceniculi ana drach. quinque, ireos, semi. maluæ & scenigræci ana drach. tres semi. lini & cydoniorum ana drach. duas, uuarum passarum purgatarum unc. quinque, ficus passas pingues quindecim, penidiorum mellis boni despumati ana lib. duas.

In aquæ libris octo radices primum, deinde anisum, vuæ, ficus, post praßium, hyssopum, calaminthe postremò adiantum coquantur ad dimidias, horis sex macerentur, recalant, exprimantur, cum penidiis & saccharo clarificentur, colentur, percoquantur in syr. intereà identidem in id colatum, & si vis expressum immerso & confricato nodulo semina maluæ, lini, scenigræci, cydoniorum continente.

Ibidem.

Syrupus intybi recipit succi intybi una seruefactione, deinde residentia purgati lib. octo, affunde paulatim saccharo. si impurum est clarificato. Si uerò minus est purum, succo dissolutum coquatur, cum albuminibus purgetur, coletur, percoquatur in syrupum, nam hic succus prompte corrumpitur, cum succus limonum, granatorum, cydoniorum, etiam per se seruari possint, & mul

io magis parum costi cum saccharo.

Intybum accipe cicorium sylvestre non lactucam syuestrem vulgi endiuia seu intybum. Ne sit opus prætereà syr. duobus de cichorio simplici, & de endiuia simplici. Quod si in aliquibus scripturis intybus & cichorium requirantur, vel ipsum auge, vel satium & erraticum, angustifolium, aut latifolium, vel alias cichorii species misce.

Syr. *arthemisiæ Matthæi Gradi in cap. de mē sibus sciendis lib. 9. ad Almansorem, recipit arthemisiæ manipulos duos, pulegij, calamintbes, origani, melissophyli, persicariæ, sabine, sampsuchi, chamædryos, hyperici, chamæpityos, matricariæ cum flore, centaurij parui, rutæ, bettonicæ, buglosi.*

Radicum *fæniculi, apij, petroselini, asparagi, rasci, saxifragiæ, enule, dictamni, cypero, rubiæ, iridis, pæoniæ ana manipulum unum.*

Seminis *iuniperi, libyistici, petroselini, apij, anisi, melanthij, carpobalsami, costi, asari, pyretbri, cassiæ lignæ, cardamomi, calami aromatici, phu, ana unc. semissem. Quassata insundantur aquæ fluuiali sufficienti horas 24. post coque ad aquæ dimidiæ consumptionem. Tunc aufer igni, dū aqua tepuerit, frica manibus omnia*
&

et cola expressum percoque in Syrupi cum mel-
lis et sacchari quantitate sufficienti. Adaiur
interdum acetum acerrimum, uel seillites tar-
gius, partius pro scopis uarijs, aromatizatur cin-
namomo et spica.

Alius sim-
plicioristo
est in usu.

In aquæ libras octo coque primum radi-
ces nostrates, deinde semina, post herbas,
postremò pyrethrum, & aromata. Co-
ctum, asarum, cassiam, cardamomum, ca-
lamum aromaticum, phu ubi libræ qua-
tuor supererunt, fiat ut in cæteris. & cum sac-
chari & mellis ana libravna, & dimidia per-
coquatur, ut sit efficacius, quantum plurima
multum amara recipiat, pauco melle & sac-
charo dulcoratur. perficariam astringentem
& frigidam, quæ maculato est folio nonnul-
li miscent: ego autem acrem & non macula-
tam usurpandam censeo, ut acria & mentes
mouentia sint omnia nulla temperantia.

Idem ple-
risque sit
simplex a-
blato rba
barbaro.

Syr. eichorij ex Gulielmo Placentino, recipit
eichorij manipulos duos.

Foliorum bug'ossi utriusque, lactuca, eicha-
rij hortensis, oxalidis, uiole nigræ, sereneos tri-
carie ana manipulum unum, rba barbari drach.
duas.

Herbæ trite coquantur in lib. duabus, aquæ
ad partis terciæ consumptionem, colentur. Adde
exp

expresso saccharo libras duas, clarificetur, & iterum coletur, reddatur igni, adde rha barbarum pulueratum panno lineo ligatum, & saepe confrica, donec syrupus erit percoctus.

Syr. cichorij alter ex Nicolao Florentino, recipit intybi satiuui & erratici ana manipulos duos cucurbitæ, lichenis, lactuæ sylvestris, & satiuæ, fumarie, lupulorum, ana manipulii unum, bordei integri, haticacabi ana unc. quatuor, glycyrrhizæ, adiani albi & nigri, & uulgaris, asplenij cassubæ, ana drach. sex, radicum scniculi, opij, asparagi, ana unc. duas, coque in aqua sufficienti, cola, cum saccharo clarificatum & rursus colatum percoque in syrupum confricâdo in eius libris singulis rha barbari, drach. quatuor, panno raro ligatas cum spice nardi scrupulis quatuor. Dantur uncie tres cum emulsione seminum quatuor frigidorum maiorum.

Hi duo syrapi hepatis obstructionibus, & intemperaturæ calidæ destinati, quia nominibus Barbaris & nemini intellectis constant, pelagus opinionû pepererunt. Nã emdiuia sylvestris & domestica, taraxacon, battisofere, scariola, cichorium, quid apud hos sit Barbaros nunquam possis ex ipsorum scriptis didicisse tam sunt ea plena crassa ignorantia. Propterea mihi videtur satius

cum cichorii seu seridis genus omne eadem sit facultate, cichorium auté quod sylvestre est stomacho vtilius & efficacius sit, vt syrupus hic ex solo fiat cichorio, aut cichorii succo, sed largiore, vt sit simplicissimus, cui si ad pompam voles alias seridis species miscere, & lactucam satiuam & agrestem, & selinum vtrunque, & hieracium vtrunque, & chondrillam luteam, ac ceruleam, & si quid aliud tam satiuum quàm agreste lacteum est, ac cichorii generis, nihil repugno, modo tamen non sis anxius in harum vocum Barbaris cum re corruptarum inquisitione. Assuesce igitur vocibus Dioscoridis, nec te afflicta desiderio barbararum vocum, quæ quid significant ne ipsi quidem qui hos syropos scriperunt, nec ipsorum alius quisquam vnquam pernouit, aut certò definiuit.

Endiuia (quod nomen ex intybo corruptum) Barbaris est quæ lactuca sylvestris Dioscoridis videtur. Thuscis autem vulgò endiuia est intybus, seu seris, lato folio: scariola verò ex seride etiam deprauatum est, intybus est satiuus angustifolium.

Taraxacon seu altaracon, etiam Gatinarix aut cichorium est, aut dens leonis seu cichorium erraticum, latifolium Plinio dictum. Batissoferis Hermolao corruptum videtur ex baptifecula, quæ illi cyanus est, ru-

ribus sic dicta quod seculam, id est, falcem
messoria remoretur. alii malunt baptissose-
rim esse ferim, id est, cichoriū quoddam er-
raticum: in tritico frequens flore cyanum re-
ferente, quibus magis accedo.

SECTIO TERTIA DE

Elegmatibus.

ELEGMATVM seu lintuum materiæ
ferè sunt Mesuæ partes plantarum. Ra *Lobos.*
dices, vt glycyrrhizæ, scillæ, iridis, bryoniæ:
alii, ari, draconitii, cānæ vstæ, quod spodiū
Arabibus dicitur.

Herbæ, hyssopus, prassium, adiantum al-
bum, calaminthæ, brassica. Flos croci. Fru-
ctus, vuæ passæ, ficus passæ, dactyli, myxa,
zizypha, capita papaveris albi.

Succi radicum, glycyrrhizæ, scillæ.

Succi herbarum, brassicæ, prassii, scenicu-
li, cannarum sacchari id est, saccharum, & ex
hoc penidia, mel.

Succi fructuum, mororum, batinorū, nu-
cum, myrtarum, pulpa cassiæ, sapa.

Gummi, tragacanthi, arabicum, myrrha.

Semina, papaveris albi, & inde syrupus,
psyllii, cydoniorum, maluæ, melonum, cucu-
meris, citreoli, amygdalæ dulces, amaræ,
strobili, auellanæ, lactucæ, portulacæ, lini,
scenigræci, sceniculi, anisi, nasturcii, amyliū,
farina fabarum.

Cortices cinnamomū, & alii cortices, radicis capparis, tamaricis, hellebori, peti ofelini, &c. Præter hæc aqua cui multa horum infunduntur, incoquantur, & ex animalibus pulmo vulpis, butyrum.

Ex his radices & herbæ teruntur si sunt siccæ, vel aqua incoctæ & tritæ, & cretæ alius miscentur, spodium ducendo friatur.

Fructus purgati teruntur, cernuntur: sed dactyli intus & foris purgati ante decocto thoracico aliquo macerantur: capita papaveris albi macerantur, coquantur, exprimuntur, abiciuntur.

Succi omnes ferè hoc loco liquidi sunt, & ob id promptè miscentur: glycyrrhizæ autem succus, vel dissolvitur, vel in taleolas sectus, inter papyros siccatus, vt aliter calfactas, scilicet aliquoties pistillo & mortario teritur.

Gummi teruntur calfactis pistillo & mortario si est siccatione opus, vel in mucagine solvantur.

Semina si maiora sunt, deppellata cultello inciduntur, vt amygdalæ; strobili, pistacia, auellana, fabæ, melonum, cucumeris, citreoli, si parua puluerantur, & si vis horum quædam vt papaveris post inciduntur, ex aliis etiam mucago extrahi, & reliquis misceri potest, vt ex semine lini, sænigræci,

cydoniorum, psylli.

Huius verò tempestatibus elegmatum materiarum, magis sunt penidia, pilularum albarum, bechicarum, electarium, vel pulveris E. diatragecathi fri. diaris simplicis, & Salomonis diacalaminthes, dia hyssopti, diaprasi, saccharum cã defactum, succus glycyrrhizæ, cassia, cum syr. adianti. glycyrrhizæ, zizyphorum, vel alio thoracico magis & minus calido, tergente incidente, pro medici indicationibus. Quibus misceri possunt etiam alia simplicia prius dicta dulcia, amara, acria.

Tamen ex veterum elegmatis hodie quidam retinet elegma sanum, ex pulmone vulpis, diacodion, diamoron, diacaron. De quibus quia est abunde nobis dictum sectione tertia Mesuæ, frustra hic repetenda non fuerunt.

Sunt etiam qui compositum hoc medicamentum elegma cassiæ pro enematibus vocant, & sic parant. In libra vna decocti violarum, malvæ mercurialis, betæ parietariæ, abynthii coquunt mellis lib. dimidiam, & sub finem inuiciunt pulpæ cassiæ fistulæ purgatæ libram vnam.

SECTIO QUARTA.

SECTIO quarta de apozomatibus, & infusis est: quia tamen horum nullum hodie in usu est, satius fuerit si quem utendi cupiditas coeperit, Mesuen consulere.

Quæ autem infusa & apozemata in rem præsentem hodie facimus, longè sunt ab illis diuerfa, & tam parata facilia, vt vel puero perspicua sint. Quapropter de his supersedere malui quàm parum necessaria, etiam intelligentibus inculcare, præsertim cum statuerimus aliquando dare typographis commentarium quendam nostrum de remediis medicis omnibus sumendis & admouendis: inter quem multa congerimus exempla apozematum, & infusorum hac ætate consuetorum, quæ ad medicum magis quàm ad pharmacopœum pertinent.

SECTIO QUINTA.

SECTIO quinta de antidotis seu electariis quorum materiæ ex omni medicamentorum simplicium genere petuntur. Hæc formis quatuor præcipue parantur, sicca seu puluere, melle excepta, vel saccharo, vel alio humore.

Quoniam verò puluis horum est materia reliquarum trium formarum de puluere prius mihi fusius dicendum, quoniam hic vario fit modo, vt mox audies.

Vt autem planius intelligas, pauca quædam capita ex trituræ ratione mihi sunt leuiter perstringenda, ne in compositionibus singulis hæc sint inculcanda.

Teruntur primùm radices acori, cyperi,
col

costi,phu,gentianæ,glycyrrhizæ,mei,zin-
giberis,& similia,& interdum coquuntur,
si electarium præsertim molle est futurum,
sed ante leuiter fractæ.

His mediocriter tritis semina fœniculi,
apii,petroselini,anisi,dauci,ameos,seseleos,
amomi,cardamomi,& similia adduntur.

Semina autem cucumeris,cucurbitæ,me-
lonis,citreoli,cnici,vt nuclei pinei,amygda-
læ inciduntur cultello per se,aut etiam sac-
charo pauco,ne pinguescant adiecto.

Posteà herbæ siccæ,cassia,cinnamomū,
aspalathum,calamus odoratus,caryophyl-
la,spica nardi.schœnuanthos.

Postremò flores rosarum,croci,epitymi,
forpicibus ante confecti.

Vuæ,dactyli & similes fructus,vel per se
triti cernuntur impulsu manuum,aut cochlea-
ris,vt cassia,thamar Indi:vel secti cum sic-
cioribus teruntur.

Bdellium,opopanax,ammoniacum,opiū,
myrrha,vino,melle,vel alio humore sol-
uuntur,vel parua portione cum aliis sicco-
ribus multis teruntur minutim prius secta,
sic os ordis cerui,rasura eboris.Turbith mo-
dice quassatum vbi erit in diaphœnico,ele-
ctario Indo vtroque & similibus,tunc sic-
ciora misceantur zingiber,piper & similia,
vt puluerari possit.Nam per se latefcit non

pulueratur si sit legitimum. Quæ industria scammonio, opio, & liquoribus, gummis, resinis terendo lateſcentibus confert: vel piſtillo & mortario calfactis illa ficcare: ſed id multum virium à medicamento digerit.

Terenda prætereà tenuiſſime calida cū vrinas mouere ſtudemus, vt thymum, aſarum, cyminum, vt in aurea, athanaſia, eſdra, hæmagogo, diacurcuma, dialacca maioribus E. aromatico: craſſius verò cum purgare ſtudemus, vt in antidoto hamech vtraq; in electario Indo maiore.

Per ſe teruntur rha barbarum, ſcammonium, niſi quòd oleum amygdalarum dulcium vtriq; à quibuſdam miſcetur, & poſtrema miſcentur ac è propinquo, & clementer ne euolent, aut exhalent. Seorſum quoque thus maſculum, myrrha, maſtiche, ſuccinum, gummi Arabicum, tragacantha, moſchus, caphura, ambra: ſed hæc tria ferè cum pauca aqua roſarum, & poſtrema miſcentur etiam è propinquo, qua ratione rha barbarum, & ſcammonium. Priora autem minutim ſecta mortarium ficcius poſtulant, vt euphorbium, ſtyrax calamites, ſal gemma, ſericum, anacardi etiam per ſe terantur.

Vniones, corallium vtrumque, lapidum pretioſorum fragmenta in mortario lapideo

deo vel æreo primum crassius teruntur, post-
eà super marmor, porphyrium; vel alium
lapidem durissimum ducentur, friantur,
affusa identidem pauca aqua rosarum, aut
buglosi.

Lemnia terra, vt bolus armenia per se est
friabilis, & humore aliquo soluta mox li-
quescit modo calcis.

Multa alia huc pertinentia ex modo
componendi theriacem scripto nobis. lib.
4. methodi medicamenta componendi pos-
sunt huc transferri, quale est illud quod
mortarium in quo prædicta omnia terun-
tur, & cætera alia præfertim præciosio-
ra, est tegendum etiam duobus opercu-
lis, ne quod est tenuissimum exhalet ac
euolet, eadem ratione quod iam est cre-
tum curiosè inuoluatur. Si electariis suc-
ci, vel humida alia ascribuntur, tollenda
sunt si hæc sicca & puluere seruatorus es
pyxidibus vitreis, vt ferè hodie fit si ve-
rò electarium formare libet molle, sunt
vsui quæ forma veteribus magis placuit,
nam quæ hodie est electarii sicci, & solidi
forma, minus est vsu frequens, nisi ad pala-
ti gratiam.

Si etiam dactylos, vuas, ficus recipit me-
dicamentum, tollantur, si puluerem vis, nisi
pauca cum magna siccorum copia puluerari

posse videantur, si autem electarium molle conaris purgentur, secentur, terantur, cernantur, & aliis misceantur.

Si puluis ante electarii solidi compositionem amygdalas, strobilos, semina frigida maiora, & similia recipit. Hæc utendi & electariū parandi tēpore misceantur, quia diebus rancida fiunt, & compositum vitiant.

Pulueris vnc. vna, vel etiam drach. sex, vni libræ sacchari ferè miscentur in electario solido: sunt qui parcius iniiciunt, non ut grasius sit electarium, sed ut ipsis cōstet minoris, præsertim cum pretiosa recipit, ut electarium de gemmis, diambra exhilarans.

Pulueris verò vnc. 3. ferè tradūtur libræ vni mellis despumati: sic tamen ut saccharum, penidia, dactyli, amygdalæ, strobili, & similia pulueris appellatione tunc non veniant. Mel tamé crudū quadruplū omnium puluerum miscet Mesues in antidoto diamoschu.

Cum verò pulueres miscentur, sit mel tepidum aded, ut digitos admittat mel ipsum vel fundū sartaginis, quæ mortario vel alterius manibus firmata sit oportet, quando pulueres pistillo ligneo sunt commiscendi. Id quod etiam seruandum est, si electarium solidum es facturus, quod primū in offas mæzæ modo cogunt, deinde manibus & pistil-

lo ligneo super papyrum puram complanãt in flaminicæ placentæ figuram, mox cultello fecant in bucellas, & tessellas, nunc rhomboides, nunc quadratas, nunc triangulas (quas lozengas vocant) nunc longiores digitorũ formas quas ob id manus Christi vulgus vocat. Quibus prætereà pondus circumscribunt, vt drach. vnius vel plurium.

Porrò in antidotis mollibus, vt catholico, diapruno, antidoto, hamechi cum casia & thamar Indi, cum humore aliquo soluta cernuntur, thamar Indi ante per horam sunt macerandi quam cernantur, vtraque verò antequam soluatur, humor est pendendus, vt intelligas an cum eo pondus iustum thamar Indorum & casia postquam creuisti, retinueris. Eodẽ modo in manna & aliis eiusdem generis, quod etiam in pilulis seruandũ audies, dum lachrymas humore solutas cernes, aut colabis.

Antidotus diambra Mesue recipit cinnamomi, doronici, caryophyllorum, macis, nucis moschate, solij, galangæ ana drach. tres spicæ nardi, cardamomi maioris, & minoris ana drach. unam, zingiberis drach. unam, & semissem, santali flauï, ligni aloës, piperis longi ana drach. duas, ambre aureum unum, moschi drach. dimidiam. Ant. de gemmis Mesue recipit fragmen-

torum saphyri, byacinti, sardinis, granatorum,
 smaragdi ana drach. unam & semissem, zedoar-
 ric, doronici, macis, corticis citri, sem. ocymi ca-
 ryophyllati, ana drac. duas, corallij rubri, succi
 ni, limaturæ eboris ana script. duo been albi &
 rubri, caryophyllorum, zingiberis, piperis lon-
 gi, spice, solij, croci, cardamomi minoris ana
 drach. unam, trociscorū, diarbodon, ligni aloës,
 ana drach. quinque, cinnamomi, galangæ, zurum
 bet ana drach. unam & semissem, foliorum ar-
 genti & auri ana aureum dimidium, moschi bo-
 ni drach. semissem, ambre drach. duas.

Ambra moschus per se terantur, coralliū
 & pretiosi lapides, aut per se singuli, aut om-
 nnes simul quo dixi modo, cætera simulte
 renda, sed ordine seruato.

Ant. exhilarans Galeno a scripta recipit a-
 pud Nicolaum, succi pomorum dulcium & odorū
 ferorum. succi cydoniorum, succi florum borragi-
 nis, * florum basilici.

* seminis
 alij.

Vini ueteris

Croci, macis, zedoaris.

Xylobalsami, caryophyllorum.

Corticis citri, galangæ.

Nucis moschate, styracis cala-
 mitæ.

} ana drach.
 } quinque.

Caphura, ambra, moschi ana drac. unã, anisi, thymi, pithymi, rasura eboris ana drach. duas, margaritarum, ossis à corde cerui ana drach. unam, auri & argenti pari ana scrip. unum, sacchari quantum sufficit.

Antidotum hanc non esse Galeni plane conuincunt macis, zedoaria, caryophylla, galanga, moscho cariõ, caphura, ambra, moschus, simplicia Galeno ignorata, & ebur, margarita, os à corde cerui, aurum, argentum, saccharum, sumi nondum cœpta Gale ni seculo, aut saltem infrequentia. Saccharum cum succis coquendum, cui percocto & refrigerato pulueres miscendi sunt.

Sacch. lib. 7. in aqua dissoluta & cocta, additis ad postremum his succis coquantur quantum satis est ad comprehendendas vncias circiter septem huius pulueris. Electarium lætificans Nicolai Alexandrini ab hoc est diuersissimum.

Hi pulueres tres antidotorum præcipuè nobis sunt in vfu, quamuis Mesue & Nicolao humore aliquo excipiantur in electarium molle, vt nobis tempore vtendi in electarium solidum saccharo per humorem idoneum, sed paucum soluto percocto, vt pulueris vnc. vna habeat sacch. vnc. 12. vel pul. horum iuribus & cõdimentis miscetur.

Præ

Præter hos autem alii, quia usu rari à nobis consultò præmittuntur, præsertim ea fufius in Mesue & Nicolao interpretatis, unde poterit pharmacopœus corrogare, si quãdo parare imperetur. Tales sunt antidotus diacalaminthæ, diatrion pipereon, diospoliticum, diahyssopum, diasennæ, diacostum, diatris Salomonis, diapenidion, diacomeron, diatragacanthũ calidum, diamargariton calidum, alia eius generis permulta.

*Ponderibus uariat
Nicolau
Alexãdri
nus, ex quo
Salernita
nus scripsit, nec*

Nunc de antidotis dicendum quæ ob id opiatae vocantur, quod harum multæ opium recipiunt, quibus aliæ consistentia similes nomen idem vulgo sunt sortitæ.

*Galeni me
minit.
*recentes
à quo tan
tum humi
ditas ex
cremento
sa exbala
rit aquæ
libris 12.
cõsumptio
nem.*

*Antidotum catholicum Nicolai, Galeno a-
scriptum, recipit folliculorum sennæ, cassiæ fistu
la purgatæ, thamar Indorum ana unc. octo, rha
*recentes barbari, uiolarum, polypodij, anisi ana unc. qua-
tuor, glycyrrhizæ, rase, penidiorum, sacchari can
tium humi desacti ana drac. quatuor, seminum quatuor fri-
gidorum, purgatorum ana unciam unam. Poly-
cremento podij* alterius lib. unam, tritam, in aqua coque
sa exbala diu, colatum percoque in syrupum cum libris octo
rit aquæ sacchari. Cassiã & thamar Indos in colati parte
libris 12. dissolue, cola, syrupo iam percocto adde, postre-
ad lib. 4. mo pulueres adijce.*

Senna, polypodiũ, glycyrrhiza, anisum, violæ simul terantur, rha barbarum per se

* Nihil tamen tenui ꝑꝑ. quia purgatorium est medicamentum
 * semina. 4. frigida maiora excorticata scal.
 pello minutim concidantur cum saccharo
 & penidiis. ne pinguescant. Cassia & si re.
 centes sunt thamar Indi per se cernantur po.
 tius, quàm cum decocti portione solvantur,
 ne sint ad accepti humoris consumptionem
 coquenda. * Vbi ex decocto polypodii sy.
 rucus erit percoctus, & ab igne depositus,
 tam modicè refrig. erit, cassia & thamar In.
 di creta parte syrupi dissoluantur, mox sy.
 rupo misceantur, postea pulvis prædictorū,
 postremò rha barbarum & concisa semina
 paulatim addantur pistillo ligneo probè
 permiscendo. Si verò cassiam & thamar In.
 dos decocti portione, vt vnc. duabus solue.
 ris & colaris, probè percocto ipsi syrupo mi.
 sceantur, vt coctione acceptum humorem
 deponant. Hodie sunt qui delicatius, & effi.
 caciùs componunt, sed sumptuosius, sennæ
 enim vnc. sexdecim in libris quatuor, rha
 barbari vnc. octo, in libra dimidia decoctis
 radicis polypodii infundunt, sennæ expres.
 sum cum sacch. coquunt in electarii prope
 consistentiam, expressum rha barbari mi.
 scent paulatim extra ignem, deinde cassiam
 thamar Indos creta & pulueres,

non ureti.
cum.

* Si uerò
thamar In
di decocto
soluuntur

& cernun
tur, id pen
dendum, ut
intelligas

si cretorū
thamar In
dorii pon
dus quasi
tu habes.

Diadama
scenon dici
tur Nico
lao Alexã

drino & ui
ridia da
mascena
eligit.

Diaprunum simplex Nicolai recipit pruna

Da

Damascena matura cernunt. Hæc aqua ad dissolutionem percocta ubi modicè refrixerunt, exempta inde & manibus confricata per cribrum cernuntur, cortices & ossa abijciuntur. Aqua

* & colata hæc cum dimidia uncia uolarum recocta* cum sacchari libris duabus in Syrupum percoquitur

Vel potius addendo pulpe prunorum prædictæ libram unã.

si potes si- Hæc ubi coquendo crassescere incipient, cassia ne humore recenter extractæ, thamar Indorum ana uncia

cernendo una in portione parua prædictæ aque dissolua-

purgentur, tur, coletur, admisceatur, semper spatula mo-

ut in catho uendo, dum perfecte omnia hæc erunt cocta, au-

lico dixi. ser igni & adde spatula semper miscendo pul-

uerem sequentem santali albi, & rubri, spodij,

rba barbari ana drach. tres: rosarum, uolarum,

feminis portulacæ, incybi, oxyacanthæ, succi gly-

cyrrhizæ, cragacanthi ana drach. duas: quatuor

seminum frigidorum maiorum purgatorum

ana drachmam unam. Si uerò purgatorium

uis medicamentum ab igne ubi ablutetur, adde

scammonij præparati unc. dimidiam in libras

singulas.

Nicolaus

alexãdri.

scammonij

drach. 7.

in lib. sin-

gulas mi-

scet.

Sunt qui scammonij drach. sex, alii vn-

ciam vnã miscent libris singulis, sicque ne

scientibus medicis imponunt, fit enim, vt me-

dicamentum ualentius purget, quod tamen

clementius existimabat medicus instituisse.

An

Ant. diaphanicon Mesue recipit phanicon
cirrbon, id est dactylorum fuluorum aceto per
triduum maceratorum partes centum, peni-
diorum cum aqua hordii coctorum partes
quadraginta, turbit partes triginta quin-
que, amygdalarum purgatarum partes tri-
ginta, scammonij partes duodecim: zin-
giberis, piperis longi, cinnamomi, macis, ga-
langæ, ligni aloës, soliorum rutæ siccorum,
anisi, fœniculi, dauci ana partes duas & semis-
sem. Probe trita hæc omnia melle despumato
excipiantur.

Lib. tribus

Dactyli intus & foris purgati quo sunt
sicciores, eò diutius & largiore aceto sunt
macerandi, quo recentiores & humidiores,
minus diu & parciore aceto macerentur.
Quin si præhumidi sunt citra macerationē
teri possunt aceto paucio interim affuso: fe-
rè autem nobis sunt passi, purgati igitur, &
particulatim secti aceto parciore* sine igni
macerentur, triduo in vase siccato, vel vitri-
to tect., pistillo ligneo in mortario lapi-
deo curiolè terantur, manu cernantur per
cribrum setaceum, vel stamen, vel reliquæ
pelliculæ eximantur. Potes cum his amy-
gdalas depellatas terere & cernere, aut cul-
tello minutim concidere, vti & nucleos pi-
neos (quos nonnulli penidiorum loco adhibēt)

*nam lar-
gius anti-
vituram
effunden-
dum facul-
tatis dacty-
lorum ali-
quod secum
trahit.

sed

sed cum culpa dactylorum ad aceti consumptionem sit parum coquenda amygdalæ pinguescerent, ob id melius inciduntur & cum puluere reliquo miscentur. Mellis lib. sex aqua dupla despumata dum aqua consumpta ad libras tres* redierint, & cydoniati liquidi consistentiam habeant, dactylos misce, parum diu coque, vt acetum exhalet. Quidam saccharo excipiunt in electarium solidum, vt & diacnicum bene tamen coquatur, & loco sicciore reponatur, ne rancidum fiat. Nicolai Alexandrini diaphœnicon carniū dactylorum drac. centum recipit, cætera multum ab hoc diuersum est.

* sunt enim pulueris unciæ nouem si drac. partem accipis.

Ant. bamech apud Mesuen, recipit myrobalanorum flauarum unc. quatuor, cepularum Indarum, rhabarbari ana drachmas duas, agarici, colocynthidos, polypodij querni ana drac. sexdecim, absinthij, thymi, sennæ ana unc. unam uioleariū drach. quindecim, epithymi unc. duas, anisi, rosarum, sceniculi ana drach. sex, succi fumarie lib. unam, pruna numero sexaginta, uuarum purgatarum unc. sex, macera omnia sero lactis dies quinque in uase uitreato, oris angusti, obturati.

Hodie me Post hos semel seruefac, cola, in colato dissolue lius expres cassiæ fistulæ purgatæ unc. quatuor, thamar Insun cū sac dorum unc. quinque, manne unc. duas, frica macharo in sy nibus, iterum cola, colato adde sacchari lib.

unam & dimidiam, scammonij unc. unam & di-
 midiam, coque ad niellis crassitudinem, tunc pau-
 latim puluerem hunc insperge. Myrobalano-
 rum flauarum, cepularum Indarum ana unc. di-
 midiam, bellericarum, emblicarum, rha barba-
 ri, seminis fumarie ana drach. tres, seminis ani-
 si, spice nardi, ana drach. duas.

Polypodium, fenna, myrobalani, anisum
 crassiuscule terantur, agaricum raptim minua-
 tur, colocynthis, rosæ, thymus, epithymus,
 absynthium, minutè; forcipibus incidantur,
 rha barbarum cultello: vel forcipe in taleo-
 las, pruna, vutæ intus purgentur: violæ inte-
 græ, agaricū, rha barbarū, colocynthis cum
 cæteris: quinque dies macerentur succo fu-
 marie, residētia, & insolatu etiam post vnā
 feruefactionem purgato, & sero lactis cola-
 to quātum omnia tegat, vt libris tribus: sed
 agaricum, & colocynthidem nodulo ligare
 præstiterit. Sexto die id totum leuiter co-
 quatur, coletur mediocriter exprimendo.
 (Fortis enim expressio ex materia illa ma-
 cerando & coquendo velut putrefacta ter-
 reum quoque extrahet.) Colati portione
 idonea dissolutā cassiam & thamar Indos,
 alia portiuncula mannam cocto ex reliqua
 colati parte syrupo, cum sacchari lib. vna &
 dimidia misce minimum coque: his enim

rup. per co-
 quitur &
 refrigera-
 to miscen-
 tur cassia
 & thamar
 indi crete
 cum parte
 decocti,
 postea pēsi
 & scāmo-
 nium co-
 lum.

coctio longior, aut vehementior vires ad-
 mit, quapropter ne omnino coquantur, qui-
 dam sine humore purgatam cassiam, & tha-
 mar Indos percocto & tepenti syrupo mi-
 scent, quo scilicet tempore adduntur pul-
 ueres aliorum & scammonium coctum. Se-
 rum sit lactis capriini recēs multū, & in rem
 præsentem coagulati immisso semine car-
 dui beatæ Mariæ contracto. Eius seri lib-
 rex semel feruefiant, albuminibus duobus
 purgentur: vbi refrixerint, colentur: aut si
 eelerandum est, ter colabis etiam calidum.
 Capræ autem nigræ, & ex cornis serum hîc
 quidam expetunt, vt lac lactici ad calculū
 frangendum.

*Ant. benedicta Nicolai recipit turbith ele-
 tti, sacchari ana drachm. decem, scammonij co-
 cti, hermodactylorum rosarum ana drachmas
 quinque, caryophyllorū, spice nardi, Zingiberis,
 croci, saxifragiæ, macropiperis, anomi, carda-
 nomi, seminis apij. salis gemmæ galangæ, macis,
 cari, sæniculi, sem. asparagi, rusci, lithospermi
 ana drac. unum, mellis quantum sufficit.*

Turbith, scammonium, hermodactyles
 trita negligentius, vt purgent magis: reli-
 qua tenuius, vt in corpus magis ferantur, ex
 trituræ disciplina rectè quidā volunt. Tur-
 bith, esulæ, sacchari ana drach. decem, scam

monii drachm. quinque, quædam exemplaria habent, cum etula in Nicolao Alexandrino taceatur, in eodem scribitur turbiti saccharique ana drach. viginti, scammonii drach. decem, sed reliquorum omnium ana drach. duæ, quæ pondera omnia dimidio diminuit Nicolaus Salernitanus, sunt qui etiam scammonii drach. duas, alii drach. duas & semissem miscent.

Hierapiera, id est *sacra amara Galeni*, recipit cinnamomi, masticebes, asari, spica nardi, xylobalsami, croci ana drach. sex: aloës drach. centum, mellis quantum sufficit.

Sic Galenus Romæ componi solitam suo tempore scribit: & aloën, nunc lotani, nunc illotam, nunc largiorem, nunc parciorem miscendam pro variis medicorum scopis: & croci sufficere drach. quinque. Plura de hac antidoto leges in *Melue*.

Ant. biera diacolocynthidos Praetij recipit scabados, marrubij, ebamedryos, agariici, colocyntidos ana drachmas decem, opopanacis, sagapeni, petroselini, aristolochie rotunde: piperis albi ana drachmas quinque, cinnamomi, spica nardi, myrrhe, polij, croci, ana drac. quatuor. Opopanax & sagapeni mortario terantur adiecto melle tenui, id est quâ liquidissimo: trita cetera & cribrata melle ad comprehedendum sufficenti excipiatur.

Scribimus
largus.

Quæ ad hâc hieram hodie celebrari cœptam magno mortalium commo do pertinent, fufiffimè in Mefue docuimus. Si puluerem & fircam hieram cupis, liquores fractos purgatos aliis particulatim iniectos, cum his puluerantur. Si autem vis electarium molle, liquidiffimo melle diffoluti colantur.

Ant. Philonis recipit piperis albi, hyofcyan. i albi ana drach. uiginti, opij drach. decem, croci drach. quin. j, spice pyrethri, caftorij ana drachmam unam, mellis deffumati quadruplo omnium excipe. Addunt aliqui mofchi fcriptulum unum.

De philonio Romano & Perfico lege Mefuen, mihi fatis eft hæc veterum defcriptio. In hac antidoto pulueris vnciæ tres melis libr. fingulis mifcentur, vt in aliis plurimis, à Philone Iudeo philofopho Platonico doctiffimo, vt fcribit Nicolaus Alexãdrinus, dicta.

Ant. de baccis lauri Rafi recipit foliorum rutæ ficcorum drach. decem, feminis ameos, cumini, melanthij, liguſtici, origani, cari, dauci, amygdalarum amararum, piperis nigri & longi, mentaſtri, acori baccharũ lauri, caftorij ana drach. duas, opopanacis drachm. tres, ſagapeni drachm. quatuor, mellis cocti pondus omnium, tritis terendis fac electarium molle.

Hoc electarium pilularum consistentiam habebit ex tam paucō melle, nisi sagapenu & opopanax alio melle liquidissimo dissoluantur & colentur, vt in hiera diacolocyntidos. Hodie mel pulueribus quadruplum miscent, sed puluerum nomine opopanaxem & sagapenum non censent, sic est gratius, sed imbecillius.

E. diacnici Arnaldi uillanouani recipit pul. Diacar-
E. diatragacanthi frigidi unc. semissem, carniū thami,
cydoniorum unc. unam, medullæ cnici, hermoda-
ctylorum ana drachmas quatuor, zingiberis alb;
drachmas duas, scammonij cocti drachmas tres,
turbith albi drach. sex, mannae, granatæ drach.
duas, mellis rosati colati unc. unā, sacchari unc.
octo cum saccharo sufficienti fiat electarium.

Caro cydoniorum siue cydonia in partes. 4. plures pauciores diuisa, & vt sunt integra saccharo condita terantur, & per stamen colentur, cuius loco si cum nostratibus cydoniatum capias in drach. eius duabus vna erit sacchari, aut mellis drach. vel etiam largius. Tunc verò id vt manna melle rosato soluta colatur per stamen, semen cnici excorticatum, vel inciditur, vel cum saccharo teritur, & pulueri turbith, hermodactylorum & zingib. simul tritorum miscetur,

scammonium verò per se. Vbi saccharum paulò vltra quàm electario conuenit est coctum, (quia liquida mox addenda ipsum vt sic dicam recrudabunt) adde cydoniũ, mannam, mel rosatum simul trita & colata. Sũt qui pul. diatragacanthi omittunt, & cydoniatum cum melle subactum immittunt in sacchari lib. vnã percoctam cum aquæ vnciis 4. vel sex, si impurius est saccharum, & ob id despumandum, postea pulueres reliquos. Alii aliter.

Elec. de succo rosarum Nicolai recipit sacchari, succi rosarum rubrarum perfectarum ana lib. unam uncias quatuor santalorum alborum & rubrorum & citreorum, ana drachmas sex, spodij drach. tres, scammonij cocti drach. duodecim, caphuræ script. unum, ad excipiendum, succus cum saccharo in syrupum percoquatur.

Cui misce santala & spodium puluerata, postremò scammonium & caphuram, vtrũque per se tritum.

Cum Mesuæ sit solenne vnciis singulis compositionum scammoniatarũ dare scammonii cocti circiter scriptulum vnum, hinc Nicolaus dat propemodum scriptula duo, ob id rectè quibusdam videtur scammonii drach. octo, huic composita sufficere, tamẽ etiã drach. duodecim scribit Nicolaus Alexand

xandrinus cap. 309. lib. de cōpositione medicamentorum secundum locos, ex quo Nicolaus Salernitanus & alter Nicolaus prapositus sua descripserunt. Succo partiori cōmodius fieret. Alii etiam componunt E. rosatum-colagogum Mesuæ.

E. diarhodon abbatis Nicolai recipit, santali albi & rubri ana drachmas duas & semissem, tragacanthi, gummi arabici, spodij ana scriptula duo, asari, mastiches, spicæ nardi, cardamomi, succi glycyrrhizæ, croci, xylaloës, caryophyllorum, galliæ moschatæ, anisi, marathri, cinnamomi, rha barbari, seminis basilici, oxyacanthes, cichorij, portulacæ, cucurbitæ, cucumeris, melonis, citreoli, ana scriptulum unum, margaritarum, ossis à corde cerui ana scriptulum dimidium, sacchari candefacti, rosarum ana unciam unam, drach. tres, caphuræ grana septem, moschi grana tria & dimidium, confice cum syrupo facto ex aqua rosarum.

Pulvis huius vt aliorū vitrea pyxide operculata seruetur, & vtēdi tempore excipitur syrupo rosato percocto. Vel sacchari delecti lib. vna dissoluitur, lib. dimidia aquæ ex rosis albis recentibus destillatæ, vel rosarū siccarū decocti, vel succi rosarū rubrarum recentium, & coquitur ad iustam crassitiem.

Vbi refrigerando iam multum concreuit, pulueris prædicti drach. sex iniiciuntur, raro plures: & curiosè pistillo ligneo, vt prædixi, miscentur: semina quia cū d̄ rancescunt & cætera corrumpunt, misce tantum vtendi tempore. Moschum plerisque abominabilem, & cephalagicum, ne misce, vti neque caphuram, nisi doctus est medicus qui imperet.

E. aromaticum rosatum Gabrielis apud Mesuen recipit rosarum rub. drachmas quatuordecim, glycyrrhizæ rasæ drachmas septem, ligni aloës, santali flaui ana drach. tres, cinnamomi drachmas quinque, macis, caryophyllorum ana drachmas duas & semissem, gummi Arabici, tragacanthi ana drachmas duas, & partes duas drachmæ unius, nucis moschatae, cardamomi maioris, galangæ una drach. unam, spicæ nardi, ambre cineritiæ ana script. duo, moschi scriptulum unum, syrupi rosati quantum sufficit.

E. diamargariton frigidum recipit santalorum omnium florum uiolarum, seminis melonum excocti, troisciborum diarbodon ana drach. duas, frici crudi ossis à corde cerui, spodij, doronici Komani, been albi & rubri, spicæ nardi, croci ana scriptula duo, margaritarum integrarum & perusarum, rasuræ eboris, saphyrorum, bya-

cinthorum, smaragdorum, iaspidium uiridium, ligni aloës, seminis intybi & oxalydis, ambre ciueriue ana drachmam semissem, auri optimi drachmam unam, capburæ scriptulum unum, mosebi grana duo.

Aliter Nicolao, aliter aliis, sed hoc nobis est in vsu frequentiore.

E. diatrion santalon Nicolai recipit, santali albi, rubri, flauis, rosarii, psyllij ana solidos duos, rha barbari, spodij, succi glycyrrhizæ, seminis portulacæ, ana solidum unū & dimidium, amyli, gummi Arabici, tragacambi, seminis melonis, citreoli, cucumeris, cucurbitæ, cichorij domestici ana solidum unum, capburæ scriptulum unū & dimidium, syrupi rosati quantum sufficit, aliq̄ pondus rosarum quadruplum miscent.

Dimidium est descriptionis Nicolai Alexandrini, nisi quod saccharū habet pro psyllo, & cichorij domestici non meminit loco syrupi: fit cum saccharo in aqua cōmuni aut rosata soluto.

E. Diatragacanthen frigidum Nicolai recipit, tragacanthi albi unc. duas, gummi arabici unc. unam, drachmas duas, amyli unc. unam, penidiorum uncias tres, glycyrrhizæ, seminiū melonis, cucurbitæ, cucumeris, citreoli ana drachmas duas, capburæ scriptuli semissem, syrupi ui-

lati, aut iulepi violati quantum sufficit.

Saccharo aqua communi, vel rosata soluto excipitur hodie.

E. Diaridis simplex Mesue recipit radicis iridis unc. semissem. sacchari candefacti. E. diatragacanthi frigidi ana drachmas duas.

Saccharum aliud aqua rosarum soluitur ad hæc comprehendenda, libræ autem vni sacchari vnciam pulueris vnam capiēti dum refrigeratur, si albumen oui vnus vel potius succi limonum vnc. duæ, fortiter & diu misceas, vtrunque hoc electarium euadet longè albiſſimum. Sacchari vnc. vna, aqua rosarum soluta, cum margaritarum pul. tenuissimi drach. vna, fit manus Christi perla ta vulgò dicta.

SECTIO SEXTA

de pilulis.

MEDICAMENTVM cur forma pilularum fingatur interdum, abundè diximus in Mesue, initio sectionis sextæ: hoc autem loco dicenda sunt quæ ad modum pilulas seu potius pilularum offas & magdalias componendi pertinent. Vel electaria humore aliquo egebant comprehendi præsertim mollia, sic & pilulæ, & troischi. Is autem est magna parte mel despumatū vel
ros

rosatum, syrupus rosatus vel similis, interdum mucago tragacanthi, ita ut omnino sit glutinosum, quod pilulas debet comprehendere, ut melius velut in mazam misceantur, & mista cohaereant, ac ne simplicium facultas promptè exhalet, si ossa siccitate interhiet, sed intus probè conclusa melius firmetur. Ob eam causam quas pilularum species aqua, aut succo vult comprehendere Mesues aut Nicolaus, hodie nos excipimus melle, in quo succus hic ad sui consumptionem sit percoctus. Quod succo comprehensæ non coherent, sed hordeacei, aut sulfuracei panis modo promptè friantur, mox siccantur, & canescunt situmque ducunt putredinis indicem & autorem. Ob eam rem videtur Nicolaus pilulas sine quibus, feniculi succo exceptas manibus oleo rosato, aut communi inunctis formari, & nos alutam, aut pergameam ossæ inuoluedæ debitam oleo quoque oblinimus.

Si tamen in usum præsentem fiant pilulæ, possunt succo excipi, quod in multis videntur scriptores innuisse, dum ciceris scilicet orobei, aut orobi, aut piperis magnitudine pilulas formandas imperant. Est tamen quando succi emplasticam efficiunt materiam, quando scilicet his emplastica alia soluuntur, ut aloë, scammonium;

sag

sagapenum, ammoniacum, gummiarabicum, tragacatha. Tunc etiam pilularum massam rectè cõprehenderit. Omnia in pilulis crassius terenda quã in electariis, nisi quod vtrobique lapides pretiosi, & congeneria tenuissimè sunt pulueranda, & colocynthis, ne partes quas permeat vlceret.

Quæ verò lachrymæ, siue liquores suis, siue gūmi, siue resinæ, si sunt adhuc molliculæ, pistillo calido, in mortario calido terentur & puluerabūtur, aut humore idoneo dissoluētur, vt alia capiāt. De succis recentibus iam diximus, de siccatis seu sapis idē iudiciū quod de lachrymis, interdū tamē prædictæ lachrymæ, si puræ sunt, pistillo calido in mortario calido humore pauco superdato subiguntur, fiuntq; idoneæ pulueribus aliis comprehendendis, vt in pilulis foetidis, sagapeni & similibus. Si autem sint impuræ, dissoluuntur humore quæsito, colantur, coquantur ad humoris consumptionem, pulueres tunc adduntur & permiscentur.

Magdalia seu ossa, seu massa inuoluitur, vbi siccata est quantum satis est, aluta, alba, potius quàm rubra, vt vires illas infectricū materialium pilulæ in se non trahant, aut pergamena, sed vtraque, oleo rosato, aut cõmuni est ante subigēda, vt massam diu mollem seruet & transpirare vires eius probi-
bea

beat, obstructis oleo emplastico poris, non tamen ita quin humiditas, si qua adhuc superest excrementosa digeratur. In usum autem non veniant pilulæ si potes, nisi iam fermentatæ, non tamen vetustate exuccæ, & exanimatæ: sed nec ita molles, ut in ore diffuant, sed consistentia mediocri fiant, aut plures, pauciores, maiores, minores pro eius, qui sumit natura, & aliis medici scopis. Si autem deorare nequit, minimæ fiant, & syrupo aliquo inuolutæ cochleari aliquo simul deorentur. Alii ne ingratum earum saporem percipiant, syrupo remollitas saccharo tegunt, alii foliis auri æquius, quàm nonnulli membrana prunorum, aut vuarum, aut cerato liquido. Nam carne prunorum, aut pomorum coctorum inuolui non magis prohibeo, quàm pane missali in vinum merso. Os quoque ante & post ablui potest vino, aqua, alio, ut lingua hoc imbuta saporem tetrum non sentiat: & si quid ei hæserit, tergeatur, potest etiam vini loco pomi buccellam mandere & succum deglutire, aut aliud aliquid iucundum præsertim astringens. Sunt quoque qui os vino vel alio implent, & pilulam ori immittunt, cum vino illo deorandum, idque toties repetunt, donec omnes deorarint: quod ad celeriore[m] pilularum actionem facit, nõ ad diuturniorẽ.

&

& ventriculum lædi pilularum præsertim durarum contactu vetat, & quibus friget venter confert, vt quibus is aut hepar insigniter calet, cum ptissana, vel humore alio deuorari possunt, manus etiam ligare, & eas ac nares aceto, aut frigida aut oxycrato madefacere est vtile. Quæ præcepta sunt communia etiã his qui medicamenta alia quauis forma sumpserint, quando vomitus eorum timetur, Et præter hæc alia multa doctè à Mesue descripta libro primò.

Pilule aureæ Nicolai recipiunt aloës, scāmōnij cocti ana drach. quinque, rosarū, seminis apij ana drachmas duas, & semissem, anisi, feniculi, mastiches ana drach. unam, & semissem, croci, pulpæ colocynthidos ana drachmam unam, cum aqua infusionis tragacanthi fac massam.

Tragacanthi drach. vna aquæ vnc. duabus maceretur ad dissolutionem super cineres calidos coletur panno raro hac mucagine paulatim affusa cōprehende pulueres, hodie tamē syrupo vel melle rosato cōprehendūt omissa tragacātha, neq; mea sentētia in fœliciter aloë, scāmōniū, colocynthidis, mastiche seorsum quo sepe dixi modo terētur, simul autem semina, rosæ, crocus, ambo hæc prius minutim concisa dimidium est compositionis Nicolai Alexandrini, in quo etiã

massichè non scribitur.

Pilule coctiæ Rasis & Mesue recipiunt, pulueris hieræ picræ Galeni drach. decem, colocynthidis drachmas tres, & scriptulum unum, scammonij drach. duas & semissem, turbitib, stæchasos ana drach. quinque.

Syrupo vel melle rosato excipe, turbitib, & stæchas simul teruntur, cernantur. Nam stæchas ægre teritur licet florulenta sit, nisi inter papyros siccetur, antè, quo modo etiã vis eius facilè exhalat.

Alij ex Nicolao Galeni coctia sic parant, aloës, absynthij, colocynthidos, scammonij ana partem unam, massiches partem dimidiam, cum succo feniculi uel absynthij, uel solani, forma massam.

*pil. Gal.
ex aloë li.
i. c. ph. p.*

Nicolaus Alexandrinus Galeni non meminit, & vocat pilulas diacolocynthidos, hisque miscet aloës, scammonij cocti ana drachmas quatuor, colocynthidos, massiches ana drachmas duas, bdellij drachmã vnã cum succo absynthij fac orobea catapotia.

Pilule sine quibus esse nolla apud Nicolai recipiunt, aloës lotæ drachmas quatuordecim, mirobalanorum, flauarũ, cepularum, bellericarũ, emblicarũ, Indarũ, rha barbari, massiches, absynthij, rosarum, uolarum, sennæ, agarici, cassiæ ana drach. unã. Tẽperentur scammonij bene trite &

*In Nicolao Alexã
criuo non
inuenio.*

pulueratæ drachmæ sex & dimidia succo fœniculi, quantus scammonio per pannum colando, & pulueribus alijs ad pilulas comprehendendas sufficere uidebitur, quæ manibus unctis oleo uiolato uel communi, sed arte dicta loto formentur.

Senna myrobalani, absynthium, rosæ, violæ, casuptha simul: rha barbarum, aloë, scammonium, mastiche per se puluerentur, licet autem succo fœniculi purgato parua coctione & residentia, in quo dissolutum sit scammonium comprehendi possint, tamen ferè scammonium per se tritum & cretum alijs pulueribus miscet, omnesque simul mistos excipiunt melle, cum quo succus fœniculi coquendo sit consumptus.

Succus absynthij siccatius hodie non feruatur, igne tamen in re præsenië siccatur.

Pilulæ rha barbari Mesue, recipiunt rha barbari drachmas tres, succi glycyrrhizæ, succi absynthij, mastiches ana drachmam unam, myrobalanorum flauarum drachmas duas & semissem, seminis apij, fœniculi ana drachmam semissem, trocischorum diarhodon drachmas tres & semissem, hiere picræ drachmas decem, forma cum aqua fœniculi.

Sibi ex Mesu. sectio 7. repretendi. Succus fœniculi, hinc ut in alijs cum melle coquendo est consumendus, myrobalani, succi concisi simul terenda, rha barbarum, mastiche, trocischij per se.

Pilula aromaticæ Mesuæ, recipiunt cinna- Elephägi-
 momi, cubebe, ligni aloës, calami aromatici, ma ne aqua
 cis, nucis moschatæ, cardamomi, cary. phyllorum, sextupla.
 asari, mastiches, schœnu. ubi, spicæ, carpobalsami Mesuæ in
 ana ucciam unam, absynthij sicci rosarum ana aloë.
 drachmas quinque, trita crassius. oque ex aquæ * Aloës
 libris duodecim ad partium duarum cōsumptio- unc. sex
 nem, frica, cola, exprime. Expressi huius libris seu seli-
 duabus macera libram unam aloës, prius aqua bræ dat
 pluvia saepe lotam & siccata tribula, sicca. Illi ibidē ex-
 misce myrrhæ, mastiches ana drachmas quinque, pressi lib.
 croci drachmas * tres, omnia macera, reliquo unā, ergo
 expresso, tribula, sicca. aloës unc.

Siccatur aloë primū in umbra, post in 12. seu lib.
 sole Mesuæ cap. de aloë. Hæc verò omnia, rectè dat
 vel seorsum quassanda, vel dura crassa cum expressi
 duris crassis, mollia tenuia cum mollibus te lib. 2. unc.
 nuibus. postcā in aquā mittenda omnia hæc semissem.
 tantum contracta, vt promptius aqua per- Mes. ibi-
 meet, & vires ipsorum in se trahat, maceran dem.
 tur, igni lento coquuntur ex aquæ libris octo
 ad dimidias (nam tam larga aqua longā po-
 stulat coctionem, quæ his aromatibus vires
 aut minuit aut adimit) reliquarum quatuor
 librarū dimidium aloë primum per se ebi-
 bet, prius tamen aqua fontana lota & sicca-
 ta, reliquum dimidium cum puluere tenuis-
 simo myrrhæ, mastiches, croci semel aut po

tius paulatim cōbibet eadem aloë, & prius quam siccetur, massa fingatur, & state potius fiant, quàm parte anni alia, vt pióptius siccetur aloë.

Pilulæ lucis maiores Mese, recipiunt rosarum, niolarum, absynthij, turbitij, colocynthidos, cubebarum, calami aromatici, nucis moschate, spicæ, epithymi, carpobalsami, xylobalsami, sebæmantij, mastiches, asari, caryophyllorum, cinnamomi, castiæ, croci, seminis rutæ, anisi, apij, fœniculi ana drach. duos, myrobalanorum quin-

* *Surculi summi cū floribus siccati.* *senne ana drach. quinque, * euphrasie drach. septem, aloës bona pondus omnium, excipe succo fœniculi.*

Colocynthidis, agaricū, aloë, mastiche per se terantur: cetera simul misce omnia & cōprehende melle cocto, cum succo fœniculi ad ipsius cōsumptionem, seu donec mel valde glutinosum euaserit.

Pilulæ scetidæ maiores Mese recipiunt sagapeni, ammoniaci, opopanacis, bdellij, colocynthidos * rutæ agrestis, aloës, epithymi ana drachmas quinque, bermoda Eylorij, esule ana drachmas duas: scammonij drachmas tres, cinnamomi, spicæ croci, castorij ana drachmam unam, turbitij drachmas quatuor, zingiberis drachmam unam & senifem, euphorbij drach. unius partes

* *Eius pœnuria horcēsem substinuus siccant.*

duas, dissolue lachrymas succo porri, & colato Mesues, comprehendende omnia.

Liquores quatuor primi succo porri calfacto dissoluti & colati, coquuntur ad consumptionem multi succi, deinde cetera mista comprehendunt. Scamoniū tū & euphorbiū liquores per se puluerantur, nisi recentia sunt, & mollia: talia enim etiam dissolui possunt.

Pilule de hermodactylis maiores, recipiunt hermodactylorum, aloës, turbitih, colocynthidos, myrobalanorum fluuarum, bdellij mollis, sagapeni ana drachmas sex, opopanacis, euphorbij, sarcocollæ, castorij, rutæ agrestis, apij ana drachmas tres, croci drachmas duas & semissem, comprehendende succo brassicæ.

Melle cui incoctus sit hic succus excipiuntur omnia hæc puluerata: nam etiam puluerari possunt hi liquores pauci & sicciore cū multis siccis: vel potius ut prius, liquores hi succo brassicæ calfacto soluti, colati, recocti omnia alia comprehendant.

*Pilule arthriticæ Nicolao recipiunt hermodactylorum, turbitih, agarici ana drachm. quatuor, * Vulgaris cinnamomi, carpobalsami, zinziberis, mastiches, sœniculi, seminis libospermi, seminis asparagi, rusci, robaecæ eius sarū, salis gemmæ ana drach. semissem, aloës ponderis duos omnium, comprehendende succo fœniculi. diti.*

Succus in melle coquendo consumitur, quo melle vires succi adepto cætera excipiuntur, pilulas ex semine cucumeris agrestis & alexandrinæ podagricis & arthriticis vtilis scribit Nicolaus Alexandrinus, hanc verò descriptionem non habet.

Pilulæ fumarie Auicennæ recipiunt myrobalanorum flauarum, cepularum nigrarum, scammonij ana drachmas quinque, aloës drach. septē, omnia ter imbuantur succo fumarie, & toties siccantur, postremò fac massam.

Imbui debent succo fumarie non excipi, sed melle cui succus hic incoctus fuerit, multò facilius ob myrobalanorum siccitatem, sole siccantur quàm aromaticæ.

Pilulæ assieieret Auicennæ recipiunt pulueris bieræ pieræ unciam unam, mastiches, myrobalanorum citrearum ana unc. semissem, aloës unc. duas, cum syrupo stæchados, forma offam.

Hic syrupus aut cæteris ob lentorem idoneus est his pulueribus comprehendendis &

Iris Illryi feruandis à siccitate ac putredine.

*ca aut flo
re in illa.*

Pilulæ ex agarico Mesue recipiunt agarici drachmas tres, radicis ireos, prapij, myrrhæ ana drachmam unã, turbiub drachmas quinque, bieræ pieræ drachmas quatuor, colocynthidos, sarcocollæ ana drachmas duas, excipe sapa.

Vin

Vinū ad dimidias aut tertias coctum, id est sapa crassitie & lentore est idoneum his cōprehendendis; & à putredine ac transpiratione in aërem vindicandis.

Pilule ex hiera recipiunt, pulueris hieræ piperæ Galeni unciam unam, cum melle rosato, fac massam.

Similiter ex omnibus hieris & antidotis aliis fieri possunt massæ pilularum sed mel- le opus est tanto parciore ad pilulas quàm ad electaria, quanto pilulas electariis esse oportet duriores.

Pilule mastichinæ consiliatoris recipiunt mastiches drachmas quatuor, aloës drachmas decem, agarici drach. tres, cum succo artemisiæ, finge massam.

Hæc tria seorsum trita mastichæ, si vis cum pauca aqua dulci, melle excipiuntur, cui succum arthemisiæ incoxeris.

Pilule stomachicæ Mesuæ recipiunt aloës drachmas sex, mastiches rosarum ana drachmas duas, syrupo rosato excipe. Pil. ante cibum.

Pilule rufæ, seu communes recipiunt croci, myrrhæ ana unciam unam, aloës uncias duas, cō-ALOË EST A

Pilule bechicæ Mesuæ recipiunt succi glycyrrhizæ, sacchari ana aureos sex, amyli, tragacanthi, amygdalarum dulcium, ana aureos quatuor, te, & statu pestilenti lanāda.

comprehende muccagine seminis pſyllij, aut Odoniorum.

Possunt comprehendī muccagine tragacanthi, vt sequentes.

Pilulæ albæ sunt ex sacchari libra vna, in vncia muccaginis tragacanthi soluta, & diu tribulata.

SECTIO SEPTIMA DE
trociscis.

QUID trociscus & cur hoc nomine, & aliis appellatus, abundè nobis dictum est sectione septima Mesuæ. Horum autem vel compositio hic fieri nõ potest vt trociscorum theriacorum, vel vsus intercedit, vt iam paucissimi sint in officinis cõpositi. Quia verò componendi rationè habent pilulis finitimam (in ambobus enim pulueres humore aliquo excipiuntur) longo sermone mihi egere non videtur. Ob id paucis eos perstringam, quòd adhuc sunt vsu quotidiano, quibus verò aliorum erit necessitas. Mesuen & Nicolaum Alexandrinum consulant.

Trocisci de gallia moschata Mesuæ recipiunt ligni aloës crudi partes quinque, ambre partes tres, moschi partem unam, glutinis, tragacanthi, cum aqua rosata extracti, quantitate illam comprehèdere sufficientem: fiant trociscif

cischi magnitudine foliorum myrti, sigillentur, reponantur in uase uitreo, alij ambra in oleo balanino in uase uitreo soluant, & hoc oleo cetera comprehendunt.

Trocischi de gallia moschata Nicolai Alexandrini recipiunt mastiches uncias duas, gummi unciam unam, caphura scriptulum unum, quod trita mollissime, cum aqua rosarum formentur in trociscos, in umbra siccentur, terentur subtilissime oleo casmimo, sambaceum uocant, incoquantur, adde cinnamomi, caryophyllorum, nucis moschate, ana semiunciam, fac trociscos, illine moscho aqua rosarum soluto.

Deben & mustelinū uocant.

Malè in Nicolao, olei sambucini vncie quatuor & malè coquit ad dimidias, hodie mastiche trita super cineres calidos ex olei drach. vna soluitur. pul. gummi & caphuræ additur affusa pauca aqua rosarum.

Trocischi aliptæ moschate, recipiunt ladanū Nicolai purissimi, unc. tres, styracis calamitæ unc. unam Alexandrini. & semissem, styracis rubri unciam unam, ligni aloës drachmas duas, ambre drachmā unam, caphura script. unum & dimidium, moschi script. dimidium, aque rosarum quantum sufficit.

Ladanum per se negligentem & crassius teratur, styrax utero; simul parum teratur, & per cribrum rarū cernēdo purgetur: deinde tria hæc catino imposita sole æstiuo vel

sine hoc vase duplici liquetur potius, quam mortarii, aut pistilli caliditate vehementi, mox vt liquata sunt pistillo in mortario, sole vel igni probè siccatis, diu tundantur addendo paulatim puluerem ligni aloës. In mortario alio tere amygdalas aliquot oleo fas, easque vbi mortarium, & pistillum illeuerint, abiice: ibi tere primùm ambra, deinde caphuram, & moschum aqua rosarum pauca affusa, misce reliquis, & forma trociscos. Hæc parandi ratiõ propè tota ex eodem Nicolao est sumpta.

Trocisci de myrrha Nicolai recipiunt myrrhæ, foliorũ rute, mentastri, pulegij ceruini, rubiæ, *opi Partici, sagapeni, opopanacis, ana drachm. tres, lupinorũ pertritorũ, drach. quinq; fiãt trocisci cum succo rute ponderis drach. duarũ.

Trocisci de agarico Mesue recipiunt agaricum electum pulueratum, qui cum uino cui infusum sit zingiber formatur in trociscos.

Trocisci de spodio recipiunt spodij drachm. quatuor rosarum rubrarum drach. septem, seminis portulacæ, succi glycyrrhizæ. ana drac. duas, mucagine seminis psyllij comprehende in trociscos drach. unius.

Spodium arabũ sit verum nõ ebur vstũ; ne autem accipe spodium Græcorum rem fornicariam pompholygi affinem nunquam

fumendam: sed solùm adinouendam.

Trocisci de terra sigillata Mesuæ recipiunt sanguinis draconis, gummi Arabic i asbi, * ramich, rosarum, seminis rosarum, amyli asbi, spodij, acacia, hypocistidos, balaustij, boli armeniæ, terræ sigillatæ, id est sigilli Lemnij, corallij, unionum, succini, tragacanti, papaueris nigri ana drach. tres, & semissem, sem. portulacæ asbi, cornu cerui usti, tburis, nucum cypressi, ana drach. duas, cum aqua arnoglosi fac trociscos.

* in troc.
M. s.

Trocisci de succino Mesuæ recipiunt succini aureos sex, cornu cerui usti, gummi Arabici asbi, corallij usti, tragacanthe, acaciæ, hypocistidos, balaustij, mastiches, cancamini loti, papaueris nigri asbi ana aureos duos, tburis, croci, opij ana aureum unum & semissem, fac trociscos cum mucagine seminis psyllij.

Diaele-
tra seu di
acarabe.

SECTIO OCTAVA DE
pulueribus.

PULVERES initio antidotorum non nihil attigimus, ubi horum pulveres pyxidibus vitreis ferè seruari diximus, & interdum præsertim vtendi tempore in electario solida formari. Sæpe etiam initio melle, vel alio excipi, seruari, coqui, ea suo calore natiuo, seu (vt cum vulgo dicam) fermentari. De pulueribus aliis si quid es sollicitus:

ex Mesuæ sectione octava repete, tantum addam pulveres condimentis destinatos.

Pulvis minutarum specierum recipit zingiberis albi lib. vnam, piperis boni vnc. quatuor, nucis moschatæ vnc. duas, caryophyllorum, granorum paradisi ana vnc. vnam, cinnamomi electi semiunciam fiat pulvis.

Pulvis albus recipit zingiberis albi & purgati lib. vnam fiat pulvis. Pulvis eximius finis vulgò dicitur, recipit zingiberis albi semi libram, granorum paradisi vnc. duas, tritis his simul misce croci drach. duas, & acetum paulatim affunde, vt croci colorem induat, diu & multum tunde simul omnia.

Libræ vni sacchari misce cinnamomi vnciam vnam, habes puluerem ducis.

SECTIO NONA

de oleis.

OLEI genera quatuor demonstraui-
mus in Mesuæ, quorum primum est
oleum ex oliuis maturis, aut immaturis ex-
pressum, quod oleum absolutè dicitur,
aut cum vulgo oleum commune. Alterum
est quod ex seminibus oleaginis expri-
mitur. Tertium quod vi ignis tollitur aut
descendit. Quartum quod oleo constat:
sed qui plantarum partes ac animalium sunt

incoctæ.

Primum genus tanquam cuius perspicuū sciens omitto, reliqua tria persequar.

Oleum igitur amygdalarum dulcium *Secundum genus.* fit ex amygdalis non depellatis, in mortario lapideo pertritis, in offas collectis, quæ calentis aquæ vapore, in quo diu subiguntur manibus, vbi calent calatho spartaceo, aut sacco cannabino calenti inuolutæ, torculari calido exprimuntur in oleum clarissimum & dulcissimum. Aliter quoque fieri in Mesue docuimus.

Sic fit oleum ex amygdalis amaris, pista- tiis, strobilis, nucibus auellanis, Indicis, bala- no myrepica, nucleis persicorum, ceraso- runi, seminibus cucurbitæ, cucumeris, melo- num, ricini, staphidos agricæ, cnici, cannabis, lini, papaueris, hyoscyami, & cæteris olea- ginis, quæ etiam per genus tertium extrahi possunt.

Mesues.
Oleum laurinum fit ex baccis lauri maturis recentibus, tritis in pila, incoctis aquæ, & torcu- lari expressis.

Sic ex baccis recentibus myrti, juniperi, terebinthi, lentisci fieri potest oleum sim- plex. In usu auté frequentiore est cõpositū, de quo in quarto genere. Laurinum autem id ex Gallia Narbonensî vbi magnus est ha

harum baccharum recentium proventus, ad nos mittitur.

Tertium genus.
Mesues. Oleum oitorum fit ex vitellis ouorum elixando duratis triginta aut circiter, qui manibus friati in sartagine plumbata frignantur igni mediocri, mouendo cocleari donec rubescant, & oleum ab his resoluetur & profluat.

Alios huius olei modos lege in Mesue, alii sacculo & torculari exprimunt.

Mesues. Oleum iuniperi fit segmentis ligni iuniperi, uase solido conclusis, incenso circa id igni luculento, ut in uas subiectum descendat oleum.

Cætera ad hoc oleum pertinentia & ad alia, quæ eodem fiunt modo ex Mesue repetite, item quæ ratione fiat oleum philosophorum, tartari, & alia eius generis permulta, quæ, quia ibi fufius sunt explicata, neq; multo usu non celebrata, nunc putauit pluribus verbis explicanda.

Quartum genus. Olea quarti generis ex plantarum, & animalium quorundam partibus, ubi harum vires macerando, & coquendo traxerunt, collantur, exprimunturque, & humor siquis in oleum largior transit, coctione absumitur. Et quæ olea cum succis liquidis fiunt, aut siccis quidem vel liquoribus: sed humore, ut vino solutis ad humoris consumptionem percoquantur, ne humor ille excremento-

fus

sus oleo putrendi, & situm ducendi occasio-
nem afferat, succi consumptionem indicat
oleum spathula iniectum igni, nam si ardet,
pulum est: si crepitat succum habet adhuc re-
liquum. Ad hæc feruendo in lebere crepitat
cum succo, & bullas egerit: vbi absumptus,
tranquillum est, & gutta in manu succum
subiectum ostendit oleum supernatans.

Olea quibus flores miscentur æstiuo in-
solatu magis coquuntur, aut igni lento, aut
vtroque.

Olea ex animalibus facienda viua ipsa reci-
piunt, vt in his moriantur scorpiones, serpen-
tes, ranæ, formicæ, vulpes.

*Oleum rosatum Nicolao sic fit, Rosarum tri-
tarum sesquilibra coquitur diu in olei loti libris
duabus vase duplici, tela alba exprimatur &
torculari.*

Hodie rosas recentes, etiam non exun-
guatas oleo omphacino. aut loto, dies, aut *Quartum*
etiam menses aliquot in sole macerant vase *genus olei*
vitreo, aut siliceo. Postea hyeme, aut vt *per impres-*
tẽpore pauco succo rosarũ aut vino adiecto *sionem.*
coquunt in vase duplici ne vrendo graue- *Mes.*
olentiam acquirat, sicque reponũt. Similiter
ex floribus violarum chamæmeli fit Mesue
chamæmelinum cum oleo dulci. etiã in va-
se duplici coquendum, & ex floribus melilo-
ti, anethi lilioi um, iridis, leucoiĩ lutei nvan-
phææ:

phææ: sed à liliis apices crocati tollendi.

Oleum cydoniorum.
Mesues.

Oleum melinum fit ex cydonijs acerbis tritis, in oleo omphacino sufficienti insolatur dies quindecim, dein cum succo cydoniorum collis in uase duplici ad horas circiter quatuor. Carnem & succum muta, rursus insola, & coque ut dixi, idque bis aut ter repete, cola, repone.

Cydonia sunt qui cortice & semine purgent, purgatione tamen nihil opus est, nisi impura sint aut semiputria.

Mesues.

Oleum mastichinum recipit olei rosati unc. duodecim, mastiche unc. tres, uini boni unc. octo, coque ad uini consumptionem.

Fit hodie ex oleo vulgari cum tamen aut rosato, aut omphacino, aut saltem loto confici debeat in vase duplici. Cōsumptōque propemodum vino mastiche pertrita paulatim affunditur continenter mouendo, donec erit liquata & permista. Coctiōe longiore examinatur.

Oleum myrtinum recipit myrtarum recentium scilicet libram, olei omphacini, aut loti sesquilibram: insola, aut coque cum uini albi austeri uncijs quatuor ad uini consumptionem. Fit etiam per expressionem, & per decoctionem in aqua, donec oleum supernatet quod concha separandum est.

Oleum nardinum Mesus recipit spice nardi uncias tres, uini & aquæ ana uncias duas & dimidiam, olei sesamini selibram, coque in uase duplici lento igne horis circiter quatuor, sæpe mouendo.

Seu ad aquæ & uini consumptionem: sed prius infundatur spica aquæ & uino. Fit etiam sæpe oleum nardinum descriptione Nicolai Alexandrini efficax: sed sumptuosum magis, à quo etiam componendi modus abundè explicatur.

Oleum costinum recipit costi amari unc. *Mesues.*
 duas, costie unciam unam, extremitatum sampsu- ^{* unc. octo}
 ebi unc. octo, uini odori quantum ^{* sufficit in-} aut circi-
 fundere hoc biduo, olei sesamini lib. duas, coque ^{ter.}
 horis septem, seu ad uini consumptionem, exprime, repono.

Aut costum verum, galanga maior hodie dictum, sumè dum, aut eius loco radix enulæ campanæ, aut sulphii, aut similis, potius quàm quæ vulgò est in officinis qualitatum insignium experts.

Oleum rutaceum fit ex folijs rutæ recentibus, oleo maceratis, & æstate ^{totà} insolatis, qua exacta coquitur, exprimitur, reponitur, sic fit oleum menthæ, absynthij.

Oleum euphorbij fit ut oleum masticinum.

Eup

Euphorbium enim tritum, aut si recens & molle est, minutim confectum oleo cum uino feruenti paulatim immittatur, & ad uini consumptionem semper mouendo coquatur.

Oleum castorij Nicolai fit ex castorij unca, cocta in olei lib. una, ad consumptionem tertie partis castorem retinenda.

Coquitur etiam id oleum cum pauco uini, ut unc. duabus nam si per se coquatur, & oleum urendo nigrescit, & castorium uane scit. Potest tamen sine uino in sole coqui saepe mouendo.

Oleum uulpinum Mesue sic fit, Vulpes integra tantum exenterata coquitur in aque fluminalis & marine aut salse, antea sextario uno, olei antiqui clari sextarijs duobus & dimidio, coque ad aque consumptionem, & uulpis carniū dissolutionem exprime & repone.

Oleum lumbricorum fit ex lumbricis in uino albo diligenter lotis, & oleo, & pauco uini rubri incoctis ad uini consumptionem, deinde colatur & exprimitur leuiter oleum, ac reponitur. Sunt qui tritos deinde lumbricos eidem oleo permisceri in unguenti formam, nec inutiliter.

DE VNGVENTIS SE-

ctio decima.

Paulus. c. **V**NGVENTVM, quia partibus inungitur, dictū, et alius est oleo, liquidius

cerato, vt ex vnguentis Galeni, & aliorum cōstat, huius materiæ sunt plātarum partes, & multæ animalium, metallica etiam & terrea quædam in his succi recētes, & fluidi coquendo absumuntur, vt in oleis, iidē si sunt sicci, aliquo sunt humore dissoluendi.

Si herbæ in vnguenta recipiantur, vel puluerantur si sunt siccæ & aliis miscētur, vt metallica & terrea, & alia plurima: vel humore aliquo, vt vino macerantur, etiā virides coquuntur, exprimuntur: deinde reliquis vinū id vel aliud incoquitur, ad sui consumptionem. Liquores sicci, & gummi, & resinæ, vel teruntur quādo sunt sicciora: vel pistillo calido soluuntur, vel humore idoneo, quādo præsertim sunt humidiora.

Fiūt aut vnguēta nūc igni, nunc sola subactione, sed longa, vt vnguentum ex lithargyro nutritū cū oleo, aceto, alhis, & quæ alia similiter nutriti diximus lib. 2. Sic argentū viuum citra ignē alij miscetur, quod in vaporem promptè totum abeat.

Vnguētis, ceratis, emplastris, æstate minus olei, ceræ, & similiū corpus dantium miscemus: hyme plus quod huius frigiditate etiam liquidiora cogantur, & duriora appareant, æstate contra etiam sicciora per colliuationem mollescant.

Cerā cum oleo liquata igni aufertur, &

refrigerando continenter mouetur, vbi iam modicè coiuuit pulueres paulatim permiscen-
tur, idque ne fiat grumosum vnguentum. Alii
vbi refrigerando coiuuit in sartagine cochlea-
ri, aut spatha ferrea in bracteolas deradunt,
in mortarium imponūt, & adiectis paulatim
pulueribus diu tribulant. Quod præceptum
plurimis his vnguentis est commune.

Vng. regis

Vnguentum aureum Mesue recipit cere flauæ unc. sex, olei boni lib. duas & semissem, terebinthine unc. duas, resinæ pineæ & colophonæ ana unc. unam & semissem, thuris, mastiches, ana unc. unam, croci, drach. unam.

Cera ex oleo liquata puluerata resinæ affunduntur, his liquatis terebinthina mox igni aufertur, vbi refrixit, puluis reliquorum adiicitur.

Vnguentum pompholygo: spurium recipit olei rosati unc. decem, cere albæ unc. quinque, cerusæ lotæ unc. quatuor, plumbi usti, pompholygos ana unc. duas, thuris unc. unam. Coque oleum rosatum cum succo solani ad ipsius consumptionem, tunc adde ceram: deinde reliquorum puluerem tenuissimum misce in mortario, ubi refrixit, quo dixi modo.

Ceræ vnc. duæ, aut vnc. duæ, & dimidia satis sunt vnguento. Hæc enim quantitas emplastrum fecerit, pompholyx vera misce

ſceatur non vt hodie cadmia.

Vnguentum basilicum minus Mesue recipit resinæ picis, ceræ, ana olei quantum sufficit.

Tetrapharmacum hoc Galeno & Paulo aliter fieri docuimus in Mesue. Cera in oleo liquata, pix & resina puluerata iniiciuntur, quilibet us liquatis igni aufer. Si verò crassius tritam picem immittas, quia tardius liquatur, ob id diutius ignem tolerat, & velut vitur, nigrumque facit tunc vnguentum. Ceræ & resinæ vnc. dimidia, olei vnc. duæ, picis vnc. vna.

Vnguentum Aegyptiacum Mesue recipit æruginis aureos quinque, mellis aureos quatuordecim, aceti acerrimi aureos septem coquenda igni ad iustam crassitiem.

Mel cum aceto primùm aliquandiu coquitur, deinde additur ærugo & percoquitur. Iusta autem crassities ex notis prius dictis intelligitur, hoc est, si eius portio vasi stanneo, aut marmori imposita & refrigerata coëat, nec adhæreat. Aerugo coctione transmutatur in rubrum, sicque minus terret vnguentum ægros quàm viride. Gal. lib. c. ph. y.

*Vnguentum album Rasii recipit ceræ albe unc. unam, ceruse in aqua rosarum lotæ unc. duas, *olei rosati unc. quatuor. Sunt qui addunt * Vnc. paucum aceti, alij etiam unc. unã libæ gry, alij unam.*

capburæ drac. duas, alij duo albumina ouorum, omnes rectè pro uario medici scopo.

Hodie plerique addunt omnia hæc præter lithargyrum. Alii olei vnc. 12. cerusæ, ceræ albæ ana vnc. 4.

Vnguentum desiccatiuum rubrum nothum recipit cadmiæ lapidosæ, terræ sigillatæ, ana unc. 4. lithargyri auri, cerusæ, ana unc. tres, capburæ drach. unam, ceræ unc. quinque, olei rosati & uiolati ana uncias sex.

Præstantius esset cum solo oleo rosato, & eo factò ex oleo omphacino, quia magis stringeret & siccaret.

Lithargyros cum oleis aliquandiu nutritur super ignem, cera deinde liquatur in his, deinde reliquorum puluis tenuis. paulatim adicitur.

Vnguentum enulatum spurium recipit radicis enulæ campanæ costæ cum areto, & trite, & cretæ lib. unam, axungie porci, olei communis, ana unc. tres, ceræ nouæ, argenti uiui, salua hominis reiuini extincti, terebinthinæ lotæ ana unc. duas, salis communis puluerati unc. semissem.

Cera in oleo liquatur, axungia, deinde, post additur enulæ pulpa, deinde argentum uiuum, & sal, post id terebinthina. Sunt qui argenti uiui loco salubrius miscent sulfur, alij utrunque omittunt.

Vnguentum populeum Nicolai recipit oculo- A multis
rum populi lib. dimidiam foliorum papaueris ni huic dupla
gri, mandragoræ, hyoscyami, solani, semperuiui aut tripla
parui & magni, lactuce, personatæ, coryledonis, cõponitur.
uiolæ nigre, summitatum rubi tenerrimarû, ana
unc. tres axungie porci sine sale lib. 3.

In hac regione populi flores & herbæ in
idem tempus non incidunt. Nam oculi po-
puli Martio erumpunt, herbæ Iunio vigent:
ob id oculos ipsos in mortario per se tert-
mus, deinde cum dimidio axungie porci pur-
gatæ (sæuum dulce vocamus) multû diuque
tûdimus, in vase operculato recõdimus heb-
domadas 5. 6. menses duos, dum herbæ vi-
geant. Hæ incisæ & per se pistillo ligneo tri-
tæ, quia simul ob lentorem, & multitudinẽ
non possunt cum oculis populi, & sepo co-
quuntur, cernuntur omnia, & si opus est pa-
rum recoquuntur, reponuntur: vt tamen vi-
reat magis, super adde coctioni solani titi
manipulos duos, non maleficorum more
æruginem.

Vnguentum tripbarmacum Mesue recipit li Vng. de li
thargyrum leuissimẽ tritum in mortario ad iu- thargyro.
stam crassitie m, tribulandum cum aceto & oleo nutritio.
uicissim & paulatim affusis: si uerò coquis ad ace-
ti consumptionem, & lithargyri fusionẽ, ut cras-
sescat magis, fiet emplastrum.

* Dicitur Vnguentum * apostolorum Auicennæ s. can. quia sum - recipit terebinthinæ, ceræ albæ, resinæ, ammo-
 pliciter 12 niaci ana drach. quatuordecim, eruginis, opopa-
 constat nacis ana drach. duas, aristolochiæ longæ, thuris
 quot sue- masculi, bdellij ana drach. sex, myrrhæ, galbani
 rum apo- ana drach. quatuor, lithargyri drach. nouē, bdel-
 stoli. lium si molle est, ammoniacum, opopanax cum
 aceto macerabis nocte una. postridie calefac, co-
 la, iterum pende: & ponderi horum legitimo, te-
 rebinthinam permisce, quæ tam belle hæc, ac ce-
 Olei libræ tera comprehendet, ut uix sis erraturus: lithargy-
 sint astate rum autem in oleo nutries aliquandiu sine igni
 duæ, hys - friatum. Post igni tradet: ubi calet, ceram immit-
 me tres. te. Hac liquata igni aufer, liquores, ut dixi, para-
 tos misce: ubi refrigit, reliquorum puluerem pau-
 latim adijce, & bdellij si est siccius, quale nobis
 est adulterinum.

Rarum vsu, tamen ob componendi & miscendi magnam difficultatem sæpè ad operis specimen probandis seplasiariis parari imperatur.

Emplastrum apostolicum Nicolai Alexandrini ab hoc diuersissimum est, & constat simpl. viginti & vno.

Vnguentum martiatum cum Hermolao, vel Martianum cum aliis, & de althæa, & Arragon, & Agrippæ (quæ quatuor vulgus
 ole

olea 4. calida vocat) quia rarò componuntur, om̄iñi, ex Nicolao petenda si componendi necessitas inciderit, & vnguentum in gratiam comitis cuiusdam ad menses cohibendos scriptũ, quia omnibus & solis astringentibus constat, vt emplastrum contra rupturam, si tamen componēdi cupiditas tibi incesserit, aut etiam necessitas, nobis scribitur in fine vnguentorum Mesuæ cum vnguento citreo, & aliis non paucis hodie obsoletis: quanquam & vnguentum citreum, etiam hodie quidam componũt, incerti tamē quid amentum dulce sit.

Nam sunt qui lapidē vitri (quam axungiam vitri vulgò vocant) alii gypsum lucidum, alii aliud. Forte autem corrupta vox ex amianto lapide quo adulterāt hodie alumen scissille illi aspectu simillimum, sed alumen vrit, amiantus est dulcis. Eadē ambiguitate tenētur in antalli lapide, & in gersa serpentaria quam vocem ex cerusa, syncope, n, corruptam esse est perspicuum. Est enim velut aut cerusa, aut amyllum (sic enim etiam quidam vocant) ex radice ari, vel draconūculi depellata, trita, siccata citra lotionē his aliis post lotionem cum aqua rosarum.

Cerote & cerelæon Græcis nobis ceratum à cera dictũ, medicamentum consistētia quodammodo medium inter vnguenta

& emplastra.

Mesue.

Ceratum Galeni refrigerans recipit cereæ albæ per ablutionem unciam unam, olei rosati ex omphacyno facti uncias quatuor, fiat ceratum in uase duplici, quod dum est refrigeratum, multum diuque ex aqua frigidissima, & postremò pauco aceto albo puro subigatur.

Non esse autè ceratum hoc aqua & aceto imbuendum nisi tempore vtendi, abundè ex Galeno in Mesue sectione vndecima docuimus. Postremò aqua rosatum imbuunt hodie quod probo, sed diu seruari nolo, præsertim aère calido, quia vires suas perdit, & graueolentiam acquirit.

Ceratum santalatum Mesue recipit cereæ albæ, drach. triginta, olei rosati lib. unam, rosarum drach. duodecim, santali rubri drach. decem, santali albi & flauiana drach. 6. boli Armeniacæ drach. 7. spodij drach. 4. capburæ drach. 2.

Refrigerato iam cerato & raso puluerè in mortario miscēt. paulatim potius quàm inter refrigerandum, vt antè vnguenta dixi.

Spodium
Arabū nō
Græcorū
Calidum.

Ceratum Galeni stomachicū recipit unguenti nardini optimi, cereæ odoræ & pinguis, & lotæ ana unc. un. si hyems est: si uerò æstas cereæ drac. septem, siqua in uase duplici, refrigerato deinde & raso adde pulueris mollissimi aloës, & masticebæ ana drach. unam.

Suc

Succus omphacii aut absynthii quando *Refrige-*
 addenda, in Mesue dixi. Hoc aliter Mesues *rans.*
 cōponit ex Galeno, sed mutatis aliquot sim-
 plicibus & ipsorum pondere.

Ceratum Galeni stomachicum alterum reci-
pit olei melini, cere albe lotæ ana unciã unam,
hypocistidos unc. semissem, fiat ceratum.

Hæc duo cerata stomachica ex Galeno
 vsurpanda potius fuaserim, quàm quæ hodie
 sunt ex Nicolao & Mesue, quanquam &
 id clemens, & efficax fuerit. Illud calidissi-
 mum quod non esse Galeni caryophylla,
 nux moschata, macis, cubebæ, galanga, pla-
 nè indicant.

Ceratum, stomachicum Galeni ex Nicolao
recipit mentha, absynthij, maiorana, stachados
Arabica, foliorum lauri, chamemeli, rosarum,
ana manip. unum, cinnamomi, spica nardi, nucis
moschata, caryophyllorum, macis, cubebæ, galan-
gæ ana unc. dimidiam, iburis, mastiches ana unc.
unam, puluerata excipe ladani, cere ana unc.
octo, olei chamemelini, laurini, spicini, mastichi-
ni, rosati, ana unc. una & dimidia.

Oleum laurinum, rosatum, chamæmeli,
 cum cera & ladano liquantur, mox igni au-
 fer, & trade mortario, cætera misce multũ,
 & diu tundẽdo, donec erit glutinosum cum
 oleo spicino, & mastichino.

Ceratum aliud Mesue recipit rosarum, mastiches ana drachmas uiginti, foliorum absynthij siccorum drachmas quindecim, spica Indæ drachmas decem, excipe cere puræ uncias quatuor, olei rosati lib. una, & semisse simul igni liquatis, mox aqua rosarum aliquoties lotis, deinde uino ueteri, succo, cydoniorum, & pauco aceti.

DE E M P L A S T R I S.

HÆC emplastrus cum r, & adiectiuè medicamentum, emplastrum sine r, Galeno dicitur, Latinis tamen placuit potius dicere neutro genere emplastrum, quos hîc sequemur. Emplastrum autem est medicamentum corpori admoendum, durum valdè & solidum ex omnibus propè medicamentis, præsertim pinguibus & siccis coactum.

In emplastra enim recipiuntur omnes plâtarum partes, metallica itè & terrea omnia. Multæ etiam partes animalium ac interdum animalia tota.

Ex his autem quædam vires solas emplastro distribuunt, ut vinum, acetum, aqua, succi liquidi, hæc enim ad sui consumptionem coquantur. Alia corpus tantum, & materiam emplastro conferunt, nullam verò aut minimam virtutem largiuntur, ut li-
tha

thargyros, cera, oleum commune, recens, & frequenter resinæ. Reliqua propè omnia & corpus & facultatè aliquam emplastro impertiuntur. Ex quibus patet scopos componendorum emplastrorum præcipuos esse duos facultatem, & consistentiam crassam, duram, glutinosam. Duos verò alios odorum & colorum minus esse præcipuos, & magis in ægrorum gratiam quàm medicamenti naturam, recipit tamen ob apprehensionem, magni quoque sunt momenti, præcipuè odor. Is enim bonus cerebro, cordi, vteroque commodare possit: malus nocere, in sumendis verò coloris, & præter hos saporis magni quoque ratio est habenda, ut in methodo componendi medicamenta ostendimus.

Ex his radices, cortices, ligna, folia, surculi, flores, fructus, semina sicca, & simul puluerata, vel cum aliis, ferè postrema miscentur cocto emplastro cum aristolochia, gentiana, chamaeleon remoto ab igni emplastro à Galeno miscentur: si qua verò ex his recentia & viridia sumantur, vel ex humore aliquo coquuntur, cernuntur, miscentur: vel succus ex his si succulenta sint tritis expressus incoquendis aliis seruit, & in vaporem exhalat, viribus tamen relictis, ut in emplastro de genua. Id quod etiã
muc

muccaginibus commune est, sed minus hæ ob lentorem exhalant.

Oleum tamen & mel adhuc multum absolutis emplastris superest.

Qui verò succi constantes & corpulenti (vt aloë, hypocisthis, glycyrrhizæ succus, acacia, glaucium, lycium, elaterium, meconium) in emplastra veniunt, si recentes sunt, aliquo rei propositæ idoneo humore solvuntur, qui coctione prius est consumendus, quàm illi composito misceantur, aut saltem simul incoquendo cõsumetur. Si autem sicciores sunt, tamen adhuc teri contumaces, pi stillo calido, & ob calorem siccante terantur, nisi si qui sint friabiles, vt aloë, scammonium, tam succus, quàm liquor. Dicti verò succi omnes refrigerari iam incipienti emplastro miscendi sunt, vel dum cerati consistentiam habet emplastrum, si illorum succorum substantiam & facultatè manere volumus in emplastro.

Sed succi sicciores, vt rarius in emplastra recipiuntur: sic liquores, gummi, resinæ, metallica omnino frequentissimè.

Liquores autem vt galbanū, opopanax, sagapenum, ammoniacum aceto vel vino vel alio competenti humore macerati dissoluntur, colantur, coquuntur ad humoris illius consumptionem, in emplastriq; consist

sistentiam coguntur, tuncque pondus illorum quaesitum in scriptura sumitur. Si verò horum duo, tres, quatuor in idem emplastrum recipiuntur: sed pondere diuerso, vt in emplastro diuino, separatim liquores singuli sunt macerēdi, dissoluēdi, colandi, coquēdi, vt cuiusq; per se pondus legitimū accipiatur id quod ante hanc per eolum purgationem fieri probè non potest ob ramentorum, seminum, sordium, & aliorum largam in multis horum mistionē. Si verò puri sint, aut cultello purgati, potes initio statim pendere, & mox simul dissoluere, colare, & emplastro propemodū cocto incoquere ad humoris ascititi consumptionem. Quod si iam dissoluti, colati, appēsi, & per se cocti ad emplastri crassitudinem, vt dictum est, venerint, percocto iam emplastro iniiciuntur. Sunt qui terebinthina pauca, si hanc recipit emplastrum, percoctos prius resoluāt quàm iniiciant.

Galbanū ligneo pistillo tusum aliquādo cæteris ab igne depositis iniicitur, aliquādo parū incoquitur, raro multū: ammoniacum sepe multū coquitur, aut separatim, aut cum emplastro, interdum minus: est quando digitis ad ignem, vel solem dilatatum mox vbi alia, sed remota sunt ab igne sublata iniicitur, donec lique scat.

Amm

Ammoniacum solum impositum squallida & arida reddit emplaftra, nisi cera & resina, vel alia ad emplasticam confectionem idonea misceantur.

Vinum verò, acetum & alia id genus coquendo tota consumuntur, viribus tamè (vt dixi) in medicamento relictis pro varia aceti & vini natura. Neque enim idem potest acetum ex vino austero, & acetum ex vino valenti, adhæc tenue, purum, album valentius est, in tenuando & penetrando quàm contrarium: sic vina medicamētis varia expetuntur, nunc austera in emplaftris epuloticis: nunc generosa, quale Falernum, si digerendum valentius est. Ob id à medico sunt hæc distinguenda in suis scripturis.

Oleum emplaftris primà ratione miscetur ad coctionem, deinde vt emplastium fiat anodynum, resoluens, molliens, vtque medicamenti vis acris, vel austera obtundatur.

Oleum commune emplaftris miscetur, vt materiam præstet: sitque cum cera liquidum, & mistum emplaftrorum corpus, cui euphorbium vel alia misceantur. Sæpe autem ad metallicorum coctionem adhibetur, vel solum, vel cum aqua, vel aceto, vel vino. Solum cum axungia in emplastro diachalci teos ad lithargyri & chalciteos coctionem:

solo item vel cum dictis humoribus lithargyros læuissima ferè veteribus coquitur ad sordium consistèntiam metallicis quibusdã, vt squamma æris, cerussa, nunc initio adiectis, nunc postea, pro variis medicis scopis.

Oleum verò vetus quanquã & materiam præbeat, tamen ad digerendum miscetur: id quod quanto vetustius est, tanto in id efficacius. Eadem ratione omphacinum oleum, vel simile ad astringendum & refrigerandum miscetur: lotum ad refrigerandum, & dealbandum. Composita quoque olea omnia, & vnguenta in emplastra immitti possunt, vt præter materiam, facultatem quoque suam immittant.

Additur etiã oleum, vt resinarum sicciorũ, & ceræ vetustioris siccitatẽ corrigat: id quod resinæ recentiores quoque præstant.

Oleum hyeme vnguentis quibusdam, cæ ratis, emplastris largius miscendum quàm æstate, à cuius calore semifusum, mollius reddit vnguentum ceratum, emplastrum, vt durius idem oleum ab hyemis frigore concretum. Eadem ratio resinarum, liquidarũ, & siccarum, minus & ceræ, vt olei partẽ cotylæ quartam hyeme, æstate octauam: miscet Galenus, interdũ cotylas olei quatuor hyeme, tres æstate idẽ miscuit. Resina tamẽ & cera quanto pinguior, humidior, recentior

tior, tanto paucior tam hyeme quàm æstate miscenda est: sed tamen parcior adhuc æstate quàm hyeme.

Mel panaciæ & aliis quibusdam emplastris miscetur, vt corpus præbeat emplasticum, & prætereà siccet, tergeat, digerat, à putredine vendicet.

Cera in emplastris solum materiæ locū habet nō efficaciam virtutis adiuuat, vt interdum resina, non tamen omnibus, vtpote materiam aliunde sortitis cera miscetur, aut resina. Nam emplastrum diachalciteos neutram recipit, quòd consistentiam emplastri iustam suppeditent lithargyros, chalcitis, & axungia à membranis purgata, cum oleo cocta. Ad hæc quibus ladanum miscetur si laryngum est, ceræ vicem sustinet, vt ea non sit addenda.

Porro cera vel est recēs, & ob id pinguis & glutinosa magis. Hæc quæ æstate parcior est miscenda, vt oleum hyeme, largiori manu vtrunque, & ratione eadem pices, & resina. Quæ verò cera est siccior, vel natura, vel tempore hæc minus diu coquenda, & sæpè oleo aliquo vel resina liquidiore humectanda. Adde, quod cera alba seu natura, seu lotionem ad candorem quoque interdum additur. Propoleos ferè eadem quæ ceræ consistentia & ratio, sed facultate trahēdi vehementer

Quauis enim emolliendi vis exigua ce re adsit, tamen illius causa non iniicitur.

menti est prædita, quàm cera, vel nullã vel minimam obtinet, quanuis nõnihil digerit, sed inter digerens & tractorium aliquid inter est Galeno initio lib. 7. c. ph. g. Propolis ob id ferè semper remoto ab igni emplastro miscetur, ne vis eius attractrix exhalet.

Gũmi thuris omniũ frequentissimè in em *Gummi.*
plastro Græcis veteribus recipitur, myrrha & sarcocolla non rarò, bdelliũ & styrax interdum, cætera rarissimè, nisi quod caphuram, & alia quædam Arabes ac neoterici frequenter hodie suis emplastris commiscent.

Thus autem persæpe miscetur empla- *Vel lib. 5.*
stris ad obtundendam aliorum valentiorum *meth.*
violentiam nonnunquam vt materiã præ- *Manna*
beat emplasticam, præsertim quod recen- *Græcorũ.*
tissimum est ac pinguisimum, nonnunquam vt affectus causam coquat, & modicè digerat. Rationibus iisdem manna ipsis miscetur, ac præter eas vt modicè astringat. Gummi alia ferè miscentur quo emplastris facultatem aliquam suam largiantur, ac non multò ante resinas iniiciuntur, idque quia substantia sint aquea & crassiore cù resinæ sint aeræ magis & tenuiores, vt in simplicibus diximus. Si verò gũmi sint liquida & recetia eorum quæ humiditatem multam, & virtutem in emplastro manere velimus parum diu incoquantur. Quod præceptum succis,

liquoribus, resinis, & aliis permultis est commune: quia coquendo sicciora euadunt, & viribus velut exanimantur.

Gám̄ liquorēs semper in fine misceantur, & succi sicci: quæ si humore aliquo fuerunt soluenda, ad illius consumptionem prius coquantur, post misceantur, quando emplastrum incipit refrigerari. Succī liquidī in emplastro de ianua coquendi cum oleo. Herbar̄ virides in emplastro gratia dei cum vino coquantur ad eius consumptionem. Ex oleo coquantur emplastra, vt apostolicum, ceroneum, oxycroceum, diuinum, & contra rupturam, diachylon, vel ex succis, vt emplastrum de ianua: vel lacte, vt emplastrum gratia dei.

Chalcanthum aceto solutum depositis ab igne paulatim miscetur Galeno cauenti ne efferuescat. Aes vstum, arugo, chalcitis, magnes, bolus Armenica, terra Lemnia, sulfur, auripigmētum, & cætera puluerabilia in fine depositis ab igne miscentur. Adeps super ignem miscetur semper agitando, crocus humore solutus dum fiunt magdalia & moschus miscentur.

Resinæ.

Resina lentiscina, terebinthina, laricea, pitynia seu pinea, picea, abietina, cupressina emplastris miscentur sæpè ad consistentiam ipsorum constituendam tantum, seu vt mater

teriam & corpus emplastro cum aliis præbeant, interdum vt lentorem & glutinosam qualitatem impertiantur, cum per alia emplastrum pinguis expers, nec adharēs per se partibus est, ac per se promptè excidens.

Est quando vt virtutem aliquam emplastro afferant digerendi, tergendi, siccandi, vel aliam cuique seorsum resinæ peculiaritatem, vt in ipsarum historia docui in simplicibus. Quantum autem vniuscuiusque sit miscendum, & quādo coctioni sit vna quæuis miscenda, postea suis locis audies.

Terebinthina quamuis valentius quàm cetera emollit, ac præterea calfacit, & digerit: sæpè tamen emplastris iniicitur, vt ea tantum reddat glutinosâ, non vt facultatem aliquam, vel nouam tribuat, vel augeat, Aliæ item resinæ similiter pingues eadem ratione.

Quando autem ea miscetur, & simul liquores, aut succi sicci. His humore idoneo solutis, colatis, ad humoris consumptionem coctis, rectè commiscetur terebinthina, deinde ambo percocto emplastro, & ab igne deposito permiscetur, vt ignem nullam, vel minimum sentiat terebinthina. Siue per se siue cum aliis in emplastrum veniat, vt in emplastris diachylo maiore, de meliloto, de muccagimbus.

METALLICA.

METALLICA sunt antè admodum curiosè terenda, & cribro tenui cernenda, vt promptius liquentur si liquabilia sunt, vel ne contactu nos offendant si non liquantur, etiam si liquabilia sint.

Ex his verò quæ liquantur libro superiore docui in liquatione.

Liquatur lithargyros cū aqua, vel oleo, vel vino, vel aceto, vel oleo iunctis horum aliquibus, quæ tamen coquendo absumentur, & liquandi celeritatem lithargyro afferunt, vt post audies.

Lithargyri & cerusæ ana lib. .i. si cum olei & aquæ ana libr. vna, parum diu aëte puro igni splendente coquantur, album fiet emplastrum: sed vt adhæreat parū terebinthinæ, vel resinæ similis addendum, si molybdæna addatur fiet cineritium, si lithargyros & oleum sint lota, albius fiet emplastrum, albedinem præter dicta emplastro conciliat cera alba, oleum lotionis albatū, pompholyx, spodium, calx, ossa vsta, & pisciū testæ vstæ, farina, si plus cerusæ accipiat quàm lithargyri albius fiet: sed minus tenax.

Aerugo citra coctionē cerato mista emplastrum facit viride: melius fiet si aerugo in sole ex aceto acri pluribus diebus laugeatur, quod enim est in ea mordax, sic mite-

fcit.

feit. Si verò æruginem cum aliis initio mediocriter coxeris emplastrum facies melinum, id est coloris malicydonii : si liberalius, rufum fiet. Rufa item & fusca efficiunt chalcitis vsta, auripigmentum, sandaracha, pix nigra, bitumen, gagates lapis, & alia ante miffionem nigricantia, quæ si largiora miscentur, nigrum faciunt emplastrum. Melinum etiam fiet si ærugo lithargyro ad spiffitudinem coctio addatur, & iterum coquatur, donec vrendo rufescat.

Cadmia fornicaria, vt etiam lapidosa prius ex vino, vel alio liquore idoneo diu trita fit melior, & ad fusionem aptior.

Cerusa interdum additur emplastris, vt refrigeret, siccet.

Interdum ad albedinem conciliandam, interdum ceu apta tantum conficiendo emplastro materia, vt in emplastro heræ ex duabus aristolochiis.

Si candidum vis emplastrum lithargyri loti & cerusæ ana lib, i. cum olei vnciis nouem coquitur parum diu ob panicum liquorem (coctio enim longa nigredinem affert) sed medicamentum tunc minus est glutinosum, & adhærens: quale vt fiat quidam tere binchinam, vel colophoniam maximè perluculentem miscent, ne colorem vrient, aut medicamēti virtatē, Alii eadem ratione ceram

albam adiiciunt, vt cerusa emplastris multis ad albedinem cōciliandam miscetur : sic ad ruborem nimium sinopicum, veteres misuisse docet Gal. lib. 6. c. ph. g. vt autem sit fuscum emplastrum, squamma æris additur, & ignis fit ex tæda loco lignorum, ibidem.

Interdū per se ex oleo coquitur lithargyros ad spissitudinem, tuncque puluerata cerusa spergitur, vt fiat emplastrum album. Cerusa potest initio misceri, vt sal, & alia metallica, & terrea, & cū lithargyro coqui quando nihil ad albedinem cōferet, sed neque ad aliud quàm materiã, nisi quod valentius siccet quo diutius coquitur: sic lithargyros & metallica ac terrea alia.

Lithargyri enim vsus in emplastris duplex, si enim nō liquetur. materiæ solūm habet rationē: si liquetur præter quã quod corpus glutinosum emplaistro præbet, etiã siccet, idque magis quo diutius cocta erit, fitque sic medicamentum glutinantius.

Si lithargyros ex oleo coquenda sit, & ei emplaistro addantur mucagines, lithargyrū prius extra ignem pauco oleo nutrias: deinde igni trade, & mucaginē paucam, vt vnc. duas affunde, prohibebit oleum & lithargyrum vri: si non requiritur mucago igni lento diu coquatur.

Lithargyros oleo duplo incocta : satis
glut

glutinosum facit emplastrum sine resinoso, aut ceroso corpore, multò magis si triplo.

Si emplastrum recipit lithargyrum, ceram cum vino, aceto, aqua, oleo, vel succo alio fluxili, prius sine igni illa nutriantur in mortario cū pistillo: deinde coquātur igni lento, donec corpus (vt dicūt) sumat, & crassum glutinosumque euadat. Lithargyros enim coquenda diu ex humore aliquo, vt siccans magis, & glutinosum reddat emplastrum. Eadem ratione metallici reliqua, & terrea coctione longa sicciora euadunt, non tamen glutinosa, nisi quæ liquantur. Nam quæ glutinosa prius erant cum his cocta, liquores, gummi, resinæ, cera, mel, siccata magis lentorem glutinumque amittunt. Oleum verò lentum, sed minus ob iunctam humiditatem multam glutinosius euadit, vt vetustate sic coctione. Adde quòd fusè coquendo lithargyros, & oleo vnita probè, olei glutinositatem auget, tum quòd in pristinam duritiem non redit, tum quòd siccando liquiditatem olei consumit. Vnde etiam citra fusionem lithargyros leuissimè trita, diu cum oleo mediocri subacta, in emplastri formam perducitur, præsertim si id in sole, vel aëre aliter calido fiat.

Contra ærugo, chalcitis, squamma æris, & similia diu coquantur, vt vires eorum

vehementes coctione longa obtundantur,

Quanti-
tas. Ladanium autem & galbanum, & propolis, & plurima alia vires tantas non habent: quæ obtundendo veniant ob id nihil, aut ni mirum coquantur.

Lithargyri libr. tres, chalcitheos vnciæ quatuor cum olei lib. tribus, & axungiae lib. duabus coquantur: præstat tamen prius in mortario miscere illa omnia, quàm in cacabo coquantur. Lithargyrus & cerusa ex pari sibi oleo & aqua si coquantur, medicamentum fiet fragile, cuti non hærens, si maiorem liquidorum mensuram acceperint, & ob id diutius coquantur, glutinosum euadet medicamentum. Lithargyros fusa cum aqua & oleo largo blandum, & glutinosum, & album facit emplastrum.

Lithargyri lib. vna ex aceti & olei ana lib. duabus, cocta ad liquationem, glutinosum admodum facit emplastrum, magis si ex vtriusque ana lib. tribus coquatur: quòd si vno die toto coquatur, nigrum fiet ac splendens.

Eadem ratione si cū largo vino & oleo liquetur. Viribus tamen maximè variat pro coctionis mensura, & aceti, vini, aquæ, olei varia in differentis suis natura: quas differentias medicus pharmacopæo in scripturis suis explicare debet. Præstantius autem fiet hor

horum quodque, si lithargyros ex his liquoribus, vel singulis, vel coniugatis æstate sole calido multùm teratur singulis diebus quindecim.

Oleum hyeme largius emplastris miscetur quàm æstate, à cuius calore semifusum fit mollius emplastrum, vt à frigore concretum durius, eadem ratio est resinarum liquidarum, aut minus siccarum & ceræ.

Resina aut cera quanto pinguior, humidior, & recétior, tanto parciore tam hyeme, quàm æstate miscenda est.

Si medicamentum facturus es simile aco-
pis vnguentis, & ceratis liquidis, oleum sit quadruplum ceræ. Si ad emplastri speciem durum, ceram oleo æqualem misce, maxime si cera sit vetusta & sicca: si verò recés est ac pinguis, pauciore oleo quàm cera opus est, vt ceratum emplastri consistentia fiat, maxime per æstatem: vt si facis ceratũ di-
euphorbii, accipe ceræ drach. 6. olei drac. 6. vel drach. quinque, euphorbii drachmam vnam. Quod si resinam miscebis, vt glutinosius sit medicamentum, oleum minue. Cera enim ad liquiditatem multò pingui eget: resinæ verò si sint aridæ, paucio: si liquidæ, siccam aliquam substantiam ad emplastri consistentiam postulant. Quantum autem resinæ cerato misceas, coniectabis

experientia. Terebinthina enim triplicata ceræ mixta, vide an emplaftri habet spiffitudinem, fi erit ficcius, auge refinam : fi mollius minue. vel ceram auge.

De propoli eadem quæ de cera ratio, fi enim pinguis & recens est, parcior miscenda est ad emplaftri formam, fi vetus & ficca, largior potest misceri.

Si medicamentum iam cerati habet consistentiam vt emplaftrum fiat, ceræ tantùm tertia pars vel quarta misceatur: fi adeps miscenda est, & ea humidior, ceræ dimidium addendum est.

Si cerâ parem miscebis oleo, emplaftrũ medicamentum fiet aëre temperato. Si verò cera vetus est, & arida, & aër frigidus, paulò plus olei: fi autem cera pinguis, & aër calidus, paulò minus olei quàm ceræ, vt ceræ pinguis lib. vni, olei vnc. duodecim, ceræ verò ficcæ vnc. tredecim, pro ceræ consistentia, quantitate, & aëris in calido & frigido temperatura. Vt autem pinguedine lenta cuti adhærere possit, refina additur præcipuè terebinthina liquida parte ad ceram tertia, vel quarta.

Quando ceræ miscentur liquabilia, quæ frigida vbi concreuerint solida sunt, pauca cera opus est, vt in basilico tetrapharmaco recipienti ceræ, resinæ simp. colophonix picis

cis seu taurini pares portiones.

Quando præterea ceræ mista sicca sunt, vt metallicorum pulueres, farinæ, pauca misceatur, vt emp. ex sem. lini. Olei veteris lib. duæ, ceræ vnc. 2 0. resinæ colophonix, adipis suilli ana lib. 1. & dimid. lithargyri li. 1. cerusæ, & mucuginis seminis lini ana vnc. sex, thuris vnc. quatuor, farinæ tenuissi. vnc. vna. Mucuginis, sem. feniculi, lini, radi. althææ, & oleum incoquit Paulus in diaphillo, dum bullire desierint, id est ad mucuginis consumptionem.

Ex metallicis præsertim si pauca liquida addantur, statim durissima euadunt emplastra. ob id parua quantitate paranda, præsertim si hyeme paranda sunt, ceræ, olei, adipum, medullarum, gummiarum, resinarum, butyri, liquorum recentium, & succorum glutinosorum misturam cum siccis, primam coniectura quadam artificiosa ex singulorum quantitate & consistentia præsumimus: non planè scientes quale crassitudine tandem medicamentum sit futurum: Sed cum mista sint omnia, clarum sit an tenerius, vel durius æquo sit redditum: quare in secunda compositione diligentius à nobis coniectanda est legitima cuiusque quantitas.

Olei mensura est coniectanda ex his quibus

bus miscetur, & coctionis quãtitate, & aëris temperie: nam metallica sunt coquẽda diutius quã siccare sine morfu volumus, ac glutinosiora esse, ob id largius oleum requirunt: quod si paucum habent, & minus diu coquenda & friabilia sunt, nisi resina aliqua coëant. Quod si cum oleo & aceto vel vino coquitur, quo plus aceti vel olei accipit, eo magis siccabit emplastrum.

Quæ ladanum accipiunt, non egent cera & contra, quia ladanum ceræ loco ad siccorum medicamentorum vnitatem faciendam vsurpatur. Multæ ceræ mistura medicinali vim aufert, cera recētissima mollissima, pinguis, pauco humore oleoso eget. Vnus coquendi modus in omnibus emplastris nõ est similiter utilis, sed colorẽ, & sæpe facultatẽ immutat. Possis enim cerusam ab initio cum lithargyro coquere, sed candorem ex longiore coctione perdet, & astringentem, & refrigerationem: magis tamen siccabit, si cruda iniicitur, contra, si cocto iam lithargyro ad mellis consistentiã, omnia hæc mediocriter.

Dum lithargyrum & alia metallica coquis igni, spatha ferrea moue ne vrantur, quod fundum ob insitam grauitatem promptè petunt.

Lithargyro ad consistentiam cocta ad-
du

Coquendi
modus &
ordo.

duntur adipēs, resinæ, gummi, manna, cera, dum cocta aded sunt omnia, vt digitos non inquinēt, galbanū, & arugo, & opopanax, aristolochia, panacis radix, chamæleontis radix, gentiana, myrrha.

Lithargyro ex oleo liquata cera, & terebinthina adduntur, vbi cocta sunt aded, vt manus non inquinēt, ammoniacū manibus dilatatū additur, deinde lana succida, vsta.

Quod si sepum & mannam thuris accipiat, illa ante ceram miscentur, & assiduè mouentur: post vbi mutata erunt & liquata, ceram, & picem aridā, & terebinthinam, donec amplius manus non inquinēt: tunc adde galbanum, post aruginem, & opopanax aceto dissoluta.

Lithargyro ex oleo cocta squamma lauiſsima miscetur semper mouendo, deinde chalcites ex vino calido acrimoniā, exuta, vel aceto trita, paulatim miscetur.

Si bitumen, pix, cera, resina, propolis spissato illi addantur, quibus liquatis arugo, & pyritis lapis ab igni sublato, & modicè refrigerato alumen, galbanum subactū manna iniicitur.

Myrrha, bdellium, thus, opopanax ex aceto teruntur, interdum & ichthyocolla minutim concisa prius, puluis lanæ succidæ, manna, galbanum, extra ignem iniiciuntur.

Ter

Terebinthina & cera adduntur lithargy-
ro ad consistentiam cocto, deinde ammo-
niacum digitis dilatatum, tunc & ærugo &
squamma æris: post hæc ipsum æs vstum, pi-
tynam, & ceram, post hæc metallica.

*Coquendi
finis.*

Finis coctionis emplastrorū est, cum sco-
pos prius dictos attigit: consistentiam scili-
cet legitimam cum viribus expectatis, colo-
rem quoque quæsitū ac odorem. Consisten-
tia autem iusta, hoc est crassa, dura, glutino-
sa, & adhærēs cognoscitur, quādo emplastri
portio exēpta, & refrigerata in aëre, marmo-
re, metallo, vel aqua, vel alio, digitos non
inficit, & omnia in unū probè coierunt: nec
fragile, sed tenax, ductile, rumpi cōtinax,
duritiæ ceræ igni, vel alio calore mollitæ.

Vires autem emplastri expetitas cogno-
sces si quas frangi noluit medicus, integræ
sunt, nec igni dissolutæ, quas auctas vo-
luit, vel fractas, coctione longa, vel alio-
rum institione auctas & fractas coniectura
quadam colligis, quæ an certa fuerit, expe-
rientia & vsu emplastri probavit medicus.
& tibi postea insinuabit. Ignis ipse non mo-
dò vehemens aut clemens, sed subiectorum
ratione, & diurnitate emplastri, vim aliā
alia mutat: nam vehementior vrit, & deni-
grat: uti & diurnior & fumosus, & qui ex
tedis fit, vel aliis fumum multum & cras-
sum

sum ob resinofara ſubſtantiam edentibus, & in aëre craſſo, & nebuloso factus. Contra verò clementior coquit, & qui ex lignis fit ficcis, ac ſine fumo, ſinceram & ſplendidam flammam edentibus in aëre puro.

Lithargyros flamma acri & cōtinua interdum coquitur, interdū igni lento. Probè coctum eſt emplaſtrum diachylon Nicolai Alexandrini, quando in eo veſiculas ebullare & ſubſiſtere videris, cap. eiusdem. 104.

Pyxide rubra quædam, alia lignea, alia *Repoſitio.* pelle excepta reponuntur, ferè tamen hodie Democratis exēplo li. 5. c. ph. g. μαρμα-
λαία; mānibus facimus, quas papyro circun-
damus.

Emplaſtrum diachylon commune Meſue ſic *Diachylon*
fit, lithargyri tenuiſſimè tritu, & à plumbo, & *album.*
ſcoria purgati unc. una & dimidia, cum olei an-
tiqui clari unc. tribus in mortario * lapideo
piſtillo ferreo diu conquaſſetur & agitetur, * reo ho-
poſt igni lento coque, rudicula ſemper mouen-
dic.
do, donec lithargyrum craſſeſcat: tunc igni au-
fer, ut paulatim frigeſcat, ſine. Interim unc.
tres mucaginis ex ſemine lini, & ſanigræ-
ci & radice malve, extractæ parum ſerueſcæ,
deinde illam paulatim lithargyro & oleo pro-
bè piſtillo ligneo permisce: poſtremò percoque
omnia ſimul ad iuſtam ſpiſſitudinem. Si vis trea-

tum

Si puluerē eum facere, misce, aut oleum irinum pro com-
 ireos mi- muni, aut pulueris ireos unciā unā in lib. sin-
 secas oleū gulas, si addatur muccago, se. meliloti, anodynum
 aliquot e- magis euadet.

tiam eum
 miscendū.

Hodie sic paramus, sunt qui semina lini
 & scenigræci purgata sordibus, & radicem
 maluæ mundam & contusam nonnulli tri-
 duo aqua macerant, super prunas clemen-
 tes, deinde semper mouendo coquant ad di-
 midias, & colant. Eius colati libram vnā
 cum oleo aliquantisper coquant, postea
 puluerem lithargyri miscent, & continen-
 ter rudicula mouentes coquant, donec bul-
 las & stridorem edere desinat, seu donec
 marmori vel aquæ frigidæ infusa portinncu-
 la & refrigerata idoneam habere consisten-
 tiam videatur.

Si lithargyros & oleum diligenter sint
 abluta, multò albius erit emplastrum. Ni-
 colao Alexandrino recipit olei veteris vnc.
 42. lithargyri vnc. 36. radicis maluæ agrestis,
 & ibisci, scenigræci, seminis lini ana vnc. 12.
 radices & semina in aquæ phialis tribus tri-
 duo infusa, igni lento coque ad dimidias,
 cola: expressi libram vnā cum oleo ali-
 quandiu coque, dein puluerem lithargyri
 quantum satis est incoque semper mouēdo:
 dum percoctum erit, hoc est, dum vesiculas
 bull

bullare & subsidere videris aufer igni: dum refrixerit, conde. Lithargyrum cum oleo vidi diu agitari in mortario metallico pistillo ferreo, abluit: sed dum igne attigit, nigruit, maximè vt diachylo ineptissimū videretur.

Lithargyrum vbi in vas igni impositum miseris, oleum paulatim affundatur, semper miscendo pistillo ligneo vbi probè erunt mista, partem meliorem muceaginis affunde & coque, dum ea videbitur cōsumpta: reliquorum paulatim aduce semper mouèdo.

Cum autem lithargyrum promptè vratur motu per spatham ligneam latam assiduus est opus, quia eam à fundo vasis separet: ignis prætereà sit blandus, & affundatur vt dictum est, muccago.

Album autem fiet vt vulgò expetitur, si muccago parū habeat se. scenig. id enim largius flauum facit emplastrum, addunt nonnulli salem paucum initio extrahendæ muceaginis, vt clarior & albior sit. Lithargyros item benè lota aqua cōmuni vel salia, albedinè addit, & coctio mediocris. Nā multa & vstioni propinqua flauitiem & ruborè & nigrorem impartit. Si verò violèta est flamma, etiam mox nigredinem dat lithargyro.

Empl. diachylon magnum Mesue recipit li- Proportio
thargyri puri, triti & creti unc. 12. olei irini, lithargyri

ad oleum anethini, chamæmelini ana unc. octo, mucaggi-
 hic eadē, nis, seminis lini & sœnigræci, & radicis albæ,
 quæ prius. & ficuum pinguium & uuarum passarum, succi
 ireos, & scillæ, cœsypi, ichthyocolle ana drach.
 duodecim & semissem, terebinthina unc. tres, re-
 sina, pini, cera flauæ ana unc. duas, compone ut
 diacbylon commune.

Muccagines vt prius emulgeantur, oleo
 quæ lithargyros in mortario vel vase in quo
 coquenda est diu ante coctionem nutriatur
 semper mouendo; deinde igni lēto coqua-
 tur, dum crassescere incipit mucago paula-
 tim affundatur, hac propè cōsumpta igni au-
 feratur emplastrū, affundatur succus ireos &
 scillæ, & ichthyocolle glutinis mucago, cū
 vino et aqua simul mistis & coctis extracta.
 His consumptis coctū est emplastrū, & cera
 minutim secta & pini resina miscendæ his li-
 quatis, terebinthina & cœsyplus extra ignem
 miscenda, quia coctionem non sustinent.

Ichthyocol-
 la etiā pi-
 scis est.

Empl. de mucaginibus spurium recipit muc-
 caginem, sem lini & sœnigræci, & albæ, & me-
 dianæ corticis, ulmi ana unc. quatuor & semis-
 sem, olei, liliorum, anethi, chamæmeli ana unc.
 unam, Ammoniæ galbani, opopanacis, sagape-
 ni ana unc. semissem, ceræ nouæ unc. uiginti, te-
 rebinthine uncias duas, croci drachmas duas
 fac

fac emplastrum.

Muccagines vt dictum est extrahantur cor-
tice vlini medio benè prius cōtuso, eadem
oleis incoquendo consumantur, olea resi-
dendo purgentur, vel linteo sine expressio-
ne colentur: his calentibus cera particulatim
secta liquefiat, & liquores isti quatuor ace-
to * soluti, & linteo colati cerelæo calicō
misceantur: postremò extra ignem terebin-
thina probeque omnia commisceantur, &
caue ne ingrumos abeat. Crocus tritus mar-
mori inspergitur & manibus fingēdo mag-
dalias immiscetur.

*vel cha-
memeli
& melilo-
ti decocto.

Empl. de meliloto Mesuae recipit, meliloti unc.
sex, florū chamameli, se. sanigræci, rad albæ,
absynthij, sampsuchi, baccarum lauriana drach.
tres, cardamomi, cyperi, ireos, cassiæ, spica nar-
di, seminis apij, ameos, anisi ana drach. duas &
semissem, ammoniaci drach. decem, styracis, bdel-
lij ana drach. quinque, terebinthinae unc. unam
& dimid. ficus pingues duodecim, sepi hircini, re-
sine ana unc. duas & semissem, cere unc. sex, olei
sampsuchini & de spica ana. q. sufficit insunden-
dis & extendendis omnibus.

Vt ana un-
ciam unã.

Sepum hirci colatum refina, cera in oleis
liquentur, ficus pingues aut parū humecta-
tæ probè tritæ per mantilè, aut stamen, aut

cribrum setaceū cernantur, prædictis misceātur, deinde ammoniacum & bdellium in aceto soluta & colata, postea terebinthina, postremò ubi refrixerit, pulueres creti radicū, herbatum, florum, aromatum, & simul cum his styrax per se diligenter tritus. Si verò ficus essent pauciores, & puluis largior, nec is cernendus, possant hæminutum cōcisæ cum aliis teri, baccæ lauri excorticandæ. Sunt qui Ammoniacum & bdellium aqua (cui meliletus, chamæmelum, & fœnumgræcum sint incocta) dissolui malunt, ut emplastrū fiat emolliens magis: sed aqua illa ægrius solvuntur: quàm aceto essentia tenuitate promptius ipsa tota penetrante & dissolvente.

Empla- *Empl. ceroneū Nicolai recipit picis navalis*
strii cero *colate, ceræ ana unc. duas, & drach. tres, sagape*
ma Nico- *ni unc. duas, ammoniaci, terebinthinae, colophonie,*
laus Ale- *croci, ana unc. unam, & drach. tres, aloës, thuris,*
xadrinus. *myribæ ana unc. unam, opopanaxis, styracis, gal-*
& primæ *bani, mastiches, aluminis, fœnigræci, styracis ru-*
clæsis dra *bri, bdellij ana drac. tres, lubargyri drach. unā*
cb. 7. 2. *& dimidiā, sagapenii, galbanum, opopanax, am-*
drac. 6. ter *moniacum fracta uel potius incisa uino tecta no-*
tia. 4. *Et macerentur: oquantur ad unum dimidij con-*
quarta. 3. *sumptionem, colentur, tunc picem colatam mi-*
sce,

See, spatula moue, hac liquata ceram: qua fusa quintadu-
colophoniam colatã, postea styracem pistillo ca-ss & gal-
lido tritum frustatim adde: hinc mastichen, abus, banum, ex
myrrham: bdellium, trita, creta aliquandiu post qua bdel-
lijice, terebinthinam, alumen, lithargyrum, scæ-
liu & con-
num græcum percoctum affunde in aquam frigi-
fitentem
dam, extracto aquam omnem manibus exprime idest sty-
cum puluere, aloës super marmor oleo laurino riacem ru-
unctum subige, cum puluerato croco finge offat brã in sex
manibus eodem oleo unctis. tem spa-

Sed Nicolaus Alexandrinus lithargyrũ ret drach.
tenuissimè tritum, cum oleo quantum satis una utri-
est. percoquit, deinde picem addit: hac liqua usque con-
ta, ceram, aqua fusa lachrymas colatas, am- ticus in li-
moniacum, sagapenum, opopanax, galba thargyri
num, styracem vtrunq; , terebinthinam, & drac. dimi-
spatula probè miscet. Hinc colophonie, thu dia.

ris, mastiches, bdellii, aluminis, myrrhæ, scæ-
nigræci puluerem paulatim miscet, vbi per-
coctum est, in aquam iniicit. Ceromã autem
propriè oleum quo luctaturi se perfundũt.

Hodie melius picem & colophoniam li-
quatam colant, ceram in ea liquant, sagape-
num, ammoniacum, galbanum, opopana-
cem, bdellium, vino soluta & collata co-
cta que ad vini propè totius consumptione,
paulatim miscet, deinde terebinthinam,
postremò puluerem reliquorum tenuissimè

tritorum & cretorum, crocum verò inter subigendum super marmor & oleo manus vngunt, ne his emplastrum adhæreat. Vel potius liquoribus, vt dixi, coctis particulatim miscetur cera, resina, colophonia liquata, vel cera particulatim iisdem miscetur: & hac fusa, reliqua duo liquata paulatim miscentur: sic enim citius & perfectius in corpus vnũ coeunt. Si verò simul vel liquores ceræ, picis, colophonix, vel cõtrà liquoribus, ceram, picem colophoniam affatim iniicis, liquores fundum ob grauitatẽ petentes vrẽtur: & cũ aquosi sint ægrius, aliis pinguibus summum leuitate sua petentibus miscentur: nisi fortè tandem iam vel vsti vel semiusti. Vide diligenter, ne aloë, & myrrha vrãtur, & grumolum reddant emplastrum.

Alii secreto quodam modo Ammoniacum, sagapenum, opopanacem, galbanum, bdellium vino soluta, cocta ad emplastri cõsistentiam, terebinthina paulatim mista sine igni remolliunt, non modo in ceroneo hoc, sed etiam emplastro præcedenti de meliloto & aliis, deinde liquatam ceram cum pice & colophonia miscent, postremò reliqua.

Nico Ale Empl. oxycroceum Nicolai recipit picis naxã in pri- ualis, croci, colophonie, cere ana unç. quatuor,

ter

terebinthine, galbani, ammoniaci, myrrhe, *ma-* ma classe
 stiches, thuris ana unc. unam, & drach. tres: Gal un. duode
 banum & ammoniacum aceto nocte una mace- eim, in se-
 rentur, postridie liquantur igni, colantur, iterum eunda. 4.
 coquuntur ad parus aceti consumptionem: addit aceti phia
 tunc picem naualem colatam, hac fusa, ceram, lam unam
 qua liquata colophoniam, deinde terebinthinam miscet.
 aliquandiu post mastichen, thus, myrrham, sem-
 per spatula mouendo. Colta in aquam frigidam
 immitte, manibus banc totam exprime, super
 marmor oleo inunctum cum puluere croci molli,
 & offas finge.

¹ Alii picem naualem colatam, colopho-
 niam ceram liquant, his adhuc calidis galba-
 num & ammoniacum in aceto dissoluta &
 colata miscent. His coctis mastichen, thus,
 myrrham, postremò terebinthinam, & vbi
 iam refrigit manibus mollendo & subigen-
 do super marmor, puluerem croci confun-
 dunt: hyeme verò addi potest olei unc. una
 ob emplastri siccitatem.

⁶ Nicolaus Alexandrinus picem cum par-
 te aceti, in olla noua coquit ad aceti consumi-
 ptionem, cum reliqua ammoniacum, thus in
 mortario terit & soluit, & coquit semper
 mouendo, cauens ne acetum exiliat. Cum
 acetum est consumptum, galbanum, myr-

ram, mastichen addit, his feruefactis crocum pulueratum miscet, deinde in mortarium fundit, & fingit magdaliones. Sed modi alii placent magis.

Oxytrocium vocatur ab aceto macerante, galbanum & ammoniacum & croco largiore. Nā eius vncias quatuor recipit, ceroneum verò tantam vnciam vnam & drachmas tres: In ceroneo præterea liquores vno macerantur, cætera multum conueniunt; sed illud valentius, hoc propter crocum largiorem sumptuosius, quem variè minuunt. Ob id vt vilius sit, croci vnc. tantum duas hodie miscent, dolo parum malo cum crocus vires medicamento maiores non largitur, quam ceroneo, vt causa sit nulla, cur hic adeò augeatur sumptu parum necessario, nec viribus adeò æstimandis.

Empl. de Ianua Nicolai recipit succorum apii, plantaginis, betonicæ ana lib. unam: cere, picis, resinæ, terebinthinæ ana lib. semissem, forma emplastrum.

In succis his reliqua tria sunt igni lento coquenda, & continenter mouenda ad succorum consumptionem, postremò terebinthina mista semel, aut bis feruefacienda. Alii terebinthinæ partem dictis simul incoquunt, reliquam extra ignem miscent, vt siccitate ali

aliorum emédent, sicq; formam emplastro meliorem impertiunt. Succos per se in sapis coquerem potius, deinde liquatis aliis miscerem. In neutro Nicolao inuenio hoc emplastrum, vt neq; tria sequentia: sed tantùm ex his ceroneum, oxycroceũ, apostolicũ.

Empl. gratia dei Nicolao recipit, terebinthinae lib. semissem, resinae lib. unam, cerae unc. quatuor mastiches unc. unam, uerbena, pinpinella, betonica ana manipu. unum, herbae hae tusae ex uino albo ualenti coquantur, ad uini tertiae partis consumptionem, cola, herbarum substantiam abijce, in colato cera, resina, mastiche coquantur ad corporis idonei constitutionem, aufer igni, terebinthinã adde, spatula moue, fac empiastrũ.

Herbae hae recentes incisae, tusae in uino albo potenti ad sui dissolutionem percoquantur, colentur, in colato uini reliquo cera & resina ad colati propè consumptionem coquantur: tũc mastichen adde, postremò terebinthinam, semel feruefac, aufer igni, ubi refrigit sige in offas cylindras.

Alii in colato resinã solani coquant: hoc propè consumpto ceram addunt, postremò terebinthinam extra ignem, & ubi refrigerari incipit, mastichen pulueratã permiscet. Vterque hic modus, quàm Nicolai est praestantior, quod mastiche coctionem non su-

stineat ob essentiaē tenuitatem.

Hodie vt sit albius, addita paulò largiore terebinthina trahunt modo penidiorum.

Empl. ad herniam Nicolao recipit picis naualis, aloës ana uncias tres, lithargyri, cere rubræ, colophonie, galbani, ammoniaci, ana uar. duas. Visci à quercu uncias sex. Boli armenie, utriusque symphyti, gypsi utriusque aristolochie, lumbricorum terræ, gallarum ana uncias quatuor, myrrhæ, thuris ana uncias sex, terebinthinae unc. duas, sanguinis humani lib. unam. Pellis à ueruecè mox ubi ablata est, boris. 24. coquatur, deinde expressa pelle & abiecta uiscum quernum in hoc iure diu coctum ubi fuerit, igni auferatur, addaturque terebinthina, lithargyros, colophonia, hinc mastiche, thuris, myrrha, galbanum, ammoniacum, lumbrici terræ paulò post symphytum maius & minus, gypsum, bolus armeniaci igni tunc redde, & adde sanguinem humanum, aristolochiam longam & rotundam, postremo aloën, semper spatula agitando, impone marmor, quod oleo uiolato nunxeris & manibus subige. iterum biduo aut triduo in mortario continenter teratur.

Aliud est . In decocto prædicto pellis aretinæ recē- Arnoldi tis visci baccæ ad sui dissolutionem perco- Villanoua ctæ, colando expressæ abiiciuntur, additur

lithargyros, aliquantò post cera, pix, colophonia, coquendo semper mouenda ne vrantur: coctis his, & aqua prope consumpta, galbanum ammoniacum, vino soluta & creta, myrrha, terebinthina, ab igne depositis, sed adhuc calentibus, thus massiche, lumbrici in vino purgati & vino alio probè seorsum cocti. Tempore nimis durefcit, nisi addatur oleum. Alii post colatum viscū extra ignē addunt ceram, colophoniam terebinthinā, aliquantò post iniiciunt liquores dissolutos, colatos, coctos, vt saepe dictū est. Lithargyros, gypsum, thus, myrrha bolus armenia, sanguis humanus &c. teri habilia.

Empl. diuinum Nicolai recipi galbani, myrrhe ana unc. unam & drach. duas, ammoniaci uncias tres & drach. tres, opopanacis, mastiche, aristoloch. longæ. eruginis ana unc. unam, lithargyri & olei communis ana lib. unam & semissem, cere noue unc. octo, thuris unc. unam & drach. unam, bdellij uncias duas, magnetis unc. tres, misce omnia ut decet.

Lithargyrum cum oleo diu ante coctio ^{* Id quod}
nem nutriatur, post eā ad spissitudinem vīq; ^{ei cito,}
* coquatur: tunc adde ceram minutim con- ^{quia pau-}
cisam: qua liquata aufer igni, & adde gal- ^{cum est o-}
banum, ammoniacum, opopanax, bdell- ^{leum, acci-}
lū, si molle est in aceto vel vino dissoluta ^{dit.}
&

& colata & cocta: deinde pulvis myrrhæ, bdellii, si est siccum, mastiches, thuris, aristolochiæ, magnetis: postremò ærugo, ne si diu coquatur, emplastrum fiat rubrum, sit tamen medicamentum adhuc valde calidum, alioqui, ob ipsius solidam duritiè ægre permiscerentur omnia. Si verò flauū vis semiu-
stam æruginem impone, vel coquēdo talem redde: si rubrū (quale Narbonensis Gallia præfert) eius æruginis drach. duas, vel quatuor dum coqui cœpit lithargyros immitte, reliquas eius drach. in fine, si non vis ita coloratum, totam misce postremum.

Emplastri forma per coctionem fiunt hodie vnguentum tripharmacum, & vnguentum de cerusa.

Empl. apostolicum Nicolai recipit, lithargyri unc. sex, ceræ mauricæ, colophonice ana unc. duas, propolcos, uisci querni ana unc. unam, ammoniaci, cadmiæ lapidis ana drach. sex, masti-

** Prasij uiches, thuris ana unc. semis. terebinthine, bdellij ridis Ni- opopanacis, galbani, myrrhæ, sarcocolle, eris col. Alex. usti, squammæ eris, æruginis, di&amni, aristolo- cetera cõ chæ rotunda, * mumie ana drach. tres.*

sentit, nisi pöderibus omnibus uariaret. Lithargyrum & oleum diu simul nutrita, coquuntur, semper mouendo ad emplastrum consistentiam, seu donec scutellæ imposta, ceræ, aut mellis modo coacta sint: tunc
ce

cerā, colophonia, mastiche, thus, myrrha, bdellium, propolis, viscum quernum, terebinthina in his quo scribuntur ordine liquētur. His fuis igni auferatur, adde paulatim: ne efferueant liquores, ammoniacum, opopanax, galbanum dissolutos aceto aut vino, colatos, coctos ad aceti aut vini consumptionē, vt dictum est, recoque, deinde pulueres sarcocolle, cadmiæ lapidosæ, æruginis, squammæ æris, æris vsti, dictāni, aristolochiæ, dum erit percoctum, hoc est aquæ frigidæ portione iniectum duratur, & digitos tractatu non inquinat glutinoso adhæsū, tūc totum aquæ frigidæ iniiciatur: dū refriguit, exemptum manibus, oleo laurino inunctis, fac magdalias. Nicolaus Alexandrinus lithargyro, cum oleo ad emplastri consistentiam percocto, ceram, galbanum, terebinthinam propolim, colophoniam teorsum & modico interuallo addit: postea, æs vstū, cadmiā commiscet, probè semper feruefaciendo, deinde opopanax, ammoniacum, bdellium, viscum, myrrham, thus, mastichen, sarcocolle, squammam æris cum paucō aceto trita in mortario, & in lactis formā deducta miscet, & coquit spatula certatim mouēdo.

Empl. de uigo recipit olei chamæmeli, anethi, de spica, de lilio ana unc. duas, adipis porci nitul.

ana lib. unam, euphorbij drach. quinque, thuris drach. decem, olei laurini, fescunciam, adipis uiperæ unc. duas & semissem, ranas uiuentes sex, lumbricorum in uino lotorum unc. tres & semissem: succi radicum, ebuli & enulæ ana uncias duas, sebænuanibi, stæchadis, matricariæ ana manip. unum, uini odoriferi lib. duas, coque omnia simul ad uini consumptionem: coletur. colato adde libargyri auril. unum, terebinthinæ claræ unc. duas, cum cera alba, fiat ceratū, aut unguentum, addendo in fine, styracis calamitæ fescunciam, & igni ablacum pistillo tribuletur, donec tepidum erit, tunc adde argenti uiui saliuæ extincti unc. quatuor, misce diu pistillo.

Hoc emplastrum ascripturus non eram, quod argentum habeat uiuum à cuius usu omnium maximè abhorreo, propter noxas à prioribus designatas, à recentioribus experientia quotidiana plusquam uellent cognitatas. Sed publica utendi eius consuetudo, ne omitterem effecit, accessit ad id Petri Gruffellii olim mihi in re medica condiscipuli, nunc uerò medici longè præstantissimi, elogium de hoc emplastro à se non semel magnis successibus usurpato in articulorum & reliquarum partium uerosarum doloribus etiam hæreditariis, non solis Hispaniæ luem cocomitātibus in corporibus carnosis. Plu-

ra composita medicamēta describere, mihi visum nō est, quod etiam in his multa idem promittunt, & præstant, ob idq; ociosa videri possint. Integrum autem cuius docto, vel noua adicere, vel ex his quædam expungere, aut saltem mutare, vt simplicibus cōstēt, vel pluribus, vel paucioribus, vel non idem pollentibus. Huc pertinet quod nullo negotio quuis potest ex Mesue & Nicolao Alexandrino potius quā ex Salernitano quoties opus erit, alia corrogare. Nobis hoc labore suffecit experiri quid hac in re aliquādo præstare poterimus. Quapropter paucis singula tantumque leuiter perstrinximus, cum plurima superaddere nobis licuisset; nisi uisuissemus prolixitate auditorem deterere nouitium vel obruere. Est autem id totum, velut imago quædam rudis tantum eorum quæ post scribemus: sed paulatim mihi pharmacopœi sunt melioribus assuefaciendi, vt postea non fugiāt maiora. Cū non ignoremus horū facie plurimos omnino & indoctos, & rerū omnium imperitos, & stolidos, dicam audacius, & maleficos, & haud dubiè veneficos, qui hunc laborem nostrum accusabunt tanquam parū utilem, imò noxium, scio calumniabuntur, quod hactenus miseris mortalibus ægris rectè esse consultum per Arabicæ familiæ placita planè mentientur.

tur. Sed hi non ita multò post etiam inuiti intelligent quàm fuerit in hùc diem iniqua ipsorum conditio, & volent nò volent, sub nostra hæc præcepta cogentur, nè frugibus inuentis glandes defendere amplius illis liceat. Intereà verò quia nihil suis his cum amaracino vnguento est, musis & purioris pharmacopœtices studiosis scribo id quantum quantum est: quod oro manu grata accipiant, & secum repetent, quam non fuerit facile rem hæctenus intentatam excitate. Id quod iudicare facillimum his est, qui scripta sua aliquando publicarunt multo studio, cura, industria, vigiliis, ingenii summis viribus comparata. Qui verò nihil adhuc ediderunt, ignari nostrorum laborum, ad calumnias sunt propensissimi, sed hæc seges ingratos tulit, & feret omnibus annis. Hisque ingratis seruire nephas est, vt est apud poetas. Boni igitur consule; & fronte non ingrata sume lector candidè nostrum hoc ti:ocinium, intereà dum huius medicinae partem specimè apparamus, longè pulcherrimum, fecundissimum posteritatis memoria dignissimum.

INDEX RERVM

NOTABILIVM, HV=

IVS OPERIS, NVNC

PRIMVM AD-

DITVS.

A

Cacia no-
stras qui-
bus rebus
conidet

197

Acacia nostras quando
bona 74
Acetum album nigro
ualentius 71
Acetum scillinum 326
Acori radicū notæ 37
Adeps 94
Aegypto aquā nili tur
bidam uasis figulinis
crudis colari docet
Gal. 234
Aeromeli uel Manne
electio 72

Aerugo sincera 88

Aerugo citra coctionē
cerato mista empla-
strum facit uiridem
404

Aerugo 87

Aes ustum ibidem

Affectibus h. patris pul-
uerata tenuiter de-
bemur III

Tenuius lienis ibidem

Tenuissimè renum &
uestica affectibus ibidē

Agari. ū quale sit opor-
teat 38

Aloë optima 74

Aloë decocto aromatiū
imbuta siccat 179

Alumen scissile 90

Ambar describitur 84

*

I N D E X.

<i>Ambra</i>	95	<i>Antidotus exhilarans</i>	
<i>Amilum faciendi mo-</i>		<i>Gale. adscripta</i>	346
<i>cus</i>	177	<i>Antidotum catholicum</i>	
<i>Ammoniacum</i>	78		348
<i>Ami</i>	55	<i>Antidotum diapbeni-</i>	
<i>Amomum describitur</i>		<i>con Mesue</i>	351
<i>ibidem</i>		<i>Antidotum bamech a-</i>	
<i>Amomum quale lauda-</i>		<i>pucl Mesuen</i>	352
<i>tur</i>	<i>ibidem</i>	<i>Antidotum benedicta</i>	
<i>Amygdale ut proben-</i>		<i>Nicolai</i>	314
<i>tur</i>	57	<i>Antidotum hiera dia-</i>	
<i>Amygdalæ quæ impro-</i>		<i>colocynthidos</i>	355
<i>bantur</i>	<i>ibidem</i>	<i>Antidotum philonis</i>	
<i>Anacardinotæ</i>	<i>ibidem</i>		356
<i>Anisum</i>	55	<i>Antidotum de baccis</i>	
<i>Animalium partium</i>		<i>lauri</i>	<i>ibidem</i>
<i>tritura</i>	133	<i>Apozematum sectio</i>	
<i>Animolium partes du-</i>		<i>quarta</i>	349
<i>re, usta, uel rasa, uel</i>		<i>Apri dentes limandi</i>	
<i>limatae per se terun-</i>			134
<i>tur</i>	136	<i>Lucij</i>	<i>ibidem</i>
<i>Animal purgante me-</i>		<i>Elephantis</i>	<i>ibidem</i>
<i>dicamento de postum</i>		<i>Aquam uino mixtam</i>	
<i>lac reddit phlegmago-</i>		<i>bederaceo uase extra</i>	
<i>gum</i>	116	<i>hes</i>	<i>ibidem</i>
<i>Antidotus diäbra Me-</i>		<i>Aqua uini diu seruatur</i>	
<i>sue</i>	345	<i>¶ quare</i>	247
			<i>Aq</i>

I N D E X.

<i>Aquam Cicerum secum</i>	<i>scriptio</i>	58
<i>dam cur capiamus in</i>	<i>Bdellium quid</i>	83
<i>Mesue diltii</i> 299	<i>Quale eligendii ibi-</i>	
<i>Arborum fructus qui</i>	<i>dem</i>	
<i>fiant purgatrices</i> 114	<i>Quomodo adultere-</i>	
<i>Aristolochie radices</i>	<i>tur</i>	<i>ibidem</i>
<i>quando legenda, &</i>	<i>Bolus armenia.</i>	93
<i>quando effodiende</i>		
39		
<i>Armenius lapis</i>		91
<i>Aromata</i>		97
<i>Aromata quaedam qua</i>	C <i>Admia fornaca-</i>	
<i>industria huncctes</i>	<i>ria</i>	89
<i>docet Mesues</i> 181	<i>Cadmialapis ibidem</i>	
<i>Aromatizatio quid no-</i>	<i>Cadmia, lapis calami-</i>	
<i>bis uocatur</i> 234	<i>uaris uulgo dicitur</i>	
<i>Aromatizatio ad quid</i>	<i>ibidem</i>	
<i>ibidem &</i> 236	<i>Eius usus</i>	<i>ibidem</i>
<i>Aromatizatio diuersa</i>	<i>Calamus aromati of-</i>	
<i>rum rerum</i> 235	<i>ficinarum tamen si di-</i>	
<i>Arsenicum quid.</i> 86	<i>uersus à uero cala-</i>	
	<i>mo aromati, easdem</i>	
	<i>babet uires</i>	69
	<i>Calami aromatici de-</i>	
	<i>scriptio</i>	40
	<i>Calefactionis scopi ua-</i>	
	<i>riij</i>	175
	<i>inde ad longum</i>	

I N D E X.

<i>Calidas modicè damus</i>		<i>plenam tritutam su-</i>	
<i>potiones medicas</i>	175	<i>stinet</i>	148
<i>Calor moderatus co-</i>		<i>Centaurij magni radix</i>	
<i>tionis autor esse po-</i>		40	
<i>test</i>	209	<i>Cera omnium sicilli-</i>	
<i>Calore mollescent que</i>		<i>mè liquatur</i>	173
171		<i>Cere bone notæ</i>	72
<i>Cantharides</i>	96	<i>Cerussa</i>	89
<i>Cancrorum prepara-</i>		<i>Ceratum quid</i>	391
<i>tio</i>	115	<i>Ceratum Gale. refri-</i>	
<i>Cancami</i>	81	<i>gerans que recipiat</i>	
<i>Caphura</i>	<i>ibidem</i>	392	
<i>Capparis flos ut in usi-</i>		<i>Ceratum santalatum</i>	
<i>uenit</i>	123	<i>Mesuræ</i>	<i>ibidem</i>
<i>Carpobalsamum</i>	60	<i>Ceratum Gal. stomachi</i>	
<i>Cassia fistula</i>	<i>ibidem</i>	<i>cum</i>	<i>ibidem</i>
<i>Caryophyllum lauda-</i>		<i>Ceratum Gale. stoma-</i>	
<i>tur quale</i>	50	<i>chicum alterum</i>	393
<i>Cardamomum ut opti-</i>		<i>Ceratum stomachicum</i>	
<i>mum</i>	56	<i>Galen. ex Nicolao</i>	
<i>Cassutha ut lecta minus</i>		<i>ibidem</i>	
<i>marcescat</i>	52	<i>Chalcitis</i>	88
<i>Cassie delectus</i>	70	<i>Chalcantum</i>	<i>ibidem</i>
<i>Castorium</i>	95	<i>Chaphura</i>	138
<i>Centaurij parui flores</i>		<i>Chrysocola</i>	91
51		<i>Cinnamomi electio</i>	69
<i>Centaurium paruum</i>		<i>Citrium & Aranium</i>	

I N D E X.

malum	59	Et inde ad longum
Clarificatio quid et quare fiat	227	Coctionis et triture ra tio propè est eadem
Clementer friãda, quo rum uirtus attritu uio lento promptè exba- lat	143	216
Coagulum qui euadat efficacius	114	Colatio cribationi est persimilis
Coccum gnidium	60	230
Coctio medicamento- rũ quomodo fiat	208	Colationis differentie ibidem
Humor cui incoquun- tur ut plurimum aqua est	194	Colamus quedam citra coctionem
Coctionis aliquot exem- pla	211	233
Et inde ad longum		Colis tribus usi sunt ma- iores nostri
Coctio non solum ignis sed etiam solis calore fit	210	231
Coctionis instrumenta omnis generis sunt ua- sa	213	Eorum differentie et usus
Coctionis finis	214	ibidem
Coctio diuersarum re- rum	215 et 216	Colorationis cause 236
		Coloratio multarũ re- rum
		237
		Colocynthis et centa- rium plenam coctio- nem tolerant
		218
		Que contra ibidem
		Colocynthis quomodo te- ratur
		138
		Colocynthis medulla
		59
		Colocynthis septembri

I N D E X.

legitur	79	Conditura quarum re-	
Colo magnitudine et		rum fit	249
textura mediocri uti		Et quibus rebus fiat	
mur in presentia	232	ibidem &	250
Colocyathis accuratis-		Condienda quomodo	
simè debet teri	148	cõdiantur	250 & 251
Colore iudicantur me-		Coni optimi	58
dicamenta	4	Coquimus medicamen-	
Colorum differentie		ta cur	211
ibidem		Conseruationem nihil	
Conduura multarum		tam uitiat quam pu-	
rerum	299 & 300	tresactio	243
& 301, 302, 303,		Cortex radicum asari	
304			42
Conditura seminum &		Corticum delectus	69
aliorum quorundam		Corallus lapis	92
304 & 305, & 306,		Corticum tritura	131
& 307		Costus	41
Conditorum sectio pri-		Crassum quid	13
ma	296	Cribrationis ratio ea-	
Confricationis usus ua-		dem est quæ trituræ	
rius	194		160
Confricatio rerum in-		Cribrationis differen-	
fusarum aut etiam		tiæ multæ	161
costarum colationem		inde ad longum	
& expressionem ad-		Crocus optimus	51
iuuat	192	Crocum nouo quodãmo	
		do	

doterunt	139	da	206
Cuminum unde bonum		Destillatio quid ibi-	
55		dem	
Cupressi pilule	59	Destillata uapore a-	
Cnici semen	56	que calentis uires &	
Cucumeris agrestis fru-		qualitates integrius	
ctus	60	retinent	207
Cubebe	ibidem	Destillantur que plum	
Cydonia	59	bo omnino improban	
Cyanus.	91	da	ibidem
		Despumatio quid	223
		Detergens quid	14
		Diamorii quousque co-	
		quamus	215
D Aethyli qui pro-		Diaphænicon antido.	
bandi	61	Mes.	351
Delectus medicamen-		Diaprunū simplex Ni	
torum simplicium un-		colai	349
dè sumatur	12	Diasatyrion	297
Delectus corticum	69	Dictamni uires & de-	
Delectus cassie	70	scriptio	41
Densum quid	13	Dissolutio quid	165
Densum per metapho-		Dissolutio triura que	
ram	ibidem	dam esse uidetur	
De calefactione qua-		165	
tenus tractet	174	Dissolutionis cause mul	
Destillationis instru-		te	ibidem
menta unde peten-			

Diffolutionis plurimæ differentiæ	167	Elegmatum se&io ter- tia	337
Inde ad longum		Elegmatum materiæ	
Doronici radix qua- lis	41	ibidem	
Dracunculi radix quâ do legenda	ibidem	Electariorum tracta- tio	340
Duratio mollitioni cõ- traria & in quibus sit nobis in usu	171	Electarium diacnicum	357
Quibus fiat	ibidem.	Electarium de succo ro- sarum	358
		Elect. diarbodon abba- tis Nicolai	359
E		Emplastrũ gratia dei Nicolai	425
E Laterij notæ ex quo petendæ	75	Emplastrum ad her- niam	426
Electarium aromati- cum rosatum Gabrie- lis apud Mesuen	360	Emplastrum diuinum Nicolai	427
Elect. diamargariton frigidum	ibidem	Emplastrum apostoli- con Nicol.	428
Electa. diatrionfama- lon	361	Emplastrum de Vigo	429
Elect. diatragacanton frigidum	ibidem	Emplastrum quid	394
Elect. diairis simplex Mesuz	362	In emplastra que re- cipiantur	ibidem
		Emplastrum, album	quo

quomodo fiat 404 &	quid reuera sit ibidē
405	Eryngij radice conditum 296
Emplastra, que recipiunt ladanum non egent cera 412	Et quomodo esse oporteat antequam condatur ibidem
Emplastrorum coctio- nis finis 414	Esule minoris radice electio 42
Emplastrum diachylon 415	Euphorbij electio 77
Emplastrum diachylon magnum Mesue 417	Euphorbij Nouitijs infestum 140
Emplastrum de mucca ginibus spurium 418	Extinctio cur fiat 268 & 269
Emplastrum de meliloto Mesue 419	Expressio quid 151
Emplastrum ceroneum Nicolai 420	Expressionis diuersi modi ibidem & 192
Emplastrum oxycroceum 422	Extractio succorii tritura constat & expressione. 196
Cur oxycroceum nocetur 424	
Emplastrum de ianua Nicolai ibidem	
Epithymum Barbarum quod lectum minus cito marcescat 52	
Epithymii Græcorum	F Artura conditura quedam differentia est 251
	Et quando fiat ibidem

Figura ad medicamen	rendus	123
ti delectū maximè ne	Florum nullus coctionē	
cessaria	5 recipit	219
Ficus passæ habentur	Flos capparis ut in u-	
præstantissime	61 sum uenit	123
Eorum descriptio ibi	Fornacaria cadmia	89
dem	Forma medicamento-	
Ficus uiciose que	62 rum	239
Fistula cassiæ	60 Friabile quid	14
Florum delectus	49 Frixio ferè in sartagi-	
Flores centaury par-	ni fieri intelligitur	
ui	51 254	
Flores ubi reponantur	Et quomodo res mul-	
39 te frigantur ibidem		
Flores quando legendi	et 255. et 257	
49 Frigendi modus	256	
Flos balauftium	50 Fructuose herbe dum	
Flos nymphæe	52 sunt semina prægnan-	
Flores uix per annum	tia, demetende	30
seruari possunt	54 Fructuum delectus	56
Flores quomodo per an-	Fructus externi præ-	
num seruantur	248 stantiores habentur	
Flores siccati parū diu	ibidem	
terendi	122 Fructuum cōmunes no-	
Florum multorum no-	te	58
mina	ibidem Fructus immaturi ad	
Flos camomille diu te-	maiolem astrictionē	
	clib	

I N D E X.

elivano siccatur	180	ptimus ex Creta	75
Fructus Syrupis conue-		Graue quid	13
nientes	309	Gummiu delectus	80
Flores ibidem &	310.	Gummi oleæ Aethyo-	

G

G Alla que lauda-	
tur	62
Galanga quid	43
Galbanum	78

Gal. docet, Aegypto a-
quam Nili turbidam
uasib figulinis crudis co-
lari 234

Gallus ad ius purgato-
rium 96

Gallinacius quando bo-
ni sit succi 116

Gelatina quâ fiat 205

Gentiana 43

Glandulæ mammaram
quando meliores 114

Glycyrrhiza 43

Glycyrrhiza parû diu
coquenda 218

Glycyrrhizæ succus o-

Damnatur quale ibi.

Gummi iuniperi ibi-
dem

Gypsum. 90

H

Helleborus albus
qualis 41

Helleborus niger 42

Hematites 92

Hermodaetylus qualis
probetur 44

Herbarum delectus 47

Herbarum plurimæ vi-
rides in usum recipiuntur
ibidem

Herbæ quando legen-
dæ 48

Herbæ quæ nec florem
nec semen edant quan-
do colligendæ ibidem

Her

Herbæ nunc uirides nunc siccae teruntur	121	Infundimus medica- menta quare ibidem
Herbæ antè secandæ aut frangendæ, quam terendæ	ibid: m	Infunduntur potissi- mum hodie purgan- tia medicamenta ibi- dem
Herbarum radices quæ siccentur	178.	Et humor cui insun- duntur maximè ua- rius est
Herbæ quot annis sunt mutandæ	247	ibidem
Herbæ ad syrupos pro- priae	309	Infusio purgantium me- dicamentorum diuer- sissima 183 & inde ad longum
Hepar ficatum	116	
Hirci præparatio ad calculos comminuen- dos	115	Ignis alimenta cottio- ne sunt sicca & odora 210
Hiera picra Galeni	355	Iris qualis optima 44
Hypocistis qualis	75	Iuiubæ 62
Hyssopus colligenda Me- sue quando	52	Iul-pus rosatus 308
		Iulepus uolatus ibi- dem
		Iulepus clarus & pur- gatus sacchari uice præstantissimum est in Syrup. 312
I nfusio bumeSta - tioni proxima	181	Italicas plantas, & cre- ticas ad thiriacam & ali
Infusionis tempus ua- riam	182	

<p>alia medicamēta præ ponit Galenus. 32</p> <p style="text-align: center;">L</p> <p>L Achrymæ mul- tū siccate srian do per se, aut cum a- lijs excepta, pulueran- tur 130</p> <p>Lac uacce, capre & asine 73</p> <p>Ladanum quale proba- tur 75</p> <p>Lapis iudaicus 92</p> <p>Lapides pretiosi sceli- cius puluerantur su- per lapidem 144</p> <p>Lauatio purgationis species 276</p> <p>Lauantur quæ, que promptè liquantur 277</p> <p>Et multarum medi- camentorum lau- tio diuersa ibidem</p>	<p>Et post ad longuin Leue quid 13</p> <p>Lentum quid in solidis corporibus 14</p> <p>Lentum quid in hu- midis corporibus ibi- dem</p> <p>Lignorum tritura 131</p> <p>Ligna quantum radi- ces teri postulant ibi- dem</p> <p>Lignum Gaiaci 67</p> <p>Agallochum ibidem</p> <p>Ligusticum unde lau- datur 55</p> <p>Lignorum delectus 67</p> <p>Liquatio quid 172</p> <p>& que modico, & que multo calore li- quantur ibidem</p> <p>Liquationis necessitas magna est 173</p> <p>Liquoribus medicamen- tis uasa, que conue- niant 31</p> <p>Liquores solum colo- pur</p>
---	--

purgantur post dissolutionem	226	Eorum differentie & usus	ibidem
Liquorum delectus	75	Mammarum glandulae	
Liquores, qui in emplastra recipiuntur	396, 397, 398, 399, & 400	quando meliores	114
Liquores & gumi semper in fine emplastris misceantur	402	Malum punicum	63
Lycium faciendi modus	198	Malaxare quid vulgo significet	171
Lytbargiros oxaleo nutritur	90	Mastiche laudatissima que	79
Lytbargiri usus in emplastris duplex	406	Deterior	ibidem
Lytbargiros.	86	Medicamenta quedam quomodo excipiantur seu ut vulgo incorporantur	238
M		Medicamenta reponenda quantum opus est sint sicca oportet	244
M Acis quomodo esse debeat	70	Medicamentorum uaria repositio	ibidem & 245 & 246
Magnes	92	Medicamenta simplicia quare & quibus rebus beneferentur	180
Maiores nostri tribus usi colis	231	Medicamenta composita	181
		Medicamenta quedam quo	

quomodo confricen- tur 193 194 & 195	egre separantur sunt ualenter tundenda ibidem
Medicamenta compo- ta bodiè uariè nobis seruantur 249	Medicamenta per se te- renda que 135
Medicamenta proban- tur sapore 3. & sapo- rum nomina ibidem	Medicamenta quedam tam sunt friabilia ut etiam digitis attrita leuigentur 146
Medicamentorum sim- plicium delectus sumen- dus à situ, & loco, & regione 7	Quedam multùm du- que terenda sunt ibi- dem
Medicamentorum sim- plicium delectus uide sumendus 12	Medicamentorum sim- plicium nomina 99 inde ad longum
Medicamenta prepa- rare quid 112	Medulla 54
Medicamentorum sim- plicium triuira 117	Mel sit uernùm aut æsti- uùm non hybernum 72
Ut teruntur ibidem	Mel ab Anacarèis ex- trahi potest 202
Medicamentorum te- rendorum diuersi mo- di 119	Mel aqua dupla despu- matur si alius humor non exprimitur 224
Medicamenta, que ob duritiem, crassitiem, lentorem, densitatem	Mel sæpe per se expu- matur 225
	Mellis optimi notæ 72
	Metallica aëre cali- do

do non igne nutriuntur	190	Myrobalanorum præparatio secundum Mesuen	189
Metallica sæpe humore aliquo nutriuntur ibidem		Myrrha quid, qualis bona, & qualis pessima	82
Metallica scilicet puluerantur super lapidem	144	Myrobalanos multum tenuiter conteri iubet	
Metallicorum & terreorum tritura	132	Mesues	125
Metallica & lapides ubilibet probe seruantur si sordem & puluerem uitabis	248	Myrobalani citrinæ	57
Metallicorum & terreorum delectus	86	Inde	58
Mineralia per se ferre & seorsum teruntur	155	Capulæ	ibidem
Misy	88	Emblicæ	ibidem
Mollitio solutioni & liquationi proxima	170	Bellericæ	ibidem
Moschus	95	Myrti baccae	63
Muccago ex gummiis frequenter extrahitur	204	Myxæ descriptio. ibid.	
Mumia Serapionis ibi.		N	
		Nardi spicæ factas & descriptio	45
		Nimpeam colligendi tempus & qui seruanda	52
		Nitrum	90
		Nut	

I N D E X.

Nutritio infusionis spe- cies.	dem 188	Oleum ouorum	330
		Oleum iuniperi	ibi- dem
O		Olea ex animalibus fa- cienda uiua ipsa ani- malia recipiunt	381
O Cra	92	Oleum rosatum	ibi- dem
Odore proban- tur medicamenta & odorum nomina	3	Oleum melinum	382
Oesypus *	25	Oleum mastichinum	ibi- dem
Officium pharmaco- pœi	8	Oleum myrtinum	ibi- dem
Olei boni præcipua si- gna	71	Oleum nardinum	383
Oleum uirgo præstan- tissimum	ibidem	Oleum costinum	ibi- dem
Oleum omphacinum		Oleum rutaceum	ibi- dem
Oleum lauando minus est uerberandum	278	Oleum Euphorbij	ibi- dem
Oleorum genera qua- -tuor	378	Oleum castorij Nico- lai	384
Oleum amygdalarum dulcium & amara	379	Oleum uulpinum Me- sue	ibidem
Oleum laurinum	ibi-	Oleum lumbricorum	

nolo	ibidem	Pilula beccica Me-	
Pilula rba barbari		sue	ibidem
368		Pilula albe	374
Pilula aromatica Me		Piper longum	64
sue	369	Piper album & nigrü	
Pilula lucis maiores		ibidem	
Mesue	370	Pistacia	ibidem
Pilula fetida maiores		Plantæ itale creticis	
Mesue	ibidem	non multum cedunt	
Pilula de hermodasti-		47	
lis	371	Plätarum radices que	
Pilula artbritica Ni-		diutius terende	120
colai	ibidem	Plantarum partes cum	
Pilula fumarie Aui-		saccharo propè pari	
cenne	ibidem	coquantur, in syru-	
Pilula asseieret Aui-		pum	311
cenne	372	Plantæ calide in locis	
Pilula ex agaric. Me-		calidis ualentioreseua-	
sue	ibidem	dunt	24
Pilula ex biera	373	Præburnide locis siccio-	
Pilula maslicina Cö-		ribus castigatur ibi.	
siliatoris	ibidem	Polip. diuim & deseri	
Pilula stomachice Me		prio	45
sue	ibidem	Præparatio cæcerorum	
Pilula ruffæ seu com-		115	
munes	373	Præparationum plu-	

rium simul multa dif-
ferentia, 289, 290,
291, 292, 293

Prunapassa uel acida
65

Et que magis ad al-
uum subducenda sunt
eligenda ibidem

Psyllium quale elegit
Mesues 56

Psyllij succus quali-
ter extrahi debeat
203

Purgantia 97

Purgatio ad quid 271
Et rerum diuersarum
purgatio qualiter fiat
ibidem Et 272

Putrefactio coctioni
simillima est 252

Quomodo multa pu-
trescant res 253

Pyrethri uim Et descri-
ptio 45

Q

Qualitatum ta-
etricum nomi-
na, quid medico signi-
ficent. 13

R

Radices que per
se Et que cum
alijs teri possunt 120

Que diutius teren-
de ibidem

Que parum diu te-
runtur 121.

Radices multa diu ser-
uari possunt 247

Et quomodo seruan-
tur 248

Radices Raphani qua-
liter preparanda ut
condiantur 298

Radices que Syrupo-
rum compositionem
ingrediuntur 308

Radices quando legen-
de 33

De

De hac re opiniones diuersæ	ibidem	Diu coqui oportet 217 & 218
Quæ citius & que tardius legantur ibi- dem		Rba barbarum cum amigdalâ facilius te- ritur 139
Radices que longius seruantur	38	Rba barbarum curio- sè terendum 152
Radices que diu non seruantur	ibidem	Rba pontici notæ 45 Rba indicum ibidem
Radices exoticae ut de- *ligentur	37	Rosæ ut teruntur 123 Rosæ præstantissimæ que 52 & ubi siccandæ ibidē
Radicum Beben opti- mæ notæ	39	Rosarum quas præse- rat Mesues 53
Radix Bryoniæ	40	Rosæ que parum diu seruantur ibidem
Raphanum ut facimus purgatricem	113	Rosas siccandi modus 177 Et in umbra siccare esset optatius ibidem.
Rarum quid	13	
Refrigeramus omnia calore preparata pri- usquã reponamus	176	
Reposuio medicamen- torum	243	
Resinarum delectus	79	S
Rba barbarum & my- robalanos quando est consilium astringere		S accharū quale præ- stantissimum 73

I N D E X.

Sagapenum	78	Scammonium unde de-
Sal fossitius seu sal gem-		feratur & quale bo-
ma	91	num
		79
Sal armeniacus	ibi-	Schœnanthum ex Ara-
dem		bia rarissimè ad nos
Sandaracha arsenico		defertur
affinis	86	53
Sanguis hirci	93	Scilla bona qualis
Sanguis draconis	ibi-	Scilla ut siccetur
dem		176
Santalum citrinum in-		Scille succus optimè ex-
uentu rarum	69	trahitur diebus qua-
		draginta caniculari-
Santalum album pesti-		bus
munum	ibidem	199
Santalum rubrum me-		Scoria quid
dium bonitate	ibi-	87
dem		Semina matura deli-
Saparum & Syrupo-		gantur
rum sectio secunda		54
307		Semina diu reposita ui-
Sapa quæ nobis para-		res habent imbecillio-
tur	308	res
		55
Sarcocolla lacte mulie-		Semina propè uniuersa
bri nutritur	188	medio inter radi-
		ces & herbas puluera-
Scammonium exactè te-		ri desiderant
rendum	148	124
		Seminum multarum no-
		mina
		ibidem
		Semina teredî modi di-
		uersi
		125
		Sem

Semina Sympliciorum compositioni decetia	309	rum in genere propinquo sumitur aliquando	22
Succi	310	Aliquando in genere diuerso	ibidem
Semina purgantur cortice	272	Spumanitri	90
Semina utilius & innocentiùs ubi seruantur	30	Squamma aeris qualis laudatur	87
Senna folliculo præcipuè utimur & què esse debeat	65	Stæchas exotica est ex Creta melior	53
Synapi alexandrinum	55	Stæchas citria quid Dioscoridi, & quid Galeno uocetur	54
Sericum crudum, incisum facile teritur	139	Et ubi præstantissima nascatur	ibidem
Serum lactis	94	Stercus pueri ad anginam idoneum	116
Seseli Masiliense, Aethiopicum creticum Diosco. laudatur	55	Stomachica crassius terenda,	153
Siccatio quid	176	Styrax	83
Sigillatio interpretæ preparationis differentiùs numeranda est	241	Quomodo adulteratur	84
Similitudo & dissimilitudo medicamentorum		Succi constantes & copulenti recentes in emplastra ueniunt	396

Succi sicciiores ut ra- rius sic liquores, Gum mi, resinae, metallica, frèquentissimè in em plastra recipiuntur ibidem	Eius nota: 90 Syruporum materia o- mnis est à plantis 308 Syrupi quo in uase co- quantur 313 Syrupi ad iustam cras- sitiem coquuntur ibi- dem
Succinum quid 84 Succorum & aliarum plantæ partium tritu- rae 127	Syruporum composi- tio 315 Syrupi coquuntur in quo- uis uase 319 Syrupus rosatus qui pa- ratur 320 Syrupus uiolatus ibi- dem
Succorum delectus 71 Succus Glicyrrhizæ & hypocistis & lycium pistillo calfacto sic- catur & friatur 179 Succorum extractio tri- tura & expressione constat 196	Syrupus ex cidonijs ibi- dem Syrupus de granatis 321 Syrupos compositos fa- ciendi modus 322 Syrupus saporis de po- mis ibidem
Succus ex omnibus fe- rè folijs uirentibus per se tritis exprimi potest 196 Suffitus quibus conse- rat 270	Syrupus portulacæ ibi- dem
Sulfur uiuam est opti- mum 89	

<i>Tragacantha</i> ibidem	<i>lata</i>	377
<i>Thus</i> persæpe miscetur emplastris	<i>Trocischi de Succino</i>	
401	<i>Mesue</i>	ibidem
<i>Thymelææ</i> folia ace- tonutriumur	<i>Turbith</i> qualis laude- tur arabibus.	46
<i>Trocischi</i> quid & cur hoc nomine appella- tus abundè in sectio- ne. 7. <i>Mesue</i> dictum		
374		
<i>Trocischi</i> de <i>Gallia</i> mo- schata <i>Mesue</i> ibidè	<i>Viperæ</i> quando ca- piendæ	115
<i>Trocischi</i> de <i>Gallia</i> mo- schata <i>Nicolai</i> <i>Ale-</i> <i>xandri</i>	<i>Vnguis</i> odoratus	96
375	<i>Vniones</i> seu <i>margari-</i> <i>ta</i> describuntur	97
<i>Trocischi</i> <i>aliptæ</i> mo- schatæ ibidem	<i>Vuarum</i> <i>passarum</i> quæ prestantiores	66
<i>Trocischi</i> <i>aliptæ</i> mo- schatæ <i>Nicolai</i> ibid.	Et <i>damefscenarū</i> quæ eligendæ	ibidem
<i>Trocischi</i> de <i>Myrrha</i> <i>Nicol.</i>	<i>Corinthiæ</i>	ibidem
376	<i>Vrendi</i> modus non est omnibus unus	259
<i>Trocischi</i> de <i>agarico</i> <i>Mesue</i>	<i>Vrendi</i> modi diuersi	260 & 261 & inde ad longum
ibidem	<i>Vstio</i> <i>assationi</i> <i>finitima</i>	257
<i>Trocischi</i> de <i>spodio</i> ibi- dem	<i>Vstionis</i> cause multe	258
<i>Trocischi</i> de <i>terra</i> <i>sigil</i>		

258 & 259		macum Mesuæ ibide
Vnguentum unde di-		Vnguentum apostolo-
ctum	384	rum & unde dictum.
Vnguentorum mate-		390
rie quæ	385	
Vnguētia quō fiāt ibi.		X
Vnguentum aureū Me-		
sue	386	X Ylobalsamum re-
Vnguentum pompho-		ceus probatur
lygos	ibidem	69
Vnguentum basilicum		X 6 A Quid significet.
387		196
Vnguentum egyptia-		
cum Mesuæ ibidem		Z
Vnguentum album ra-		
sis	ibidem	Z Edoaria radix
Vnguentum desiccati-		cuius emula 47
uum	388	Zingiberis radicis no-
Vnguentum emulatum		te 46
ibidem		Zingiber quale damne
Vnguentum populeum		tur. ibidem
389		
Vnguentum triphar-		F I N I S.

Lugduni,
EXCVDEBANT
PHILIBERTVS ROLLETVS,
ET BARTHOLOMAEVS
FRAENVS,
IMPENSIS HONESTIS-
SIMORVM VIRORVM
GVLIELMI ROVIL-
LII, ET ANTONII
CONSTAN-
TINI.

